

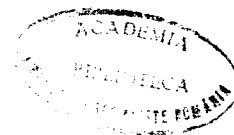
Coperta : *Andrei Olsufiev*

EUGEN BARBU

ȘOSEAUA NORDULUI

ROMAN

Vol. II

1967

EDITURA PENTRU LITERATURA

Vara asta plină de primejdii nu-i plăcea de loc inspectorului Mizdrache. Începînd cu 4 aprilie, viața lui se schimbase considerabil. Bucureștiul devenise un oraș oarecare, un oraș aproape părăsit, pentru că evacuările continuau masiv și localurile de petrecere se închideau pe rînd. Își petrecea diminețile în biroul lui cu storurile trase, așteptînd fatidica oră 11 cînd, cu o punctualitate ireproșabilă, sunau sirenele și trebuia să coboare în adîncul, tristul, sinistrul, dar sigurul adăpost al Siguranței, ținînd într-o servietă actele cele mai importante, să asculte plictisit conversația insipidă a subalternilor care pomeneau despre case dărîmate, morți, internați în spitale și evacuări urgente către locuri mai liniștite.

Ar fi plecat și el, chiar făcuse cîteva rapoarte în sensul acesta, dar în instituția unde lucra, plecarea din București era probabil ultima alternativă studiată de mai marii de la Ministerul de Interne, așa că, resemnat, gîndindu-se bine și cu grijă la viitor, inspectorul studia posibilitatea de a supraviețui unei catastrofe ce i se părea iminentă.

Ciripoi, mai optimist într-un fel, dădea semne de irascibilitate, parcă nu mai răspundea tot atît de politicoasă la salut, începînd parcă să înțeleagă ce fel de instrument fusese în mîinile sale. Conflictul dintre ei creștea lent, dar sigur. Mizdrache nu-și putea însă permite să se arate slab tocmai în împrejurări ca acestea, cînd fiecare șovăială se putea plăti cu viața. Știa din experiență că în astfel de momente lașitatea tuturor crește și că a te lăsa descoperit era egal cu moartea. Maresăul nu

glumea, și dacă la un ministru s-ar mai fi uitat, la un pirlit de funcționar nici n-ar fi ridicat măcar un deget, dimpotrivă, lui Mizdrache i se părea că tocmai categoria de oameni căreia aparținea adună laolaltă cele mai fericite calități ca să fie pedepsiți fără cruțare de către autorități pentru darea de exemplu și înfricoșarea șovăitorilor. Sub priviri îi treceau o serie de acte complicate, de rapoarte secrete din care rezulta limpede că se pregătea ceva, că anumite persoane din guvern șovăiau și că ar fi dorit să treacă de partea anglo-americanilor sau că se tocmeau cu toată lumea în schimbul scăpării pielii. El înaintase mai departe rapoartele sale, urmare a îndelungilor observări făcute și răspunsuri nu soseau de loc, măsuri nu se luau, ceea ce era limpede pentru un vechi copoi că însemna un oarecare consimțământ tacit al unui ștab, și el știa chiar cine era acel ștab și se mira că Mareșalul nu face ca Mussolini și nu-l împușcă mai degrabă.

Într-o asemenea stare sufletească îi rămăneau femeile și băuturile, vreo două, deschise cu riscuri mari și accesibile unui public disperat, neînstare să se despartă de București, pentru că era legat de afaceri pe picior, prospere la ora aceea din pricina primejdiei sporite, de unde câștiguri fabuloase, răsturnări la bursa neagră și alte lucruri deocheate în care era mai bine să nu te-amesteci ca să nu dai peste cine știe ce mîna, a cine știe cui, capabil să te arunce pe drumuri cu un telefon, dat unde trebuie.

Într-o miercuri, spre seară, inspectorul avu cu Ciripoi, subalternul și pînă la un punct asociatul său în cele mai neplăcute afaceri, o conversație neașteptată. Fusese o zi înăbușitoare de sfîrșit de iulie, cu un vînt pustiu și inutil umblind brambura prin coridoarele de asfalt și piatră ale orașului, cu zgomot energic de tablă smulsă de pe acoperișuri și cu rîciit de pomi pe ziduri, niște pomi fierți în dogorile verii, mirosind a praf și a zăduf, adică una din acele zile cînd femeile pleacă mîinate de instincte de acasă și se dau frenetic amantilor, urlînd cu geamurile deschise, zi nebună cînd toată lumea umblă bezmetică și ar omori pe cineva, cînd se bea ceasuri întregi sub perdelele târcate ale cîrciumilor ce sfidau pericolele bombardamentelor și cînd nimeni nu mai răspundea de nimic. Pe la șapte, cînd soarele cobora pe ziduri maiestuos, încă strălucitor, aprinzînd ferestrele cu o lumină delirantă căreia nu-i rezisti, ca și cînd această lumină insistentă ar vrea să perforeze toate

obloanele și să arate celorlalți tot ce se ascunde în case : adică oameni toropiți, năuciiți de căldură sau bătrini speriați de noaptea care sosea amenințător, Mizdrache abia sosit din garsoniera sa, istovit și el, stors de o femeie de 30 de ani, lacomă și fără cruțare, beată de două ceasuri, și acum dormind goală pe o canapea, intră în birou și-l găsi pe Ciripoi umblindu-i în hîrtii.

— Scuzați ! zisese repede acesta, încercînd să ascundă un dosar.

— Ce citeai ? *Femei celebre* sau *Submarinul Dox* ?

Îi luă cartonul în care stăteau cîteva hîrtii răsfoite la rezeală, se uită la ce-l interesa pe subaltern și zîmbi amenințător.

— Să vedeți, îngăimă celălalt, sertarul era deschis și o curiozitate...

— Înțeleg, înțeleg, spuse moale și deci și amenințător inspectorul. În scurte cuvinte, cam ce vrei să afli ? Dar înainte de a-mi spune asta, dă-mi te rog dublura cheii, măcar cu atît să m-aleg.

Ciripoi, palid, îi aruncă o cheie yale, mică și asudată. Inspectorul o cercetă pe toate fețele și întrebă candid :

— Bine lucrată, unde ?

— Tot acolo, zise criptic celălalt.

— Vreasăzică borfașul ăsta vrea să aibă de-a face cu mine. Biiine ! De cînd te ocupi cu treburile astea ?

— Nu prea demult, zise cu o liniște neașteptată Ciripoi, abia atunci înțelegînd că nu mai avea rost să o facă pe fricosul cu șeful său, de îndată ce lucrurile fuseseră date pe față.

— Pentru cine lucrezi ?

Celălalt tăcu.

Mizdrache se enerva încet, încet.

— Să-ți spun eu și tu să dai numai din cap ca să n-ai aerul că trădezi pe cineva. Ne-am înțeles ?

Ciripoi căzuse pe un fotoliu. Mizdrache se făcu că nu bagă de seamă lipsa de respect a celuiilalt și continuă interogatoriul :

— Pentru ministrul nostru ?

— ...

— Pentru nemți ?

— ...

— De aici înainte miroase a trădare de patrie, Ciripoi, și nu-mi place...

— Nu vă mai osteniți, n-am să vă spun nimic.

— Pentru anglo-americani ?

— ...

— Pentru ruși ?

— ...

— Să știi de la mine că și tăcerea te costă. Ajunge numai să spun un cuvânt și gata...

— Nu mai ne aflăm în situația de altă dată, răspuns calm celălalt.

Asta nu semăna cu o obrăznicie, era o siguranță care-l scotea pe inspector din sărite. Dacă vorbea așa însemnau două lucruri : că lucra pentru Gestapo ori că i se pregătise înlocuirea și că Ciripoi căuta dovezile de incapacitate sau de trădare pe care să le furnizeze ministrului. Oricum, situația era destul de proastă. Trebuia să joace tare, așa cum era obișnuit. Mai întâi o luă pe vechea coardă sentimentală :

— Măi, Ciripoi, e neplăcut pentru tine că te-am prins, după cum va fi neplăcut pentru mine să te raportezi, să te spun unde știi eu, că doar nu-ți închipui că aici sînt ținut de către ministru, am și eu sfinții mei. Unul din doi, dacă înțeleg bine e de prisos. Vrei fotoliul ăsta, îl capeți, dar să știi că nu-i nici o pricopsală...

Ciripoi tăcea atent, pîndindu-i fiecare vorbă. Nu mai avea de loc aerul unui subaltern docil, dimpotrivă. Pentru inspector, era limpede ; trebuia să facă ceva, să scape de acest individ periculos sau să fugă. La această din urmă alternativă se gîndea de multă vreme. Războiul după socotelile lui nu mai putea dura mai mult decît cîteva luni. Încă o iarnă ar fi fost prea mult, așa că cel mai tîrziu în luna noiembrie el trebuia să se afle undeva departe de acest oraș. Mai liniștit puțin, dar nu lipsit de curiozitate întrebă încă o dată :

— Ce vrei tu, Ciripoi ?

— Vreau să scap ca și dumneavoastră. Și nu există decît o singură cale.

— Care-i, băiatule ?

Celălalt tăcu cîteva minute, privind absent la ferestrele mînjite de seara care cobora peste oraș.

— Cineva legat de cercurile aliate îmi cere să-i dau numele celor mai interesanți oameni internați în lagărul de la Tîrgu-Jiu...

Mizdrache zîmbi ușor : acum îl prindea, cît ai zice pește.

— Și comuniști sau numai simpatizanți pentru anglo-americani ?

— Și comuniști !

„Mai ales comuniști ! Asta vrei tu, cîteva capete de comuniști ! Buuun, al meu ești, băiatule !“

Era clar, era în serviciul Gestapoului. Apropierea frontului îi făcuse activi pe nemțotei, își luau măsurile de rigoare, pe dobitocul acesta, cine știe de cînd și cu ce îl aveau la mîină și, știind că pe cale oficială nu vor putea obține nici o informație serioasă, recurgeau la serviciile oricui.

— Și dacă predăm această listă, exactă ! accentuă, ce primim în schimb ?

— Libertatea, în caz de Doamne ferește !

Mizdrache rîse crîncen, tăcut, amenințător. Se uită fix în ochii celuilalt și spuse :

— Ciripoi, cu cele ce-am auzit de la tine pot să te trimit la Curtea Marțială cît ai zice pește. Lucrezi, e limpede, pentru nemți, dar asta n-are nici o importanță ! Evident că și pe tine în cazul acesta te-ar salva cineva, că nu ești prost. Din necesitate, ține minte, din necesitate n-am să spun nimănui nimic. Cît privește lista celor mai însemnați oameni din lagărul de la Tîrgu-Jiu, ea poate fi obținută pe o cale foarte ușoară. O simplă circulară adresată comandantului lagărului și totul e în regulă...

— Aparent așa e, domnule inspector, am și trimis această circulară și am primit și răspunsul. Cîțiva căcăcioși de intelectuali, oameni de seamă, nimic de zis, dar eu am nevoie de altfel de informații. După cum ați ghicit, nemții se interesează de asta...

Mizdrache își scoase din sertar broasca lui verde de tablă, își ascuți distrat un creion și așa destul de ascuțit și lăsă jucăria să salte printre hîrtiile dosarului uitat deschis la vedere.

— Ciripoi, nu-mi place în ce rahat te-ai băgat. Te știam băiat deștept. Nu e bine, mă, să dăm pe mîna nemților pe oricine. Ei nu au nevoie de niște profesori universitari care s-au apucat să scrie memoriile Mareșalului, pe ăștia se pișă, dragă. Lor le trebuie niște capete și le vor avea, te rog să mă crezi,

dacă autoritățile noastre se vor dovedi slabe, dar pînă acum așa ceva nu se vede ! Uite unde greșești tu : greșești acolo că nu-i cunoști pe militarii noștri, domnule ; eu am lucrat și pentru guvernele civile și pentru răstiiții ăștia. Ei bine, mai toți ofițerii superiori și-au făcut studiile în Franța și în Anglia. Ei sînt aliați de nevoie cu nemții și nu vor da pe mîna *boșilor* nici măcar un profesoraș de latină. Chiar comandantul lagărului pactizează cu ei și vii tu, un nărod, și vrei să-i dai pe mîna celor de la Gestapo ! Ești și antipatriot pe deasupra !

Ciripoi izbucni într-un rîs fără oprire.

— Aveți haz, domnule inspector, să fiu al dracului că aveți haz, uite de-asta vă iubește lumea pe dumneavoastră. Înțelegeți ? Aveți haz !

Hohotea, era obraznic, era necuviincios, dar complimentul îi făcea plăcere lui Mizdrache, auzea ceva plăcut în acest birou după multă vreme.

— Chiar crezi că am haz, Ciripoi ? se miră ipocrit.

— Păi dacă v-ați auzi cum vorbiți !

Tăcură o clipă. Zăduful ultim al zilei de vară bucureșteană intra în valuri prin ferestrele deschise. Ascultară pios liniștea de început de noapte, lipsită de zgomotul familiar al vehiculelor grăbite de altă dată. O dată cu căldura se simțea și vechiul miros de incendii din luna mai, cînd bombardamentele fuseseră mai intense și arseseră multe case.

— Ei, Ciripoi, unde sînt clipele de altă dată cînd toate cîrciumile din jur răsunau de cîntece ! Ce țigani, ce femei, ce vînuri scumpe ! Și noi avem numai borfași d-ăștia de mîna a doua, cu spionaj la Arsenal, cu fleacuri... Pe urmă a venit războiul, au venit apucații ăștia de comuniști, s-a stricat vînzarea... Dar tot era mai bine ca acum, că parcă e la spartul tîrgului...

Ciripoi îi răspunse repede, fără melancolia din glasul șefului :

— Păi dumneavoastră ce vă pasă. Dacă se răstoarnă căruța, vă suiți într-un avion și p-aici vă e drumul !

— Crezi tu, Ciripoi, că sînt în stare să părăsesc țara, mă ? Și unde să mă duc ? În Elveția, în Franța, în America ? Cu ce, mă, că tot ce-am băgat în buzunar, cu curvele-am chelruit, mă, că mi-a plăcut viața !

— Nu vă vait eu pe dumneavoastră ! zise cam cu regret celălalt, privind afară la luminile camuflante care lăsau primele lor dîre albastre pe trotuare.

— De ce nu mă vaiti, mă ?

— Vă ia ministrul sub aripă, că doar pe el îl sfătuiți toată ziua să puie ceva la băncile din Zürich, să nu doarmă pe el !

Deci nu era omul ministrului, era limpede, de ăsta se ferea. Ciripoi al lui voia să-i servească pe nemți, de găinar ce era. Cît îl privea pe el, Mizdrache îi era indiferent, pentru că în fond omul din fața sa avea dreptate : la prima bănuială, el avea de gînd s-o șteargă unde vedea cu ochii, pentru că prea purta multe pe suflet.

Ciripoi, ușor amestecat de lumina turbure a nopții ce se înstăpînea, de leneșă căldură a serii amestecată cu rafalele ultime ale vîntului, își reveni.

— În concluzie : acum că știm fiecare ce știm, ce-i de făcut ?

— Deci nu ascultî de sfaturile mele ?

— Nu pot. Dacă se întorc lucrurile sîntem pierduți, domnule inspector și nu sînt prost să mă las prins ca o găină...

— Bine gîndit, dar ce-i de făcut ?

— Vreau lista exactă, pe care știu c-o aveți. Pe aceea o căutam.

Mizdrache simți că trebuie să fie poate o singură dată sincer cu un subaltern al său :

— Ciripoi, iat-o, dar să știi că nu ajută la nimic. Sînt 54 de nume, pe tine te interesează nucleul de conducere. Pe-acesta nu-l știu nici eu și nici nu cred că-l vom ști vreodată.

— Sînteți pesimist, domnule inspector. Nu cunoașteți metodele Gestapoului. Noi ne-am purtat cu mînuși cu ei, ne și temem de ei, ce-i drept, dar nemții nu se vor juca...

— Îi vor împușca pe toți și tot nu vor afla nimic.

— Credeți ?

— Sînt sigur.

— Cu toate acestea sînt silit să încerc. Îmi dați lista ?

— Poftim.

Ciripoi era puțin dezamăgit, asta se vedea bine pe chipul lui.

— Domnule inspector, dacă trimit un om în lagăr să afle cum stau lucrurile ? Dacă aș afla eu, personal, nucleul de conducere al comuniștilor, credeți că aș face un rău țării ?

La o asemenea întrebare nu se putea răspunde în nici un fel, așa încît inspectorul Mizdrache dădu din umeri și-l lăsa să dispară în odăile alăturate, tăcute, ca niște morminte, gîndindu-se că și pe o corabie care se scufundă ambițiile oamenilor rămîn aceleași pînă în clipa naufragiului. N-avea decît să se ducă în lagăr și să afle ce voia. Totul era pierdut în vara aceea călduroasă, frenetică, plină de groază și de morți, el avea la ce să se gîndească, trebuia să-și pregătească și încă destul de urgent o retragere cît se poate de rapidă, o fugă onorabilă și mai ales la timpul potrivit. Nu se mai afla la vîrsta aventurilor, nu-și mai putea permite să fie idealist ca acest Ciripoi care vorbea despre patriotism ca un negustor oarecare. Așa că se simți bine că rămăsese singur. Somnola ca totdeauna la ora asta. S-ar fi întins puțin pe canapeaua de alături, dar parcă nu se făcea. În clipa aceea sună telefonul. „Ce-o mai fi?“ Tîrîitul insistent nu-l scoase din placiditatea lui obișnuită. „Ho! înjură birjerește. Ho, că nu dau turcii!“ Pe urmă răspunse rece:

— Alo! Cine e? Cine? A, vă salut, vă salut...

Era Mastacan cu vocea lui neplăcută din zilele cînd îi anunța veștile cele mai proaste.

— Ai ziarele de azi? îl întrebă celălalt de la capătul firului său.

— Le am, cum nu?

— De citit le-ai citit?

— Încă nu.

— Evident, se stropși brusc inspectorul-șef.

— Dar ce s-a mai întîmplat?

Cu mîna căută în vrafal de hîrtii de pe birou.

— O să vezi, caută...

Găsi *Universul* și citi rapid un comunicat discret din josul paginii întîi:

„Marele Stat Major al Aviației Germane aduce la cunoștință opiniei publice că în urma unui mîrșav atentat, generalul Manfred von Mulhard, colonelul Joachim Faltin și colonelul Benedikt Funk din comandamentul aviatic al regiunii Balcani, împreună cu însoțitorii și-au pierdut viața într-un tragic accident de aviație deasupra teritoriului României. Din ancheta întreprinsă s-a constatat că e vorba de un sabotaj. Cercetările continuă.“

— Îți place? se auzi iar după o pauză vocea uscată, rece, nesuferită, a lui Mastacan.

— Cum o să-mi placă? se miră Mizdrache cu toată ipocrizia de care putea să dea dovadă în clipele acelea.

— Și-atunci? Eu cît pot să mai rabd toate astea? Pe mine mă freacă Gestapoul, mă freacă ministrul, mă freacă Ică, mă freacă Mareșalul, dar cine p... mă-sii nu mă freacă și ce să le răspund? Că am un om incapabil ca tine? Că o să vă trimit pe front, că o să vă dau dracului afară o dată?

— Permiteți?

— Nu permit nimic. În chestiunea de la Piatra Olt cred că am dovedit destulă răbdare, deși din rapoartele tale reieșea că ai o urmă. Știi de asemenea cît ne dau de furcă partizanii din munții Vrancei și ce s-a întîmplat la Brăila. Iată, astăzi, Gestapoul îmi comunică, să vezi și tu ce rapizi sînt, că de la aerodromul din Craiova, unde trebuia să aterizeze flotila cu oamenii uciși de mîna criminală a sabotajilor a dispărut un sergent care lucra chiar cu comandantul și care cu siguranță a comunicat traseul și ora plecării și sosirii nemților. Ce mai ai de spus?

— Nimic, domnule inspector-șef, nimic, absolut nimic.

— Cum nimic? Cum nimic? Țasta e răspuns? Am să te trimit în fața tribunalului militar, dumneata glumești.

— Domnule inspector-șef, știți bine că în situația actuală numai un idiot ca mine își mai pune pielea în saramură ca să-i prindă pe indivizii ăștia. Nu mai sîntem în 41, domnule inspector-șef. Uitați mereu acest lucru foarte important. În ce mă privește, mă voi strădui în continuare să dau de o urmă, am indicii, dar îmi trebuie timp. Vreau să vă ofer un pește mare, nu pe un oarecare. Dumneavoastră, să mă iertați, de fiecare dată vreți să scot din pămînt, din iarbă verde cîtiva vinovați, dar ăsta e lucrul cel mai ușor, am mai făcut-o de cîteva ori, și la ce ne-a folosit?

— Lasă literatura, imbecilule, că nu sîntem la Ministerul Propagandei al domnului Ică Antonescu. Aici vorbim pe șleau.

— Cum doriți, dar eu asta vă recomand... Răbdare, răbdare și iar răbdare...

Mastacan nu-l mai ascultă, se auzi iar una din înjurăturile lui teribile și pocnitura telefonului în furcă.

„Asta mă termină într-o zi, două, trebuie să-i dau ceva în labă, altfel e moarte de om...”

Și enervat, plictisit de toată ziua asta mizerabilă începută atât de prost îl chemă la el pe Ciripoi, să-l mai frece și el, că destul fusese frecat la rîndul său...

2

Înainte de începutul lunii august, într-o seară prăfoasă, uscată, printr-o barieră a Bucureștiului intra o motocicletă cu cauciucurile cam dezumflate, plină toată de noroi, condusă de un om oacheș, slab, îmbrăcat într-o cămașă cu mineci scurte, pătate de sudoare. În ataș dormita un bărbat cam de 50 de ani, cu părul tuns foarte scurt, albit pe la tîmple, cu o față obosită, mahmur ca după o beție, cu obrazul ascuns în reverul unei scurte de pînză de vînt, plină de colb. Motocicleta venea de la Craiova după un drum de cîteva ore și cine s-ar fi uitat bine la ea s-ar fi întrebat cum de reușise să străbată o astfel de distanță, pentru că părea gata-gata să se desfacă în bucăți.

Ajuns într-un bulevard lateral, vehiculul opri. Strada era pustie la ora aceea, o lungă linie de asfalt mușcat pe alocuri de bombe, cu trunchiuri rupte de copaci prăbușiți în margini, cu frunzișul ucis, uscat pretimpuriu, risipit în marginea trotuarelor.

Omul din ataș scoase cîteva hîrtii pe care i le întinse celui de pe șă și se salutară scurt. Motocicleta porni mai departe.

Cădea seara. Începea o noapte plină de spaime, de așteptare încordată pentru cei rămași în oraș. Prin curțile părăsite, cîte un locatar uitat de Dumnezeu stropea cu furtunul florile rare, pălite de arșiță. Aerul se umezea puțin, părea mai proaspăt dar numai cîteva clipe, pentru că pe urmă, în nările omului îmbrăcat în scurta kaki de pînză de vînt stăruia iar mirosul aspru de moloz și de fum vechi, de zid udat cu furtunul la incendii.

Dumitrana nu se grăbea. Umbla cu pași ușori, fără să privească în urmă. După un sfert de ceas intră într-o curte plină

de pomi : mai mulți gutui încărcăți cu fructe ca niște clopote verzi — gutui sălbatici care se culeg devreme — și după ce rămase puțin lîngă poartă, prefăcîndu-se că privește un răsad de flori, intră într-o casă făcută cu abia zece ani în urmă, o casă galbenă, oribilă, cu fațada stropită cu ciment peste care se aruncase varul colorat. Locuia aici de cîtva timp, sub un nume fals și abia în seara asta, cînd umbrelele nopții făceau și mai nesuferită culoarea zidului, își dăduse seama că stătuse pînă atunci într-o casă urîtă. În vestibulul rece, mobilat numai cu un cuier cu patru brațe, ca niște coarne, cu o litografie ieftină pe un perete, sub tabloul de consum al electricității, se opri puțin, își scoase scurta încinsă de căldura de peste zi și și-o agăță în vîrfurile de lemn din apropiere. Era foarte obosit și se privi în treacăt într-o oglindă din camera de alături, o odaie strîmtă, zugrăvită în albastru, în mijlocul căreia se afla o masă de șase persoane și un pat pe-o margine. Aprinse lumina : două becuri palide, fără strălucire. Trase perdeaua de camuflaj și se așeză pe un scaun și așteptă să audă pașii nevestei.

Dumitrana privi vitrina sărăcăcioasă în care se aflau cîteva pahare de sticlă și după aceea se așeză pe un scaun. În momentul acela intră Ina.

— Bună seara, spuse ea cu glas ușor. Ai venit de mult ?

— Acum am picat.

Dumitrana o privi lung cu ochii obosiți, fără să se ridice, căutînd să ghicească ce se petrecuse în lipsa lui.

— Cum a fost ?

El nu-i răspunse. Scoase tabachera ieftină cu închizători coclite de aramă și cînd termină de răsucit o țigară, o chemă mai aproape cu un gest al mîinii mari și bătucite.

— A întrebat cineva de mine ?

— Nu, nimeni.

Bărbatul îi văzu fața asudată și părul umezit ce-i cădea pe frunte.

— Ce-a făcut băiatul ăla, Niculescu, a adus ?

— A adus. Am trimis mai departe.

— Altfel, cum se simt ?

— Mareș nu mai are răbdare.

— Bine, bine.

— Au întreat cînd mai dai ochii cu ei !

Țigara se dezlipise. Hîrtia galbenă, groasă, abia înmuiată între degete se uscaser. Femeia i-o luă și i-o umezi stingaci cu limba. Apoi, i-o întinse. După aceea, își lipi obrazul de palma lui aspră.

— Ei, ce e ? Ce e ? întrebă Dumitrana cu o bucurie stăpînită.

— Mi-a fost frică.

Bărbatul își aprinse țigara cu o brichetă grosolană de alamă, o brichetă de vînător, cu o flacără mare, mirositoare.

— Băieții trebuie să mai aștepte puțin, o să ne vedem mai rar.

Trase fumul în piept, aruncă privirile în jur și spuse repede.

— Știi la ce mă gîndeam acum ?

— De unde să știu ?

— Că stăm într-o casă foarte urită. Așa se întîmplă întotdeauna, parcă-i un făcut. Croitorul are haine urite, cizmarul pantofii scîlcițați... Eu, care am construit toată viața case pentru alții, trebuie să stau într-o haraba ca asta...

Ina rămase lingă el, pe podele, cu capul pe genunchii lui, ținîndu-i mîna.

— Nu mi-am dat seama, spuse cu puțină dezamăgire și îndoială.

— Da, e foarte urită. E o casă făcută de un șmecher din ăștia de antreprenori pentru care cîștigul a fost primul scop. Eu știu ce materiale s-au băgat aici și cît au costat...

— Ce ne pasă nouă ? Noi sîntem chiriași, atît. N-o să murim aici.

Femeia aștepta să audă ce făcuse la Craiova, dar lăsă să mai treacă puțin timp.

— Cum ce ne pasă nouă ? Îmi plac casele frumoase, orașele frumoase. Cînd totul este frumos în jurul tău, viața ți se pare altfel. Prostii ! se certă, apoi se răzgîndi. La drept vorbind, nici mobila noastră nu-mi place ! Ar trebui să ne cumparam ceva teapăn, nu știu dacă mă-nțelegi. Ceva de nuc sau de stejar...

— Ce te-a găsit acum ? Cînd vom avea bani, sigur că da, dar...

Dumitrana se uită la ea, mirat că e întrerupt.

— Sigur că atunci. De ce nu mă lași să visez puțin ?

— Uite, am să te las, îngădui femeia, lipindu-și din nou obrazul de palma lui.

— O mobilă făcută parcă cu toporul. Ceva țărănesc. Un dulap în care poți să joci dacă ai chef și niște scaune grozave, să nu scîrșie cînd cazi ca din pod pe ele. Nu-i bine ?

— Ba da.

— Ei, și pe urmă, un pat lat și mare, să pot încăpea și eu în el, să adorm de-a curmezișul.

Ina îl opri.

— Ajunge. Uți că ne mutăm cam des ?

— Trebuie. Poate te plictisește treaba asta, dar n-am ce-ți face. Cînd te-am luat de nevastă, ți-am spus ce te așteaptă.

— Mi-ai spus. Nu sînt plictisită, parcă-mi place și mie. Ții minte prima proprietăreașă ? Cea din Vitan ?

Bărbatul se gîndi puțin.

— Au fost atîtea ! Bătrînica surdă și pisăloagă ?

— Da. Cea care avea patru nepoate nemăritate... Cred că în casa aceea mi-a plăcut cel mai mult să stau. Eram și mai tineri.

— E adevărat. Cîți ani au trecut de atunci ?

— Poate opt. Sau mai puțini. Sau mai mulți...

— Îmbătrînim...

Femeia îi privi tîmpiele, fața aspră și mîinile mari. Nu se schimbaseră prea mult. Abia dacă sub gura plină i se mai săpaseră cîteva cute.

— Nu e adevărat. Tu ești același.

— Și tu.

Dumitrana trase un fum de țigară și femeia îi simți răsuflarea puternică mirosînd a tutun ieftin. Era mai în vîrstă decît ea, nu se mai putea numi un om tînăr și Ina începea să capete tot mai mult chipul unei femei care suferise mult și se maturiza. Nu se întrebaseră niciodată pentru ce o luase de nevastă. Pentru că era frumoasă, sau pentru că avea o grație de om tînăr, mai mult vesel decît trist, o copilă zburdalnică, care cu ani în urmă iubitise pe un altul.

— Spune-mi, ce-i cu Mares ? întrebă pe neașteptate, fără să știe de ce.

Ea ghici la ce se gîndise și dacă ar fi vrut să-i ascundă ceva s-ar fi prefăcut că nu pricepe și-ar fi spus că șederea atît de

îndelungată în odăița studentului îl scosese din sărite pe mecanic. Își privi drept în ochi bărbatul și-l întrebă la rindul ei :

-- Ce-i cu tine ?

-- Te mai iubește ?

-- Nu cred. Dar de ce mă întrebi ?

Țigara îi ardea între degete. Bărbatul o strivi într-o scrumieră de metal, de pe masa de lângă el.

-- Noi trăim anapoda. Nu prea avem timp. Și, la drept vorbind, ce, astea-s probleme ?

-- Spune-mi, a fost rău că am primit să mă mărit, când m-ai întrebat dacă nu vreau să stăm împreună ?

-- Nu, nu cred. Poate că dacă l-ai fi așteptat, viața lui ar fi fost alta...

Tăcură amândoi câteva clipe.

-- Citeodată nu poți să te împotrivești întâmplării. La început nu te iubeam cât îl iubisem pe el. Mi-era frică de tine. Erai mai în vîrstă. Mai puternic. Parcă mă striveai. Poate tocmai asta mi-a plăcut cel mai mult după aceea. Ție îți reușește tot ceea ce faci. Crezi că e întâmplător că nu te-au prins decît o dată ?

Bărbatul o mîngîie ușor pe păr.

-- Sînt mai norocos, auita tot. Sau am dat peste niște copii mai proști.

Își aduse aminte :

-- Spui că nu m-a căutat nimeni ?

-- Nimeni.

-- Totuși trebuia să întrebe cineva de mine...

Se ridică și se plimbă de câteva ori în jurul mesei.

-- Nu-mi place ce se întîmplă. E prea multă primejdie și prea nu se ivește nimic. Să știi de la mine, cînd merg toate sfoară, trebuie să te aștepți la neplăceri.

-- Crezi ?

Dumitrana nu-i răspunse. Se uită pe fereastră.

-- Au mai trecut avioane ?

-- Au fost două bombardamente. Unul de zi și unul de noapte.

-- Pe aici au căzut bombe ?

-- Nu. E un cartier liniștit. Ce se aude ?

-- În ceea ce ne privește, noi știm ce avem de făcut, dar sîntem siliți să ne alăturăm unor tipi foarte șireți. Există cițiva

oameni care vor cu orice chip să scoată castanele din foc cu mîinile comuniștilor.

Era îngrijorat. se vedea bine, nu numai oboseala îl făcea bănuitor.

-- Se duc tratative în vederea unui armistițiu, dar peste capul nostru. Vor să isprăvească cu porcăria lor de război. cu aerul că n-au fost amestecați și, dacă s-o putea, să fim lăsați de-o parte, deși sîntem singurul partid care a luptat cu arma în mîină împotriva nemților.

-- E ceea ce mi-a spus și Niculescu. A venit de la Brăila cu un ministru. Se vorbea despre niște tratative duse la Cairo..

-- E adevărat.

Bărbatul își mai aprinse o țigară, după ce o bătu bine de capacul de tablă al tabacheriei.

-- Ai să-mi afumi casa, spuse Ina, fără să pară totuși supărată.

-- Cē să-ți fac ! Tutunul ăsta e iute ca un rachiu. Nu-mi plac tutunurile fără gust.

-- Și ?

Întrebarea fusese pusă într-un anumit fel.

-- Am predat totul.

-- E ceva nou ?

-- Da. Mai se află ceva în casă ?

-- Nu. Am cărat totul încă de acum două zile.

-- Bine-ai făcut.

Ina îi apucă din nou mîna.

-- Ce-i cu tine ? Ești obosit ?

-- Puțin.

Își privi țigara abia aprinsă și spuse rar :

-- Totul poate să meargă strună.

Se întunecase bine. Abia își mai vedeau fețele. Era destul de cald. Nu bătea nici o undă de vînt. Orașul părea mort. Nu trecea nici un vehicul. Rar se auzea cîte un pas grăbit și furișat pe sub garduri.

-- Prea multă liniște ! spuse bărbatul. În astfel de nopți, pe front, inamicul își pregătește atacul, sapă tranșee, se strecoară printre linii...

-- Dar nu sîntem pe front.

-- Ba da. Pretutindeni în lume astăzi sînt fronturi.

-- Ar trebui să-ți fac ceva de mîncare. Nu ți-e foame ?

— Nu prea. La oboseală mare, mîncarea nu este cel mai bun lucru.

— Atunci de ce nu te culci puțin ?

— Sînt ostenit, dar somn nu-mi este.

Femeia se uita stînjenită la el.

— Nu te supăra pe mine, Ina. Nici nu te-am sărutat.

Avea pe chip o induioșare gravă. O strînse în brațe lîngă el, ca pe o ființă mică și caldă.

— Țin foarte mult la tine, zise după aceea încet. N-am însă timp să ți-o spun, poate mai încolo, vom vedea...

Rîse ușor, parcă și cu puțină tristețe.

— Lasă prostiile.

— Nu sînt prostii. Dragostea are legile ei vechi. N-o să le schimbăm noi. De multe ori te-am părăsit, am dormit lîngă tine ca un străin, deși sînt bărbatul tău, dar eram obosit, o știi bine.

Ina îl sărută și rămase cîteva minute lipită de el, cu lacrimi pe obrazul palid.

— Taci, nu mai spune nimic.

Avea un trup pietros, fierbinte, de femeie în puterea vîrstei și bărbatul o aduse lîngă el.

Nu aprinseseră lumina. Stăteau unul lîngă celălalt, cu umerii lipiți. De afară venea o boare ușoară. Perna era fierbinte. De aici, de pe pat, se vedea dreptunghiul ferestrei deschise, un dreptunghi indigo de aer punctat cu lumini mici și schimbătoare. Lîngă gardul înalt de piatră foșneau frunzele gutuilor și dacă s-ar fi ridicat în coate, bărbatul ar fi văzut fructele acelea ciudate, ca niște clopote, lucind ușor în lumina săracă a nopții fără lună. Undeva, în vecini, se auzea scurgerea unei guri de cișmea. Cînd nu mai băgai de seamă zgomotul, liniștea nopții devenea exasperantă.

Lîngă el, Ina ațipise. Sub cearșaful alb abia respira trupul ei mic. Bărbatul îi privi brațele lungi și își aduse aminte induioșat că în urmă cu vreo trei ani rămăsese însărcinată și că trebuise să avorteze. Și el și ea țineau foarte mult să aibă un copil și poate l-ar fi avut, dacă în perioada aceea n-ar fi fost atît de hăituiți. Nopti întregi stătuseră de vorbă întrebîndu-se ce le rămînea de făcut. În situația lor de atunci era destul de greu ca Ina să fi purtat sarcina atîtea

luni. Trebuiau străbătute drumuri lungi, în provincie. Aveau de cărat unele materiale, trebuiau să fie pregătiți în orice clipă de luptă, să cadă sau să încerce să scape. După trei luni, femeia se hotărîse. Nu-i spusese nimic. Se dusese singură la un doctor și se întorsese abia seara, sfîrșită, cu dureri surde în trup. Dumitrana înțelese. Despre lucrul acesta nu vorbiseră decît foarte tîrziu, peste vreo doi ani, cînd el își dăduse seama că Ina nu mai rămînea însărcinată.

— Crezi că ai să mai poți să faci vreodată un copil ? o întrebă nelineștit.

— Da, îi răspunsese ea cu atîta lipsă de convingere încît bărbatul tăcuse.

Timpul trecea și între ei rămînea mereu punctul acela negru, amintirea dureroasă a zilei în care Ina se întorsese acasă, zdrobită, obosită, zăcînd după aceea multă vreme în pat.

Femeia se trezi, simțind că e pîndită în întuneric.

— Nu dormi ? îl întrebă.

— Nu. Nu mi-e somn.

— Vrei s-aprind lumina ?

— Nu. Stăm așa. Nu e bine ?

— Ba da. Te gîndeai la ceva ?

— Nu știu, cred că nu. Sînt foarte obosit, dar o să-mi treacă.

— A fost mătușa-mea ieri pe aici. A întreat de tine. La ei au bombardat alaltăieri. Au murit o mulțime de oameni. Voia să știe de la mine cît o să mai dureze pacostea asta de război și i-am spus că habar n-am.

Dumitrana îi apucă umărul fierbinte și o trase încet pe pieptul său gol, mîngîindu-i încet tîmplele.

— E bolnavă și obosită. A muncit destul...

— Cît o fi ceasul ? întrebă femeia...

— Aproape zece.

— Am adormit puțin...

— Da.

— Tot nu ți-e foame ?

— Ba, parcă...

— Să mă scol să-ți dau ceva ?

— Mai încolo, mai stai lîngă mine...

Simțea nevoia să aprindă iar o țigară, dar nu se mișcă.

- Nu ești în apele tale, zise femeia mai târziu.
- M-aș duce să mă plimb puțin.
- Dacă vrei! Eu am să pregătesc masa. Dar să nu pleci prea departe.
- Nu. Îmi trebuie măcar o jumătate de ceas de mișcare. Face bine. Tare n-aș mai dormi noaptea asta acasă. Ah, dacă ar fi venit omul acela pe care-l așteptam! Așa e mai prost, trebuie să-l caut eu...

3

Era pentru prima oară de când stăteau împreună când Niculescu îl văzu pe Mareș neliniștit. Mecanicul nu spunea nimic, fixa cu încăpăținare tavanul afumat de focurile iernilor trecute. Prin geamul deschis se auzeau pașii rari ai trecătorilor și lângă fereastră foșneau frunzele castanului.

— Ce-i cu dumneata? îl întreabă, dîndu-și seama că nu putea să-i spună totuși pe nume.

— Nimic, nimic, făcu celălalt fără să-l privească.

— Te întrebi poate cât mai trebuie să stai în colivia asta? Mecanicul răspunse cu silnicie:

— Nu, nu-i asta.

Tăcură amîndoi. Mecanicul se ridică și se apropie de fereastră. Era devreme. Opt și jumătate, dacă nu nouă, seara. Strada aproape pustie avea un ecou de odaie goală. Bătrînele magazine ale Griviței își căseau ușile sparte și vitrinele incendiate. Răsărise luna, o lună fantomatică, palidă, verzuie, aluacînd repede peste acoperișuri.

— Crezi că o să mai fie bombardament? întreabă studentul.

— Nu, nu cred.

— De fapt, m-am obișnuit cu treaba asta. E ca la teatru. Mareș se întoarce cu fața spre el.

— Ultima oară, mi se pare că ți-a fost frică.

— Dacă mă gîndesc bine, da.

— Atunci?

— Vezi, e atît de ușor să vorbești despre moarte cînd ești ca mine...

— Știu. E ciudat cît de mult disprețuiesc tinerii moartea.

Dădu din umeri și își viri mîinile în buzunarele pantalonilor.

— De ce m-ai întrebat în cîte sîntem astăzi?

— Cînd l-ai văzut ultima oară pe Dumitrana?

— Cînd am fost împreună în gara de triaj. Niculescu deveni dintr-o dată bănuitor. De ce mă întrebi?

— Ina nu trebuia să vină după ce ți-a luat trotilul?

— Ba da. Drace, nu cumva...

Iar se făcu tăcere, o tăcere îngrozitoare în care se amesteca teama și bănuiala.

— Oare crezi că tocmai acum...

— Nu cred nimic, spuse Mareș enervat brusc.

— Ar trebui să mă duc să văd ce-i cu ei...

— Ai face cel mai mare rău din cîte se pot face...

Studentul se opri și văzînd chipul celuilalt își dădu seama că se gîndeau la același lucru. Se apropie de aparatele lui și răsuci butonul Philettei. Se auzi un zbîrniit ușor și după cîtva timp mica încăpere se umplu de muzică.

— *Pastorală*, spuse necăjit. *Pastorală* la sufletul meu de cîine! Mi-ar trebui marșuri...

Răsuci violent butonul și se trînti pe pat cu fața în sus. În clipa aceea se auziră cîteva bătăi în ușă. Mareș se uită la student. Niculescu întreabă gîtuît:

— Cine-i?

Se auzi o voce bărbătească, îngîmînd ceva.

Studentul, după o scurtă ezitare, deschise ușa pe jumătate. În prag sta un bătrîn, cu părul cărunț, bărbierit proaspăt, cu un obraz de hepatic, aproape vînat, palid și tras, cu o gură strînsă într-o grimasă de suferință provocată de urcarea scîrilor.

— Pe cine căutați? întreabă ceva mai liniștit.

Omul intră fără să mai întrebe ceva și se uită în jur cu o curiozitate nestăpinită. Cerceta tavanul și zidurile ca și cînd ar fi vrut să se încredințeze că ele mai existau încă. Nu spunea nimic și cei doi se priviră cu mirare. Mareș aruncă o privire pe scara aflată în întuneric și se liniști. Omul era singur. Siguranța nu trimitea niciodată pe cineva singur. Vru să vadă

dacă lui Niculescu îi este frică și îl privi atent. Studentul își revenise și se apropiase de necunoscut cu un aer bătaios.

— Ascultă, domnule, cine ești și ce vrei? Ai putea să deschizi o dată gura...

Necunoscutul căută cu privirile un scaun și când îl găsi, fără să mai ceară voie se așează, tot cu ochii pe pereți, muncit de aceeași curiozitate ciudată.

— Am auzit că iarna țineți lemnele în casă, zise în cele din urmă cu o voce ușoară, abia auzită:

Studentul se uita la el ca la un nebun.

— Și, ce-i cu asta?

— Păi sînt proprietarul, domnule, nu înțelegi? Am venit să-mi văd casa. Să știu dacă n-a lovit-o vreo bombă...

Mareș izbucni în rîs spre mirarea musafirului.

— Dar dumneata cine mai ești, și de ce rîzi? În cartea de imobil figurează numai dumnealui (și ezitînd, privindu-i pe amîndoi); sau numai dumneata...

Niculescu căzu pe pat rîzînd și el cît putea.

— Și-acum ți-ai găsit, domnule, să vii să-ți vezi casa?

Omul nu pricepea nimic.

— Păi cînd să vin? Sînt ocupat, locuiesc în provincie. Nu m-a lăsat nevasta că aș fi sosit mai devreme, dar cu bombardamentele astea s-a speriat...

— Bată-te Dumnezeu să te bată, dumneata erai proprietarul?

— Eu, încuviință omul cu bun simț.

— Și zici că nu te-a lăsat nevasta?

— Cum o să mă lase? Păi m-am speriat de ce-am văzut de la gara Triaj și pînă aici. Am luat o trăsură. Chisăliță au făcut Bucureștiul...

Cei doi se potoliseră.

— De cînd vreau eu să te cunosc, domnule, și tot n-am reușit. De ce nu treci pe-aici mai des, c-o să-ți vîndă cineva casa...

— Nu se poate.

— Așa crezi? Cîte am văzut eu, să fi sănătos..

Mareș tăcea și se uita cu atenție la omul din fața lor. Era îmbrăcat într-un costum de stofă maron, boțit ușor din cauza călătoriei.

— Și ce faci dumneata pe unde stai, dacă-mi este îngăduit? mai întrebă Niculescu.

— Sînt profesor.

— A, bun, ce fel de profesor?

— De limba română.

— Ne pare bine. Pe mine știi cum mă cheamă...

— Da, Niculescu.

— Dînsul e fratele meu mai mare.

— Și de ce nu plecați undeva, la țară, cum au făcut alții? Nu vă e frică să stați aici, sub bombe...

Omul părea sincer îngrijorat. Își scoase o batistă albă și își șterseră fruntea de sudoare.

— Doar n-oi vrea să ne evacuezi? întrebă studentul.

— Nici gînd, domnule. Poate aveți servicii și nu puteți părăsi Bucureștiul, dar eu, peste un ceas am și șters-o acasă. Nu-mi place ce-am văzut. Auzisem de bombardamente dar nu credeam că a fost chiar așa...

Mecanicul se întoarse spre Niculescu, cerînd o încuviințare mută.

— Nu vrei o cafea? Nici nu știți ce plăcere ne-ați făcut că ați venit...

— Adevărat? se miră profesorul.

— Cît se poate de adevărat. Așteptam pe altcineva.

— Atunci să plec, să nu vă deranjez...

— Nu, nu, vă rugăm să rămîneți cu noi... E cît se poate de plăcut că vă vedem pe dumneavoastră.

Glasul studentului avea în el ceva de neînțeles pentru proprietar. Acesta își dădea seama că se întîmplase un lucru neobișnuit, dar nu întrebă nimic. Protestă numai moale:

— N-ar trebui să-mi dați cafea pentru că nu-mi face bine. Am mai băut una.

— Cînd?

— Acum un sfert de ceas.

— Unde?

— Jos, la domnul dentist.

Niculescu, care aprinsese primusul, se opri dintr-o dată.

— Nu cred să fi fost dentistul. Era o rudă apropiată de-a lui.

— Ba da. Chiar domnul Weiner, așa mi-a spus...

Mecanicul îl privi scurt pe Niculescu.

— Nu se poate, zise acesta. Weiner a plecat de mult.

Profesorul clipea nedumerit.

— Dacă spuneți dumneavoastră... Dar am stat la dinșii o jumătate de oră și între timp a scos și o măsea cuiva...

Niculescu lăsa primusul, spunându-i lui Mareș :

— Ai grijă, cobor și vin îndată. Mor de curiozitate. Astăzi o zi nemaipomenită. Când dracu s-a întors ? I-aș fi auzit motorul lui electric...

Și dispăru pe ușă. Mecanicul pusé apă în ceainicul plesnit, turnă puțin surogat „Garofița“ și așteptă să fiarbă.

— Locuiți de mult cu fratele dumneavoastră ? întrebă profesorul, așezându-și mai bine dunga pantalonilor.

Mareș îl privi dintr-o dată bănuitor. Nu, omul părea liniștit. Nici vorbă, era un provincial speriat puțin de cite i se întâmplase.

— Acum două zile am venit și eu de la Pitești. Nu stau în București.

— Da, e mai bine. Și acolo se dau alarme ca pe la noi ?

— Destul de des.

— Când credeți că o să se termine războiul ăsta ?

— Cine știe ? făcu mecanicul amestecînd cu o linguriță surogatul din ceainic.

— E un dezastru. N-am venit de trei ani la București. Încă de pe vremea cînd fratele dumitale nu se mutase. Aici a stat mai înainte o studentă...

— Da, știu, făcu mecanicul atent.

— Nu prea vin la București. Nici nu e nevoie. Imobilul ăsta e al nevastei.

Mecanicul îl privi. Avea o față de om cumsecade, puțin acrită de necazuri. Își frămînta palmele albe, slabe, lustruite.

— ...nevastă-mea, spunea proprietarul, este un om ciudat. Cînd a moștenit casa asta de la socru-meu, Dumnezeu să-l ierte, eu i-am spus : „Haide s-o vindem. Ce ne trebuie nouă casă la București ? Aici o să murim, în tîrgul ăsta nenorocit.“ Ea nu, și nu, și nu.

— Păi de ce ? întrebă Mareș turnînd cafeaua fierbinte în trei cești.

— Domnule, are și ea o gîrgăriță în cap, cum spun eu. Cică dacă a muncit taică-său să le facă, de ce să ne batem noi

încît, lasă-le, deși drept să-ți spun, acum le-aș vinde... dar cine dracu să mi le cumpere pe bombardamentele astea ?

Mareș îi întinse o ceașcă plină cu cafea fierbinte.

— Poftim. Bea, n-o să-ți mai fie somn la noapte...

— Adevărat. Cît e ceasul ? Am tren peste cincizeci și cinci de minute, spusese profesorul Tellus-ul legat cu lanț la briu. Acum sînt ceva mai liniștit. Am văzut casa, pot să-i spun nevastei e-am avut noroc.

— Da, e un adevărat noroc.

— Parcă Dumnezeu a ținut cu noi. Ori unde stați și dumneavoastră aici. Din tot imobilul numai ghicitoarea de jos s-a dispersat, așa mi-a spus domnul Weiner.

Profesorul bău încet lichidul fierbinte și întrebă mirat că Niculescu nu s-a întors încă :

— Dar fratele dumitale unde-a plecat ?

— Jos, l-ai făcut curios. Vorbește cu dentistul...

Tăcură puțin. Proprietarul mai cercetă încă o dată pereții.

— E adevărat că iarna fratele dumitale ține lemnele în casă ? întrebă cu o curiozitate întristată.

— Nu știu. Eu stau la el de cîteva zile. N-am văzut.

— Ar fi păcat. Se degradează imobilul...

Lui Mareș îi veni să ridă.

— Crezi dumneata că mai are vreo importanță treaba asta acum ? întrebă cu puțină mînie, abia ascunsă.

— E adevărat, dar oricum. O casă e un lucru, cum să-ți spun eu dumitale, care cere, care a cerut, mare cheltuială...

Pe ușă intră Niculescu.

— Ei ? întrebă curios profesorul, era chiar domnul dentist ?

— Chiar el, în carne și oase.

— S-a întors ?

— Azi noapte.

— Și ? întrebă Mareș.

— O să-ți povestesc. Unde-i cafeaua mea ?

— Aici.

Sorbi puțin. Profesorul mulțumi și-și lăsa ceașca pe un raft.

— Apăi eu am să plec, spuse. Îmi pare bine că v-am cunoscut. Sper să ne mai vedem...

— Și noi, pentru că altfel, imobilul dumitale

Studentul suflă în palme, cu un gest care însemna : „Altfel, imobilul va fi șters de pe suprafața pământului și ne vom întâlni pe lumea cealaltă“.

— I-am spus fratelui, continuă, că dacă ai vrea, iarna ar fi bine să nu mai aduci lemne aici, că se degradează pereții, și-i păcat. Asta doream să-ți spun... E o pivniță, jos... Niculescu îl privi cu o ironie ce nu-i scăpă celuilalt.

— Cred că la iarna viitoare n-o să mai stăm aici...

— Nu-i nimic. Nu-i nimic...

În ușa, proprietarul își aduse aminte de ceva.

— Apropo, am văzut că vă ocupați de repararea aparatelor de radio, și arată masa plină de lămpi și sîrmulițe. Ce se mai aude ?

Mareș dădu din umeri.

— Mai nimic. Nemții bruiază totul.

— Nu vă supărați, credeam că știți ceva. Se vorbește de încheierea unui tratat de pace...

— Da, parcă așa am auzit și noi...

— La revedere. Bună seara...

Privi peste umăr perdeaua neagră de camuflaj și adăugă începînd să coboare :

— Și aveți grijă de lumină, să nu treacă o rază afară, că dacă, Doamne ferește, cade o bombă și vă omoară...

Îl auziră cîtva timp și Mareș rîse iar, rece, scurt, aproape cu răutate :

— Iată un om „cumsecade“ ! E fericit că zidurile astea mai stau în picioare, că poate să spună prietenilor și cunoscuților : am un imobil la București, a scăpat neatins din bombardamente. Pentru oameni ca el mor alții pe front, la Iași, să apere proprietatea sacră și inviolabilă, garantată de Constituție. Ah, dacă aș putea să le spun ce cred despre proprietatea lor sacră și inviolabilă...

Niculescu rămăsese cu ceașca de cafea în mînă. Spuse cînd celălalt tăcu :

— Ei bine, așa-mi place.

— Indivizi ca ăștia mă scot din sărite, deși, așa cum l-ai văzut, n-ar fi în stare să strivească o muscă. La ei nu e stricat sufletul, altceva e stricat. Au o filozofie care-i face urîți. Dar

s-o lăsăm naibii de afacere. Ia spune mai bine, l-ai găsit pe Weiner ?

— În carne și oase.

— Și ?

— Nu era singur. Era cu nevastă-sa și cu celălalt. Cînd am rămas singuri mi-a spus : „Nu știi ce vei fi crezînd dumneata, dar să știi că e fratele meu. I-a bombardat casa și a venit la noi. N-a avut unde să fugă...“

— Deci nu e ce credem noi...

— Fleacuri.

— Și patefonul ?

— Poate sînt dintr-o familie muzicală...

Mareș rîse.

— Ești nițel dezamăgit, nu ?

— Totul seamănă cu un sfîrșit de roman, d-aia am un suflet negru, un suflet de cîine. Miroase a final de film ; și *toți merșeră acasă fericiți*, nu simți ? E în aer ceva ce se pierde, un lucru stupid care mă doare. Dacă dentiștii periculoși pentru ordinea statului sînt trimiși acasă, dacă pînă și proprietarii fricoși din provincie au început să vină la București să vadă dacă mai stau imobilele lor în picioare, înseamnă că războiul e pe drojdie, că nu mai e primejdie și mie nu-mi mai place, domnule ! Vreau să mă bat, mi-ajunge ! Destul cu condensatorii și cu lămpile de radio ! Am fost făcut pentru altceva. Trebuia să mă fi născut pe vremea lui Robespierre.

— Ce mai discursuri ai fi ținut !

— Ba bine că nu ! Trebuie să vorbim mult, domnule...

— Sînt de părere să închidem fereastra...

Studentul îl privi cu tristețe.

— Ce epocă ! Ptiu, mi-e silă ! Să închizi geamurile cînd trebuie să spui adevărul...

Se ridică de pe pat.

— Uite, vine toamna. Iar am să mă duc după lemne, iar o să stau la coadă o dinineată întregă pentru niște amărîte de buturugi pe care tot o să le ardem..

— Parcă erai mai optimist...

Tăcu puțin. Se auzeau frunzele bătrînului castan frecîndu-se de zid, sus, sub streșină.

— Curînd or să înceapă să cadă castanele. Primul semn al toamnei. Pe vremuri cînd nu mă mutasem aici, la logodnica mea, îmi plăcea să ascult zgomotul ăsta. Era romantic. Acum e ceva nesuferit. Era frumoasă camera asta. Ah, o femeie face cît trei bărbați cînd e vorba de îngrijit un lucru. Soseam cam la amurg spre septembrie. Lumina era mai miloasă. Știu între zidurile astea o umbră și o răcoare, pe la cincii !... În odaia asta mirosea a femeie, nu a doi trîntori care o așteaptă pe Tereza sau pe Ina ca să le măture. Vezi dumneata, odăile în care stau femeile sînt cum e cafeaua. Știi că dacă lași cafeaua lingă vanilie, începe să miroasă a vanilie ? E ciudat, dar adevărat. Deși miroase foarte puternic, împrumută celelalte mirosuri. Mimetism vegetal, așa se numește. Nu te plictiseș ?

— Nu. Am învățat o mulțime de lucruri ascultîndu-te.

— Bine atunci.

Își căută o țigară. Pe urmă nu găsi chibriturile. Mecanicul îi aruncă cutia ascunsă între cărți.

— Asta e. Odaia luase mirosul ei. Îmi plăcea cînd se însera. Nu aprindeam niciodată lampa de noapte. De jos venea un fel de boare caldă, de fum luminos, ca rășina. Era plăcut să stai nemișcat. Pe urmă îi auzeam foșnetul rochiei, cînd se dezbrăca. Asta e ceea ce ținem cel mai bine minte de la o femeie. Zgomotul vestimentelor...

— Spune...

— Nu-i nevoie să mă îndemni. Astă-seară am chef de vorbă... Eram fericit. Aici mi se părea locul cel mai cald din lume. Fiecare își găsește pe lume un loc cald. Pe urmă totul s-a terminat, dar atît de repede, atît de necrezut ! Fata aceea avea o pasăre. o pasăre pe care o îmblînzise, o pasăre pe care n-o puteam suferi la început, pentru că lăsa urme pe toate lucrurile. Zbura între acești patru pereți și cînta în felul ei. O întrebam, nu pe pasăre, pe fată : „De ce o ții ?” Stătea prea mult singură. Am înțeles că trebuia să mă mut aici, și într-o seară am venit cu boarfele mele puține și i-am spus că nu mai plec. Pasărea a mai rămas o săptămînă și a fugit. Simțise că nu pot s-o sufăr. Mi-a părut rău, dracu știe de ce. Ciudat mai e făcut sufletul omenesc, nu-i așa ?

Mecanicul tăcu.

— Ce-i cu dumneata ?

— Nimic. Stăm aici și flectăm și în jurul nostru cine știe ce se întîmplă...

— Ce să facem ? Hai să-ți mai povestesc ori nu mai ai răbdare ?

— Cum să n-am răbdare ? Are să-mi pară rău dacă ne vom despărți vreodată...

— Și mie. E adevărat, te rog să mă crezi...

Afară, în stradă, fluierau sergentii.

— Iar unu care a uitat să camufleze !

— Să stingem lumina, putem vorbi și pe întuneric. Parcă ar sta să plouă.

Stinseră becul și deschiseră geamul. Deasupra Bucureștilor, în depărtare, fulgera.

— Cel puțin în noaptea asta sîntem asigurați, înseamnă că nu vom avea bombardament.

Se auziră cîteva tunete înfundate. Crengile uscate ale copacului de lingă fereastră se frecară mai tare de zid.

— Vine toamna, aveai dreptate.

— Nu-i așa ? se bucură Niculescu fără să știe prea bine de ce. Cum îți spuneam. Pe urmă venea iarna. Ah, numai două ierni am stat împreună. Prima ninsoare. Dumitale nu-ți place prima ninsoare ?... Era aici un felinar care mai ardea pe vremea aia, cînd nu erau atît de severi cu camuflajul. Un felinar ce atrăgea fulgii ca un magnet. Chiar așa îmi plăcea să spun ; că e o ninsoare magnetică. Pe urmă totul se liniștea, nu mai bătea vîntul. În doi ani a fost numai un viscol mare, atît. Pe urmă, zăpadă multă. De ce dracu îți povestesc toate astea ?...

Jos, se auzea motorul electric al dentistului.

— Nici n-a venit bine și a și început cu zbrîniitoarele lui, zise Mareș.

— Poate vrei *Pastorala* ?

— Nu, te-ascult.

— Ți-am vorbit o dată despre filmul meu, *Strada*...

— Da, nu era prea rău.

De fapt se putea numi numai *Casa*. Nu știi dacă-l vezi jos, Aramian : *La Vapor*, magazin de desfăcut cafea braziliană. Trei ibrice de alamă, doi munți de cafea boabe, doi munți de cafea pisată. Frumoasă e cafeaua. El m-a învățat chestia cu mirosurile. Era un bătrîn lacom de bani. Singur, cu o babă. Tăcere. Magazinul mort. Trei clienți dimineața, zece după masa. Citea dintr-o *Biblie* de-a lor. Vorbea frumos. Armeana e o limbă veche, o limbă cu sunet...

Mareș nu ridică ochii. Își aprinse o țigară, cerînd mut chibriturile.

— Și noi, aici sus, cu pasărea care se muta de pe șifonier pe masă...

Afară tunetele nu se mai auzeau. Sub stelele albastre fugeau turme de nori.

— Deci armeanul meu, cu limba lui de patriarh : nici o ambiție în afară de aceea de a strînge bani pentru a se întoarce în Armenia bogat. Deasupra, deasupra, uite acolo unde mai este o fereastră acoperită de scînduri, stătea o bătrînă. Ținea flori în niște cratițe caraghioase de tablă, ceva ce înjosea frumusețea florilor, dar le îngrijea așa cum ai crește un copil. Avea ore fixe cînd le uda, cînd le smulgea frunzulițele uscate. Iarna puneă perne de molton cu vată pe unde se strecura curentul, ca să nu degere. Florile, niște flori roșii, mușcate imi pare, cu frunzele ca o spuzeală verde, se lipeau de geamuri și cînd înghețeau mi-era teamă că se vor rupe. În odaia bătrînei nu era prea cald. Se vedea după cum se aburește fereastra. Îi trimiteam cîteodată mîncare de la noi printr-un băiețaș care locuia în gang aici. Mulțumea mutește de dincolo de geam. A murit pe neștiute într-o zi. Au venit alți oameni, au luat florile. O istorie în trei cuvinte. Atît. Nu-ți place, nu e trist ?

Mai sus, un doctor. Cabinet rece, lustruit, cu scaune de piele, cu tablouri proaste pe pereți. Rîdeam de el cînd uita perdeaua necoborîtă. Era stingaci cu femeile care-i plăceau. Casa, film de lung metraj, douăzeci și patru de acte, succes garantat... Cam asta. Pe urmă, strada. Iar nunțile de duminică cu niște taxiuri prăbușite, cu strigătul nebunului de Gică de la ora opt : „Ai să mori ! Ai să mori !“. Unde o fi Gică de nu-l mai aud ? Ce ciudat ! L-am întîlnit acum cîteva zile. Sta pe niște moloz și se uita pe Grivița. S-a dus dracului strada noastră !

Terminase țigara. De afară venea răcoarea nopții. Nu mai fulgera de loc și nici nu se mai auzeau bubuituri. Luna se mutase deasupra altor acoperișuri, lăsa numai o diră galbenă, o potecă metalică întreruptă de mari goluri de aer. Cerul era străveziu, adînc și limpede.

— Duminică se auzeau strigătele de la Venus. Era după amiază. Pe fruntea de piatră a doctorului Botescu urca lumina soarelui și noi verificam după ceas ce oră este. La șase, cînd bustul lui părea incendiat, deșteptătorul țîrîia. Prostii ! Am ră-

mas singur. Dacă mi-ar fi plăcut să beau deveneam un bețiv. Singurătatea nu e bună pentru oameni ca mine. Ți se potrivește mai curînd dumitale.

— Crezi ?

— Ești un om ciudat.

— N-aș zice.

— Tipul revoluționar. Am și scris cîte ceva despre asta în cartea mea : *Necesitatea revoluțiilor...*

— Ești un filozof ?

— Aș, de unde ! Am încercat să pun o oarecare ordine în gînduri. Pe cînd eram student și nu mă dăduseră încă afară pentru ideile mele, mai credeam într-o împăcare a oamenilor. Sărăcia o admiteam ca pe o fatalitate, ba chiar și inegalitatea ; pe urmă, cînd am înțeles de unde vin ele, mi-a fost mai greu să tac...

— I-ai citit pe anarhiști ?

— Și pe ei. Mă enervează proza goală, cărțile idealiştilor cu care sînt îndopați studenții. Am protestat, am avut gură mare, m-au bătut, m-au alungat, mi-au interzis să învăț mai departe, lăudîndu-se în același timp cu *democrația* lor, cu libertățile lor de opinie...

— Și cartea dumitale ?

— Stă în rafturile astea, sub o mașină de călcat. Știi ce spunea Marx despre *Capitalul* său ? Că n-o să-i aducă nici odată atîția bani cît îl costă țigările fumate în timp ce-l scria... Dar eu nu te las să dormi, am chef de trîncăneală, iartă-mă !

— Timp o să am destul după cît se pare, o să te rog să-mi dai și mie să citesc cartea dumitale... M-ai făcut curios.

Studentul încheie brusc :

— Somn ușor, haide încearcă să adormi că acuși trece noaptea și ies tramvaiele și fac un zgomot...

Bătrînul bulldog, Mastacan, parcă se împușinase, hainele ascundeau un trup slăbit, sacoul îi aluneca în jurul vechiului pîntec bine hrănit : „Ori s-a apucat de tenis, ori are cancer !“ gîndi pe neașteptate Mizdrache cu o surpriză dureroasă în priviri de cum îl văzu. Nu-și mai seamănă ! Salută cu pălăria de paie de orez, albă, ireproșabilă pe care o aruncă neglijent pe biroul șefului său și se așeză fără să mai fie poftit, pentru că atîta lucru știa și el : respectul devine un lux cînd tuturor le merge prost.

— Ei ? întrebă celălalt cu glas schimbat, fără măreție, fără acea fermitate poruncitoare care nu că-i împunea ; îi făcea frică altă dată. Era întrebarea cea mai obișnuită a acestor zile din vara lui 1944, cînd toți cei din societatea lor voiau o certitudine, cînd căutau ceva în aer, cînd visau la o minune, la o armă secretă descoperită de cine știe ce savant neamț în cine știe ce hrubă din munții întunecați ai Germaniei, dar vestea nu mai sosea, comunicatele de pe fronturile de luptă fiind catastrofale, conținînd în ele negrul viitor ce-i aștepta implacabil pe toți. Supărarea îi trecuse, totul era ca de la început.

— Nimic, spuse leneș Mizdrache, căscînd discret în palmă și privind portretul Mareșalului din perete.

— Bei ceva ? întrebă celălalt.

— Iar ?

Pe Mastacan nu-l știa dedat la astfel de îndeletniciri, mai ales dimineața. Cu părul lui alb, părea mai curînd un profesor de educație fizică decît temutul deținător al atîtor secrete.

„Ce meserie o fi avînd omul ăsta de fapt ?“ se întrebă, privind-l cum sună pe secretară și cum îi face un semn discret. „Probabil că a nimerit aici din întîmplare“, deși lucrul părea puțin posibil că a nimerit aci, din întîmplare, pentru că postul pe care-l deținea era politic mai întîi. „Are nevastă, relații, rude, ceva, nu se poate.“ În afara unei cruzimi nedezmințite pînă acum nu trăda prea multe calități. Îi plăceau femeile pe care, bineînțeles, el i le furniza, credea chiar că nimeni nu știe despre asta nimic, se orienta destul de prost în treburile zilnice și, paradoxal, nu înțelegea prea multe din cele ce se întîmplau în jurul lui.

Sosise coniacul și fata îmbrăcată în negru dispăruse așa cum intrase, abia auzindu-i-se pașii pe covorul gros de lînă.

— Cum a fost ? întrebă în cele din urmă Mizdrache, ca să-i ușureze celuilalt spovedania. Se simțea complice cu el de-acum, prietenia lor se consolida, gîndi cu ironie, dar atît de tîrziu !

— Nemții sînt borș făcuți. Vorbesc deschis despre sabotaj, despre lipsă de loialitate etc., etc.

O spunea sîsiit, pe nas, își căuta țigările lui de foi și foarfeca. O găsi și reteză un trabuc, grăbit, nervos, crispat.

— Recunoaște că nu e plăcut de loc.

— Dar... reteză ferm Mizdrache.

— Știu ce vrei să-mi spui, e inutil să insiști. Eu le iau după ceafă și vin la tine și te cert și ăia își fac de cap...

-- La drept vorbind a fost o lovitură magistrală...

— Te referi la prăbușirea aceluia avion ?

— Chiar așa.

— Trebuie să recunosc că ai dreptate. Dar bine, dragă, pînă aici merg ?

Se făcu tăcere, o tăcere leneșe de amiază bucureșteană de vară. Prin ferestrele acoperite cu perdele galbene de mătase pătrundea o lumină aurie, dar ei nu mai aveau chef să observe tenta tragică a lui august, plină de melancolie și prevestiri.

— Ce li s-a răspuns ?

— Ministrul i-a contracarat zdravăn, le-a amintit că există un Gestapo pe lumea asta și că puterile poliției noastre secrete merg pînă la un anumit punct...

— Bine gîndit.

— Da, dar asta nu i-a mulțumit de loc. Mareșalul însuși s-a supărat și ne putem trezi cu un minister de mîină forte și vom zbura de aici cît ai zice pește...

Mizdrache își privi unghiile bine îngrijite, sorbi puțin din păhărelul de coniac și spuse căscînd din nou cu discreție :

— Drept să vă spun, plecarea noastră a tuturor din această instituție ar fi foarte oportună, mi-ajunge. Cît privește spețietoarea cu frontul, nu mai cred de loc în ea.

— Dar ție îți place tăcerea asta sinistă ? întrebă neliniștit celălalt.

— Nu-mi place, dar ce pot să fac ?

— Cred că undeva în secret se duc tratative...

„Idiotul, nici atîta lucru nu știa ! Sigur că undeva se duceau tratative și încă ce tratative !“ Ministrul lui Mastacan își și comandase avionul pentru Madrid, aparatul aștepta gata pus la punct într-un hangar de lîngă Căciulați, unde avea o moșie și pilotul se îngărășase tot pîndind momentul potrivit, oamenii lui îi trimeteau rapoarte zilnice, dar ce, era nebun să-i spună toate astea șefului său ? Cînd o să fie cazul, se va sui în mașină, o să-și ia cu el un pilot al său, și-o să-l arunce pe trîntorul ăla la gunoi, instalîndu-se lîngă ministru : „Domnule, asta-i situația ! Nu am chef să cad în mîinile comuniștilor ! Am nevoie de relațiile dumitale din străinătate, nu vrei să mă iei, te las aici !“ Dar ora 24 nu venise încă. Toată lumea se prefăcea că-și vede de treabă, deși lui Mizdrache nu-i scăpa o oarecare slăbire a fermității poliției secrete. Buna noastră soră, frica, lucrează, lucrează...

Și dintr-o neașteptată solitudine îl întrebă :

— La drept vorbind, dumneavoastră nu v-ați gîndit la o retragere strategică, așa ca să întrebuițăm un termen binecunoscut...

Buldogul păru deodată o biată javră :

— Cum îți închipui că pot părăsi scena cu voia mea numai ? Orice retragere în cazul nostru (apăsă pe ultimul cuvînt) ar părea o trădare. Tră-da-re, scandă cuvîntul Mastacan...

— Evident, evident ! cîntă inspectorul pe nas, spunîndu-și în gînd : „E un cretin ! Nu înțelege nimic !“

Era timpul să plece, dar cum să pleci cînd Mastacan avea nevoie de cîteva vești care să-l reanimeze ? Dormea puțin, se vedea foarte bine. Fața îi era lividă, cearcănele îl urîteau,

buzele i se învinețiseră și doar nu era băutor ca el, ori, cine știe, se apucase de prostii, acum la sfârșitul carierei. Își aminti că Mastacan ținea în spate o familie numeroasă; fete încă la liceu, una studentă la Medicină, băieți prin școlile militare, ba unul chiar în Germania, bun de ostatic în caz de defecțiuni, ce complicată era viața unora...

— Nu mi-ai dat raportul, își aminti inspectorul-șef.

— Fleacuri, zise Mizdrache. Ciripoi a prins un tipograf pe unul Dobre — nunți, botezuri, care ține o tipografie particulară. Îl bate de azi dimineață să scoată ceva de la el, dar ăștia sînt tare încăpățînați, n-o să afle mare lucru.

— Crezi ?

— Sînt convinși. Au o piele de elefant. Și la drept vorbind nici nu se mai poartă tratamentul dur, după cum știți...

Mastacan fuma cu sete din trabucul ce scotea un fum pu-turos.

— Recomadările noastre sînt mai mult formale, dacă e vorba de un caz interesant te autorizez să folosești totul pentru a afla adevărul...

„Asta s-o crezi tu, taman acuși la spartul tîrgului !“ își zise Mizdrache și cîntă rapid pe nas ca să nu-l bănuiască celălalt de slăbiciune :

— Evident, evident !

— Altceva ?

— Nu-mi place mișcarea din armată. Contrainformatorii noștri sînt tare neliniștiți.

— Adică ?

— Bănuiesc că foarte mulți ofițeri sînt capabili de o defecțiune la un moment dat...

— Te gîndești la o întoarcere a armelor ?

— Spuneți-i cum vreți, dar tot greutatea aceea o va avea.

— Mareșalul știe că nu e iubit, dar, oricum, contează pe loialitatea celor ce i-au depus jurămîntul...

— O, jurămintele ! făcu celălalt. Noi știm cît valorează jurămintele.

— Și crezi că e bine să facem o sesizare ?

— Cum, nu l-ați informat pe ministru și acesta n-a spus Mareșalului ?

— Cred că ceva a existat, parcă mi-ai dat un dosar prin martie...

— Exact !

— Da, l-am înaintat, dar totul pare atît de incredibil...

Mizdrache privi chipul șefului său, obraji îi căzuseră, ochii aveau niște ape triste și fălcile falnice de altă dată parcă se prăbușiseră. „Nenorocitul, cu ăsta nu mai e nimic de făcut !“

— Dar, domnule inspector-șef, se hotărî deodată să devină amenințător, nu vă dați seama, e vorba de specularea unei vechi rivalități între casa regală și partizanii Mareșalului... Asta e o breșă, dacă mi se dă voie să spun mi se pare o acțiune politică bine gîndită. Opoziția...

— Vrei să spui comuniștii ?

— Ei, bine, mai întii comuniștii, dar nu numai ei, pentru că ei au lucrat foarte bine, unind toate grupările de opoziție, deci opoziția a reușit să cîștige o parte a ofițerilor și asta e foarte primejdios...

Îi făcea plăcere să-l vadă pe celălalt descoperind că stă pe un vulcan.

— Totuși, dacă îmi aduc bine aminte, nu mi-ai prezentat lucrurile chiar așa, recunoaște, pentru că altfel aș fi spus și eu mai departe și chiar cred că am spus...

„Ramola, cîntă în gînd Mizdrache. Evenimentele l-au tîmpit cu totul. În locul lui mi-aș face bagajele și m-aș urca în primul tren pretextînd ceva care nu funcționează bine și nu m-aș opri decît în Elveția, la umbră, pentru că acolo nu-i nici durere și nici întristare...“

— V-am spus, domnule inspector-șef, reluă cît se poate de politico. Cum nu, ia reamintiți-vă. Numai că mi-ați răspuns că de fapt de militari se ocupa Biroul lor 2 !

— Și nu e așa ?

— Este, dar la ce ne folosește nouă, pentru că noi răspundem global de Siguranța statului...

Mastacan se ridică, stinse țigara de foi cu un gest violent și spuse cu o hotărîre stănie.

— Am plecat ! Îl caut pe ministru și cînd mă întorc te sun, unde te găseșc ?

— La locul meu, ca de obicei, dar pe ministru nu-l căutați, că nu e în București.

— Dar unde dracu umblă ?

Fusese ireverențios cu șeful său direct în prezența unui subaltern și cuvîntul ăsta putea să-l coste, dar acum amănuntele nu mai aveau nici o importanță.

— Cred că e la vânătoare, spuse celălalt rece, ridicându-se și el...

Mastacan căzu iar în fotoliu.

— Nu se poate !

— Dați un telefon și convingeți-vă...

— Dar sîntem în război, avem probleme...

Își chemă secretara și îi ceru să-l găsească pe ministru.

— E sîmbătă, preciză Mizdrache. Și orice om care se respectă se duce și el la vânătoare, mai ales dacă are cîțiva prieteni în diplomatie cu care poate să stabilească niște contacte. E și foarte plăcut, domnule inspector-șef, aer curat, fazani, iepuri...

— La dracu : fazani, vara ! Habar n-ai cînd e sezonul de vînat. Asta nu e vînațoare, seamănă mai curînd cu o trădare...

— Nu e în București ! spuse secretara intrînd încă o dată tot în vîrfurile picioarelor, tot în rochia ei neagră, sumbră, tot cu o expresie șovăitoare în priviri.

— Ei ? făcu Mizdrache triumfător.

— Ascultă, ne cunoaștem de atîta vreme, să lăsăm dracului conveniențele deoparte, tu crezi că ăsta, ministrul, ar fi în stare, în caz de...

Nu mai rosti nici un cuvînt, de groază.

— Da, da, zise celălalt, am toate motivele să cred asta ! adăugă cu voce tare după aceea...

— Și de ce nu mi-ai spus ?

— Pentru că bănuiam că știați...

— Ei, nu că ești nebun ! Stai jos și vorbește !

— Păi cam asta-i. Toată lumea caută în dreapta și-n stînga ceva sigur pentru ziua de mîine...

— Bea !

Mastacan îi turnă imperios și-i făcu un semn : „Haide, îți poruncesc ! Fără multă vorbă !“

— Domnule inspector-șef, noi sîntem niște copii de trupă față de șacalii ăștia. Noi sîntem cei care execută. Ei dau ordine și-atît, și dacă le cauți, ele nici nu mai există, s-au luat măsuri ca orice hîrtie să dispară. Și s-ar putea ca într-o zi, Doamne ferește, să răspundem...

— Ei, bine, există o lege, noi doar am respectat-o, nu am ieșit din litera ei...

Mizdrache se bine dispuse dintr-o dată. Parcă individul mai păstra o urmă de naivitate în fundul sufletului său, ceea ce era foarte rar în meseria lor.

— Dar legea asta cine-a făcut-o ? Cine a aprobat-o ? Dumneata cunoști cum se organizează un plebiscit. Cu jandarmii la ușă și cu adusul obligatoriu de-acasă, vin că te tai ! Poți să-l faci pe oricine să voteze cu ochii închiși...

Mastacan își căută o nouă țigară de foi și cînd o găsi bijbii pe birou ca un orb în căutarea forfecuței cu care reteza capetele groase ale trabucului.

— M-ai tulburat, să știi. Spune-mi, dar fără menajamente, ne aflăm într-o primejdie chiar atît de mare ?

Mizdrache se ridică, își luă pălăria, salută cu eleganța sa înăscută și spuse :

— Cred că mai avem maximum două luni pînă la prăbușirea acestui regim !

Lovise ca la teatru. Mastacan scuipă țigara de foi și se ridică în picioare :

— Ești nebun, nu se poate ! De ce nu mi-ai spus nimic pînă acum ?

— Totul e scris în dosarele pe care le aveți în față. Evident, într-un stil respectuos, pe care vi-l datorez. Bună ziua, vă telefonez mai tîrziu dacă aflu ceva interesant...

Dispăru, lăsîndu-l pe celălalt într-o stupeoare ce nu putea fi descrisă. Jos îl aștepta Costea cu mașina lui neagră. Îi făcu un semn : „Mă duc pe jos, e aproape, ia-o înainte, am chef să mă plimb puțin !“ Șoferul porni ușor motorul și el rămase singur pe trotuarul luminat violent de soarele fierbinte. În aer plutea un miros de moloz și de lemn ars, mirosul vechilor bombardamente. Pe trotuare apăruseră cîteva scaune în fața pușinelor cofetării ce se redeschiseseră și a bodegilor. Ar fi avut chef să bea ceva rece, să stea la pălăvrăgeală, dar nu găsi nici un cunoscut printre pușinii trecători pe care-i întîlni. Orașul avea ceva mort, stins în aerul lui festiv de vară. Nu mai era tristețea părăsirii de sezon de altădată, cînd toată lumea bună fugea la mare și rămîneau odăile acestea de beton și sticlă nelocuite și fără viață, cu obloanele lor de lemn acoperind ferestrele — acum lipsea ceva parcă, lipseau claxoanele vesele ale automobilelor, deși automobilele mai umblau printre ruinele bulevardelor, nu se auzeau vorbele vesele, strigătele vînzătorilor de ziare, micile țipete de surpriză ale femeilor ce se

întâlneau ca din întâmplare sub perdele târcate de pînză, lipsea acel miros de asfalt bine încins și apoi stropit cu apă, lipsea explozia de parfumuri aruncate spre stradă prin ușile de sticlă deschise și mereu închise de intrarea și ieșirea febrilă a cumpărătoarelor grăbite, lipseau foarte multe lucruri din acest oraș, el nu mai trăia parcă de multă vreme, paralizase, fusese abandonat și nu-și mai semăna, nu-i mai semăna nici măcar propriului trecut, era numai o așezare abandonată, nu de toată lumea, doar de acea parte a lumii, pe care el, Mizdrache, o credea singura demnă să trăiască într-o astfel de capitală a lumii.

După un sfert de ceas, oboșit, toropit de căldura sălbatică a soarelui, cuprins de-o scîrbă iremediabilă față de tot ce-l înconjura, de amintirea meseriei ce-l obliga să facă ceva totuși, să se apere inconștient de toate plăcerile și neplăcerile ei — urcă cu liftul spre biroul lui.

Îl întâmpină Ciripoi, fără slugărnicia-i veche, și ea pierită așa cum pierise respectul lui față de Mastacan.

— Domn' șef, am surprize...

— Ce spui ?

— Chestii mari...

— S-aud.

Își aruncă pălăria într-un cuier și se așează în fotoliul său încăpător. Deschise distrat radioul, căută undele scurte și se uită la ceas. Era ora cînd Londra transmitea un buletin de știri. Zgomotul bruiajului îl enervă însă și închise violent.

— Mama lor de huidume cu tinichelele lor ! Asta-i treabă de militari ! Mai bine ne-ar lăsa să ascultăm, să știm și noi cum stăm...

— Adică ce, nu stăm bine, domnule inspector ? se miră timp, dar șiret Ciripoi.

— Stăm al dracului de bine. Habar n-ai tu ce bine stăm, Ciripoi...

— Nu mai spuneți, or fi dat iar cu V-ul ăla nemții pe Londra...

— Mai rău, băiatule, au o armă acum de fac pulbere tot globul.

„Dobitocul e în stare să mă creadă !“ își zise în gînd și întrebă după aceea tare :

— Despre ce surpriză vorbeai ?

— Lucruri mari, băieții mei nu dorm.

— Să te vedem. A ghersuit clientul de azi dimineață ?

— Da, de unde ! Nici nu m-așteptam la mare lucru, dar mi-am luat măsuri.

Mizdrache se plictisise de atîta vorbărie.

— Spune, domnule, o dată și nu mai mă fierbe...

Subalternul scoase din buzunar un plic și începu să înșire pe masă niște fotografii.

— Iată tipografia Coresi, a ăstuia, *Dobre-nunți-botezuri*, o recunoașteți ?

— Scrie și pe firmă !

— Exact ! se miră celălalt de perspicacitatea lui Mizdrache. Aici avem postul nostru fix, clădirea de vizavi, de unde s-au făcut fotografiile...

— Mă, ne-am modernizat, mă Ciripoi, parcă-am fi la Scotland-Yard, nu alta !

— Treabă curată, domn'șef, nu pospăială de ageamii.

— La subiect că n-am timp...

— Aici avem fotografia primului mușteriu ; patronul tipografiei pe care l-am umflat ieri...

— Bine, bine, și...

— Aici îl vedeți pe vînzătorul ăla de ziare care ne-a dat atîta de furcă...

— Cine ? Gică-hau-hau ?

— El.

— E amestecat în afacerea asta ?

— De ce nu ?

— Un nebun, un iresponsabil ?

— Păi tocmai ăsta-i hazul, că o face pe nebunul, dar nu e nebun de loc.

— Nu mai înțeleg nimic...

— Dacă aveți puțină răbdare vă dau toate firele în mîină...

— Deci ?

— Aici aveți fotografia unui copil care aducea, chipurile, mîncarea cu sufertașul bătrînului.

— Vrei să spui că în sufertaș se aflau în realitate...

— Niște manifeste tipărite de babacu...

— Fleacuri, mă, nu se mai poartă ! O să-i batem, o să-i băgăm la gherlă, ei, și ? Mie de ăștia îmi arde ? Dă-mi tu mie un crăpcean, atunci să te văd...

— Dacă n-aveți răbdare, domn' șef...

Ciripoi puse pe masă o altă fotografie.

— Pe ăsta îl cunoașteți ?

Mizdrache privi îndelung la fotografia mărită a unui bărbat de 30 de ani îmbrăcat corect, cu aerul unui funcționar. Memoria lui fenomenală funcționa încă.

— Se numește Mareș Gheorghe și l-am eliberat chiar eu de la închisoare, propunându-i un contract avantajos...

— Exact.

— Nu înțeleg încă.

Ciripoi se roșise de plăcere.

— Dar pe femeia asta o cunoașteți ?

— Cîntăreața de la Piatra Olt, Marta Dușescu, nu-i așa ?

— Jos pălăria !

— Mai departe.

— Aici puteți vedea fotografia locuinței vedetei în momentul cînd omul nostru intră să-i facă o vizită.

Mizdrache șuiera admirativ.

— Ciripoi, te avansezi, băiatule. Sherlock Holmes era un găinar pe lingă tine.

— N-am terminat încă...

— Dar e un adevărat film !

— Și încă ce film !... Ce se vede pe acest cartonaș delicios, opera unui fotograf amator ?

Inspectorul privi îndelung chipul celor doi bărbați care traversau tocmai o încrucișare de străzi. Unul dintre ei era Mareș, celălalt un necunoscut, dar nu chiar un necunoscut. Excitat Mizdrache se ridică în picioare, se plimbă îndelung în jurul biroului acoperit cu cristal și deodată chipul i se luminează :

— Ciripoi, adu-mi dosarele cu fotografiile celor care au luptat în Spania, rapid, băiatule...

Subalternul dispăru și se reîntoarse în cinci minute cu un teanc de dosare. Inspectorul avea pe față un surîs triumfător ca și cînd ar fi cîștigat un pariu făcut cu el însuși.

— Știu cine este, nu mai e nevoie să verific. Caută la numele Dumitrana Vasile.

Ciripoi se aruncă asupra dosarului, căutînd ferbil și scoase un urlet :

— Ce memorie ! Ce memorie ! Să ne trăiți, domn' șef. El e ! Dumitrana. Mortul ! Dar asta-i senzațional, senzațional !

— Liniștește-te ! Deci să recapitulăm. Acum e clar. ăsta-i cel scăpat de sub escortă. A doua piesă se numește Mareș, cel care a dat foc Depoului de la Piatra Olt și i-a lăsat pe nemți

fără arme. Pînă aici e bine. ăl de le furnizează acte false pare acest tipograf care, între altele, în timpul liber (ii veni să ridă spunînd toate astea) mai dă și nenorocitului de Gică-hau-hau manifeste să le împartă în gară celor care pleacă cu trenul... Buuun, pînă aici iar e bine, dar asta, cîntăreața, ce rol are în toată țărășenia ?

— Ar trebui aflat, pe ea n-am arestat-o.

— Sper că nici pe Mareș ăsta și nici pe Dumitrana...

— Evident, dom'șef, deocamdată facem o supraveghere discretă să mai vedem și alte legături...

— Ciripoi, te-ai deșteptat rău de tot, mă, tu nu vrei să-mi joi, mă, locul ?

— Se poate, domn'șef ? Cum mi-aș permite măcar un asemenea gînd ? Cu dumneavoastră pînă în pînzele albe !

— Băiatule, lasă declarațiile de dragoste și ascultă la mine. Ce-ai făcut pînă acum reprezintă un mare succes al tău, personal. Numai că acest succes trebuie exploatat. Trebuie prins peștele cel mare : omul care le dă ordinele. Există un asemenea individ și la el trebuie să ajungem.

— Dar cum ?

— Pune totul la bătaie și nu-i scăpa din ochi pe ăștia doi. Știi unde locuiesc ?

— Pe unul l-am dibuit. Mecanicul Mareș e ascuns în casa unui reparator de aparte de radio, celălalt a scăpat supravegherii, dar bănuiesc că se vor mai întîlni...

— Dacă n-ai să trimiți pe urma lor pe cine știe ce găgăuță care să-i facă să se alarmeze.

— Nici o grijă, domn'șef că mă cunoașteți...

— De cunoscut, te cunosc, dar asta n-ajunge. Și-acum lasă-mă singur...

Ciripoi ieși discret pe ușă, uitîndu-și ca din întîmplare pe birou fotografiile. Mizdrache le răsfoi distrat pînă căpătă legătura cu Mastacan. Cînd îi auzi vocea pierită la telefon spuse sigur de ei :

— În cinci minute sînt la dumneavoastră. Pregătiți un coniac mare, dăm lovitura ! Am pe masă cazul despre care vă vorbesc de doi ani.

Celălalt mormăi ceva și se auzi după un scurt „te aștept“ clacul telefonului. Mizdrache se ridică, strînse fotografiile, le viri în picul lui Ciripoi și coborî grăbit scările.

Deși căldura se anunța înăbușitoare, ferestrele odăilor spațioase ale casei generalului Dănciulescu erau acoperite cu obloane de lemn. Ziua părea necrutătoare și parcă și lumina becurilor din tavan sporea zăduful. Inginerul Comșa, într-o haină albă, bine croită, ocupa un fotoliu foarte apropiat de lunga masă florentină a sufrageriei plină de tablouri de Dă-răscu, Luchian și Iser, mai într-o parte sta un ofițer de Stat Major care se recomandase convențional — Cristescu, iar lângă ușă gazda, care privea cu atenție un bibelou.

— Dacă înțeleg bine, repetă inginerul ca pentru el, comandantii de regiment nu au nimic împotriva dacă insurecția armată începe încă înainte de sfârșitul lunii.

— Exact, zise ofițerul de Stat Major, privindu-l parcă fără curiozitate.

— Este pregătit totul ?

— Așa cum ne-am înțeles. Regimentele pot interveni în orice moment.

— Și cel din Brașov și cel din Ploiești ? Băgați de seamă, răspundeți cu capul de orice greșală.

— Garantez.

— Credeți că trupa are spiritul necesar unei asemenea acțiuni ?

— Să nu aveți nici o îndoială. Școala și educația profranceze au făcut din toată lumea un dușman tradițional al nemților. Cît îi privește pe soldați, ei nu pot uita umilirile de pe front, nu pot uita tratamentul de falsă superioritate...

— Biiine, domnule Cristescu, sîntem deci înțeleși. Data și ora începerii acțiunii vor fi comunicate conform codului stabilit. Trebuie rapiditate și hotărîre mai ales. După părera mea moralul trupelor germane nu e destul de scăzut, așa încît ne putem aștepta la o rezistență dirză...

— Asta am avut și noi în vedere cînd v-am propus punctele strategice ce trebuiesc ocupate...

Vorbeau fără să se uite la cel de-al treilea, la generalul Dănciulescu, care părea absent de la această convorbire, dar care în realitate o asculta cu cel mai mare interes, deși se pre-

facea că se uită acum prin interstițiile obloanelor lăsate la strada pustie, umbrită de castani.

— Bun, am căzut de acord. Cît privește regimentele din București, ele mi se par sigure, nu-i așa ?

— Conțați pe armată ! Numai că în privința grupului de șec avem nevoie de oameni hotărîți și încă într-un loc principal. Priviți această hartă.

Ofițerul scoase un creion lung, bine ascuțit, și marcă cu roșu cîteva puncte.

— Aici sînt sediile regimentelor germane, aici Statul lor Major. Puse în alarmă, ele constituie un pericol de loc de neglijat. Cu efectivele pe care le au, cu buna instrucție de război ce o posedă și chiar cu armamentul lor superior pot zădărnici tentativa noastră, dacă nu sînt puse în inferioritate de la început. Ce spuneți, domnule general !

Dănciulescu nu voia să se amestece, mormăi ceva la început, apoi preciză :

— V-am rugat doar să mă socotiți un intermediar, cît privește strategia ea vă privește. La vîrsta mea, cum spunea un înțelept : dacă nu mai pot da exemple rele aș putea să vă ofer sfaturi bune, dar într-o astfel de treabă e mai bine să hotărîți singuri...

Îl lăsară să supravegheze mai departe strada liniștită.

— Și-atunci, ce-mi cereți ? tăie scurt inginerul.

— Să interveniți aici !

Puse creionul pe un punct al hărții și făcu o cruce deasupra.

— Este vorba despre un post de telecomandă, aflat pe șoseaua Clinceni, chiar lângă aeroport. Grupului fixat de dumneavoastră i-ar reveni sarcina importantă de a scoate din luptă încă de la început acest Comandament și de a face prizonier tot personalul aflat în dispozitiv.

Comșa înțelegea foarte bine pentru că nu era străin de treburile militarilor, dar voia precizări.

— Fii bun și explică-mi în detaliu despre ce este vorba...

— Acest post controlează toate regimentele germane aflate în Capitală și în afara ei. Un semnal de alarmă și ne-am trezit cu ei pe străzi și la bariere. Aruncarea în aer a micii uzine aflate în teritoriul Comandamentului ar face inutilizabil postul...

— Și aparatura radio ?

— Trebuie distrusă în același timp. Iată, aveți aici harta amănunțită a postului de telecomandă, modul de funcționare, sistemul de apărare. Vă previn că e foarte bine păzit și că orice alarmare a personalului ar zădărnici totul. După cum știți, jumătate din reușită în asemenea cazuri o datorăm surprizei.

— Și cum credeți că putem pătrunde înăuntru ?

— E o chestiune care vă privește. Nu ajunge după părerea mea numai forța. Ca să lucrăm cu militari este exclus. Am face cea mai mare imprudență posibilă. În caz de nereușită putem da vina pe sabotorii cu care nemții s-au mai întâlnit adesea. Înțelegeți ? Trebuie să ne luăm toate măsurile.

— Înțeleg, acceptă inginerul. Asta-i tot ?

— Tot.

— Atunci eu am să plec primul. Dumneavoastră e bine să mai întirziati cel puțin o jumătate de oră. În caz de desconfirare să știți că nu v-am văzut niciodată.

— Nici eu pe dumneavoastră.

Își strinseră mâinile și se despărțiră. Generalul Dănciulescu îl conduse pe Comșa până la ușa.

— Vă mulțumesc mult, îi spuse cu afecțiune oaspetele.

— Nu aveți de ce, răspunse aproape distrat gazda. Crede-mă, domnule Comșa, am trecut prin clipe și mai grele.

— O să ne aducem aminte cu multă recunoștință de dumneavoastră totdeauna...

— Vorbiți ca și când nu ne-am mai vedea niciodată. Cât privește recunoștința, ea e rară, domnule, și cine se așteaptă la așa ceva înseamnă că e un copil. Există numai necesități. Eu simt că nu se poate altfel, dumneavoastră de asemenea. Se poate și muri dintr-un lucru ca ăsta, dar cum să nu-l faci ? I-am urât toată viața pe nemți, ce vină am ? Și ura își are datoriile ei, te salut.

Peste un ceas, inginerul se afla într-un birou al Uzinei electrice Grozăvești. Ceasornicul arăta 8,30. Telefonul sună prelung, cu o precizie matematică.

— Alo, se auzi o voce depărtată, cunoscută. Aș dori să vorbesc cu inginerul Comșa.

— Da, eu sînt, dragă, spune-mi ce face sora dumitale, s-a însănătoșit, e bine ?

— Ceva mai bine, mă duc la spital după masă s-o scot !

— Vrei să te iau cu mașina mea ?

— Dacă puteți, ar fi foarte bine.

— Bun, atunci să trec pe la 4 să te duc la spital. E internată tot la Colțea ?

— Tot.

— Bun, ne-am înțeles, multă sănătate.

— Noroc...

În realitate, conform înțelegerii dintre ei, întâlnirea dintre inginer și Dumitrana avu loc la 5 și nu fu vorba de nici un spital și de nici o soră. Celălalt îl aștepta lângă un squar. Comșa sosise cu o mașină decapotabilă de tip mai vechi, un Ford cam hodorogit, e drept, dar putînd să ia și 80 de kilometri la oră cînd era nevoie. Dumitrana se urcă rapid, privind în urmă.

— Bună ziua, după cine te uiți ?

— Am impresia, spuse celălalt, că de cîteva zile sînt filat...

— Nu ți se pare ?

Inginerul privi prin oglinda retrovizoare după ce ambreie. În spatele lor, foarte departe, se vedea o mașină de piață, neagră, îndesată, leneșă pe care o lăsară în urmă.

— Încotro mergem ?

— Știi aeroportul de la Clinceni ?

— Vag...

— Am o treabă foarte delicată pentru dumneata...

Conducea acum numai cu o mîină, cu cealaltă se căută în buzunar și scoase de acolo o mică hartă însemnată cu puncte roșii, o copie a hărții luate la plecare de la ofițerul de Stat Major.

— Uită-te la ea !

Dumitrana privi mica hartă cu atenție.

— Se vede șoseaua spre Clinceni și unde e însemnată o cruce, ceva ce o să privim împreună cînd ajungem acolo...

— Am înțeles.

— Ascunde-o bine și la nevoie arde-o. Ar fi mai nimerit să memorezi toate detaliile. Pe dos sînt însemnate intrările, efectivul trupelor de pază și sistemul de alarmare. În convorbirile noastre, acest punct pe care la o dată foarte apropiată trebuie să-l ocupi cu grupul dumitale și să-l distrugi, pentru că e vorba de un post nemțesc de telecomandă, cel mai important din eșichierul ocupanților, îl vom numi ferma în vînzare. Îți convine ?

— Totdeauna ne înțelegem repede și fără multe explicații. Ce face taxiul ăla? Nu întoarce capul, lasă-mă pe mine să văd...

Comșa își potrive oglinda retrovizoare și mări viteza. Hai să le jucăm un renghiu, dacă sînt cu adevărat urmăritori. Ne oprim și ne prefacem că umblăm pe jos. În apropiere e un drum vicinal. Cum se depărtează îi lăsăm *bouche-bée*. Mașina mea numai aparent e rablă. I-am păstrat vechea caroserie, dar motorul i l-am schimbat.

Frînă ușor și trase la umbră exact după ce trecură de o cotitură. Din urmă se auzi curînd motorul furios al celeilalte mașini. Taxiul îi depăși. Înăuntru se aflau doi bărbați care îi văzură plimbîndu-se liniștiți pe cîmp ca și cînd n-ar fi observat că sînt urmăriți. Abia după o jumătate de kilometru șoferul celei de-a doua mașini frînă simulînd o pană de motor. Multă vreme după aceea agenții care-l urmăreau într-adevăr pe Dumitrana de cîteva zile așteptară zadarnic trecerea bătrînului Ford al inginerului Comșa. El se afla demult pe o șosea laterală, gonind spre aeroportul Clinceni.

Clădirea vizată părea din depărtare o fermă oarecare, așezată nu prea departe de șoseaua asfaltată. Era înconjurată de un gard înalt pe care ochii buni ai lui Dumitrana deslușiră de la acea distanță sîrma de înaltă tensiune a rețelei electrice de apărare. Să nu fi fost antena înaltă de radio și pomii plantați ostentativ în fața clădirii cu un singur etaj, n-ai fi bănuțit nimic. Un drum bine pavat ducea pe sub o alee de tei spre prima poartă metalică ce se zărea de aici. Un mic post de observație supraveghea șoseaua principală. Acolo, sub un acoperiș țuguiat veghea o sentinelă, dar cu siguranță mai existau și altele.

Inginerul Comșa încetinise viteza mașinii și privea spre locul acela discret ales de Comandamentul german.

— Cred că ești lămurit, ar fi bine să ne îndepărtăm cît mai repede. Sentinelele au desigur binocluri și nu e bine să dăm impresia că am ghicit ce se află aici.

Dumitrana își privi ceasul. Făcea socoteala timpului trecut de la urcarea lui în mașină și minutele scurse pînă la atingerea acestui punct.

— După părerea mea, ferma ar trebui atacată printr-un alt punct. Șoseaua e supravegheată...

— Nu numai șoseaua. Și celelalte împrejurimi. În jur sînt numai ogoare, pe acolo mi se pare chiar mai dificil.

— Ai dreptate. Totuși trebuie pătruns înăuntru, dar cum?

— Să ne gîndim...

— Cite zile mai sînt pînă atunci?

— Maximum zece.

— Puțin.

— Am o idee...

Mașina luase iar viteză. Inginerul alese alt drum spre București.

— Ascult.

— Ce face Tomulete? El e aviator, nu cunoaște pe nimeni de aici de la aeroport? Nu se poate să n-aibă un prieten...

— Și eu cred la fel, să-l caut.

— Știi de unde să-l iei?

— Am folosit una din adresele pe care mi le-ai cerut, dacă e nevoie pentru altceva am unde să-l trimit.

— Foarte bine ai făcut, caută-l și spune-mi la ce te gîndești. N-avem prea mult timp. Un singur lucru mă îngrijorează: cum de ți-au dat de urmă? Multă vreme ai stat liniștit, și-acum, iată-i; ce-i drept sînt și proști, dar oricum, ar fi păcat să le cazi în palmă...

— Nici o grijă, domnule inginer. Toată viața mea cam asta am făcut, am căutat să scap de cei care mă căutau. Cu timpul te deprinzi și chiar simți că devii inutil cînd nu înțil-nești puțină primejdie. Deocamdată, la noapte am să-mi schimb casa. Nevesti-mi, cu care și așa mă văd ca studenții, din an în paște, am să-i scriu o carte poștală.

— Există posibilitatea ca insurecția să fie declanșată și mai devreme. Eu nu fac decît să coordonez totul, dar, crede-mă, știu atîția oameni în primejdie încît nu mai dorm aproape de loc.

Ajunseră lîngă ecluză. Șoseaua era pustie în urma lor. Dumitrana cobori.

— Să ne vedem cu bine, spuse.

Nu aveau efuziuni unul față de celălalt, nu-și arătau o grijă reciprocă pentru că ea i-ar fi jignit pe amîndoi. Își spuneau pur și simplu, bărbătește, la revedere sau „să ne vedem cu bine” și cu asta totul se termina.

— Știi cum mă găsești, mai zise de la volan Comșa.

— În caz că am să pic, sistemul de alarmare va funcționa fără greș.

Vechea mașină țîșni brusc înainte și dispăru într-un nor de fum albastru, mirositor.

Rămas singur, Dumitrana o porni încet pe jos pe sub umbra copacilor spre bariera din față. „Numai de n-ar suna alarma să pot ajunge mai repede la Tomulete.“ După un sfert de ceas găsi un taxi și coborî într-un subsol de lângă Foișorul de foc. Sergentul-major, dezbrăcat pînă la brîu din pricina căldurii, juca șah cu mecanicul de calorifere, gazda lui.

— Bine că te gălesc, spuse sec. Mă speriasem. Toată săptămîna trecută te-am așteptat. Credeam că te-au înhățat.

— Da de unde. Am făcut turul de onoare și iată-mă!

— Mașina a ajuns la Tg. Jiu?

— Da.

— Totul e pregătit?

— Da cum?

Dumitrana îl scrută un minut lung.

— Nu există nici un risc?

— Nici unul.

— Atunci săptămîna viitoare...

— Cum vreti.

— Pînă atunci mai am o treabă cu tine. Îmbracă-te...

Ieșiră, deși era imprudent, pentru că patrulele controlau străzile, dar de față cu un al treilea nu puteau să vorbească. Dumitrana îi povesti pe scurt despre postul de telecomandă de la Clinceni.

— Cunoști aeroportul?

— Cum să nu?

— Nu te lauzi?

— Ce vorbă-i asta! Am lucrat acolo, am prieteni.

— Foarte bine. Știi și ce-i alături de aeroport?

— Cum să nu? Comandatura nemțească...

— Asta-i tot?

— Cel puțin așa spun friții!

— O să-ți povestesc totul mai tîrziu, dar te întreb direct: cum se poate pătrunde înăuntru?

— Rămîne de văzut, dar atît de greu nu poate fi.

— Mi s-a spus că postul de telecomandă, pentru că e vorba de un post de telecomandă, este strict supravegheat.

— Normal!

— Nu cunoști pe cineva care e prieten cu nemții?

— Mă lași să mă fac luntre și punte?

— Te las.

— Bine, atunci pe miine, dar unde?

— Vin eu să te caut.

— S-a făcut...

Se despărțiră și Dumitrana își spuse că mai avea un singur lucru de îndeplinit, să verifice dacă bănuiala lui ce începuse să prindă contur se adevărea: cine-i adusese în spinare iscoadele? Cine era pus sub urmărire și din pricina cui intrase și el în raza urmăritorilor? Începu cu Niculescu. Totdeauna cînd se întîlneau îi dădea un telefon la o chiriașă ce locuia în aceeași clădire. Pretindea că e un client și vecina îl chema rapid. Își spuneau cîteva cuvinte despre repararea unui aparat de radio, aflat într-o stare foarte rea și stabileau unde să vină studentul să-l ridice. Se întîlneau în două sau trei locuri din apropierea pieței Buzești, numite convențional altfel și schimbau cîteva cuvinte, după care fiecare își vedea de treabă. În ziua aceasta, existînd bănuiala că treburile erau mai încurcate și că se putea ca locuința lui Niculescu să fie supravegheată îi spuse, tot după o veche înțelegere că l-ar ruga pe reparatorul de radio să vină cu un taxi, pentru că aparatul său era foarte greu și trebuia transportat cu grijă. Întîlnirea fu fixată peste o oră, timp în care studentul, după o tehnică mai veche, avu vreme să se descotorosească într-adevăr de un trecător curios care-l urmărise încă de la ieșirea din casă.

Se așezaseră într-o grădină de restaurant de pe strada Virgiliu.

Studentului nu-i plăcu de la început mutra șefului său direct. Dumitrana comandă două halbe cu guler și un chelner moțînd pe picioare le și aduse. Era aproape de prînz (Doamne, cîte se petrecuseră în dimineața asta!), muștele bîzîiau agresiv în jur, cei cîțiva clienți își vedeau de-ale lor. Era o căldură care topea tabla de pe acoperișuri și îți venea s-o ștergi la gîrlă, undeva, departe de acest iad al verii.

— E ceva în neregulă? pară de la început studentul.

— Ai făcut ce ți-am spus la telefon?

— Da, taxiul m-a costat o groază de bani, dar a meritat. Am avut impresia că se ține cineva după mine...

— Deci aici e buba. Unde-i Mareș ?

Întrebarea îl găsisse complet nepregătit pe Niculescu. Ar fi putut să spună simplu : Acasă, bineînțeles ! dar nu putu să mintă.

— Nu cumva face plimbări de sănătate ?

Ochii minioși ai celui lalt îl hotărîră să nu mai ezite.

— Șefule, am impresia că eu am greșit. Acum o săptămână s-a întâlnit în timpul unei alarme cu o veche cunoștință de la Piatra Olt...

— De unde știi ?

— Mi-a spus singur.

— Și ?

— A dormit de vreo câteva ori la ea...

Se făcu o tăcere asurzitoare, mai grea și mai insuportabilă decît orice cuvînt greu sau răstit.

— Nu se poate, rosti grav, încet, apăsător Dumitrana. Omul ăsta nu poate face așa ceva... Acum nu-i acasă la tine ?

— Nu.

— De cînd lipsește ?

— De aseară. Mi-a spus că se întoarce pe la 12.

— Cine este femeia ?

— Un fel de artistă. Le cîntă nemților într-un restaurant făcut pentru ei la Șosea...

— E nebun, nebun de legat ! scrișni fără să se mai poată opri.

— O să-i spun cînd s-o întoarce...

— Cînd să-i mai spui ? Tu nu te mai întorci acasă la tine, pentru că nu ești nebun să te lași prins ca un prostovan, numai pentru că lui i s-a făcut de femei... Începînd de astă seară dormi cu Tomulete la adresa asta : îi scrise ceva pe o bucățică de hîrtie ruptă de pe masă, i-o arătă și făcu bucățele biletul. S-a înțeles ?

— Dacă e ordin ! Și cu Mareș ce facem ? Cum îl înștiințăm să nu mai vină în Buzești ?

Dumitrana se gîndi puțin și spuse :

— Dă un telefon chiar acum vecinei tale și spune-i că dacă se întoarce să te caute la vărul tău din Caracal. El știe ce înseamnă asta ?

— Cum nu ?

— Bine că am avut prevederea să fixăm un loc mai acătării. Roagă bineînțeles să-i atragă atenția să ia un taxi pentru că are de cărat un pikup, inventează ceva, la dracu, că-mi vine să-l omor.

Cît timp celălalt telefona, reconstitui totul. Vrasăzică asta era femeia pe care o cunoscuse la Piatra Olt, știa cîte ceva despre toată încurcătura, dar mai ales el nu putuse să-i atragă atenția asupra primejdiilor unei asemenea prietenii, așa că totul era limpede : poliția venise, constatase cele întîmplate la depoul german ; găsisse vagonul devalizat, se interesase ce prietenii avusese în acel timp, constatase că mecanicul lor dispăruse, aflase de legătura lui cu această cîntăreață, pe care iadul i-o scosese nefericitului în cale, o urmărise la București și gata și întîmplarea cu alarma aeriană ! Își băgase naiba coada, era clar ca bună ziua, puteau să cadă de-acum cu toții în capcană și domnul ăsta, Mareș, să fluiere fericit că și-a găsit și el în sfîrșit un pat și o pernă pe care să se odihnească de vreo cîteva nopți. Ce încurcătură ! Ce încurcătură !

Bău cu lăcomie halba încălzită de-acum și ceru chelnerului ațipit care păzea moțîind ieșirea să-i facă plata. Niculescu tocmai se întorcea.

— S-a făcut, șefule ! Diseară la 7 va fi în mijlocul nostru.

— Nu i-o doresc, din inimă și-o spun. Ce-au să-i audă urechile o să-l vindece pe veci de femei...

— Oricum, de un singur lucru îmi pare rău, că părăsesc cuibul. Mă obișnuisem acolo.

— Trebuia să și se întîmple și ție o dată, noroc că nu s-a terminat altfel. Mergem ? Bea-ți berea și gata, n-am chef să-mi cadă careva în spinare din pricina amarezului nostru...

— Trebuie să înțelegi că multă vreme n-a prea avut timp de astfel de lucruri și, de fier să fii, tot o mai scrîntești.

— Te rog să nu-l aperi ! De rest, dacă vrea Dumnezeu, am să am eu grijă, cît despre papara pe care o merită cu priosință, nu-l scapă nimeni. Ne vedem diseară, știi unde. Vă doresc, și ție și lui, mult noroc. În zile ca astea îmi spun că libertatea cere uneori un preț chiar prea mare și te rog să mă crezi că nu-mi este frică de loc de ce o să mi se întîmple, indiferent de ce avem fiecare înainte. Nu, nu am spaimă de moarte sau de suferință, de moartea sau de suferința mea sau a al-

tora, mi-e mai frică de ideea că am putea greși prosteste, că am putea cădea din greșeli din astea pe care le poți înțelege, dar nu le poți admite. Dacă ai priceput ceva din cele ce ți-am spus, să-l cerți tu mai bine, să nu mă lași pe mine să o fac. Am toate motivele să mă port cu el cât se poate de bine, dar cum să uit că e în joc libertatea și viața atitor oameni care așteaptă atâtea de la noi ?

În clipa următoare Dumitrana îl părăsi. Mergea drept, iute, grăbit spre cine știe ce alt loc, în soarele dogoritor al zilei de august și umbra lui descrescu puțin câte puțin, se pierdu în umbra gardurilor și după câteva clipe Niculescu nu l mai văzu...

3

Ciripoi luase pe cont propriu afacerea Piatra Olt, cum scria cu litere mari, albastre pe dosar. O doză mare de dezinteres simțea la Mizdrache, dar tocmai asta îl încuraja. Ca orice subaltern care visează să ia locul șefului său cât se poate de curînd, își făcuse socoteala că acum era momentul cel mai potrivit. Citea și el ziarele și își dădea seama că situația frontului nu era foarte strălucitoare, dar asta nu-l descurajă. Războiul merge câteodată mai prost, câteodată mai bine și cu un mărunt slujbaș la împărăție cine avea să aibă cîndva ceva ? Își făcuse datoria și atît. Arestase, bătuse. Îl interesa să se știe că e un om al datoriei, că el nu închide ochii cînd e vorba de slujbă, chit că această slujbă nu era cea mai curată de pe lume. Așa încît pusese copoii pe urma cîntăreței aceleia și a impresarului ei. Socoteala nu era prea încurcată. Odată intrată în supravegherea lui nu se putea să nu apară și omul cu care trăise, vrînd nevrînd, mai exista și o întîmplare pe lumea asta și el ținea la credința că mai mult ți-aduce norocul decît mintea. Cu câteva fotografii copiate de pe afișele ce fuseseră lipite pe zidurile tîrgului ăla împutit, multiplicat și mărite, treaba merse mai repede decît se așteptase. O găsiră într-un turneu pe la Piatra Neamț, cu impresarul ei cu tot.

Ciripoi avusese la început un impuls ; ia să pună mina pe ea și să mi-o stringă nițel cu ușa, să-i mărturisească unde se află omul căutat. Dar parcă tot mai învățase ceva de la Mizdrache. Mai bine să aibă răbdare, că răbdarea nu costă bani. Știindu-se supravegheată, femeia ar face poate o imprudentă și totul s-ar da peste cap. Puse deci agenții pe urmele ei și timp de o lună citi rapoartele lor plictisitoare ca articolele de fond din „Universul”. Nu se întîmpla nimic, omul căutat nu apărea. Atunci făcu un lucru și mai inteligent. Socotind că individul căutat, cum era și normal, nu se putea ascunde decît într-un loc foarte aglomerat, care loc foarte aglomerat era Bucureștiul, vru să-și ajute norocul și într-o dimineață intră într-un local păduchios de lîngă hotelul Tranzit, aflat în gura Gării de Nord, numit nu se știe de ce Caledonia, coborî cele trei trepte de ciment și străbătu un perete gros de fum, izbindu-se de hamali beți, de marinari în concediu și soldați în drum spre front. Patronul acestei bombe sordide care aducea bani frumoși, din care și el își avea partea sub formă de cadouri scumpe, trimise discret și la timp, unul Cernavodeanu, fost traficant, intrat de mulți ani în slujba poliției, îl întîmpinase cu un suris unuros pe chip și cît te-ai șterge la ochi adusesse un păhărel bombat, cu mastică grecească, moartea lui Ciripoi.

— Să trăiți, cu ce să vă fiu agreabil ?

Vorbea respectuos, aplecat de șale, gata să intre parcă în dușumelele murdare, mereu spălate cu gazolină.

Ciripoi bău lichidul alb dintr-o înghițitură și se prefăcu că nu mai dorește un altul.

— Băiatule, am o daravelă cu tine, m-ascuți ?

— Se poate ? Ochi și urechi.

— Mă, tu n-ai putea angaja aici în spelunca asta a ta pe una de cîntă pă gură, una Marta Dușescu, ai auzit de ea ?

— Ce-i drept, nu !

— N-are a face ! De arătoasă e arătoasă. O s-o vezi tu. Ce-ți cer eu ție e să-mi trimiți un om de-al nostru care să facă pe impresarul și s-o vrăjească să vină încoace la București, să ciripească la dezertorii ăștia de-i jecmănești tu...

— Se poate, domn' șef, să spuneți vorbe urite despre un om onorabil ? îl certă cu simpatie patronul localului, turnînd încă o dată din sticla de mastică.

— Atunci ne-am înțeles ?

— Înțeles, numai că să-mi spuneți unde s-o găesc ?

— Umblă pantaraura prin țară. Acuși o fi pe la Dorohoi, noi am dubuit-o la Piatra Neamț. Are și unul după ea, Romeo Iorgulescu, de bea și untdelemnul din candelă. Cu el trebuie potrivită chestia, să nu simtă muierea că am pus geana pe ea, pricepi ?

— Se poa, domn' șef !

— Atunci trimite pe cineva, fă-i un contract, bagă-i în mână niște biștari și ad-o la București, că am eu o treabă importantă cu ea...

— Nu cumva vă place, că am marfă, slavă Domnului !

— Prost ești, Cernavodene, la tine caut eu, mă, marfă dacă-mi trebuie ? E virită într-o afacere, mă, și nu mai întreba că dracu te ia, ori nu mai mă știi de frică ? Salut...

Peste o săptămână, Ciripoi se înființă iar în local, spre seară și o văzu pe Marta. Nu părea de 30 de ani, era obosită puțin, vocea și-o cam pierduse, ce-i drept, dar avea pe vino-n-coa și trebui să recunoască că lucrătorul ăla, Matei, Mareș, cum dracu îl chema, nu era prost. Ascultase de la o masă cîntecele femeii și-l chemase pe patron, alături :

— Ei ?

— Domne nu-i rea, domne ! Cîntă binișor. Vine lumea, gîrlă !

— Nu mai spune ! Ai dat lovitura...

— Să fiu al dracului dacă mint !

— Bine, să lăsăm prostiile, spune-mi cum stă cu morala, cu toate socotelile...

— Păi de încurcat cu hodorogul ăsta de impresar nu cred să mai fie încurcată. Ce-o fi fost între ei, îi privește ; acușica, Romeo Iorgulescu al nostru, să mă scuzi, am impresia că e cam poponel, se uită la femei ca la glastra de flori, așa că Maica Domnului ! Fata și-a închiriat o casă de la unii care s-au evacuat și stă cuminte în banca ei...

— Sper că nu te-ai atins de ea, că te belesc !

— Se poate domn' șef ? Am și eu o conștiință, nu trăiesc, domne, cu salariatele... Dacă vreți să pun o vorbuliță...

Ciripoi clipi vag.

— Deocamdată nu. Mă descurc eu cînd o trebui, dar așa, nu i-ai umblat și tu prin rufe, n-ai aflat ce-a făcut, cu cine s-a ținut, ce e în pipota ei, că te plătește siguranța degeaba...

— Chestia e cam complicată. A avut un tată de-a murit, e femeie de familie, vorbește cu nemții din local, cum vorbesc eu cu dumneata...

— Ce spui ?

— Da, are pensionul la Sibiu. A fugit de-acasă. I-a plăcut viața, cam vagaboandă, dar, ce-i drept, de condiție !

— Ei, și ? N-a scos și ea vreun cuvîntel despre vreo dragoste așa, vreun amor, că asta mă interesează, dacă nu se ține cu unul din Calea Ferată, care a lucrat pe la Piatra Olt, la Depou, da' te faci că plouă, nu-i vinzi chestia, o lași pe ea să spună, pricepi ?

— Pricep. Vreasăzică asta e ! Vrei să dai de plevușcă. Politic ?

— Gura ! Știi de ce mă ocup, că doar nu verific condicute, sigur că e politic, da nu așa, unu de-i grangur...

— Bine, domne Ciripoi, te servesc !

— Vezi ia-l și pe decavatul ăla de impresar, poate cu el e prieten, poate îi mai spune cîte ceva. Am nevoie de client, da repede...

— S-a făcut...

Trecuseră iar vreo două-trei săptămîni dar Cernavodeanu nu aflate mare lucru. Femeia trăia retrasă, vorbea rău despre bărbați, pe impresar îl scotea pe brînci din casa ei cînd se obrăznicea. Clientul lui Ciripoi nu se arăta. Începuse chiar să-și facă socoteala că o bătaie ar fi mult mai bună decît politica asta în stil mare care aduce a maniera lui Mizdrache. Și pe cînd se tot gîndea cum să dea mai repede peste omul de la Piatra Olt, un noroc neașteptat îl puse pe o altă pistă. Într-o dimineață, prin iunie era, veni la el unul din filaj care lucra în Gara de Nord și-i spuse că are să-i „facă confidente“.

— Zi-i, mă, băiatule, dezleagă-te la limbă ca la sfînta împărtașanie.

— În gară, pe peron, e unu Gică-hau-hau !

— Țăla de-i umblă mîntea cu sorcova ?

— Ala. Ce credeți că face ?

— Vinde ziare, ce dracu să facă ?

— Vinde *Signal*, domn' șef.

— Și ce-i cu asta ? Revistă nemțească, în regulă, cu ștampilă de la cenzură, ce-ai căpiat ?

— Ei, nu-i chiar așa, domn'sef. O să vedeți dumneavoastră. Ia veniți cu mine acușica în gară...

Se dusesse, se așezase cu omul lui lângă un stîlp și așteptase. În jurul unui tren care trebuia să plece era o îmbulzeală neobișnuită. La ferestre stăteau soldați înghesuți unul într-altul, căutînd să-și mai vadă pînă la pornire încă o dată femeile care-i însoțiseră pînă aici. Prin geamurile sparte erau aruncate ranite și puști, copiii strigau de ți se sfîșia inima căutîndu-și părinții care plecau, era o harababură de nu mai înțelegeai nimic. O alarmă mai trebuia și un bombardament ca la 4 aprilie și se duceau dracului cu toții. Pînă să dea șeful stației semnalul, apărură dinspre peroane Gică-hau-hau, strigînd cît îl țineau puterile :

— Ia cu comunicatul, ia cu comunicatul ! Luptele de pe front și de la Baia Centrală, ia cu comunicatul !

Vînzătorul de ziare se strecura prin mulțime și se vîra spre ferestrele soldaților.

— Na, camarade, revista *Signal*, striga repede și iscusit, cu ilustrații, cu artiste din filme, cu *Führer*-ul ! De pomană v-o dau, că e număr vechi și nu se vinde, de bună, ce e ! Caută-nuntru, camarade și citește ! Ia cu comunicatul, ia cu comunicatul, ia cu moartea americanilor !

— Ei ? întrebă omul din serviciul de filaj, ce spuneți ?

— Ți-a dat și ție vreo revistă ?

— Mi-a dat.

— Și ce vrea el să citească soldații ăștia înăuntru ?

— Pofțiți !

Îi întinse un bilețel alb pe care era scris cu litere mari de tipar : TRĂIASCĂ ROMÂNIA LIBERĂ ! ROMÂNI LUPTAȚI ÎMPOTRIVA COTROPITORILOR NEMȚI !

— Vă place ?

— Zi d-ăștia îmi este domnu Gică ? Bravo, mă băiatule !

— Să-l umflu ?

— Ce-ai căpiat ? Lasă-l ușor puișorule, ia-l din urmă, vezi de unde-și procură marfa asta, ai răbdare, cînd e totul gata, cheamă-mă și pe mine, că de-aici vine binele nostru, avansarea, pînă albă pentru copilași, ori n-ai copilași ?

— Am domn'sef !

— Să-ți trăiască !

— Și dumneavoastră...

Peste o săptămînă Ciripoi începuse să vorbească cu Mizdrache cam de sus, ca orice om care are impresia că stă pe o ladă cu aur. Inspectorul îl simțise și-l chemase la el :

— Ciripoi, mă înșel eu, ori tu ai mirosit ceva, că ai început să te umfli ca un curcan. Ia agrăiește !

— Vi se pare, domnule inspector, nu s-a întîmplat nimic, să fiu al dracului...

O înghițise Mizdrache și Ciripoi își văzuse de treabă. Trecură cîteva zile de la întîmplarea aceea și vînzătorul de ziare tot mai striga pe peroanele Gării de Nord sub nasul copoilor :

— Ia cu comunicatul ! Ia cu al doilea prieten al lui Musolini, ia revista *Signal*, camarade, cea mai bine informată din lume, știe tot, vede tot, chiar și ce nu e ! Ce te holbezi așa, camarade ? Na revista c-o dau ieftin, nu ți-o place, n-o citești, da-nuntru să te uiți bine !

Nenorocitul nu știa că fără să vrea îi adusesse pe oamenii lui Ciripoi la tipografia Coresi a lui nenea *Dobre-nunți-botezuri* care își vedea liniștit de lucru, crezînd că nimănui nu-i trecea prin cap că în sufertașul unui copil, în loc de ciorbă se găseau manifestele pe care Împăratul Griviței le dădea soldaților ce mergeau spre front, ascunse în revista *Signal*.

Filarea dură mai mult de o lună. Fu instalat un post fix într-o casă de vizavi de atelier și un laborant scotea poze după poze, fotografiînd chipurile celor care intrau în atelierul bătrînului. Cînd Ciripoi avu o colecție întreagă, făcu trierea. Foarte mulți dintre cei care intrau în tipografia Coresi erau clienții obișnuiți ai tipografiei : negustori de pe Grivița, ori cemis-voiajori ce-și comandau cărți de vizită. Rămaseră pe masă cinci suspecți, între care, spre stupefacția lui Ciripoi, și unul care aducea cu cel căutat de către Mizdrache, omul de la Piatra Olt, dacă ar fi fost să se ia după portretul vorbit, făcut de cei interogați la Depou. Gluma începea să se îngroașe și multă vreme nu mai putea să-i ascundă inspectorului toate acestea. Nici nu avea vreo rațiune, dar ardea de nerăbdare să-i pună în față întreaga rețea ! Cam în aceeași vreme, la cel de-al doilea post fix, un alt fotograf îi prezentă chipul aceluiași individ, ieșind din casa cîntăreței. Mai mult decît atîta nici nu visase. Astfel că într-o dimineață pe la unsprezece trimise pe un sergent la tipografia Coresi, invitîndu-l pe tipograf la prefectura poliției în legătură cu o încurcătură la un Buletin de populație. *Dobre-nunți-botezuri* nu mai ieși

de acolo și în aceeași seară fu transportat cu o mașină la Siguranța Statului, în clădirea din apropiere. Pe Gică-hau-hau îl umflară doi agenți, chiar de pe peron pe când nebunul striga încă :

— Ia cu comunicatul, ia *Tignal*, ia revistă ilustrată cu cincii lei, ia cu lupta de la Sevastopol, că-i de anul trecut, ia cu Tigru, ia cu tancul ! Ia cu arma secretă a *Führer*-ului, nu i-ar mai muri mulți înainte !

După două zile de bătaie sănătoasă, Ciripoi făcu confruntarea între cei doi. De la tipograf nu reușise să scoată nimic, răbdă ca un catir.

— Cu asta o să fie greu ! îi spuse ajutorului său, Teică, unul chelbos și umil care fusese boxer în tinerețe și știa să lovească numai în ficăți.

— Greu, domne Ciripoi, a mai trecut el prin mașina noastră, răbdă și tace.

— Și ălălat ?

— Nebunul când plînge, când cîntă. Zice că nu știe nimic.

— Ia aduceți-i pe rînd, că vine și domnul inspector mai târziu, să vedem ce putem să scoatem de la ei...

Îi prezentase lui Mizdrache un raport amănunțit și-l lăsase cu gura căscată. Încă acesta se mirase cât era el de-al dracului : „Mă, Ciripoi, tu te-ai emancipat, mă, ai devenit discret, n-ai scos o vorbuliță. Și zici că așa stau lucrurile ?”

Împăratul Griviței, numai vînătăi, fusese coborît cu ascensorul în biroul comisarului, care venise îmbrăcat într-un costum alb, atunci scos de la croitor, ca și cînd ar fi picat la o kermeză, nu la o confruntare. Și cum se aflau în continuarea unor convorbiri nu tocmai amicale, Ciripoi îl luă pe arestat subțire :

— Vreasăzică tu nu știi nimic ? Nu ? Nici usturoi n-ai mîncat, nici gura nu-ți miroase !

— Domn șef, să trăiți, habar n-am ! Mie *Tignal* îmi dă să vînd, *Tignal* vînd !

Ciripoi luase dintr-un dosar un manifest și-l fluturase pe deasupra biroului :

— Da vreun manifest d-ăsta n-ai văzut tu, niciodată ?

— Să moară mama aia din groapă, care-a dat ortu popii în 34, dacă știu ceva...

— Mă, pe cine vrei tu, mă, să minți ?

— Domn șef, se căina vînzătorul de ziare, ce nevoie am eu să m-amestec în politică ? Ce, îmi dă mie cineva să mînc ?

— Asta-i, mă, Gică, nu-ți dă nimeni, mă ! Da vreo carte de vizită nu ți-ai făcut niciodată ? Așa, vreo comandă, că te văd băiat luxos...

— Vă bateți joc de mine, domn șef, și e păcat. Mînc și cu o piine amarită și vrei să mi-o luați și p-aia ! Spagă la comisari dau, este domnu' Teică ?

Agentul se făcu galben. Pe ușă tocmai intrase inspectorul.

— Cum, tu iei bacșiș de la un păduchios ca ăsta ? se miră cu o indignare care însemna moartea pentru fostul boxer. Ia să mi-l treci la Asigurări Sociale, Ciripoi. Aici sîntem la Siguranța Statului, cretinule, nu la secția curve.

Teică izbucni disperat de lîngă comisar.

— Nu se poate, domnule inspector, nu mă nenorociți ! Închideți și dumneavoastră o pleoapă, acolo, că am cincii copii, casă grea, unul acuși intră la facultate !

— Ia uită-te la el cum vorbește, să închid o pleoapă, exprimă-te frumos că ne-aude lumea streină și crede că a nimerit în altă parte, nu la o instituție serioasă. Continuați ! se adresă lui Ciripoi, fără să-l mai privească pe celălalt care suspina pe la ușă de-acum...

Subalternul lui Mizdrache luase o curea din cui și se apropiase de Gică.

— Ei, vorbești ? Că n-aveam timp de pierdut ! Ia spune de unde luai tu manifestele astea de le-am găsit noi în revista *Signal* ?

— Ce manifeste, domn șef, să fiu al dracului dacă știu ceva !

— Gurrria ! Nu mai face pe prostul că nu stai de vorbă cu cioflingarii tăi !

Îl și cîrpise peste față cu cureaua și acum se apropiase de el amenințător.

— Ce-aveți cu mine, domn comisar, că pe dinainte nu v-am trecut ! De ce vă bateți joc de mine ? E un Dumnezeu în cer care le vede pe toate !

— Gică, dacă mai faci pe nebunu se supără domnul inspector și cînd s-o supăra el, dracu ne ia pe-amîndoi ! Mai bine spune ce strigi tu despre *Führer* în Gara de Nord cînd vinzi revista ?

— Epigrame, domn șef, epigrame !

Îl lovi iar cu cureaua cât putea de tare.

— Cum, ticălosule, tu nu știi că sîntem aliați cu Marele Reich German ?

— Știi, domn șef, să mor că știu ! Da dacă nu dau din clanță nu-mi cumpără nimeni ziarului, că românii al dracului, trebuie să-l faci să ridă și cînd îți dă 3 lei pe-o foaie spurcată...

Ciripoi vru să-i arate lui Mizdrache ce politică înaltă știe el să facă cu infractorii, așa că o luă mai dulce :

— Mă, Gică, uite, eu îți dau ție drumul, mă, că-mi place de tine, ai doxă, nu ești nici prost, nici nebun, dar să-mi spui tu, sincer, așa, ca de la om la om. Cunoști, mă, vreun comunist ?

— Eu ? Domn șef ? Un comunist ? Păi ăia dacă vin mă pun la muncă și mie nu-mi place să muncesc, domn șef, că sînt întreprindere particulară, capital canci, cîștig ce pică, trăiesc din dividene...

Eforturile acestea îndelungate de bunăvoință îl sleiseră pe Ciripoi. Făcu un semn cuiva care aștepta la ușă :

— Adu-l.

În ușă se ivi *Dobre-nunți-botezuri* cu fața sfîșiată de lovituri.

— Da pe dumnealui îl cunoști ?

Pe chipul vînzătorului de ziare nu tresări nici un mușchi. Se apropie de tipograf ca și cînd nu vedea bine.

— Ce să spun, l-ați cam umflată cu vîntăile astea ! De... „Mare actor !“ își spuse în gînd cu sinceră admirație Mizdrache.

„Ăsta face toți banii, ia te uită la el, parcă-i prezbit“.

— Nu te-am cunoscut eu pe dumneata la nunta lui Zdrenghie, în Banu-Manta ? se miră Împăratul Griviței cu gura pînă la urechi.

Cureaua lui Ciripoi sfîșie aerul și-l lovi peste ochi.

— Destul ! Nu mai face pe idiotul că nu-ți merge cu mine. Nu mergi tu la tipografia Coresi de două ori pe săptămînă și iei de la el manifeste comuniste ? Dobitocule, crezi că noi dormim ? Ia-l !

Agentul îl și înșfăcase de umeri în timp ce vînzătorul de ziare tot mai striga cu o indignare parcă neprefăcută :

— Și la urma urmelor, cine e dumnealui ? Nu-l cunosc, domn șef ! Să moară mama, aia care a dat ortu popii în '34, dacă știi cine e ! Puneți-mă la bătaie, schingiuiți-mă, dați-mi apa sfîntului Antonie s-o-nghit pe nemestecate, nu-l cunosc !

— Duceți-l, se auzi de alături vocea poruncitoare a lui Mizdrache. Destul cu comedia ! Inspectorul se apropiase de tipograf și-l măsură cu o curiozitate plină de milă.

— Ai putea să-mi fii tată, și uite cum și-au bătut joc de dumneata, te-au maltratat, mama lor de huidume ! Să nu mai văd asemenea procedee, că mă supăr, Ciripoi, s-aude ? Ce-i brutalitatea asta ? Domnule Dobre, ești om serios, ai o tipografie, plătești dări la Stat, trebuie s-ajuci Statul să-i descoperim pe infractorii care atentează la siguranța lui, cred că o să ne înțelegem...

Luă de pe masa lui Ciripoi dosarul cu fotografiile făcute de oamenii comisariatului. Scoase cu un gest rapid una și i-o întinse :

— P-ăsta îl cunoști ?

— Da, e un negustor de pe Grivița.

— Foarte bine. Dar pe ăsta ?

— E domnul Herghelegiu de ține un magazin prin Buzești, pe aproape...

— Bine, e foarte bine, dar pe ăsta ?

Era fotografia lui Mareș.

— Nu știi cine e !

— Ia gîndește-te olecuță, ca să nu te-ajutăm noi pe urmă...

— Nu-l cunosc !

— E ultimul dumitale cuvînt ?

— Dacă nu-l cunosc, nu-l cunosc, asta e !

— Ești om bătrîn, domnule Dobre, cum dracu oi putea să minți așa ! Uite aici o fotografie care-l înfățișează ieșind din atelierul dumitale.

Dobre-nunți-botezuri privi fațada tipografiei și văzu instantaneu luat de omul Siguranței. „Joacă tare ăștia !“ își zise.

— La mine intră și iese lume multă, de unde să-i iau pe toți ? O fi vreunul comis-voiajor, vreunul care face afaceri. Așa, după chip, parcă l-am mai văzut, dar cum îl cheamă, nu știu !

— Precis ?

— Precis.

— N-a lucrat el în Calea Ferată și-a făcut și nițică pușcărie ?

— O fi făcut ! Parcă cine n-a făcut puțină pușcărie în zilele noastre ? Se poartă !

— Îmi place, ești descuiat ! Și nu a fost el angajat la Piatra Olt, la Depou, cu niște acte false pe care dumneata i le-ai tipărit ?

— Nu-mi amintesc !

Mizdrache începuse să se înfurie.

— Negi deci totul ?

— Neg, ce să fac !

Se gândi fulgerător dacă ascunsese bine șpalturile de buletine și clișeele adevărurilor de scutire de front și toate angaralele. Numai dracu putea să dea de ele, cât îl privea pe el, n-or să scoată un cuvânt, chit că-l pun la cazne !

— Biiine ! încheie celălalt cu o silă dezamăgită. Duceți-l jos și aveți grijă de el !

Tipograful știa ce însemnau cuvintele astea, dar plecă cu capul sus. O mai pășise și altă dată ! Să nu-i dea Dumnezeu omului câte poate să îndure.

Cei doi rămaseră singuri în biroul luminat de soarele zilei de vară.

— Ce dracu au ăștia, domnule, de nu poți să scoți nimic de la ei ? se miră în gura mare Ciripoi.

— Cine știe ! Poate o convingere adâncă... spuse cu un imens regret inspectorul. Ei cred în ceva, Ciripoi, în ceva ce noi nu putem înțelege.

— În ce cred, domnule inspector ? În Dumnezeu nu, în rege, de ! În cuvântul Mareșalului, asta-i obligatoriu ! Și mai departe ?

— Vorbim degeaba, Ciripoi. Nu-i mai bate, n-o să scoți nimic de la ei. Uite vagabondul ăla, Gică ! De ce crezi că-i ajută ? Că-i dau ceva ? Pe naiba-i dau ! Numai promisiunea unei lumi viitoare ! Noi îi învățăm la școală pe copiii noștri că Dumnezeu veghează de sus cu dreptate, dar fiecare își face de cap, sperând că pe lumea ailaltă o să fie iertat. Ei le spun amărășilor, aici e traiul, fraților, pe pământ, puneți mîna pe ce apucați, asta-i tot, restul vorbe goale ! Zi-mi mai bine ce facem cu cîntăreața aia și cu Făt-Frumosul ei ? Când îi areștam ?

— Când porunciți.

— Parcă ar mai trebui puțină răbdare, poate se ivește crăpceanul de mi l-ai promis...

— Și eu spun la fel, domn șef...

— Bine, mă băiatule, păi eu mă duc, că e cald și-aș face o baie și-aș bea ceva, că mi s-a făcut sete...

Ieși cu mersul lui leneș și-l lăsă singur pe celălalt. Ciripoi privi ușa ce se închisese și monologă ca prostul : „Ia te uită, domnule, vrasăzică ăstora, comuniștilor, nici leafă nu le dă ! Cu o vorbuliță, acolo, i-a convins ! Și dacă, la urma urmelor, tocmai ei or să reușească ? Ce mă fac, că am viața înaintea și-or să mă întrebă cam ce-am făcut ? E o întrebare, domnule. E o întrebare...”

4

Ziua de august se termina zăpușitor. Soarele pierise undeva dincolo de acoperișuri și pe bulevardele pustii rămăsese numai o lumină aurie, o miere roșcată plutind între coroanele copacilor arși. În grădinile părăsite florile se uscau, praful așternuse peste ele un lițoliu cenușiu. Treceau rar tramvaie și trecători așteptau cu înfrigurare noaptea. Bombardamentele încetaseră de câteva săptămîni, dar amenințarea stăruia undeva în bănuiala comună a celor ce nu părăsiseră Bucureștii. Mareș auzi zgomotul tîrșit al unei mașini vechi pe caldarîm și, incredibil, fișiiții apei spulberate pe o stradă asfaltată.

— Asta-i bună ! stropește...

— Ca în vremurile bune, zise femeia și lăsă paharul ușor pe covorul gălbui.

Fuma absent privind tavanul înalt. Avea ochii strălucitori și părul ei platinat strălucea ușor în penumbra odăii cu obloanele lăsate. Era frumoasă, cu aerul ei trist, cu privirea aceea pierdută, cu sîinii tineri abia acoperiți. Mareș îi simțea ușorul parfum și vru să nu se mai gîndească la nimic. Ce ciudate lucruri i se mai întîmplau și lui de la o vreme ! Chinuitoarea așteptare continua și iată-l aici, în vila necunoscută cu femeia

asta alături, într-o după-amiază de vară, sfidînd prudențele studentului.

— Dă-mi paharul, zise Marta.

— Nu bei prea mult ?

— A cîta oară mi-o spui ?

Se ridicase într-un cot. Avea un profil frumos, puțin tragic. Sub ochii dați cu rimel se zăreau umbre viorii. „Noptile pierdute“, gîndi bărbatul. „Dar ea nu poate altfel“, o știa. Asta era viața ei, ceea ce o făcea să trăiască și ceea ce o distrugea.

— La ce te gîndești ? îl întrebă.

— La tine.

— Ce drăguț din partea ta...

Își bătea joc de el, dar nu cu răutate, ci cu o bunăvoință parcă și mai rea.

— Mă gîndeam că dacă nu aș fi prins în niște chestiuni atît de încurcate, ar trebui să umblu să-ți găsesc ceva de lucru, să te scap de viața scîrboasă pe care o duci...

Marta sorbi ușor din vinul roșcat și lăsă iar paharul pe covorul de lîngă pat.

— N-am mai discutat noi asta odată ?

— Parcă...

— Și mie mi se pare... Ce curios. Nu ai impresia că uneori trăiești a doua oară aceleași lucruri ?

Mareș o scutură de umerii albi și fragili :

— Vorbesc foarte serios.

Femeia trase ușor din țigara aprinsă și aruncă fumul verde spre tavan.

— Ce-ți spune ție că viața pe care o duc e scîrboasă ? Ce-ai vrea să fac ?... Rîse scurt și-l sărută pe gît. Iubeste-mă puțin, să uităm de ziua de ieri și de azi, de ziua de mîine, de toate lucrurile care ne înconjoară, de toți prietenii care nu ne conving...

Mareș o îndepărtă și o privi lung, o iubea, o știa bine, deși o gelozie nebună îl rodea, și ea, această gelozie, îl înverșuna și mai mult.

— Poate aș putea găsi altceva...

— Ce ciudat lucru, zîmbi trist femeia, aproape toți bărbații îmi vorbesc la fel. După ce stau o vreme cu mine îi apucă grija : dar ce faci, dragă, de ce nu te apuci de ceva serios ?

— Cine, impresarul ăla imbecil ?

— Nu, nu el. Și uite ce e : mai lasă-l pe nenorocit. Să știi că din partea lui nu e nici o primejdie. Iubește bărbații...

Mareș tăcu. Un sentiment turbure îl stăpînea. Cum puteau exista în același timp oameni ca Dumitrana, ca studentul lui, ca Ina și Tereza și acești indivizi murdari ca impresarul femeii de lîngă el ? Și ce căuta el în vila asta părăsită, lîngă o astfel de femeie, care pe deasupra îi mai și plăcea ? Ce neînțeles era totul...

— Și dacă ți-aș spune că se poate trăi și altfel...

— Știu, știu totul... Nu-mi mai spune nimic, și nu acum... Uite, simt că mor, de cite ori vine seara și întunericul înaintază prin ferestre ca acum, acoperind lucrurile, simt că ceva se duce din mine. E ca și cum te-ar părăsi viața. Mi-e frică de noapte, de întunericul ei și trebuie să fug undeva la lumină, undeva unde e lume multă. Sărută-mă...

Aproape plîngea, era disperată, dar nu stăpînită de o disperare vulgară, cum sînt toate disperările femeilor, ci de ceva profund deznădăjduit și fără ieșire, ca o boală ce te macină încet și te distruge sigur ! Acest om, această femeie tînără și frumoasă va muri, gîndi bărbatul, ceva în ființa ei presimte și se apără. Sărutările pe care le cere sînt prețul pentru ceea ce va veni, lăcomia că nu va apuca zilele și noptile dorite...

O sărută ușor pe gură de cîteva ori și o privi în întunericul ce se accentua.

— Să ridic obloanele ?

— Ridică-le.

De afară veni răcoarea copacilor prăfuiți, mirosind încă a ars.

— Ce zăduf !

Aruncase cearșaful de pe ea, era goală, cu un trup prelung, alb, bine alcătuit, puternic și plin de dorință.

Mareș ridică paharul și sorbi și el.

Femeia îl pîndea cu ochi bănuitori. Avea ceva devorator, ceva posesiv, toată ființa ei îl dorea și avea să-l prăbușească repede într-un neant dulce și prelung, dar acum îl pîndea numai cu privirile ei triste, cu bănuiala că ceva se va întimpla și nu se vor mai vedea poate niciodată.

— Ai ceva aspru și ascuns, spuse cu voce ușoară. Strivi țigara în scrumiera alăturată. Se vede că ai suferit mult, nu da din cap, că nu, pentru că mă pricep la oameni. Și-mi plăci

tocmai pentru că ești așa, cu toate că nu meriți de loc, dar nimic, înțelegi?... Știu ce vrei să zici (îi astupă gura cu palma umedă pentru că el se reîntorsese alături, era aproape, cu o privire dogoritoare, încărcată de dorinți), știu, știu, nu spune nimic, sau spune-o mai târziu... sîntem atît de singuri, simți cît sîntem de singuri ?

Afară se răcorea. Orașul plutea într-o ceață albastră, fără lună, era mort, ascuns, prăbușit parcă în pămînt. Zgomotele vătuite ale mașinilor camuflăte, fișitul cauciucurilor pe asfalt aminteau că aici încă mai exista viață, că nu toate ființele îl părăsiseră.

— Dormi ? îl întrebă.

— Nu.

În întunericul odăii sclipea luminița țigării.

— Dacă mă gîndesc bine noi nici nu ne cunoaștem, știi ? zise iar femeia.

— Ce importantă are asta ?

— Adevărat...

Nu era amărăciune în glasul ei, parcă s-ar fi mirat de ceva ce ar fi trebuit să fie foarte firesc.

— Ce ți-ar conveni să fii ? Un rentier ușuratic sau un patron de fabrică ?

— Nu ai aerul unui rentier, dar nici al unuia care a umblat numai cu trenurile. Ce faci cu adevărat ?

— Exact nici eu nu știu.

— Să te cred ?

Rîseră amîndoi în același timp.

— Spune-mi, o întrebă după aceea Mareș, la plecarea mea de la Piatra Olt nu s-a interesat cineva de mine ?

Femeia se gîndi puțin, ca și cînd ar fi fost vorba de viața altcuiva, plecat de mult din alt loc.

— Ba cred că da. Au arestat o mulțime de oameni...

— Și pe tine cum de nu te-au arestat ?

— Eu am plecat numai decît ce-am fost abandonată...

Rîse cu răutate, și-l privi prin întuneric, insistent.

— Atunci de unde știi ce au făcut ei acolo ?

— Am mai trecut prin Piatra Olt și am tras tot la hotelul acela, ce vrei, sînt o sentimentală ! Am dormit cîteva nopți tot în odaia noastră în care rămăseseră amărîtele alea de perdele pe care ți le adusesem. Portăreasa mi-a povestit tot...

Mareș se gîndea la ceva, o îngrijorare îl stăpîni dintr-o dată.

— Spune-mi, nu te-a întreat vreodată cineva, ceva despre mine ?

— Nu...

— Și nici n-ai avut impresia că ești urmărită ?

— Nu, nu cred...

— Gîndește-te bine...

Femeia aprinse iar o țigară.

— Aș fi bănuț ceva...

Afară era o tăcere amenințătoare, neobișnuită.

— Așadar tot bănuțiam eu cite ceva.

— Femeile au prostul obicei de a umbla pe sub saltele.

— Nu e un obicei prea prost. Dar să știi că nu aș fi vorbit cu nimeni...

— Despre ce să vorbești ?

Marta îl întoarse spre ea. Bărbatul îi simțea răsuflarea.

— Sub perna ta nu am găsit nici *Viețile Sfinților* nici *Sfinta Scriptură*...

— Citesc ce-mi cade în mînă. Nu am timp s-aieg.

Femeia îl sărută, oprindu-i iar potopul de proteste.

— Uite ce e, dacă nu-ți place să vorbești despre lucrurile astea, putem să uităm totul, nu-i așa ? Aș vrea numai să ai încredere în mine. Poți ?

— Cred că da...

— Atunci mai bea un pahar cu mine...

Mareș turnă din sticla prelungă pe care o găsi în întuneric.

— Noroc !

— Noroc !

Vinul licărea în lumina albăstruie ce intra prin fereastră. Avea un foșnet și un parfum subtil, umplea odaia cu secreția lui misterioasă și decantată.

— Îți mai este frică ?

— Acum nu.

— De ce ?

— Pentru că ești cu mine, pentru că simt că mă iubești...

— Crezi că te iubesc ?

— De ce nu ? Nu-ți plac ?

— Ba da.

— Atunci ?

— Atunci...
Bărbatul nu-i răspunse.
— Înțeleg. Femeia aceea...
— A, nu... Sentimentul pentru ea a pierit, s-a transformat în altceva.
— Crezi ? Ești convins de asta ?
— De ce te bucuri atât ?
— Pentru că bărbații au un fel atât de caraghios de a nu uita...

Începu să plîngă pe neașteptate.
— Ce ai ? o întrebă.
— Nimic, mă prostesc...
— Nu e prosteală, e altceva...
Era un sentiment imens de singurătate. El își dădea seama de asta.

— Aș vrea să te conving că măcar acum, în după-amiaza asta, te iubesc deși mi-e rușine de mine și de ceea ce simt...
— De ce ți-e rușine ?
Mareș nu-i răspunse.
— Pentru că sînt o femeie ușuratică ?
— Nici măcar asta nu ești...
— Dar ce sînt ?
— Ceva și mai rău...
— Ceva și mai rău ?
— Da, o ființă fără scop, o femeie care nu știe pentru ce trăiește...

— Iar începe predica ?
— Nu-ți țin predici, vreau numai să te schimb și simt că nu am să pot niciodată s-o fac...
— Nu mai încerca, totul e pierdut... Să lăsăm să treacă zilele. Poate mîine se va întîmpla ceva, ceva ce-o să ne schimbe viața la fiecare... Tu ești puternic, tu știi pentru ce trăiești. S-ar putea ca eu să greșesc în ceea ce fac, dar mie atât îmi e dat...

Bărbatul se enervă dintr-o dată. Își dădea seama cît e de neajutorat. Ce putea să-i promită și la urma urmelor ce vroia de la ea ? De ce trebuie neapărat să-i schimbe pe ceilalți cînd ei nu doresc și nici nu pot s-o facă ?

— Marta, cred că ar trebui să am curajul să dispar, să nu te mai văd niciodată...

Cuvintele erau brutale, nepotrivite, dar Mareș simțise că nu poate să nu le rostească.

— Dacă tu vrei...
— Și ce ai să faci după asta ?
— Știu eu ?

Avea un glas pierdut, sosind parcă de dincolo de ființa ei.

— Probabil că o să beau, că o să cînt, mai am voce și pe urmă...

— Pe urmă ?
— Ca în filmele proaste, cîteva somnifere sau gazul..
— Ce cuvinte, ce poveste caraghioasă...
— Nu e de loc caraghioasă...
— Ești convinsă de ceea ce spui ?
— Cum să nu ? Îți trebuie atât curaj ca să închei socotelele cu lumea asta...

Mareș se ridică, coborî oblonul de la fereastră și aprinse lumina. Marta îl privea speriată. Pe chip avea o disperare fără margini. Se acoperi repede cu cearșaful.

— Ce faci ? îl întrebă.
— Vreau să te iau cu mine...
— Unde să mă iei ?
— Am o prietenă, vreau să i te încredințez...
După o clipă ea izbucni într-un rîs nestăpînit.
— Știi că ai haz ? Mă duci la un orfelinat ? rîse iar cu poftă, tăindu-i definitiv orice hotărîre. Dar uiți, scumpul meu, că peste un ceas trebuie să fii la restaurant, să-mi fac meseria, să cînt...

Își privi ceasul de la mîină.
— Ce un ceas ? continuă, peste 35 de minute...
Sări din pat și începu să se îmbrace febril după ce făcu un scurt duș alături.

Cînd termină să-și pieptene părul auriu revărsat peste umeri îl întrebă :

— Nu mergi cu mine ?
— Unde ?
— La restaurantul nemțesc !

Mareș era uluit.
— Știu, știu, nu face mutra asta. Ești urmărit, te caută poliția, dar ia gîndește-te, tocmai la nemți ești mai la adăpost. Așa ceva nu le trece prin cap. Haide, zău, vino cu mine...

Se apropiase de el, cu sîinii aceia tineri, fierbinți, și tari sub rochia subțire de vară. Era numai flacăra, numai o rătăcită și pieritoare ființă dornică să mai rămînă citeva minute alături de el.

— ... o să stai la o masă și o să mă ascuți, o să bei ceva. Lasă totul măcar pentru o seară... O merit, crede-mă...

— Nu-mi plac restaurantele și nu am timp de ele...

— Asta s-o spui prietenilor tăi. Haide...

Peste douăzeci de minute se aflau într-o grădină de la șosea sub niște copaci bătrîni, luminați de dedesubt cu becuri albastre de camuflaj, în mijlocul unei mulțimi amestecate de civili și de ofițeri germani. „Asta e cea mai mare nebunie pe care poate s-o facă un ilegalist“, gîndea Mareș, „se vede treaba că sînt beat, că am băut prea mult astăzi“. Marta îi arată o masă în apropierea ringului de dans, o platformă de sticlă mată sub care luca parcă o placă de mercur.

— Îți place ?

— Sînt un idiot.

— Nu te mai căina atît. Nu te cunoaște nimeni. O să te prezint cîtorva prieteni...

— Ca logodnicul tău ? rîse Mareș.

— O să te dau drept ceva și mai rău.

Bărbatului îi fu frică de un cuvînt pe care nu ar fi dorit cu nici un chip ca femeia să-l rostească și ea nu-l rosti. Înspre masă venise un bărbat rotofei, cu papion, îmbrăcat în smoking.

— Bună seara, spuse acesta, familiar, onctuos, privind spre necunoscut.

— Bună seara, domnul...

— Matei, spuse repede Mareș.

— Dumnealui e patronul meu...

Bărbatul se înclină neglijent, făcu un semn cu mîna peste umăr la un chelner care se apropie rapid.

— Ce beți ? Vin ? Vermut ? Ceva tare ?...

— Vin, spuse Marta pentru el...

— Bine... și ceva, o gustare... Ce lume și astă seară...

Vorbea profesional cu Marta, cu aceeași neglijență și familiaritate care-l scotea din sărite pe Mareș.

— Nu mai ai loc de ei... A, uite, neamțul tău, spuse mai încet, dar nu atît de încet să nu fie auzit de toată lumea.

— Bună seara, domnișoară...

Lîngă masă se ivise un ofițer subțire, înalt, cu o privire stinsă, depărtată... Vorbea românește cu eforturi, dar aproape corect, căutîndu-și cuvintele.

Marta îi întinse mîna și el i-o sărută cu solemnitate.

— Îmi dai voie să-ți prezint pe prietenul meu ?

„Acum trebuie să mă țin bine“, gîndi Mareș, „să nu par stîngaci.“ Îi strînse mîna ofițerului și-i auzi distinct numele :

— Glaeser...

— Îmi pare bine...

Marta vorbea repede, precipitat cu el, ca să-l ajute să treacă peste momentul de surpriză.

— Tot nu mi-ai arătat florile dumitale... știi, Matei, i se adresează dintr-o dată lui Mareș, cu siguranță, dumnealui e cultivator de flori, la Bintz, nu-i așa, parcă nu mă înșel...

— Exact... La Bintz, undeva lîngă Marea Nordului...

— Interesant, interesant, spuse patronul restaurantului, și în clipa următoare dispăru în întunericul din jur, chemat la treburile lui...

— Promisiunea rămîne promisiune. E o chestiune de zile. Comandantul nostru va pleca în curînd la Marele Stat Major și-atunci, cum se spune la dumneavoastră, cînd pisiche nu-i acasă, roade-mulții joache pe mase. A fost bine ?

Era chiar simpatic ca orice om care pocește o limbă.

— Merge ! acceptă Marta, pentru cineva care se află numai de un an în România e chiar foarte bine.

— Îmi permiteți să mă retrag, făcu solemn locotenentul, pentru că locotenent era, cum văzu Mareș prin slaba lumină a grădinii. Omagiile mele, voim să vă auzim în seara asta, ca de obicei dacă după aceea ne veți face cinstea să poftiți la masa noastră... Domnule... bătu scurt din cizme și se retrase.

Chelnerul adusese tacimurile și turnase vinul în două pahare.

— Prietenii tăi ? întrebă Mareș arătînd discret grupul de ofițeri spre care mersese Glaeser.

— E cam mult spus. Niște cunoștințe, vin aici în fiecare seară și simt din cînd în cînd nevoia să fie curtenitori.

— Înțeleg, înțeleg, făcu amar bărbatul.

— Nu lua aerul ăsta că știi totul despre mine...

Lui Mareș îi venea să ridă gîndindu-se ce ridicol ar fi fost să i-o aducă Terezei pe Marta. O blondă platinată, prietenă cu niște nemți alături de niște ilegaliști.

— De ce zîmbești ? îl întrebă femeia.

— Așa, mi-am adus aminte ca prostul de ceva... Noroc !
Ridică paharul și-i privi chipul tras și ochii aceea triști și frumoși.

— Ce spunea neamțul ăsta că e ? întrebă după aceea Mareș.

— Horticultor, dar eu cred că nu a venit în România ca să îngrijească de niște sere...

— Cu mutrele lor de profesori, de cantori, de contabili, conduc lagăre, omoară oameni...

— Nu vrei să vorbim despre ceva mai vesel ?

— Știi ce nu-mi place la femei ? o întrebă pe neașteptate.
Că toate nu doresc decît să le spu lucruri drăguțe, ca și cum viața asta ar fi o prăjitură din care trebuie să ronțăm cu toții, tot timpul...

Marta rîdea în hohote. Cei de la mesele vecine îi priviră curioși.

— Astîmpără-te, zise Mareș...

— Asta mi-a plăcut, să știi. Ai umor cîteodată !

Își bătea joc de el sau numai i se părea ? Îi luă mîna.

— Sînt un idiot, o recunosc. Vreau ca toată lumea să mă ia în serios... N-am să-ți mai țin discursuri pentru că nu-și au rostul. Tu ești făcută pentru viața asta, cu puțin cîntec, cu lume în jur, cu puțină dragoste, cu tot ce se poate în-tîmpla azi și nu mîine...

— Nu, nu-i adevărat ! protestă ea...

— Ba da...

— Nu-i adevărat. Dar trebuie să trăiesc, nu înțelegi ? Și cum să trăiesc decît făcînd ceea ce știi ?

— Iartă-mă, sînt urîcios. Haide, ciocnește cu mine un pahar...

— Nu, nu acum. Acum trebuie să cînt...

Se ridică de la masă și pași spre ringul luminat ca un acvariou. Avea un mers elastic, trupul prelung și cu forme frumoase transmitea acel magnetism secret de care nu-și dau seama niciodată bărbații, dar pe care-l simt totdeauna ca pe o chemare secretă, imperioasă și fără ieșire. Părul platinat scînteia în noaptea plină de o ciudată încărcătură de dorinți, de frică și pornire seminală. Pe urmă îi auzi vocea nu prea puternică, patetică, plină de o ciudată rezonanță amplificată de microfon. Cînta *J'attendrai*, melodia aceea plină de disperarea timpului, melodramatică, dar atît de ușor de mers la

inimă, chit că Marta o interpreta puțin fals, chit că pianul tapat paralel cînta și el fals. În jur era o mulțime șoptitoare, o orchestră de doi bani cu ifose, îmbrăcată în smokinguri, erau acești nemți cu tîrfele Bucureștiului sau tîrfele lor de front, era și el, picat dintr-o lume cufundată, ieșită în afara legii, după o atît de absurdă hotărîre, de a o urma, de a vedea în ce viață e amestecată ființa aceasta la care ținea, oricît i-ar fi fost de greu să recunoască...

„Beau paharul ăsta și plec, dispar ! Am făcut o gugumănie cît mine de mare ! Mă vor certa, mă vor da afară din partid, dar ce pot să mai fac acum ?” dar, după ce bău, nu se ridică. Marta cînta altceva, un slow deșelat care-i plăcu mult, cum îi plăcea toată noaptea asta asudată, plină de fluturi ce roiau în jurul becurilor albastre și verzi, ascunse sub copaci, lumea spectrală ce-i era streină și avea să-i rămînă streină poate toată viața. Trăia o experiență ciudată, fără precedent și trebuia s-o ducă pînă la capăt... Ofițerii aplaudau, acum femeia cînta ceva în nemțește și ei scandau refrenul în cor și se bălăceau cu buzele lacome în cupele de șampanie. Undeva noaptea fierbinte, uscată, plină de șoapte și sărutări date pe furiș dincolo de boschetele frumos tunse de un grădinar dibaci îl tulbura. Departe era frontul cu morții lui, cu primejdia bombardamentelor. Frontul era poate și aici, deasupra lui, războiul trona și peste acest oraș, moartea putea cobori din cer într-un minut, numaidecît, dar deocamdată, nu exista moarte, nu exista decît cîntecul ritmat al Martei care-i însuflețea pe nemții cu figuri puhave, palizi în lumina verde și albastră de acvariu...

Totul se terminase, răsunau aplauze și se auzeau șoapte. Două femei grase vorbeau tare la o masă alăturată.

— O talangă-i mai trebuie la gît, încolo nu-i nimic de capul ei...

— Ce fițe ! Ce chestii...

Mareș rîse încet, singur. Marta vorbea cu cineva care o acostase în drum spre masa lor... Aprinse o țigară și așteptă. Nu dură mult dar timpul scurs îl duru, nu știa de ce.

— Cine era ?

— Un prieten. Omul care mi-a oferit angajamentul ăsta. E cam trecut, nu te speria, nu fii gelos...

Nu atingea treapta trivialității, dar nu era departe de ea.

— I-am vorbit despre tine. Era curios...

Ceva sună ca o alarmă secretă în ființa lui.

— Și ce i-ai spus ?

— Că pleci totdeauna prea repede și fără să-ți iei rămas bun.

— Asta e foarte neplăcut să recunoști.

— El m-a scos de la Caledonia, bomba aia unde am cîntat. E un tip distins. Nu cere nimic, îmi face numai o curte discretă, atît cît îi șade bine unui bărbat ca să nu fie bănuț de cine știe ce și să nu supere...

Mai voia să spună ceva și el nu o opri.

— A apărut imediat ce ai dispărut tu, lăsîndu-mă ca pe o caraghioasă la Piatra Olt, deși eu voiam sincer să termin cu viața pe care o duceam...

Îi făcea un reproș, era adevărat ? Nu știi niciodată de atunci încolo.

— Totdeauna mi se întîmplă așa : cum mă despart de un bărbat, apare altul...

Spunea ceva dureros, voia să se răzbune, mințea, el o știa bine.

— Noroc !

— Noroc !

Ciocniră.

— Nu mi-ai spus cum cînt.

— Destul de prost după părerea mea...

— Nu ești de loc drăguț...

De la masa ofițerilor nemți, Glaeser îi făcea semne cu mîna. Trei bărbați se ridicaseră în picioare și în poziție de drepti băură din cupele de șampanie în cinstea ei.

Marta ridică paharul și îl goli.

— Ce fac de fapt oamenii ăștia ?

— Nu știi nici eu prea bine. Lucrează la Clinceni, parcă așa-i zice. Au acolo un fel de comandament... Cînd scapă, vin aici și petrec. Drăguți, nu ?

— Drăguți, acceptă bărbatul și în clipa aceea se hotărî s-o părăsească.

— Trebuie să cînt iar, spuse ea, mă aștepti, nu ? Nu te superi ?

— Nu, zise el cu un glas sugrumat de regret.

Îl sărută ușor pe obraz și se ridică.

„Ce caraghios trebuie să fiu ! gîndi Mareș, dacă i-aș po-

vesti studentului ce mi s-a întîmplat ar ride de mine de s-ar tăvăli...”

De pe ringul de sticlă încă neocupat de dansatori se auzi iar vocea femeii, pierdută parcă sub copacii bătrîni, căutînd ceva, sfîșiiînd noaptea de august. Mareș se ridică fără să privească în urmă și ieși singur pe sub lămpile albastre spînzurînd pretutindeni, reci, absente ca într-un decor de teatru..

A doua zi dimineată se afla încă în casa Martei. O așteptase în curtea vilei pînă pe la 2. O adusese un taxi pînă la poartă. Era singură și plînsese cînd îl zărise sub copacii greiei grădini bătrînești.

— Ce a fost asta ? îl întrebuse.

— Destul, nu mai spune nimic.

Plecuse de la ea foarte devreme. Avea în buzunar un buletin de identitate — unul din acele blăncuri folosite de partidul comunist în epoca aceea — pe numele de Sava Ion, de meserie vopsitor, cu domiciliul pe o stradă din marginea Bucureștiului, și-i spusese femeii că se va întoarce pînă seara.

Se despărțiră fără un cuvînt. Mareș o sărută scurt pe obraz, îi răvăși părul de pe frunte și închise repede ușa în spatele său. Bărbatul străbătu grădina neîngrijită, privi răsadurile amorțite de căldură, cu flori pălite, pămîntul albicios, fără sevă și fațada incertă a casei.

Era 7 de dimineată sau mai devreme. Soarele ardea foarte puternic. Undeva, spre centrul orașului, se aglomerau nori, o piclă alburie la care privea cu speranță. Se opri lîngă un gard, cițiva metri mai departe și se uită la frunzele trecute, carbonizate de arșiță, ale unui tei. Strada era pustie. Dincolo de un gard de lemn se auzea la radio vocea unui cîntăreț de tangouri. Trecu o birjă hodorogită. Grăbi pașii. Poate ar fi fost mai bine să fi plecat înainte de 7, își spuse, dar studentul nu se scula atît de devreme.

Străbătu o stradă umbroasă, lungă și dreaptă. În locul acesta căzuseră foarte puține bombe. Curțile erau intacte. În

geamuri scліpeau raze de soare și se auzeau voci înăbușite de femei. După un sfert de ceas ajunse în piața Sfântul Gheorghe. Treceau rar tramvaie — numai cîte un singur vagon, pentru securitate — și cîte un taxi. Oamenii mergeau grăbiți, atenți la balcoanele de deasupra trotuarelor, cu o teamă instinctivă să nu fie striviți de vreun zid gata-gata să se prăbușească. Strada era plină de grămezi de cărămizi acoperite cu moloz, de stilpi puternici de lemn care susțineau cîte o fațadă, de bile rotunde aruncate sub portalurile intrărilor incendiate.

Mareș se uită la cîteva vitrine jalnice, pline de praf, cu geamurile sparte pe jumătate și înlocuite cu bucăți de placaj și în cele din urmă se hotărî să intre într-o iaurgerie. Ceru un pahar de lapte și întrebă pe patroana birtului cît face, plă-tind pe loc. După ce bău privi afară. Cineva îl urmărea încă de la plecarea din casa Martei. Acum o știa bine.

Sorbise laptele cald, acru, cam cu dezgust, ridicîndu-se în cele din urmă și dînd bună ziua. Afară, pe trotuar, căută din ochi pe urmăritor dar nu-l mai zări! Pe lîngă el trecură cîteva bărbați grăbiți. Se apropia un sergent și se hotărî dintr-o dată. Intră în gangul clădirii pe care o cunoștea demult și căută scara. Mai fusese aici de cîteva ori. Știa că imobilul avea cinci etaje și nu-i rămînea decît să urce pînă sus, la ultimul și de acolo, Dumnezeu cu mila. Scările erau murdare. Pe primul palier : o ușă deschisă. O femeie spăla dușumelele. Mirosea a ieșie. Mareș urcă mai departe. Cobora un domn îmbrăcat în haine de doc, cu o servietă de piele la subțioară. Îi făcu loc. Amîna cît putu să ajungă pe platforma etajului al patrulea. Printr-un geam spart intra soarele, numai cît să lumineze o bucată de perete. Rampa șubredă scîrțîia. Se opri de cîteva ori și începu să fluiere ușor un cîntec oarecare. De sus, de deasupra lui, se auzeau glasuri de femei. Nu-i era frică, se gîndea numai că totul era pierdut pentru el dacă nu scapă de urmăritor. Se auzea un plîns înăbușit și iar voci de femei.

Cînd ajunse în fața ușii ultimului apartament de la etajul cinci văzu că e dată de perete și că dincolo de prag ardeau cîteva lumînări. Se închină. O femeie îmbrăcată în negru îl întrebă curioasă.

— Îl căutați de domnul Petrescu ?

— Nu. Dar ce s-a întimplat ? Vestibulul era plin de ru-dele proaspătului răposat. Dinăuntru venea dogoarea lumînă-rilor aprinse.

— A murit ieri după prînz, mai spuse femeia.

— Ei, cum așa, că bombardament n-a fost ?

— Inima. La 4 încă trăia, era vesel, a stat de vorbă cu noi, tocmai rîdea, spunea că dacă scapă de bombe o să tră-iască o sută de ani.

Mareș nu o asculta. Privea dincolo de pragul vestibulului îngust. Mobila veche, bătrînească, fusese trasă într-o parte și pe o masă, într-un coșciug, văzu fața palidă a necunoscutului. Își mai făcu o cruce și spuse încet :

— Dumnezeu să-l ierte !

Era atît de absurd, că-i venea să fugă în geană pe scări. Femeile — erau vreo patru — se uitau la el, de fapt îi părea bine că în încăperea în care se afla mortul nu se găsea nici un bărbat și una îl întrebă, fără motiv, mai mult din amabi-litate :

— Dar dumneata pe cine căutai ?

— Pe domnul Năstase Dumitru, inventă la iuteală un nume, de la etajul 5...

— Domnul Năstase ? se miră altă femeie. Nu stă nici un Năstase aici, că eu cunosc pe toată lumea...

Mareș se uită le ele mirîndu-se ipocrit :

— Nu e aici numărul 78 ?

(Știa bine că se afla la numărul 76.)

— Nu, ai greșit dumneata, vezi alături...

— Scuzați-mă.

Porni încet pe scări. În stradă se mai uită odată la tă-blița de email albastru, bătută în fața intrării. Cel mai prost lucru era faptul că nu-l vedea pe urmăritor. Grăbi pașii, deși nu știa prea bine încotro trebuia s-o apuce. Căldura îi uscaseră gîtul. Se opri în fața unei tarabe cu limonadă și ceru un sirop. Bău lacom, cu înghițituri mari, lichidul dulceag, nu prea rece.

„Merge al dracului, după lapte“, gîndi și în clipa aceea simți că e privit cu insistență. Lăsă paharul pe marginile că-minii mai rămăseseră urme de spumă și porni liniștit pe tro-tuarul nu prea aglomerat. Omul care-l fixase nu era singur. Nu-l cunoștea. În fracțiunea aceea de secundă își aminti de toate chipurile celor care îl urmăriseră pînă atunci. Tra-

versă strada lată, auzi un clopot de tramvai aproape de el și în clipa următoare fu pe scara de lemn a unui vagon. Era obișnuit cu manevra aceasta. Privi de pe platforma îngustă chipurile următorilor. Nu mai exista nici o îndoială, erau mai mulți. Agenții alergau după vagonul de tramvai. Le vedea fețele asudate. În spate se afla unul pirpiriu, care fluiera întors spre trotuar. Următorii căutau o birjă sau un taxi. Strada avea porțiuni sparte de bombe. „Ah, de ce nu sună sirenele acum”, se gândi. „O alarmă ar produce puțină îngheșuală”. Tramvaiul își încetinise mersul. Trebuia să coboare. Îl despărțeau cam două sute de metri de agenți. Se lăsă ușor pe lângă spatele vagonului galben și în clipa următoare auzi un claxon. Țișni spre trotuar. Din spate, un glas bărbătesc înjura grosolan. Căută din ochi. O femeie se uită aiurită la el. O izbise cu cotul. „Nu vezi, boue!” spuse ea. Îi veni să ridă. Se auzeau fluier. Mulțimea privea nedumerită. Următorii îl arătau cu mina. Trebuia să intre repede undeva. Mai făcu cinci sau șase pași și găsi un gang. Era răcoare. Se auzea iar vocea cântărețului de tangouri. Găsi o rampă lucioasă de lemn. Se obișnuise cu întunericul. Urcă încet, pisicește. Dacă avea să-l întrebe cineva pe cine căuta, o să spună iar numele aceluia Năstase de adineauri. Dar cum dracu nu-i văzuse? Stătuseră, desigur, dincolo de geamul unei prăvălii de peste drum. Un filaj ca lumea așa se face. Cu mai mulți, cu semnale, cu pînde fixe. Trase cu urechea în jos. Glasuri. Aici! Aici a intrat! Apoi un tropot grăbit. Se afla la etajul 3 al unei clădiri necunoscute și nu știa cât mai putea să urce. Se opri și privi în sus. Încă două etaje. Mai urcă unul, reținându-și respirația. Găsi o ușă deschisă. Vru să bată, dar se răzgîndi. Dincolo de ea era o altă ușă. Închisă. În dreapta, un balcon cu grilajul metalic rupt la un bombardament, numai o platformă de ciment scrijelat de schije. Alături: câteva ferestre acoperite cu placaj, oarbe. Noroc cu radioul care acoperea zgomotele de jos. Privi dincolo de extremitatea balconului; gol haotic între două blocuri cu fațadele cenușii, mîncate de ploii. Jos, la douăzeci de metri adîncime, o ladă de gunoi în care scurmuau pisici; o salcie crescută anapoda încercînd să-și ridice crengile în sus, spre cer, în locul fără soare o sfoară de rufe, câteva cămăși țepene și acoperișurile din jur, prea depărtate ca să poată sări. Se auzeau gîfîiturile următorilor. Încă două secunde și era pierdut. Se lipi de zid și îi

auzi. Lăsasera, probabil, pe cineva jos. Erau numai doi. Mergeau, desigur, pînă la ultimul etaj și de acolo aveau să coboare în cîteva minute. Se uită la ferestrele deschise. Se afla lipit de una dintre ele cu spatele la palier. Din casă, o femeie alarmată de glasurile de pe scară ieși și întrebă speriată: „Cine este?” În clipa următoare Mareș privi în interiorul unei camere întunecoase, mirosind a mîncare. Găsise ce-i trebuia. Într-o clipă fu înăuntru. Smulse de pe spătarul unui scaun o haină de vară, ușoară și albă, căutînd și perechea ei de pantaloni aruncată alături. „Am să-i înapoiez vreodată”, gândi, „caz de forță majoră.”

Ajuns iar pe balcon, zvîrli haina și se dezbracă. Își trase repede pantalonii și își puse haina ușoară de doc, încheind-o la un nasture. Se strecură pe lîngă ușa care dădea spre palier. Femeia care ieșise din odaia de lîngă el urcase cîteva trepte, întrebînd pe cineva ce se întîmplase. Se strecură ușor pe lîngă zid, în așa fel încît să nu fie văzut în spirala scării și coborî repede. Avea noroc că plecase de acasă încălțat cu niște sandale ușoare de pînză. Cînd ajunse deasupra intrării, la etajul 1, auzi vocea unui agent, întrebînd: „Ce dracu, nu l-au găsit?” Pipăi instinctiv buzunarele hainei străine pe care o luase și găsi o brichetă și o hîrtie de 5 lei mototolită. Sus, ușile se închideau și se deschideau cu zgomot. Trebuia să coboare. În buzunarul de la piept al hainei dădu peste o pereche de ochelari. Și-i puse repede la ochi și coborî.

Lentilele lustruite îi așezară o ceață ușoară pe ochi. Cînd ajunse în fața ușii abia desluși două chipuri de bărbați. Spuse repede:

— Vă cheamă șeful sus!

Unul din agenți se năpusti pe trepte. Fu urmat de al doilea, care avu o clipă de șovăială. Mareș nu putu să-i vadă ochii curioși care se fixaseră pe sandalele de vară. O clipă acesta bănuia ceva. Haina curată, călcată bine, contrasta cu încălțămîntea veche, plină de praf și cu cămașa lui cadrilată. Necunoscutul urcă puțin și fluieră dintr-o dată, lovindu-și fruntea cu palma:

— El era. Cheamă pe șef, ne-a dus!

Se făcu o larmă scurtă și se auziră tropăituri.

Mareș își spuse: „Trebuie să fiu liniștit, să nu mă pripesc. Acum trebuie să dispar. Ah, unde să găsesc o stradă”

aglomerată?“ Vru să traverseze dar se răzgîndi. Nu-și scoase ochelarii și se hotărî să rămînă pe același trotuar, dar auzi în spate pașii urmărilor. Haina albă îl prefăcuse într-o țintă vie. Mai merse repede cam zece pași și își smulse ochelarii. Vedea din nou ca lumea și căută o intrare cu multe uși. Se afla în fața unei prăvălii. Intră, pentru că nu mai avea ce face. Străbătu magazinul. Căută o scară și o găsi. Era îngheșuită și asta-i convenea. Urmăritorii se aflau acum la ușă. Cineva strigă tare :

— Stați pe loc ! Pe unde este altă ieșire ?

Se produse o larmă scurtă și mecanicul urcă patru sau cinci trepte. Se trezi față în față cu un bărbat gras și chel, dezbrăcat de haină, numai în cămașă care-l întrebă :

— Pe cine căutați ?

— Sint comisarul Năstase (ii veni să rîdă iar, dar se stăpîni și făcu un gest vag spre rever). Spune-mi unde este ieșirea a doua ?

— Pe aici, pe aici, făcu funcționarul.

Mai urcară cîteva trepte și ajunseră într-un coridor. Prăvălia avea numai un etaj și asta era prost.

— Bine, mulțumesc.

Privi curtea îngheșuită. Cea de-a doua ieșire dădea spre un gang. Afară se vedea strada luminată de soare și trecătorii grăbiți. În spate era numai un zid înalt, de netrecut. Dacă îl așteptau la ușa magazinului, era pierdut, pentru că gangul era orientat în aceeași direcție. Se auziră glasuri aproape. Se hotărî. Trebuia să riște.

6

Ziua întregă, avea s-o țină minte toată viața, era într-o miercuri, rătăci prin București, către periferii, acolo unde o urmărire era mai ușor de observat și abia tîrziu, cînd căzu seara și se convinse că scăpase ca prin minune de agenți, se urcă într-un tramvai care făcea linia de centură și se dădu jos din el cu două stații înainte de locul unde se afla casa Terezei. Fusese singurul pasager al unui vagon dărăpănat.

Străzile erau pustii, nu ardeau decît becurile triste, chioare, albastre de camuflaj și cînd ajunse în curtea gazdei tot mai ascultă ecourile străzii, să se convingă dacă nu se luase cineva după el.

— Cine e ? întrebă din casă Tereza, cu vocea nesigură.

— Eu, Mareș, dă-mi drumul înăuntru.

Femeia îi deschise cu precauție, îl recunoscuse și-i făcu loc.

— Ce-i cu dumneata ?

Sub tavanul scund, văruiat proaspăt, ardea o lampă cu lumina mică. În ferestre tot mai străluceau garoafele ei roșii, puse în vase albastre de tablă.

— Poți să mă adăpostești noaptea asta aici ?

— Da, dar umblă încet să nu-mi trezești fata. Ce s-a întîplat ?

Mareș scutură din umeri cu un gest vechi :

— Mi-e teamă c-am greșit.

— Nu cumva ? întrebă femeia făcîndu-i patul cu gesturi mecanice.

— Nu avea nici o grijă.

— Și cum a fost ?

— E o poveste întregă. Spune-mi, poți să-l găsești mîine dimineață pe Dumitrana și să-i spui să vină încoace ?

— O să încerc, dar dracu știe de unde o să-l iau că schimbă casele ca muierile rochiile.

A doua zi acesta sosi pe la prînz. Nu părea furios, se stăpînea, Mareș îl cunoștea. Tereza îi lăsase singuri. Fetița ei se juca pe afară cu un cerc. Nu se certară sau, cel puțin, așa se părea. Dumitrana îl privea abătut, sătul încă dinainte de cele ce avea și trebuia să-i spună. Își scosese tabacherea lui cu încheieturi coclite de aramă și bătuse o țigară ieftină în cele două capete. Părul alb și tuns scurt lucea în lumina puternică de august ce intra biruitoare prin perdele.

— Ascult, zisese rece, cu o voce egală, fără nuanțe.

— Întîi și întîi, te rog să mă crezi că nu vreau să mă scuiz pentru cele ce am făcut. O să răspund, dar asta e altceva...

— Așadar, îl îngîna celălalt, parecă absent, cu ochii săi reci, pustii, fără să-l privească.

— Așadar, la Piatra Olt m-am încureat cu o cîntăreață...

— Știu...

— Îmi pare bine că știi totul...

Era dușmănos, rău, pornit, deși știa că nu are nici un drept să fie așa, dar parcă nu-l mai interesa nimic. Nu-i fusese frică, avea de o zi senzația unei remușcări poate stupide pentru că era tardivă, dar o remușcare violentă, născută din ideea că se purtase absolut ca un idiot și că nu merita nici măcar iertarea sau scuza tovarășilor lui.

— Așadar... repetă celălalt inflexibil.

— Așadar m-am încurcat cu ea la Piatra Olt. În urmă cu vreo zece zile, în timpul unei alarme...

— După ce ai părăsit domiciliul fixat...

— După ce am părăsit domiciliul fixat... am întâlnit-o întâmplător într-un adăpost... Era cu o prietenă...

— Și ?

— M-a invitat la ea acasă...

— Și ?

— Și-am rămas o noapte...

— Și ?

— Și pe urmă m-am întors...

— Deși știai că la Piatra Olt poliția o să-i ia urma pentru că era firesc să facă așa...

Vorbea fără să ridice tonul și de aceea era și mai nesuferit, dar Mareș trebuia să-l rabde și știa că va răbda mult.

— Să admitem, continuă cu aceeași voce egală, că totul a mers cum trebuie, că ai scăpat de agentul care te urmărea, după cum mi-a spus Tereza, dar asta ajunge ? Și dacă te prindeau ? Și dacă nu dădeai de un ageamiu ?

— Erau mai mulți...

— De niște ageamii, poftim, dacă-ți place așa... De ce nu te gîndești și la ceilalți ? Dacă nu băgai de seamă și-i duceai în cîrcă pe urmăritori acasă la Niculescu unde vine și Ina, vin și eu, vin și alții ? Că o să stai dat la fund o vreme, e o pagubă foarte însemnată, regret dar nu știu cum o să te folosesc, mai ales acum cînd e atîta nevoie de oameni, știi cît sîntem de aproape de ziua pe care cu toții o așteptăm și ce-mi faci ?

Mai bine l-ar fi pălmuit, mai bine...

— O casă conspirativă pierdută, un om scos din circulație și toate astea pentru ce ? Pentru un fund de muierușcă...

Mareș nu mai putu să rabde. Se ridică în picioare și spuse cu toată furia de care era capabil :

— Nu tuturor le merge bine în privința asta ! Nu oricine poate să-și aranjeze viața așa cum vrea și cu cine vrea...

Se făcu o tăcere înfiorătoare. Nu se auzea decît un tren gîfîind greu pe o linie secundară, undeva pe aproape, dînd semnale repetate.

— Mă așteptam să aud într-o zi și lucrurile astea de la dumneata. E firesc. Te înțeleg. Dar de dat socoteală pentru Ina, n-am să-ți dau socoteală niciodată. Asta este un lucru care ține de trecut și nu numai de voința noastră. Nu am avut niciodată senzația că ți-am luat femeia. Am aflat mai tîrziu totul și nici ea nu e atît de vinovată. Să nu facem o porcărie dintr-un lucru care se poate întîmpla și altora, să privim cu demnitate situația și dacă vom mai avea ceva să ne spunem, să ne spunem la timpul potrivit. Am venit aici ca să discutăm despre o muncă de partid.

— Aștept judecata tovarășilor și cu asta am terminat ! izbucni iar, pătimaș, celălalt.

Dumitrana nu se ridică de pe scaun, nu se arătă iritat, vocea lui era la fel de seacă și domoală, dar asta-i făcea și mai rău lui Mareș.

— N-am să termin de loc, n-am de loc chef să termin. Și ar fi bine să înțelegi că de aici înainte orice lucru asemănător mă va sili să iau măsuri și mai drastice.

— Dar pentru Dumnezeu, cum să te fac să înțelegi că dacă aș fi știut că femeia asta e urmărită nu m-aș fi dus la ea în vecii vecilor.

— O cunoșteai de la Piatra Olt și încă de acolo ar fi trebuit să-ți dai seama că poliția nu e atît de idioată încît să nu folosească orice mijloace ca să te găsească. Doar nu le-ai dus trandafiri în depoul acela, le-ai aruncat în aer atelierul de reparații, le-ai făcut pagube de sute de mii de lei, i-ai silit pe nemți să le frece ridichea celor de la Siguranță, ai devalizat un tren cu arme ; ce, astea sînt fapte de sugaci sau ce dracu sînt ? Dumneata crezi că avem de-a face cu tînci, cu bilbiuți, cu ce naiba ? Dispar arme de sub nasul Gestapoului, sar în aer locomotive și lor le pretinzi să stea liniștiți pe scaun, să viseze. Au făcut exact ceea ce era firesc să facă și fără puțin noroc eram dați peste cap.

Dumitrana tăcu. Țigara arsesse singură între degetele lui scurte și boante, nu o fumase, curgea numai un scrum cenușiu din ea, pe masa Terezei.

— Uite ce, spuse celălalt, fără a avea aerul că regretă ceva, deși regreta totul, sîntem amîndoi bărbați, pune-mă să fac ceva nemaipomenit, dă-mi o muncă îngrozitoare, aruncă-mă în cea mai mare primejdie și cu asta să terminăm, primesc orice, numai să nu te mai aud...

— Ce ușor ar fi așa ! Dar eu răspund cu capul pentru fiecare comunist. Sîntem puțini, o știi bine, și nu-mi este indiferent dacă mîine îți frîngi gîtul, te rog să mă crezi.

— Și atunci ? O să-mi scoți ochii toată viața pentru că am dormit cîteva nopți în patul unei femei ? La atîta am avut și eu dreptul !

Dumitrana îi luă încheietura mîinii și-i spuse cu o sinceritate dureroasă :

— Ba chiar la mai mult, nu mai striga atît, dar nu era vremea acum pentru așa ceva. Și ca s-o scurtăm : dă-mi mîna și ascultă-mă ! Nu sînt un om chiar atît de rău : o să găsesc ceva și pentru dumneata de făcut, dar pentru Cel de Sus, cum ar spune babele, fără femei, măcar acum cînd sîntem atît de aproape de eliberare...

Înainte de a se fi sfârșit prima jumătate a lunii august, Dumitrana încă figura pe lista de artificieri ai unei secții speciale a uzinelor Malaxa sub numele de Ionete Gheorghe. Angajarea se făcuse cu complicitatea unui tovarăș aflat aici de multă vreme, om de nădejde care admisesese că actele noului salariat, de altfel bine falsificate, împreună cu dovezile de vechime și recomandările altor directori, erau în regulă. În dimineața unei zile călduroase omul acela îl întâmpinase în ușa halei de lucru, foarte agitat. Dumitrana îl vedea pentru prima oară atât de neliniștit.

— Ce s-a întâmplat, nene ? făcuse cu un calm aparent sub care se ascundea de fapt destulă grijă.

— E fierbere mare. Nemții au reclamat că din trei proiectile, numai unul face explozie, ca să nu mai vorbim despre de-calibrări...

— Și ?

— Vor veni în anchetă.

— Când ?

— Azi.

Era prost, prost de tot pentru că de dispărut fără să nască bănuiele nu putea să dispară de vreme ce intrase în incinta uzinei și rămânând putea să piardă întâlnirea de la 12 pe care o avea cu inginerul Comșa. Trebuia să aștepte să vadă cum se vor desfășura lucrurile. Și cum nemții se sculau ca totdeauna de dimineață, pe la 8 și jumătate pe pavajul curții apărură o mașină din care coborâră trei ofițeri, rași la sînge,

gravi, bătînd din cizme, nervoși, cercetînd furioși geamurile Direcției Generale. Se ivi un bărbat cu părul alb, roșcovan, adus puțin de spate, politicos și meticulos, vorbind încet ceea ce îi enervă încă de la început pe noii sosiți.

— Unde este domnul Malaxa ? întrebuse agresiv șeful lor, un căpitan uscățiv, lung și discutînd cu gesturi rupte.

— În concediu, răspunsese placid inginerul-șef al uzinelor într-o germană perfectă.

— Cum, domnul Malaxa mai pleacă în concediu în astfel de împrejurări ? se mirase ofițerul.

— De ce nu ? întrebă puțin ironic bărbatul cu părul alb. Este foarte ocupat tot timpul anului și în luna august lipsește de obicei.

— Și dumneavoastră cine sînteți ?

— Inginerul-șef al uzinei. Numele meu este Șerban.

Nu-și strînseseră mîinile, ofițerii nu mai aveau timp să fie politicoși.

— Cu ce vă pot fi de folos ?

— Să ne arătați secția în care se lucrează materialul pe care ni-l livrați.

Nu spusese bombe, ca și cînd acest cuvînt ar fi fost trivial și inginerul-șef aprecie decența oaspeților.

— Poftiți după mine.

Dumitrana privea de la un geam al halei toată această scenă.

— Ce-au făcut trepădușii lui Malaxa de azi de dimineață ? întrebuse.

— Ne-au scos din ateliere ca să cerceteze bancurile.

— Și lăzile alea ?

Maistrul lucrase de unul singur, dovedind o inițiativă rapidă.

— Le-am pus pe coridor și le-am acoperit cu nisip. Dacă o să întrebe cineva vom spune că sînt ale pompierilor și au fost așezate acolo în vederea exercițiilor de apărare pasivă.

Inginerul urmat de ofițerii germani și de șefii de ateliere intraseră în imensa hală afumată. Mergeau agitat. Cineva explica febril procesul de producție, adaptările făcute în vederea „livrării materialului” pentru regimentele de artilerie ale Marelui Reich. Căpitanul se oprise în fața carcerii de lemn, nelipsite la vremea aceea din nici o întreprindere românească.

— Ce este asta ? întrebuse cu mîna în șold, puțin surprins de ceea ce vedea.

— O carceră pentru muncitori.

— A, iată ! Deci aveam dreptate, la dumneavoastră nu există disciplină.

— Este o măsură preventivă, de obicei n-o folosim.

— Foarte rău, remarcă interlocutorul.

Se sună sirena de apel și muncitorii se adunară într-o mișcare lentă, plictisită, ce nu scăpă noilor sosiți. Erau mulți, negri, cu fețe încruntate. Știa că avea să urmeze și nu le făcea nici o plăcere să audă iar discursul inginerului-șef. Agenții Siguranței îi mînau din urmă cu îndemnuri și înjurături scurte.

— Mișcă, măi camarade, că ne apucă prînzul, ori n-auziți apelul ?

— Haide, haide, mai repede că n-aveți oase în burtă.

Maiștrii mai bătrîni scuipau cu silă la picioarele lor și îi întrebau cu o falsă naivitate :

— Mă, țică, da pe mămițica aia a ta de ce n-o aduci, mă, aici să faci ordine ?

— Mai ai frați pe-acasă tot atît de deștepți ?

Într-un sfert de ceas hala fu aproape plină. Sosiseră și cei din alte secții, unii numai din curiozitate, alții gata să spună la înghesuială ce nu le convenea. Dumitrana privea mulțimea asta neagră, tăcută deocamdată, adunată sub geamurile negre de zgură ale acoperișului înalt. Inginerul-șef se urcase pe o mică platformă de fier și căuta cu privirea absentă peste grămada de oameni. În spate, țepeni, stăteau cei trei ofițeri germani, înmănușați, gravi, palizi, cu fețele bine bărbierite, parcă atunci lăsate din brici. Un interpret de ocazie traducea micul discurs al inginerului-șef care vorbea acum fără o prea mare convingere.

— Domnilor, din rapoartele sosite de la Marele Stat Major al Comandamentului german rezultă că în uzina noastră au loc sabotaje. Între noi, mai precis, în mijlocul dumneavoastră, lucrează bolșevici, oameni vînduți inamicului, adică acea categorie de indivizi care trădeză înaltele interese ale țării. Am să vă arăt ce a livrat uzina noastră săptămîna trecută armatei. Gurguță, adu lada aia !

În fața platformei apărură un lucrător blond și spătos, împingînd un cărucior cu piese demontate. Inginerul-șef se aplecă,

era încă suplu, și ridică o tijă metalică din care lăsa să cadă un pumn de nisip.

— Vă place? întrebă puțin patetic, atît cît îi cerea rolul lui.

— Frumos lucrat! șopti cineva în spatele lui Dumitrana. Cuvintele oratorului de ocazie curgeau acum monoton, fără convingere:

— Vă aduc la cunoștință că orice tentativă de sabotaj va fi surprinsă de aici înainte și că vinovații vor fi înaintați Curții Marțiale. Dumneavoastră, deși civili, sînteți supuși legilor militare, care, așa cum știți, nu cruță cînd e vorba de trădare de patrie. Vreau să vă mai spun că deși v-am mărit salariile și că sînteți scutiți de front, atitudinea dumneavoastră ne dă de gîndit. Se lucrează încet, fără dragoste de muncă...

— Adică cum vine asta? întrebă cineva din fundul halei.
— Dragoste de muncă? se miră altul, doar nu facem biscuiți, facem bombe!

Agenții se precipitară prin mulțime cu ochii aprinși, curioși să știe cine a vorbit:

— Care ești, mă ăla? întrebau în dreapta și-n stînga.

— Mutu de la Manutanța, făceau lucrătorii, dîndu-și coate.

— Mă, spune, mă, că pușcăria vă mănîncă! Mama voastră de bolșevici și trădători...

Ofițerilor li se traducea cuvînt cu cuvînt ce se spunea și de o parte și de cealaltă. Căpitanul se precipită spre inginerul-șef și îi spuse marțial:

— Pofțiți, uitați-vă ce spirit anarhic domnește în uzina dumneavoastră! Iată de ce dușmanul se află la granițele țării și asta pentru că prin ceea ce faceți, mai bine zis prin ceea ce nu faceți, îl ajutați pe inamic. Dar vă previn că dacă nu aveți dumneavoastră, noi vom găsi destule lagăre și pușcării pentru ei!

Inginerul-șef se întorsese dezgustat spre ofițer și-i spusese ritos:

— Las-o dracului, domnule! Nu-mi mai ține discursuri. Ce să le fac? Sînt mulți și uniți!

Ofițerul, apucat subit de un elan oratoric, se precipită spre mica balustradă de fier a platformei și începu să vorbească, cerînd insistent traducătorului să-l tălmăcească în românește. Urmă o jumătate de oră de imprecatii, de amenințări, de lăudăroșenie găunoasă despre forța recunoscută a armatei ger-

mane, fu invocată alianța sfîntă a României cu Marele Reich și totul se termină printr-o patetică și răstită promisiune de cîștigare a războiului datorită ultimelor arme secrete.

Mulțimea lucrătorilor asculta, nu în tăcere, dar nici protestînd, bărbații aceia plini de zgură și de unsoari aveau pe chip ceva nesuferit, ironic, batiocoritor și asta nu mai putu suporta multă vreme nici falnicul ofițer al Wehrmachtului. Salută deci cu brațul ridicat, strigînd gutural:

— *Heil Hitler!* după care părăsi estrada improvizată cu o întoarcere pe călcîie demnă de invidiat.

Îl urmară precipitat ceilalți doi ofițeri, inginerul-șef, abia tinîndu-se după ei, și trepădușii, nădușiți toți, importanți, plini de ei, gesticulînd, amenințînd și promițînd o ordine exemplară în viitorul cel mai apropiat.

— Scăparăm ușor! spusese maestrul privindu-l pe Dumitrana.

— Nu mai au nici ei convingerea de la început! remarcă celălalt. Au obosit. Mașina scirții.

Avea alte lucruri mai importante de întrebare, așa că îi lăsară pe ceilalți să se înghesuie spre ieșirea halei și se retraseră într-un colț mai ferit.

— Nene Stănică, ia spune mai bine cum stai cu omenii de aici?

— Dacă aș zice bine aș minți... Binișor.

— Știi despre ce este vorba?

— Pe ocolite. Vorbesc și eu în dodii, ei se mai prefac că nu pricep, oricum le place...

Maistrul avea și el de pus o întrebare.

— Mi-e una să-mi spui: cînd?

— Nu mai e mult!

— Dar așa, cam cît?

— Nene Stănică, cine știe multe moare. M-am dus. Ai grijă pe aici, dacă întreabă cineva de mine, spui că am certificat medical: amigdalită cronică. M-am înțeles cu doctorul, știe ce să cînte dacă o să-l ia din scurt.

Peste o oră se afla în Cotroceni în fața casei generalului Dănciulescu. Sosise, conform înțelegerii, la un sfert de ceas după inginerul Comșa care discuta cu gazda. În odăi era cald, mirosea a piele încinsă și a tutun bun. Întîlnirea cu ceilalți

trebuia să aibă loc abia peste un ceas. Generalul îi explica ceva lui Comșa care-l asculta atent, era vorba despre cunoștințele lui din armată, pe urmă vorbiră despre șansa de a putea folosi această casă atât de liniștită.

— Te rog să mă crezi, zicea Dănciulescu, dacă nevastă-mea nu ar fi plecat la băi, cum face de obicei în luna asta, mi-era mai greu s-o conving să părăsească locuința pe o astfel de vîpîe...

— Evident, evident, aproba inginerul privind biblioteca cu cărți legate în piele de Cordova.

Dumitrana îi salutase, le strînsese mîinile la amîndoi și rămăsese lîngă fereastră privind grădina opărită de căldură din curte. Strada era pustie, lumea din acest cartier aristocratic al Bucureștiului se evacuase de mult de frica bombardamentelor. Comșa, înainte ca gazda să părăsească locuința, îl mai întrebă pe general, parcă să se asigure de un lucru mai vechi stabilit între ei :

— Și situația la palat care mai e ?

— Bună. Regele e permeabil.

— Ce se înțelege prin această permeabilitate ?

— Că va face tot ce i se va cere.

— Domnule general, sînt convins că ajutorul dumneavoastră, ca în toate ocaziile, va fi substanțial...

— Îmi permiteți să mă retrag ? Cheile știți unde să le lăsați, voi reveni peste două ore...

Rămăseseră singuri.

— Ei ? făcu inginerul. Cum stăm ?

— Binișor, îl imită fără să vrea Dumitrana pe maestrul lui.

— Ești desigur curios să știi pentru ce te-am convocat ?

— Cu voia dumneavoastră poate o să aflu.

— E vorba de un act politic.

Dumitrana înțelegea ușor ce i se spunea, dar aici trebuiau mai multe amănunte.

— Iată despre ce este vorba. O să ne întîlnim cu cîțiva reprezentanți ai fostelor partide politice, dizolvate de Antonescu. Trebuie ajuns la un acord, la o coordonare a acțiunilor.

— Contați pe oamenii aceștia ?

— Într-o insurecție și o neutralitate valorează ceva, dar mi-te un acord ?

— Înțeleg.

— În ce mă privește sînt la fel de sceptic ca și dumneata, dar am o indicație superioară. Trebuie să raportez ce mi se va spune astăzi.

— Și credeți că vor pune condiții ?

— Dar, bineînțeles. Sînt reductibili, mai ales în materie de negocieri.

— Nu tot ei lucrează peste capul tuturor cu aliații ?... Ingerul zîmbi ușor.

— Aliații ca și noi contează numai pe grupuri în stare să acționeze... De discutat se poate discuta la infinit. Unde vrei și unde nu vrei. Nu există atîtea guverne în exil ? Te asigur că în ce ne privește vom ști să hotărîm singuri. De altfel, important în tot ce avem de gînd să facem este tocmai această dovadă că putem să ne hotărîm singuri soarta viitoare.

Începuseră să sosească, în ordinea stabilită, la intervale de zece minute. Peste o jumătate de oră erau la masă, față în față : inginerul Comșa, Dumitrana, și trei bărbați necunoscuți : unul gras, mic, chel, agitat, vorbind ușor ardeleneste, al doilea un domn cărunt, distant, îmbrăcat în alb, cu o graseiere accentuată, un adevărat om de cabinet, cum se spunea la vremea aceea. Al treilea, insignifiant, șters, mut, cu o falcă căzută avea să vorbească foarte puțin. Lui Dumitrana nu-i plăcu nici unul dintre ei și le arătă de la început o antipatie nedisimulată.

— Sîntem toți ? întrebă omul în haine albe.

— Toți. Putem începe.

Chelul deschise focurile cu precizie :

— Domnilor, sper ca întîlnirea noastră să fie scurtă și eficace. Nu e nevoie să pledez prea mult cauza bine precizată a partidului meu. Noi n-am fost niciodată de acord cu politica aventuristă a guvernului Mareșalului Antonescu. Așa cum știți, președintele nostru i-a atras atenția în nenumărate rînduri domnului Mareșal asupra erorilor consecutive făcute de-a lungul timpului.

Vorbea cursiv, avea gesturi de avocat, „clănțău“ îl califică rapid Dumitrana. Ar fi vrut să-i spună câte ceva în legătură cu dezaprobările președintelui său față de politica Mareșalului Antonescu, dar se abținu. Inginerul Comșa îl privi rapid și-i zîmbi ușor, complice. „Lasă-l să trîncăne,“ spunea ochii lui. „Mai învață ce-i pe lumea asta, ce dracu!“

— ...partidul nostru, așa cum știți, a stat totdeauna în opoziție, evident, el nu-și face un merit din asta, pentru că în politică totul e să construiești, nu să te opui orbește, dar, recunoașteți și dumneavoastră, forțele dictatoriale au fost mai puternice. Așa cum știți, am avut politica falimentară a regelui Carol, am avut politica de forță a guvernului legionar, prigoana mai bine zis a acestui regim de mîină forte, și în sfîrșit dictatura Mareșalului... Acum cînd țara se află într-o primejdie, reală, accentuă bine acest cuvînt, reală, repet, cînd fiecare român...

— Domnule Rațiu, îl întrerupse inginerul, tocmai de aceea ne-am adunat, am vrea să stabilim unele lucruri, să cădem de acord cu ele și pe urmă totul va fi foarte bine...

— Vă atrag respectuos atenția că lucrurile despre care vorbiți sînt destul de periculoase...

— Dumneavoastră ați vrea să nu se întîmple nimic? Să meargă totul pe roate?

— Îmi permiteți o întrebare? făcu de alături omul îmbrăcat în alb.

Se adresase inginerului, pe Dumitrana îl ignora voit. Nu-i plăcea mutra lui brutală, decisă.

— Da, făcu Comșa.

— Va fi o lovitură de stat sau o acțiune armată, pur și simplu?

— Nu știm precis nici noi, se scuza inginerul. Aceste amănunte vor fi stabilite de către cei însărcinați să le ducă la capăt.

— Atunci puteți să-mi spuneți măcar altceva?

— Cu plăcere.

— Pe armată se poate conta?

— Desigur.

— Știți, făcu domnul acela ticăit, omul de cabinet, în materie de lovituri de stat, de putschuri, totdeauna există un

coeficient de risc. Noi nu ne putem permite nici măcar unu la sută dintr-un asemenea risc.

„Auzi-l cum vorbește!“ făcu Dumitrana în gînd „ar vrea să vină la de-a gata, să nu existe, cum preciza cu atîta grijă, nici măcar coeficientul unu de risc în această afacere. Să nu care cumva, cine știe cine, cine știe cum să pună gheara pe acest domn prețios...“

Al treilea necunoscut, omul acela mohorît și cu falca căzută întrebă și el:

— Regele e de acord?

— Cu ce să fie de acord? întrebă la rîndul lui Comșa.

— Cu răsturnarea situației.

— Da.

— Atunci e foarte bine...

— Ajunși aici aș mai avea eu de pus o întrebare, spuse moale Rațiu.

— Puneți.

— S-a stabilit și amănuntul important ca miniștrii, în frunte cu Mareșalul să fie arestați?

— Și de ce nu?

— Pentru că poate s-ar putea face un compromis. În general, în situația ce se va crea noi nu mai putem să le garantăm viațile, dacă ei vor fi arestați...

Dumitrana interveni pentru prima oară, fără să ceară aprobarea inginerului, măcar din ochi.

— Adică dumneavoastră sînteți îngrijorați de soarta miniștrilor și a Mareșalului, nu de aceea a celor ce-și riscă viața pentru eliberarea României? Dar asta este caraghios, iertați-mă!

Comșa ridică palma lui albă și-l opri.

— Domnii s-au gîndit la oamenii despre care vorbești din motive umanitare, nu-i așa?

— Sigur că da, concedă avocatul, retezînd scurt aerul. Vreau să vă amintesc că Mareșalul nu a mers cu măsurile prea departe...

— Cînd a fost vorba de partidul dumneavoastră, spuse moale inginerul, dar nu fără o intenție batjocoritoare.

— Sigur că au existat și cîteva exagerări, că au murit cîteva nevinovați, dar nu vă spun un lucru nou cînd afirm că în politică e nevoie și de cîteva jertfe...

— Pe care e bine să le facă totdeauna ceilalți, sublinie Dumitrana din nou spre disperarea mută a lui Comșa.

— Domnul este ironic, remarcă bărbatul în alb.

Avea manșete scrobite și butoni de aur, aerul lui preocupat îl scotea din fire pe Dumitrana, dar se stăpîni cît putu.

— Să spunem că aveți acordul nostru politic, reluă avocatul Rațiu. Pe ce oameni putem conta ?

— Întii pe partizanii dumneavoastră...

— Ooo ! făcu ardeleanul, este un lucru dificil să știi care sînt partizanii unui partid care nu și-a mai exercitat dreptul de a-și aduna membrii atîta vreme. Sigur că țara merge cu noi, cu democrația, dar după cîte înțeleg se vor da lupte, trebuie întii să fim siguri că oamenii dumneavoastră obișnuți cu o disciplină exercitată în ilegalitate vor fi primii care vor oferi un exemplu strălucit de abnegație...

— Oamenii noștri vor fi în stradă și exact unde trebuie cînd va trebui și chiar mai devreme ceva... preciză calm Comșa.

— Nu sînteți prea optimist ? se miră și omul cu falca căzută de la locul său.

— Nu

— Pe ce vă bizuiți ?

— Pe forța partidului nostru.

— Pe care noi o estimăm numai, dar nu o cunoaștem...

Vorbise iar Rațiu, gargarisind cuvintele ca un tenor. Omul în alb mai avea ceva de adăugat. Îi venea greu să spună ce avea de spus, dar nu se putea altfel.

— Domnilor, aveți de gînd să înarmați muncitorii din fabrici ?

— Și de ce nu ? se miră Dumitrana de la locul lui.

— Partidul nostru ar fi preferat ca acțiunea să fie executată numai de armată...

— De ce ? întrebă Comșa.

— Pentru că înarmînd muncitorii, după lovitura de stat, drepturile constituționale nu vor mai fi respectate. Va fi anarhie și ni se va impune o altă dictatură, poate, să mă iertați, mai odioasă decît aceea a Mareșalului...

Inginerul se stăpîni, dar nu se reținu să afirme :

— Îmi pare foarte rău că aveți o părere atît de rea despre politica viitoare a partidului nostru.

Dumitrana se amestecă și el fără a mai cere permisiunea celuiilalt.

Adică cum ați vrea dumneavoastră, domnule, să se facă insurecția asta sau lovitura de stat cum îi spuneți ? Fără participarea maselor, așa ca la operetă ? Cu două puști și un pistol ? Aveți haz ! Noi contăm pe armată, dar nu pe toată armata. Fără masele de muncitori orice încercare de a răsturna situația e sortită pieirii. Uitați că armata germană nu este o armată oarecare, că acestor domni trebuie să li se rupă șira spinării ?

Omul de cabinet zîmbea subțire, nesuferit.

— Și dumneavoastră, domnule, credeți că înarmînd partidul comunist noi mai avem garanția că democrația va fi respectată ?

— Vorbiți despre democrație în sensul în care o înțelegeți dumneavoastră, interveni Comșa, dar asta e o chestiune discutabilă... Important mi se pare să fim uniți, să realizăm ceea ce este esențial în momentul de față : unitatea națională, unirea tuturor forțelor patriotice. Orice disensiune, orice dezacord nu poate decît să păgubească, iată de ce sînt de părere să lăsăm grijile de mîine și să trecem la realități. Principalul obiect rămîne acela de a răsturna prin forță acest guvern și de a încheia pacea cu aliații. Omul care găzduiește întîlnirea noastră și care nu este de față m-a asigurat de sprijinul regelui. Am asigurări de la cîțiva generali că armata va fi cu noi. Contăm pe dragostea de țară a națiunii, pe forța ei morală...

Se făcu o lungă tăcere după care avocatul Rațiu mai puse cîteva întrebări :

— Regimentele din Brașov, Ploiești și Tîrgoviște, spuneți că sînt prevenite, mai există și altele ?

— Nu vă faceți nici o grijă. În toate garnizoanele avem oamenii noștri.

— Vreți să spuneți, se îngrozi omul cu manșetele scrobite, că armata e bolșevizată ?

— Nu e vorba de o bolșevizare, e vorba de o voință unică de a scăpa de nemți și de trădători...

— Și practic, cum se va desfășura acțiunea ?

— Comandanții așteaptă semnalul convenit prin radio. E vorba de un anume text, difuzat la o oră anumită.

— Bun, asta e bine, dar cam pe cîți oameni putem conta, așa, aproximativ ?

— Pe vreo 18 milioane, dacă am reținut bine cifra de la ultimul recensământ, răspuse sec Comșa.

— Îmi permit să vă întreb din nou, făcu omul de cabinet, dacă nu cumva sînteți prea optimist ?

— Cunoșc poporul român, domnule Pherechide, el gîndește înaintea noastră că trebuie să scăpăm de nemți...

Se părea că discuția ajunsese la un punct mort, dar nu era așa. Avocatul Rațiu mai avea ceva de spus.

— Domnule Comșa, din însărcinarea partidului pe care-l reprezintă vreau să am confirmarea că va fi acceptată o condiție. O condiție politică...

— Vă ascult.

— Ei, bine, domnilor, să spunem că un act suprem cum este eliberarea țării de sub ocupația germană presupune concesiile chiar din partea unui partid atît de puternic cum este al nostru. Fie, zic : sîntem de acord ca în timpul loviturii de stat, al insurecției cum spuneți dumneavoastră, muncitorii să fie înarmați, dar după aceea ? Partidul nostru vrea garanția ca după răsturnarea lui Antonescu acești oameni să depună armele. Cine îmi garantează mie asta ? Puteți să-mi spuneți ?

Comșa tăcu cîteva clipe. Ceilalți îl priveau cu încordare.

— Răspunsul la întrebarea dumneavoastră nu pot să-l dau numai eu și chiar așa fiind vă întreb la rîndul meu : de ce se teme un partid ca al dumneavoastră, atît de puternic, cum ați spus singur, de înarmarea poporului ? Doar el nu face o politică, cel puțin așa susține propaganda dumneavoastră, opusă intereselor poporului ?

— Domnule, făcu solemn, ridicol, fără să-i pese de asta — Rațiu, istoria o să vă răspundă la această întrebare !

Comșa izbucni în rîs :

— Cred că aveți dreptate, domnule ! după care adăugă : Și mai mi-aș permite o întrebare : dacă îmi dați voie, cu ce forțe propriu-zise va contribui partidul dumneavoastră atît de important la această lovitură de stat ? Credeți că un apel la simpatizanții dumneavoastră va aduce după el și angrenarea în luptă a unor luptători de mîna întîia ?

— Sînt convins că da ! făcu definitiv Rațiu.

— Și forțele partidului dumneavoastră sînt la fel de importante sau aveți modestia de a nu afirma atît de categoric ceva ce nu cunoașteți bine ? se adresă inginerul omului cu manșetele scrobite.

— Cred că vom avea o participare masivă și decisivă.

— Cu toate că tineretul partidului dumneavoastră încorporează în mod tradițional numai oameni de peste 50 de ani ?

— Glumiți, domnule, este o răutate anecdotică în ceea ce spuneți !

— Ba ceva mai rău : o realitate. Ori recunoașteți și dumneavoastră că nu se dau lovituri de stat cu oamenii de o asemenea vîrstă.

— Dar prestigiul acestui partid, domnule ? Prestigiul lui nu valorează cît o armată întreagă ? Sîntem recunoscuți de Anglia, de Franța, de America, de Marile Puteri, domnilor, și nu de azi, de ieri. Liderul partidului nostru își poate contempla părintele de marmoră în centrul orașului. El a făcut România Mare și dumneavoastră îmi cereți să scot soldați în stradă ? Îi vom avea, vă asigur, la ceasul potrivit, dar nu asta mi se pare important. Nouă ne-a revenit misiunea de a obține pe cale diplomatică ceea ce nimeni n-a reușit. Ducem de luni de zile la Ankara și la Cairo, prin oamenii noștri, tratative cu aliații. Iată ce înseamnă să-ți iubești țara, patria. Nu totdeauna pumnul decide, o minte lucidă poate face mai mult decît o armată...

Comșa îi reteză elanul oratoric :

— Domnule, cunoaștem toate aceste activități patriotice despre care, dacă nu mă înșel, știe chiar și domnul Ică Antonescu...

— Cred că am intrat pe un teren gîngăș, zise repede avocatul. Noi ne vom face cu toții datoria, fiecare în felul lui.

— Mai sînt și alte întrebări ? reteză Comșa.

— Nu, făcu omul cu falca căzută după ce ascultă tăcerea celorlalți.

— Atunci nu trebuie decît să așteptați comunicarea mea. Ziua și ora exactă vă voi spune-o eu, personal.

— Și dacă survine ceva, vreo amîinare ?

— Nu va fi nici o amîinare, domnilor. Este inutil să vă reamintesc că orice indiscreție v-ar pune și pe dumneavoastră într-o primejdie de moarte.

Se ridicase în picioare și ceilalți făcură la fel. Într-o jumătate de oră, Dumitrana fu singur din nou cu inginerul.

— Ei ? Ce spui ?

— Complicați oameni...

— Nu sînt obișnuiți cu faptele. Ei vorbesc foarte mult și atît.

— Încă asta n-ar fi nimic, dar mi-e teamă că ne vor crea și încurcături...

— Avem mijloace să-i silim să ne urmeze.

— Nu mă gîndesc la zilele insurecției. Mă gîndesc la viitor.

— O, viitorul, viitorul cine-l cunoaște ? Nu sînt adversari, te rog să mă crezi, numai niște parteneri incomozi.

Trebuia să se despartă și ei.

— Mai am o ultimă chestiune pentru dumneata, Dumitrana.

— Ascult.

— La Tîrgu Jiu totul e pregătit. Mergi acolo și scoate-l pe Fieraru din lagăr, răspunzi cu capul de viața lui...

— Numai pe el ?

— La început numai pe el. Pe urmă pe ceilalți.

— Nu e o imprudență ? Dacă se află, vor lua măsuri, va fi mai greu.

— O evadare în masă nu e cu putință. Trebuie să avem răbdare !

— Mașina e gata.

— Atunci, mine iei trenul, restul rezolvă cît mai repede.

— Contați pe mine. Plec eu întii...

Și ieși.

2

Intr-un asemenea tîrg mic, înțesat de agenți, de funcționari ai unor instituții superioare, evacuate din București din cauza bombardamentelor, prezența unor streini putea fi ușor remarcată. Tomulete pregătise terenul încă înainte cu o săptămînă, luase legătură cu cei din lagăr și aflase și niște lucruri care-l puseseră pe gînduri. Cineva, vreun mahăr care lucra pentru nemți, ceruse lista celor mai importanți deținuți antifasciști. La autoritățile românești se simțea încă o rezistență față de curiozitățile și doleanțele germane, dar cine putea ga-

ranta că într-o noapte, locul de dețințiune nu va fi evacuat și deținuții luați de către SS și duși cine știe unde ? Sergentul-major telegrafiasse la București după un cod stabilit și ordinul venise urgent. Cineva, și anume Dumitrana, avea să sosească la Tîrgu-Jiu. Evadarea trebuia pregătită cu grijă pentru că orice rateu ducea la desconspirare. Tomulete locuia într-un pod, pe o stradă ce dădea în plin cîmp, o cocioabă aproape părăsită a unui paznic la depozitul de armament al lagărului. Al doilea om de legătură era un achizitor de lucruri făcute de deținuți, un om mahmur, între două vîrste, șters și fără personalitate, numai bun pentru asemenea lucruri, pentru că nu atrăgea atenția și fusese lăsat să intre cînd voia în lagăr. În șapte zile, Tomulete se văzuse de două ori cu Fieraru care lucra la instalațiile electrice ale unui cămin în construcție. Paza era slabă și între cincizeci de lucrători de pe șantier, prezența încă a unuia, necunoscut, nu fusese depistată. Treaba se complica pentru că era vorba de scoaterea din lagăr a peste cincisprezece inși, bineînțeles în grupe mici, eșalonate. Dispariția dintr-o dată a unui număr atît de mare de deținuți era cu totul riscantă, așa încît încă înainte de a se vedea cu Dumitrana, Tomulete hotărî de unul singur că întii trebuia dus undeva, la adăpost, Fieraru, pe urmă ceilalți. Un învățător din organizația regională de partid a Olteniei organizase casele conspirative în care puteau să fie adăpostiți, în etape, evadații, case aflate departe de șoselele principale, în locuri retrase, lîngă păduri, putînd fi iute evacuate în caz de nevoie. Mai rămînea ca desfășurarea acestei acțiuni să nu fie turburată de cine știe ce întîmplare neprevăzută. Dar despre astfel de lucruri, în general, nu se discută înainte de o evadare, așa încît și Fieraru și Tomulete trecuseră peste ele.

— Crezi că paznicii noștri nu bănuiesc încă nimic, zisese omul acela slab, palid, cu o față măslinie și ochi negri, melancolici.

Nu avea aerul trist al unuia care se afla la capătul unei dețințiuni îndelungate. Păstra în spiritul său o vioiciune mărită și de febrilitatea apropiatei evadări. Cînd vorbea nu-i tremurau mîinile, dar ele nu se astîmpărau, lucrau mecanic, pentru că și el și Tomulete, ca să nu fie surprinși în timpul convorbirii, lucrau într-adevăr la instalația electrică a acelei clădiri noi, cu seriozitate, cu aplicație, fără a avea aerul că fac altceva decît ceea ce făceau.

— Nu citesc ziarele ? întrebuse Tomulete.

— Le citesc, dar aici tot propaganda lui Ică Antonescu e de vină că nu-i alarmează. Comunicatele de pe front sînt liniștitoare. Bătălii locale, mici incursiuni, asta nu mai neliniștește pe nimeni.

— E-adevărat.

— Pe urmă mai avem și noi grijă să le ridicăm moralul...

Fieraru zîmbea într-un fel al lui. Era moldovean, avea farmec și o anumită moliciune a vorbei care mergea direct la inima celorlalți.

— Nu înțeleg...

Era surprinzător să-l auzi pe un internat în lagăr spunînd că deținuții ridică moralul paznicilor lor, dar la data aceea nimic nu mai trebuia să-ți dea de gîndit, de fapt.

— Băieții (spunea băieții într-un fel posesiv, așa cum i-ar fi avut în buzunar pe toți și ar fi dispus de libertatea și fericierea lor), băieții, repetă el, nu prea sînt duși la biserică, iau și bani din gros, nu se uită, mai doresc să se și pună bine cu noi, degeaba crezi dumneata că nu citesc ziarele. Le citesc al dracului și-și dau seama că situația e rea, așa că au mai muiat-o cu autoritatea, cu pedepsele. Comandanții ne fac curte, săracii, bine au mai ajuns ! Dar nici să riscăm să credem că niște dulăi ce sînt au devenit peste noapte mieluși nu se cuvîne. La primul ordin ne-ar curăța fără prea multe discuții...

— Din informațiile noastre, adăugase Tomulete, reiese că nemții se interesează de șefii mișcării antifasciste...

— Ei, aici e mult de făcut, rîse iar Fieraru, cu dinții lui sănătoși, cu fața aceea oacheșe și cu ochii săi migdalați. În ce ne privește pe noi, ierarhia în partid încă n-au aflat-o. Poate că nici nu există așa ceva. E întîmplător că voi trebuie să mă scoateți întîi pe mine de aici. Toți tovarășii noștri sînt oameni de nădejde și va trebui să aveți grijă de ei ca de ochii din cap...

Tomulete încă nu era lămurit cam în ce fel le ridicau deținuții moralul paznicilor lor. Curiozitatea îl minca pe dinăuntru. Celălalt ghici și îi întinse un fasung (se aflau pe o scară, sub un plafon mirosînd încă proaspăt a var).

— O să rîzi de noi, dar i-am spurcat la șezători. Din două în două seri organizăm cîte o serbare cu cîntece, cu recitări, „să mai treacă timpul“. Le place, mai petrec și ei, le dăm bani de rachiou, închid ochii.

— O dulce fraternitate...

— Nici chiar așa, dar te faci frate cu dracul pînă treci puntea. Fieraru se gîndise într-un minut la toți șefii lui de pușcărie și lagăre, la cei doisprezece ani grei de întuneric și umilințe. Totul trecuse, se ștersese sau, cine știe, nu se ștersese din memorie.

— Cine vine de la București ?

— Dumitrana.

— E un băiat bun, sper că nu se va arăta pe aici...

— Nu, nu aveți nici o grijă.

— Și ceilalți ?

— Omul care vinde lucrurile făcute de deținuți și paznicul de la depozitul de arme din incinta lagărului.

— Cînd o să aibă loc plecarea ?

— Imediat ce vine Dumitrana. Totul e pregătit. Avem o mașină pe care o voi conduce eu. Învățătorul acela ne așteaptă într-un punct fix, paznicul de la depozit vă va escorta și scoate din lagăr. Nu vă revine decît să aveți grijă de paza interioară.

— Tovarășii sînt pregătiți. Tot lagărul este pregătit. N-o să ne lăsăm măcelăriți dacă le vine vreo idee. Sîntem o mie de deținuți, ne-am organizat pe detașamente de luptă. E drept că arme prea multe nu avem, dar garda e ușor de dezarmat. Avem superioritatea numerică...

— Să sperăm că nu va fi nevoie.

A doua convorbire cu Fieraru avusese loc în curtea mînștirii Tismana peste cîteva zile, în condiții asemănătoare. Părea aproape incredibil să discute amîndoi lîngă arhondaric, tot prefăcîndu-se că lucrează cu sîrg, sub nasul jandarmilor și paznicilor, mai numeroși decît în oricare loc, dar ca adesea în viață locurile cele mai dificile sînt cele mai sigure.

— Ce-i cu lumea asta în jur ? întrebuse Tomulete privind soldații de gardă, parcă sîntem la paradă...

— Aici a fost evacuat tezaurul Băncii Naționale și după cum știi unde sînt bani mulți se află și nițică pază...

Iar rîdea cu ochii lui întunecați, ironici, calzi.

— Care e situația ? întrebuse celălalt.

— Bună. În ce ne privește, noi sîntem gata.

— Ați stabilit grupele ?

— Stabilit.

— Și lipsurile la apelurile zilnice cum de nu vor fi observate ?

— Sînt foarte multe dispersări. Se lucrează la Cărbunești, aici și în oraș. Numai o parte din cei ce știu o meserie se întorc seara în lagăr, alții dorm la Tismana sau la Cărbunești, păziți, bineînțeles. Așa că putem să-i păcălim cîteva zile, dacă nu timp de o săptămînă.

— Asta e foarte bine.

Tomulete mai avea ceva de întreat :

— Și pe dumneavoastră de unde să vă luăm ?

— Ar fi fost bine să plecăm de aici, e mai multă gălăgie, lume amestecată, dar de mîine mă retrimite în lagăr. Cineva mai deștept s-a alarmat.

— Atunci să rămînă Tîrgu-Jiul.

— Unde o să ne întîlnim ?

— În spatele lagărului e un cîmp plin de porumb, am studiat totul. Dacă trecem cu bine și de locul acesta, ajungem dincolo de parcul comunal, lingă coloană. Acolo voi aștepta eu cu mașina, și cu Dumitrana.

— Paznicul de la depozit e sigur ?

— Sigur. L-am verificat noi, de mult.

Totul părea stabilit în cele mai mici amănunte, dar Tomulete mai voia să se asigure de ceva.

— Și dacă se dă alarma ?

Fieraru ascultă cîteva clipe clopotele mînăstirii care începuseră să sune insistent și repetat pentru slujba de la prînz. După aceea spuse :

— Ceilalți vor simula o nemulțumire generală, vor atrage atenția gărzii spre ei...

— Să nu se termine prost...

— Nu are cum să se termine prost, e și multă dezordine în lagăr. O să vezi că totul va merge șnur...

Avea o încredere de neclintit, surprinzătoare la un om pe care-l despărțeau atît de multe lucruri de libertate.

— Bine. Atunci mîine seară, după zece...

Dumitrana sosise a doua zi după amiază. Era îmbrăcat în haine militare, avea ca și Tomulete acte bine ticluite, cu ștampilele unor regimente din Craiova, precum și delegațiile respective. Se întîlniseră în podul acela părăginit, la marginea orașului și ca să nu se arate nici unul dintre ei emoționat vorbiseră mai întîi despre căldurile infernale din București, despre mersul

prost al trenurilor și alte fleacuri. În cele din urmă, Dumitrana întrebă :

— Totul e gata ?

— Tot.

— Mașina unde e ?

— Sub noi...

— Cu paznicul ai vorbit ?

— Vorbit.

— La ce oră este întîlnirea ?

— La zece și un sfert, dacă se întîmplă ceva el o să-l ducă pe Fieraru la depozit. Pînă în zori trebuie să plecăm de acolo, cu orice mijloace...

— Crezi că s-ar putea întîmpla ceva ?

— După părerea mea, nu.

— Mașina e pusă la punct ?

— Ultima oară era...

— Bine, atunci să așteptăm...

Privit din afară, lagărul avea un aspect de gospodărie bine întemeiată. Șanțurile de canalizare erau bine îngrijite, punțile din fața barăcilor erau date cu var, geamurile sticleau de curățenie. Răsărise și o lună de august, rotundă, luminoasă, numai bună de înjurat într-o astfel de împrejurare. Se sunase stingerea, ca de obicei la 9,30, și peste cîmpul albastru din jur cădea o lumină veche, aurie, moale și blîndă. Sentinelele fluierau în post a pagubă. Era o noapte de umblat hai-hui cu muierile, pe undeva, dincolo de sîrmele ghimpate. Luminile se stinseseră ca de obicei în dormitoarele încinse, dar după aerisirea obligatorie se trăsese iar obloanele de camuflaj și începuseră discuțiile de seară sau jocurile de șah cu piese din piine întărită, la lumina lanternelor, strecurate cu grijă sub pături. Planșoanele se oțărîseră nițel ca să capete ce aveau de căpătat și părăsiseră încăperile nădușite de căldură.

În ușa barăcii nr. 3 se ivise exact la 9,35 armurierul lagărului și strigase cu un glas plictisit :

— Fieraru, la comandant !

De pe priciuri apăruseră chipuri curioase. Cei mai mulți știau despre ce era vorba, dar nu toți, pentru că trebuia să ai în socoteală și eventualii spioni ai lagărului.

— Acum, după ce s-a dat stingerea ?

Fieraru părea nemulțumit, ba mai spuse și ceva pe românește, verde, pentru că abia aștepta să se culce întrucit lucruse toată ziua la o bina din oraș și ar fi vrut să doarmă bine câteva ceasuri înainte de a auzi iar goarna sunînd deșteptarea.

— Du-te, domne, și-o fi venit vreun pachet! zisese careva.

— Sau vrea comandantul să fie atent cu dumneata...

Răsunaseră risete înfundate, complice.

— Vreo acadea acolo, vreo invitație la vreun bal...

Fieraru se îmbrăcase fără grabă, cu atenție, ca și cînd ar fi avut cu adevărat o întîlnire importantă. Le făcu un semn știut numai de cei mai apropiați și îl urmă pe paznicul depozitului de arme.

Afară se mai răcorise, bătea un vînticel neașteptat.

— Ce lună! făcuse deșinutul. Îmi vine să cînt, cum îi zice la cîntecul ăla: Bagă, Doamne, luna în nori...

Îi mai ardea de glumă, călca sigur, fără grabă în urma soldatului, trăgînd cu coada ochiului în stînga și-n dreapta. Pe potecile pietruite nu era nimeni. La poartă, sentinelele fluierau să-și sperie somnul.

Se pierdură amîndoi în umbra barăcilor și apucară spre cîmpul din spatele lagărului. De-abia acum începură să se enerveze. Luna lumina ca ziua iarba din jurul gardului de sîrmă ghimpată. Paznicul înjură gospodărește și pe urmă îi făcu semn lui Fieraru să se lase în șanțul alăturat. Mirosea a praf și a pămînt uscat. Cîntau greierii în draci și sentinelele de la cele două colțuri ale împrejmuirii strigau unul la celălalt:

— Numărul unu e bine!

— Numărul doi e biiiiine!

Trebuiau să aștepte și așteptară. Timpul trecea greu, apăsător.

— Mai stau și ei ce mai stau și pun capu-n piept, șopti soldatul.

De undeva, de deasupra parcului comunal se arătă un nor mare, negru ca un balon captiv...

— Hai cu tata! făcea paznicul parcă suflînd spre el ca să-i grăbească mersul lent.

Trecu un sfert de ceas greu, fără noimă.

„Tovarășii așteaptă și noi pierdem vremea în șanțul ăsta!” gîndea Fieraru. „Uite, luna asta nu era în program”. Încă nu se enervase, dar nici nu mai avea mult.

— Cît să fie ceasul? întrebă în cele din urmă.

— Unsprezece fără un sfert, spuse celălalt privind-și ceasul de tablă de la mînă.

— O să pierdem mașina.

— Așteaptă ei, că doar nu întîrziem la o petrecere...

Vorbeau încet, abia deslușit. În sfîrșit norul acoperi luna. Cîmpul uscat, plin de bălării deveni negru.

— O să mai nimerești?

— Ba bine că nu! Pe șanț.

Se tiriră cam o sută de metri și ajunseră la gardul de sîrmă ghimpată.

— Pe aici, făcu soldatul. L-am slăbit eu azi-dimineață cu o foarfecă.

Trecură ușor, fără vreun incident. Mai trebuia ajuns în cîmpul de porumb și restul era un fleac.

— Să așteptăm puțin, hotărî paznicul.

Iar trecură trei minute grele. Din gheretele sentinelelor nu se mai auzeau fluierături.

— Au pus-o și ei de mămăligă, șopti soldatul. Haide.

Trecură încet poteca de lut care-i despărțea de lanul de porumb, ca într-o plimbare. Erau dincolo.

— Gata? Asta a fost tot?

— Stai că mai e ceva. Să găsim hainele.

— Ce haine?

— Că n-om merge așa prin parc...

— Ai dreptate...

Uitase cum e îmbrăcat și-i veni să ridă. Nu avea încă sentimentul eliberării, nu simțea bucuria aceea fără margini a evadării. Paznicul se întoarse cu o grămadă de haine militare.

Luna lumina iar intens împrejurimile. Norul acela lung și umflat ca un balon captiv trecuse de ea, călătorea pe marea liniștită a cerului de august.

Fieraru își schimba hainele și își încheia centironul. Nu se grăbea, dar avea o precizie în mișcări care îl uimi pe soldat.

— Haidem, gata.

— Actele sînt în buzunarul de la piept.

Celălalt le pipăi cu mîna.

— E-n regulă.

Străbătura lanul de porumb, înainte soldatul cu grămada de haine a deșinutului, grămadă ce trebuia arsă de către altcineva, un om al lui, și Fieraru în urmă, pășind gînditor peste

glodurile tari de pământ. Se simțea răcoarea parcului și în lumina lunii văzura fusul de aur al coloanei lui Brâncuși, ridicându-se spre cerul de vară ca un fum...

Coloana arunca o umbră neagră și lungă pe iarbă. Soldatul nu zări mașina și se neliniști. Ar fi trebuit să fie în apropiere, sub copacii întunecați ai parcului. Căutara un sfert de ceas zadarnic. Mașina nu venise.

— Crezi că li s-a întâmplat ceva? întrebă Fieraru, fără grijă în aparență, dar tulburat pentru că simțea că ceva zădărnicește toată această muncă migăloasă a celorlalți.

— Naiba s-o ia de mașină! Ar fi trebuit să fie aici.

— Am întârziat și noi și poate n-au mai așteptat. Poate s-a ivit cineva, vreun control și au șters-o.

— Trebuie să mergem la depozit. Acolo e al doilea punct de întâlnire.

— Mergem, nu e bine să stăm în drum...

Porniră grăbit spre depozitul de arme care se afla undeva în stînga parcului, nu prea departe de intrarea în lagăr.

— Mai e cineva acolo, acum?

— Nu, nimeni. Nu e păzit.

— Asta-i bună! se miră Fieraru. Dar siguri mai sînt pe ei domnii ăștia!

— Numai eu am cheia. Oricum, mîine dimineață nu e bine să fim găsiți de vreun control.

— Și-atunci cu ce plecăm?

— Cu o ocazie...

— Dar pierdem gazdele, legăturile...

Parcă nu mai avea umor. Totul se încurca și asta nu-i plăcea de loc.

— Îi găsim noi, nu aveți nici o grijă. Vor veni oricum...

Depozitul nu era prea departe. Pe drum se întâlniră cu un ofițer din garda lagărului, cam băut, care cînta de mama focului de unul singur.

— Care ești, mă, la ora asta? întrebă cu chef de vorbă spre disperarea soldatului.

— Eu, Pripasu, dom' locotenent.

— Și cu cine ești, mă?

— Cu un camarad, ne ducem și noi la un basamac...

— Duceți-vă, mă, pînă nu închide... și-o luase în legea lui la vale, cîntînd la lună.

Intrară într-o curte îngustă, neîngrijită. Soldatul scoase cheia și descuie o ușă grea de lemn de stejar. Înăuntru mirosea a unsoare de armă și în lumina unui bec chior Fieraru zări vreo douăzeci de puști așezate într-un rasteț.

— Măcar sîntem înarmați! spuse ușor, cu glas iritat totuși.

— Păi să așteptăm, maica mă-sii! făcu paznicul și-i întinse o țigară.

Noaptea se scurgea încet, părea fără sfîrșit. Nu-i ardea nici unuia de dormit. Pe la două și jumătate li se păru că aud motorul mașinii, dar nu era ea, treceau niște camioane pe o șosea lăturalnică. În lagăr nu mișca nimic, ceea ce însemna că nu se dăduse alarma. Era chinuitoare numai așteptarea asta absurdă, la doi pași de locul de detențiune cînd totul mersese atît de bine...

Cerul se albea încet, răcoarea zorilor pătrundea prin micul geam al depozitului. Fieraru își cercetase noile acte, memorase datele de pe livretul militar și plictisindu-se începuse să numere în gînd cartușierele agățate într-un cui. Erau 49, nici una mai puțin. Cînd termină de numărat pentru a treia oară auzi deslușit un păcănit de motor. Veneau în sfîrșit! Se ridicară în același timp. Fieraru îi strînse mîna lui Dumitrana și îi privi uniforma ușor mototolită. Nu se întîlniseră de atîta vreme! Ar fi trebuit să se îmbrățișeze dar se abținură.

— Bine că vă văd!

— Și noi! Ce-am pățit, ee-am pățit!

Tomulete să căina ca o femeie:

— Cauciucurile astea nenorocite ne-au făcut festa. Am scos mașina din ascunziș, totul era în regulă, numai că din cauza căldurii camerele s-au dezlipit la petice și țin-te! Pînă nu am găsit altele nu a fost chip să ne urnim. Tot orașul l-am colindat, mama ei de viață...

— Mergem? întrebă simplu, la capătul răbdării, Fieraru.

— Cum nu? Gata!

Pe soldat îl lăsară la depozit. Își strînseră grăbiți mîinile și-i spusese unde trebuiau să se găsească în București peste cinci sau șase zile, după ce va fi terminat și cu ceilalți.

Mașina porni spre bariera orașului în viteză. Într-o casă din satul apropiat aștepta învățătorul care se ocupase de locuințele de etapă. Peste două ceasuri ajunseră într-un cătun părăginit și traseră la o casă aflată în marginea cea mai re-

trasă. Îi întâmpină un țăran cu obrazul roșu, guraliv, gata să spună snoave pe care nu le mai ascultă nimeni pentru că erau doborâți de oboseală. Abia când se așază cu capul pe perna tare de paie, privind icoanele din perete, Fieraru avu sentimentul libertății. Era ceva amestecat, făcut din amintirea ultimului pat omenesc în care dormise și o lene ce-i puneă plumb sub gene. Vechi amintiri ale pușcăriilor prin care trecuse, gândul la cei rămași între gardurile de sîrmă ghimpată, imaginea celor două fete pe care le lăsase mici, acasă, totul într-o învălmășeală fără sfîrșit, după care urmă somnul, un somn adînc, fără vise...

3

— Dora, astîmpără-te, Dora nu fii nebună, dă-mi telefonul. E șeful meu sau ministrul, dă-mi telefonul, n-auzi ?

Femeia se lupta cu el, nu voia să-i lase pîlnia de ebonită, dorea să-l excite, se răsturna de-a lungul patului, numai într-un furou alb care mai mult o dezvelea decît o acoperea. Ca de dincolo de un zid se auzea impacientat o voce :

— Alo, Alo... ce se întîmplă acolo ? Alo, Alo...

Dora avea niște picioare superbe, lungi, musculoase. Purta ciorapi deși era vară și prin fereastra apartamentului lui Mizdrache intra căldura zilei toride de august.

— Nu te las să vorbești, m-auzi ? gîfîia ea, smulgîndu-și și mai mult furoul, cu o tehnică veche, calculată.

„Ce sîni, domnule, și ce întăritată e ! Îl dau dracului de șef și de ministru și cine-o mai fi !“, gîndea inspectorul, „dacă mă cheamă la el, ce fac cu nebuna ? E ca o iapă în călduri !“ Și iar se îndîrji și o rugă șoptit, persuasiv, umilindu-se cu voluptate :

— Dora, lasă telefonul, n-auzi ? Mă nenorocești, Dora !

Femeia ajunsese la marginea cealaltă a patului, îl privea cu ochii aceea prelungi de pisică, îl simțea al ei, mort de dorință și nu lăsa telefonul din mîna.

— Nu ! Acum te vreau, așa, îl dai dracului de ministru, acum te vreau !

Gîfîia, astupase pîlnia ascultătorului cu palma. Avea unghiile roșii parcă ar fi băgat mîna în sînge, își mușca buzele carnoase și își arăta dinții umeziți, mătasea ciorapilor i se întinsese pe coapse, pleznea. O jartieră prelungă de panglică neagră, moartea lui, ceda încet, încet.

— Dora, n-auzi, mă nenorocești ? Dă telefonul...

— Ia-l dacă poți !

Rîdea provocator cu gura ei ca o crimă, cu dinții aceia perfecți. Asudase, pe frunte se scurgea ușor o diră aproape invizibil de pudră. Mirosea puternic a parfum, un parfum greu ca mirosul crinilor vara, ceva care te scotea din sărite. Și soarele ăsta care ardea prin perdelele lăsate, care pătrundea prin obloanele ce dădeau spre stradă, și izul ăsta de benzină arsă, de asfalt încins, și părul ei lung și dezordonat, și acele lungi picioare, și sîni ieșind din cămășuța de mătase, zvîcnind de sînge și de poftă, și gîfîitul acela scurt și tulburător de lîngă el care îl chema și-l făcea să-și piardă mințile...

— Alo, alo, făcea vocea, de ce nu răspunzi, ce se întîmplă ?

— Nu era ministru, era Mastacan, era Balaurul, Bulldogul, Șeful, Dracul, Mama Dracului, Hoitul...

— Dora, telefonul, pentru Dumnezeu !

„Încă o secundă și îi crăp capul !“ Obrazul i se roșise. Se întinse după ea, o ajunsese, dar telefonul era acum undeva sub trupul puternic, trebuie că ebonita se încălzea la căldura cărnii ei superbe, albe și tremurătoare.

— Dora, Dora...

— Ia-l, ia-l dacă poți !

Îl ascunsese atît de bine că trebuia s-o răstoarne și era puternică și o simțea toată sub el, un metal încins, arzînd, scoțîndu-l din minți.

— Dora te omor, te omor...

Reușise să găsească telefonul, fierbinte într-adevăr din pricina căldurii trupului ei, dar nu reușea să-i slăbească forța degetelor ce se încleștau cu disperare de ebonită.

— Alo, alo, făcea vocea pierdută de dincolo de casele din jur, sosind pe o sîrmă subțire, parcă de la o distanță foarte mare.

— Da, zise în cele din urmă, reușind să i-l smulgă brutal. Eu sînt, Mizdrache...

— Dar ce dracu se-ntîmplă la tine ? Am sunat, a ridicat cineva și de cinci minute fac apel...

Gîfîia, trebuia să se stăpînească și abia reușea.

— E o nepoțică a mea la mine, ea se joacă. Vă rog să mă scuzați...

— O nepoțică, ai ? Cîți anișori ? 18, 20, 23 ?

— Nu, are patru ani și îmi face farse...

Dora era toată sub el, aruncase portjartierul și își scosese ciorapii. Gura ei crispată nu scotea nici un sunet, în odaie era o liniște de moarte, se stăpînea formidabil, numai el încă mai respira greu.

— Ce ai ? Gîfii ? făcea fals îngrijorat celălalt de la capătul firului. De ce nu te duci la un medic ? Nu-mi place, suferi de astm...

— N-am nimic, știți bine, sînt sănătos ca un cal, dar mi-am făcut micuța mea gimnastică...

— Micuța ta gimnastică, ai haz, rîdea gros Mastacan și-l auzi cum scuipea vîrfurile unui trabuc. Și, mă rog, ce fel de gimnastică faci ? Ridici haltere, ai sac, pucingbol sau cum îi zice, sari coarda ?

Rîdea, slavă Domnului, nu era supărat, avusese o noapte ușoară, poate îi dădea o veste bună, că de cînd nu mai auzise o veste bună !

Dora îl dezbrăcase și pe el pe jumătate, îi simțea gura fierbinte pe piept, pe brațe. Abia urmărea spusele șefului.

— Uite de ce te-am chemat, e groasă. După masă, pe la 6 să fii la Snagov, la vila ministrului. Știi unde este ?

— Știu.

— Nici un minut întîrziere...

— Se poate ?

— Trebuie să discutăm serios. Avem probleme mari...

„Atunci de ce dracu e atît de bine dispus dacă avem probleme mari ?“

— Ne-am înțeles ?

— Ne-am înțeles.

— La 6 fix.

— La 6 fix !

— Și mai bateți nepoțica aia și n-o mai lăsa la telefon că era s-o injur și e păcat să stricăm urechile copiilor cu vorbe urîte...

— Nu-i nimic, o urechez eu !

Nu mai putea, ar fi strigat, ar fi lovit-o pe Dora cu telefonul în cap pentru că-l mușca cu dinții ei sălbatici.

— Am onoarea !

— La revedere !

Încă o secundă și totul ar fi fost pierdut. Aruncă telefonul cu cotul și se ocupă de femeie, cu furie, cu deznădejde și cu o plăcere necunoscută încă...

Sosise punctual, la 6 fix. Mastacan era acolo. Desigur, vorbiseră ei înainte un ceas împreună, acum lui nu aveau să-i lase decît rămășițele. Ministrul poliției secrete era un bărbat piriu, slab, îngrijit, vorbind cu voce joasă, abia puteai să-l auzi, Mizdrache se mai întîlnise de cîteva ori cu el și de tot atîtea ori i se făcuse frică. Era un om informat, avea spioni pretutindeni, specula cele mai mici neînțelegeri dintre subalternii lui, ba chiar încuraja aceste neînțelegeri, tocmai ca să-i aibă pe toți în mîină, să-i manevreze cum vrea.

Mizdrache salută cu pălăria de orez și se apropie de largă terasă care dădea spre lac. Căldura era încă zăpușitoare, apa verde și stătută mirosea a canal și a pește. Dincolo, pe malul îndepărtat se zăreau cîteva siluete de pescari, solitari în ruga lor nemîșcată din fața undiței.

— Bine-ai venit ! Ia un loc.

Le strînse mîinile și se așeză într-un fotoliu de trestie. Apăru o subretă și aduse un pahar lung cu picior în care se afla o băutură albă, rece, cu gheață înăuntru. Mastacan într-un costum de alpaca părea slăbit și pe față avea o expresie rătăcită, ochii nu se mai puteau fixa într-un punct. Era evident că de cînd îi telefonase lui și pînă acum mai aflase lucruri proaspete și încă nu din cele mai agreabile.

— Ce-i nou ? făcu ministrul cu glasul lui mic, pedant, parcă tot timpul menajat de primejdia unei alterări necunoscute.

— Nimic, poate știți dumneavoastră ceva. La noi în sector avem o afacere grasă, dar nu am ajuns la capăt, mai tîrziu, așa cum am promis șefului vă voi aduce ceva *di granda*... Am siguranța că sîntem pe un drum bun, foarte bun. Va fi afacerea vieții mele...

Se făcu o clipă de tăcere. Se auzeau numai peștii cum sar din apă în soarele de sfîrșit de zi.

— Cred că nu va mai fi nici o afacere a vieții dumitale. Știrile sînt foarte proaste.

Ministrul își aranjă cravata de mătase de culoarea muștarului. Avea un gît de om bătrîn, subțire, negricios, plin de piele. Mizdrache îi observă finețea degetelor, mîna de pianist, gîndi.

— Ce să cred ?

Mastacan pufăia furios din veșnica lui țigară de foi.

— O să ne facem bagajele ! Mareșalul e...

— Ce s-a mai întîmplat ?

— S-a întîmplat că un grup mare de comuniști a evadat din lagărul de la Tîrgu-Jiu...

— Cînd ?

— Acum cîteva zile...

— Și paza, jandarmeria ce-a făcut ?

Mastacan scuipă trabucul și se întoarce spre ministru :

— Eu v-am spus că Piki Vasiliu ăsta e un căcat !

— Crezi că e numai incapacitatea la mijloc ? se miră pigăiat excelența.

— Știu și eu !

— Adică să existe trădători pînă și în aparatul de re-presiune ? se miră sincer Mizdrache.

— De ce nu ? tăie ministrul. Nu mai mă mir de nimic. Doar știți și dumneavoastră că Ică duce tratative cu aliații peste capul Mareșalului. De ce n-ar face și Piki cele necesare pentru ziua de mîine...

Situația nu era disperată, era catastrofală, dacă pînă și ministrul spunea lucrurile acestea. Ar fi trebuit și el să se gîndească mai bine la ziua de mîine. E drept că socoteli își făcuse, ba chiar îi dăduse sfaturi lui Mastacan, dar ne aflam abia dincolo de jumătatea lui august și el credea că clipa asta disperată o să aibă loc abia prin noiembrie, dacă nu mai tîrziu...

— Și cum a fost ? Dacă-mi permiteți ?

— Păi vouă nu v-au venit rapoartele ?

— Nu.

— E drept că și eu am aflat abia pe la unsprezece. Nu se laudă nimeni cu astfel de lucruri ! Asta e !

Nu-i spusese ră cum au evadat comuniștii aceia și Mizdrache murea de curiozitate.

Mastacan simțea asta și-l mai fierse puțin, discutînd despre bombardamente, despre situația războiului din apus unde aliații, după ușoare insuccese, înaintau spre inima Franței. În cele din urmă se întoarse spre el și spuse obosit :

— Au complici peste tot. Să nu te miri că și șeful lagărului e omul lor !

— Atîta de departe merg !

— Merg, nu merg, iată-i afară, liberi...

Ministrul sorbea din paharul lui și se uita la ei cu atenție.

— Voi nu credeți că ăsta e un semn ? întrebă în cele din urmă cu același glas, umil parcă.

— Ce fel de semn ?

— Că evenimentele se precipită ?

— Ce fel de evenimente ? se miră Mastacan trădîndu-și încă o dată imensa-i prostie.

Ministrul îl ciocăni cu degetul pe frunte :

— Multă materie cenușie îți mai trebuie, dragul meu. Dar rușii sînt la 300 de km de București. Crezi că e o distanță atît de mare ?

— Eu aș zice să vă gîndiți bine la ce-aveți de făcut ! Nu e atît de simplu...

— Eu știu ce am de făcut, spuse sigur Mastacan.

„Știi tu, dar știu și eu !“ îl îngînă în gînd Mizdrache, „și nu-mi scapi, canalie !“

Ar fi trebuit să plece, dar mai aveau încă de sporovăit și nu putea să-i lase, l-ar fi crezut fricos și laș. Le mai spuse cîteva anecdote, că era bun la de-al de-astea, bău cîteva pahare de uzo cu gheață, acum se lămurise ce-i oferise ministrul și spre seară, cînd începea să se întunece, îi lășă. Automobilul său negru opri în fața Siguranței. Luă liftul și intră direct în biroul lui Ciripoi. Acesta vorbea cu cineva la telefon.

— Nu-mi pasă, spunea aproape strigînd. Vă mut pe toți în provincie fir-ar mama voastră a dracului de adventiști, că polițiști nu sînteți și nici n-o să fiți !

Trînti telefonul și salută automat :

— Să trăiți, scuzați de cuvinte, dar am niște mameluci, nu subalterni. Cretini, ăsta-i cuvîntul, cretini. Știți afacerea Piatra Olt. Totul mergea pe roate, ca la bal, cînd clanc ! Un cretin mi l-a alarmat pe Matei ăla, mecanicul. Fără ordin s-a pus pe capul lui. Mușteriu l-a prins și a făcut roiul. Ia-l de unde nu-i ! Pe dobitoc l-am trimis la Uioara, dar noi ce ne

facem ? Tipografia e în supraveghere. De zece zile nu mai trece nimeni, numai clienți obișnuiți. Înseamnă că s-a dat alarma. Casa studentului e goală ca o colivie, băieții s-au tras la cutie. Și eram atit de aproape ! Doamne, îl mănînc pe boul ăla ! Că toți așa fac, se grăbesc ca fata la măritat și pe urmă o dăm în bară...

— Cu cei doi ce-ai mai făcut ?

— Nimic. I-am rupt în bățai ; nu scot nimic mai mult de la ei. Țăla, Gică hau-hau a făcut crize de isterie, mi-a măturat salonul, tăvălindu-se și bătrînul nu scoate o vorbuliță. I-am separat, i-am chinuit. Nimic. Mai am pe cîntăreața aia, stau pe capul ei, mă fac că plouă, dar și asta bănuiește ceva. Nu mai trece fantele ăla pe la ea, că doar n-o fi prost. N-am auzit încă de Romeo și Julieta la comuniști...

Mizdrache asculta atent, cu plictis. Nici nu știa de ce venise la Ciripoi, ba știa, avea o idee. Oricum, ăștia nu i-o vindea.

— Să-l trimiți pe tipograf la mine, zisese moale.

— Bine, cum doriți. Și cu ălălalt ce să facem ?

— Om vedea noi.

Îl lăsa nedumerit. Ciripoi se aștepta la o izbucnire a inspectorului la auzul veștilor proaste, dar se vede treaba că venea de undeva unde auzise lucruri și mai proaste.

4

— Ne-ai dat de furcă, începuse prudent Mizdrache, jucîndu-se cu broasca lui de metal verde.

— Cu voia dumneavoastră, replicase Dobre-nunți-botezuri, calm.

— Uite ce e ! Procedul folosit de cretinii ăștia ai mei de colaboratori nu-mi place, dar trebuie să mă înțelegi. Aici e Siguranța Statului, nu un salon de dans.

— Înțeleg, surise bătrînul hîtru. Ce pot să mai fac eu acum ?

Dădu din umeri și continuă : Doar n-o să-mi cereți scuze ?

— Ba chiar așa fac... O țigară ?

Scoase tabacherea lui de aur, subțire, plată, elegantă.

Dobre refuză :

— Nu, mulțumesc.

— Nu fumezi ?

— Ba da, dar nu e cazul.

— Cum vrei...

Se enervase dar nu o arătă.

— De ce m-ați chemat ?

— Pentru că vreau să-ți ușurez situația.

— Ei, cum, doar sînteți convins de vinovăția mea...

— Omul se mai gîndește, mai cugetă.

— Aha... Și cum o să-mi ușurați situația ?

— O să vă trimit, întîi pe dumneata și pe urmă pe celălalt, în alte locuri decît aici, la Prefectură, de pildă...

— Cu hoții laolaltă ?

— N-are importanță. Siguranța nu e un loc prea plăcut.

Deși, așa cum spuneai, sînt convins de vinovăția dumitale, vreau să te fac scăpat.

— De ce ?

— E bine pentru toată lumea în asemenea vremuri tulburi...

Tipograful zîmbea chinuit pentru celălalt.

— Știu la ce te gîndești, dar nu mi-e frică de ziua de miîne... E vorba numai de o faptă bună...

— Așa : tam-nesam ?

— Așa tam-nesam...

— Interesant...

— Deci pleci chiar acum, la Prefectură. Celuilalt îi dau drumul peste cîteva zile. E bine ?

— E bine. Dacă credeți dumneavoastră. Mie mi-era indiferent. Pușcăria tot pușcărie este, oriunde ai face-o...

— M-am gîndit că ești om bătrîn, că oi avea familie, că cine mai știe.

— De...

Chemase un agent, îi șoptise ceva și se ridicase.

— La revedere, domnule Dobre, și să ții minte că în Siguranța Statului mai există oameni...

— M-am convins, pe pielea mea, răspunsese tipograful și părăsise încăperea.

— Țăta-i costumul dumitale ? îl întrebă agentul.

— Țăta.

— Nu-i tocmai călcat...

— Și eu cred la fel, dar ce putem face ?

— Urmează-mă.

Dobre avea o față vinată, muncită, nu părea înfățișarea fericii pe pământ.

Străbătura coridoarele cenușii, urcarea câteva trepte, ajunseră la un ascensor înghesuit și în cele din urmă bătrînul se văzu în stradă. Era cald, într-o zi de august a anului 1944, în Bucureștiul jumătate părăsit, dar tot aglomerat și murdar. Agentul opri un taxi.

— Unde mergem ? întrebă șoferul înspăimîntat de prezența celor doi și mai ales de apropierea clădirii pe care o cunoștea.

— La Prefectură.

— Și cine plătește ?

— Mă-ta plătește. Aici e Siguranța Statului, nu Centrul de Cercetări Agricole și nu mai întreba atîta. Mișcă...

Prin geamul deschis al mașinii intra vîntul fierbinte. Dobre privi trotuarele sparte la bombardamente, mulțimea nepăsătoare a trecătorilor și își făcu socotelile. Credea că n-o să mai iasă viu din clădirea aia sinistră. Dar se vede treaba că lucrurile mergeau prost de tot dacă pînă și unul ca individul ăsta, Mizdrache, de la Siguranță se gîndea la cele ce i se puteau întîmpla a doua zi.

Ajunseseră. Fu poftit să coboare. Se iviră cîțiva sergenți, omul de lîngă el arată o legitimație, dădu câteva explicații și fu împins în curtea pavată cu piatră cubică a Prefecturii. Era înghesuială, dar nimeni nu-l privea. Dubele poliției zăceau părăsite sub ziduri. De sus se auzea prin ferestrele larg deschise țacănitul mașinilor de scris. Ar mai fi stat afară. Trase adînc în piept o gură de aer. Cine știe ce avea să mai urmeze.

Urmă un gang, câteva scări, apoi alt lift care-i transportă spre subsolurile întunecoase. Fierul scîrțîia de neuns ce era, mirosul greu de mucezeală se simțea de departe. Undeva zidurile asudaseră de urină, ceva grețos se instalase în pereții aceștia atît de vechi. Fu luat în primire de un gardian, bifat într-un registru și împins într-o odaie întunecoasă, luminată de un bec chior. Locul era plin de o mulțime amestecată de hoți și vagabonzi, acea atît de cunoscută lume a decavaților pe care o cunoștea bine. Își făcu loc și se așază într-un colț.

„Iată-mă și lîngă crema pușcărilor.“ Alături se auzeau câteva voci întăritate de joc :

— Lasă șpaclu, dă-le curat !

— Să moară prințu' Bibescu dacă nu le-am lăsat bine !

— De...

Doi cerșetori sforăiau. Mirosea cumplit a trupuri asudate. După câteva minute numai, începu să-l mănînce pielea și își dădu seama că îl atacaseră păduchii. Se apropie un chip nedeslușit, cu doi ochi arzători într-un obraz neras, murdar. O gură știrbă, o claie de păr neîngrijit și o mînă întinsă. Tipograful auzi un glas parșiv, jumătate serios, jumătate glumeț :

— Ce pățiși, neică ?

Dobre nu-i răspunse.

— Ți-a zidit muzicuța, ai ? Vrei să-ți cardesc pă morse ?

Umbra se rezemă mai bine de peretele mucegăit.

— N-ai o țigară ? Ori ți-au luatără gardienii dijma ?

Noul venit își pipăi buzunarele, aducîndu-și aminte că în haină îi lăsaseră tabacherea (cît îl bătuseră îl rugaseră să se dezbrace). O deschise și văzu că e plină. Aruncă necunoscutului ceea ce găsisese în buzunar și spuse cu asprime :

— Ia-ți cît îți trebuie și lasă-mi și mie.

Umbra rîse cu gura ei știrbă.

— Nici o grijă ! Nu mă-nfig în pomana dumitale.

Se aprinse un chibrit. Dobre văzu chipul siăbit de tuberculoză și așteptă să i se înapoieze țigările. Mirosul de tutun îi aduse și pe alții mai aproape.

— Și mie una...

— Un fum, se rugă altul.

— Chiștocul să mi-l lași mie, spuse a treia voce.

— E voie ? întrebă umil umbra.

— Dă-le ! zise tipograful.

— Na-vă, băfșoșilor ! A venit Nababu' !...

Se auzi o încăierare scurtă, câteva înjurături și după aceea o lovitură în ușă. Era gardianul care le cerea să facă liniște. Viermuiala borfașilor se potoli. Umbra se apropie.

— Ai prăduit ceva ? întrebă.

Dobre nu-i răspunse. Nu avea chef să stea de vorbă cu hoții.

— Ori ai troznit vreo bancă ?

Tipograful tăcu mai departe. Se obișnuise cu întunericul și vedea bine chipul palid, cu ochii înfundați în orbite al celuilalt.

— Ești mîndru, ai ?

Glasul avea în el ceva dușmănos.

— N-am furat nimic, spuse în cele din urmă, rar, cu silă.

— Atunci ? Te văd barosan, ai lăsat vreo minoră cu burta mare ?

— Uite ce, n-am chef de vorbă ! Sînt obosit.

Umbra mai trase o dată cu lăcomie din țigara spre sfîrșite.

— La cine-i tabacherea ? întrebă tare Dobre, să-mi dați și mie o țigară.

Se auzi zgomotul unui obiect metalic căzînd pe cimentul acoperit cu rogojini.

— Dacă era de argint, n-o mai vedeai, zise o voce batjocoritoare.

Cel ce vorbise lăsă să treacă o vreme și după aceea adăugă cu regret :

— Îmi pare rău că nu mă bagi în seamă. Lală ! se prezentă. Lală-Diabolicul...

Avea o voce spartă și ceea ce spunea era atît de caraghios, încît bătrînul nu mai rezistă și izbucni în rîs.

— Așa te vreau, nenică, spuse după aceea. Sînt de profesie liber. Frizer în particular. Dacă vrei, miine de dimineață te bărbieresc, îți fac fața ca hîrtia. Cinci lei și considerația ! Atît iau. Eu l-am ras și pe domnul Brătianu, ăl bătrîn

Dobre auzi zornăitul unor foarfeci și în întunericul vag sclipi lama unui brici.

— Cum de te lasă cu astea aici ? îl întrebă.

— Plătesc chirie, parcă dumneata nu știi, că nu s-ar zice că acumă vii pentru prima oară la pension...

Cerșetorii care dormiseră pînă atunci se treziseră și mormăiau alături.

— Ce vreți, mă, ce vreți ? se certă Lală cu ei.

— Dă-te mai încolo !

— Verbește frumos ! Ori n-ai știință de carte ?

— Cară-te. N-avem timp să te dăm la viermi.

Frizerul se mișcă într-o parte.

— Uite, de-aia îmi plac mie oameni ca dumneata. Sînt subțiri, domnule, să-ți scoți pălăria. Pe cînd cu pleava asta...

Nu mai vorbea ca înainte în graiul păsăresc al pungășilor. Cerșetorii se întoarseră pe spate fără să le pese de vorbele vagabondului.

— Te fac miine de dimineață un cap ? întrebă cu o speranță profesională în glas, care-l făcea simpatic. Sînt cinstit. Nu cerșesc ca puturoșii ăștia. Îmi cîștig pîinea muncind. Cînd ți-oi spune eu dumitale, ai să rămii mască...

Dobre simțea că-i trece oboseala.

— Păcat că n-am mai găsit nici o țigară !

— De, dacă ești umanitarist ! Le-ai dat la flămînzii ăștia și ei drept răsplată !

— Lasă-i, Lală. De ce-ți zice Lală și încă diabolicul ?

Vagabondul își ascunse foarfecile și briciul în sîn.

— Îți spun, dacă-mi dai cinci lei.

— Parcă era vorba că-ți cîștigi banii în mod cinstit...

— Păi ce, asta nu-i cinstit ? Cînd ți-oi parigorisi eu prin cîte am trecut, ai să te crucești. O să mă doară gura povestindu-ți. Uite, de-aia iau chirie. Nici pe gratis nu pot s-o fac.

Tipograful se scotoci în buzunarul din care scosese tabacherea. Nu mai găsi nimic.

— S-au topit ? întrebă alarmat vagabondul.

— Da.

— Te-au găbjit parađiții ăștia.

Se întoarse către grămada de borfași din jur :

— Mă, care-ai băgat laba în buzunarele mahărului ?

Cîțiva îl înjurară în gura mare.

— Aveai mult ? întrebă Lală.

— Nu prea. Dar de ce întrebă ?

— Pentru că dacă erau mulți, mai bine ți-i luam eu...

— Știi să...

— Oho !

— Tot nu mi-ai spus, de ce îți zice Lală-Diabolicul ?

Vagabondul se foi puțin pe loc și pe urmă izbucni cu disperare :

— Cum, domnule, vrei să-ți spun pe daiboj ?

— Dacă vrei...

Cerșetorii se întoarseră spre frizer și începură să-l batjocorească :

— Ia spune, ofticosule, de ce-ți zice Diabolicul ?

Clăntănitul zarurilor de barbut nu se mai auzea.

— Zi-i, mă, n-auzi ?

— Nu spun !

— Mă, dă boala-n tine !

— Nu vă spun. Taxa-ntii. Taxa și considerația !

Cîteva îl înghesuira în zid, încercînd să l lovească. Frizerul începu să urle ca din gură de șarpe

— Nu dați, că strig la pază!

Pocniră cîteva lovituri înfundate și se auzi glasul lui Dobre:

— Lăsați omul în pace!

— Da' tu, cine ești?

— Băă, gioablă bătrîna, băăă!

Tipograful se ridică în picioare. La lumina slabă a becului electric, îl văzură și nu mai crîcniră.

— Vino aci lîngă mine, îi zise frizerul. Și voi, vedeți-vă de treabă, dacă nu vi s-a urit cu binele...

Ușa se deschise și înăuntru mai fură aduși încă cinci bărbați culeși de pe drumuri.

— Înghesuială mare în noaptea asta! spuse cineva.

— Las' că sună ea, magaoaia, acuși-acuși!

— Poate cade o plească și pe pușcăria asta, să scăpăm și noi la Domnul nostru Isus Cristos, mîntuitorul neamului omenesc!

— Pușchea-ți pe limbă, afurisitule!

Frizerul sta rezemat de zidul umed.

— Uite, așa îmi mănîncă mie zilele ăștia. Eu, care l-am tuns și pe domnul Brătianu al bătrîn...

— Cîți ani ai?

— Să tot fie patruzeci și cinci pe multe. Ce mai atelier aveam la Roman, pe strada Mare. Frizerie de lux, a-ntîia, patru lucrători, două coafeze, nevasta la casă. Canari, oglinzi venețiene, scaune de piele ca la dentist, uite-așa se învîrteau...

Făcu un gest nevăzut prin aer.

— Și?

— Curvele m-au mîncat.

— Nu mai spune!

— Ce știi dumneata. Cine mai era ca Lală! Tunesem Brăila, Galații. Îl cunoșteai dumneata pe colonelul Frascatti? Nu-l cunoști. Eu îl bărbieeam. Venea dimineața de la poker, cocă. Pînă să-l rad eu, îl rădeau ăia la cărți. O avere și jumătate a păpat! Ce om! Fără doi poli nu se ridica de pe scaun. Eu îl sculam din afaniseală. Puțin spirt, un coniac și se ducea la regiment ca nou născut! Ți-era mai mare dragul. M-ascuți?

— Te-ascult.

— Boier. Avea o cucoană, să mă scuzi dumneata, cam parșivă. Se ținea și cu generalul, și cu un locotenent mai mic. Eu știam, dar nu puteam să vorbesc. Frizerii, e mai bine să-și taie limba decît să ciripească. Am strîns bănișori, m-am înșurat, am deschis atelier. Ce vremuri!... Ce baluri! A mers cît a mers. Am dat de o femeie. M-a întors. Mi a mîncat și atelierul și sculele. Cu astea am rămas.

Scoase foarfecele și briciul, lovindu-le ca să le audă clinchetul.

— Îi plăcea muzica de operă. Și mie îmi place. Ce vrei să-ți cînt? Traviata, Tosca, Aida, Carmen, Laa, la, lala, lalala...

Cerșetorii îl înjurară iar, dar el nu se sinchisi.

— A mers un an, am băgat-o pe nevastă-mea în pămînt. După aia, cînd nu mai avea Lală bănișori, curva și a găsit pe altul...

— Și?

— Am prins-o și i-am tăiat gîtul! Ca la un pui de găină. Am stat închis zece ani. Mi-au dat drumul, dar nu mai sînt om. Am căzut la darul beției. Îmi tremură mîna. Frizeria e artă delicată. Nu merge așa. Nu mă primește nimeni, nicăieri — și atunci fac cîte o găinărie, mă prind, mă țin sergenții aici, în prevenție. Ți-am atelierul meu. Mă cunosc toți ca pe un cal breaz! Cu cinci lei un cap, îmi țin zilele. Unde-i mai bine? Mîncărică, mîncărică. De căldurică să nu mai vorbesc! Iarnă, vară, Lală își face meseria. La o pușcărie e nevoie și de un frizer. Mă pun pe goană, îmi zic că m-am împuțit, eu ies afară, stau trei zile, iar fac ceva și mă întorc. Ce-mi trebuie mie libertate? Aici e libertatea mea. Să nu mă scoată nimeni din binele meu că fac crimă! Am omorît o muiere, mai tai un gît de om. Asta-i: cinstea și considerația. Să-mi dai cinci lei cînd oi avea, că ți-am vorbit frumos. Și-acum mă culc puțin. Am obosit. Am clientelă mare: unii merg la instrucție, alții la tribunal. Nu se face să ieși în instanță, așa, cu obrazul ca peria... Trebuie să știi cum să ciupești un an-doi mai puțin. Altfel se uită și judecătorii la tine cînd te văd dichisit. Și obrazul subțire, cu cheltuială se ține, mă-ntelegi?

— Te-nteleg. Să știi că banii ți-i dau neapărat, măcar să scap eu de-aici...

— Dacă nu-ți place, n-ai decît. Dar de spus, tot nu mi-ai spus ce-ai făcut?

— Lasă, culcă-te.

Lală se strînse covrig ca un ciine lingă el, ascunzîndu-și mai întîi instrumentele de tuns și de bărbierit.

Se făcuse liniște. Nu se mai auzea decît alunecarea pe asfalt a unor vehicule, undeva în stradă și rar cîte un claxon. Căldura devenise sufocantă. „Aștia nu dorm noaptea, își spuse Dobre, pentru că e mai răcoare“.

Rar, icnea scurt, sugrumat, cîte cineva. Timpul trecea greu. Vru să ațipească, fără să reușească. Oboseala de la început se transforma într-o enervare surdă.

Trecură cîteva ceasuri. Somnul bestial al celor din jur nu se isprăvisese. Lingă el, gema Lală. Visa, desigur, că e bătut. Se zvîrcolea ca un epileptic și mîrîia : „Nu, nu !“ Tipograful îl scutură de umeri ca să-l trezească. Frizerul deschise puțin ochii și după aceea adormi imediat.

Ar fi trebuit să ațipească și el puțin, dar nu reușea.

Pe cine prinseseră și pe cine voiau să mai prindă ? Iar se speriaseră ? Oare suflase Gică vreo vorbă ? Dar ce știe la urma urmelor Gică ? Nimic !

Lală începuse din nou să geamă. Spunea cuvinte rupte, se zvîrcolea și tot trupul îi era zguduit de spaime. Poate îl băteau în fiecare zi.

Aerul se răcea. Dincolo de plasa de sîrmă care astupa becul lumina scădea. Filamentul părea și mai palid, o pată galbenă, aruncată sub tavanul lustruit de vechime. Dobre privi zidurile murdare, acoperite cu iscălituri strîmbe. Nu lipseau cuvintele porcoase. Sute de nenorociți își caligrafiaseră numele, ca și cînd s-ar li temut că n-or să mai vadă lumina zilei, nume caraghioase, nume de oameni cumsecade, nume vestite de borfași, pe care le găseai prin ziare. Pe unii dintre ei îi recunoscuse în slaba lumină, acum cînd se obișnuise de mult cu semiîntunericul acesta trist. Erau murdari, nebărbierii, plini de păduchi. Înțelese de ce îl țineau aici. Voiau să-l umilească. Un adversar politic nu se lasă în mijlocul scursorii omenești care-l înconjură. Îi veni să rîdă. Nu, nu era asta ! Pur și simplu li se făcuse frică.

Lîngă fereastra îngustă care dădea spre un luminator orientat spre stradă, abia strecurînd puțin aer de afară, un aer închis de căldura de peste zi, un aer fierbinte ca un șuvoi de abur, treceau oameni ce nu se grăbeau, tîrîndu-și pașii. Poate

niște tineri, poate femei. Aci nu se simțea decît căldura sufocantă a începutului de noapte. Sub becul strîns în plasa de sîrmă ruginită de mult, fumul făcea vircolaci, cercuri de fum verde, iute destrămate, pierind undeva sub plafonul jos.

Ușa subsolului se deschise și înăuntru fură împinși patru bărbați. Aproape nu mai era loc. Se auziră strigătele celor călcați în picioare, se iscă o ceartă scurtă și urmă o bătaie de cîteva minute între noii sosiți și cei de lîngă ușă. Intră și un gardian care începu să lovească în dreapta și-n stînga și pe urmă se făcu liniște. Frizerul se trezi, căscă lung și se ridică în coate.

— Bună seara, umanitaristule ! spuse leneș, căutîndu-și cu gest învățat de mult sculele ascunse în sîn.

„Nu e agent, gîndi în clipa aceea Dobre. E un biet nenorocit care trăiește aici ca o larvă...“

Borfașii se trezeau pe rînd simțînd răcoarea ușoară a nopții de afară luînd locul zăpușelii de peste zi. Lală scuipă pe zidul vopsit cu albastru, se scutură bine de somn, își culese patele lipite de haine și se ridică în picioare. Subsolul se însufleți dintr-o dată. Începură partidele de barbut și jocul de cărți. Pe cimentul gol, acolo unde rogojinele erau date de o parte, se auzeau piesele de doi lei rostogolindu-se cu un clinchet metalic. Se aprinseseră primele țigări.

— Care ai venit cu ultimul transport ? întrebă cineva din apropiere.

— Eu, eu, eu... spuseră cîteva glasuri.

— Fă raportul.

Se auzeau șoapte și rîsete scurte.

Tipograful văzu chipul tăiat al unui hoț gras, cu o gură leneșă, buhăit în obraz, unul dintre acele chipuri pe care nu le mai uiți. Borfașul purta un fular zdrențuit în jurul gîtului și o cămașă destul de curată, galbenă, cu mîneci scurte. Acesta îl privi în treacăt pe Dobre, spuse ceva, ceilalți rîseră și totul se topi în larva pușcării.

Alături, Lală își zăngănea instrumentele, strigînd mulțimii care nu-l asculta :

— Care treci mîine la instrucție ? Care mergi la tribunal, care vrei să te fac un cap ? Vin la tuns ! Cinci lei, cinci lei. Repede, că mîine dimineață dorm, n-am timp, cinci lei un cap. Tunsu', tunsu', bărbieritu', cinci lei, cinci lei...

Se apropiară cîtiva, călcînd peste mîinile și picioarele celor dimprejur. Erau somnoroși, cu ochii cîrpiți, cu părul plin de paie. Frizerul se întoarse spre bătrîn și-i spuse :

— Uite ce-a ajuns Lală să tundă, privește la ei ! Îmi stric bunătațe de foarfeci în chicile lor !

Primul mușteriu fu așezat turcește, cu picioarele strînse unul lîngă altul, și în curînd se auzi clănțănitul instrumentului vechi și neascuțit. Ceilalți așteptară tăcuți, alături, privind curioși la mîinile frizerului care scosese, nu se știe de unde, și un pieptene de os, fără dinți, murdar și năclăit.

Somnul îl învinsese puțin cîte puțin și pe Dobre. După cîteva minute, nu mai auzi larma din jur. Nu se trezi decît a doua zi, destul de tîrziu, cînd o mîină îl zgudui de umeri :

— Hei, umanitaristule, scoal'.

Timpul trecu greu după aceea, apăsător, cu ceasuri nesfîrșite. Ce se întîmpla cu ceilalți ? Ce făceau ? Cît mai voiau să-țînă aici ? Gînduri chinuitoare, stupide, fără început și fără sfîrșit. Adormi de cîteva ori în răgazuri scurte. Se trezi asudat, gîfîind. Visase urît. Pielea îi ardea de mîncărime. Începea o altă noapte. Afară se auzea vîntul. Prin geamul mic, acoperit cu sîrmă, străluciră cîteva fulgere. Stătea să plouă. Se auzeau bubuituri înfundate și un val de răcoare năpădi subsolul. Trecu însă, și peste oraș căzu o noapte liniștită de august. Oamenii gîfîiau, înjurau pentru că nici măcar nu burase. Dinspre stradă, rafalele vîntului aduseseră miros de ars și de moloz.

— Sună ea acuș-acuș, magaoaia ! striga cineva de lîngă scară. Să-i văd pe gardieni cum fug și ne lasă aici încuiați și poate cade o bombă, poate cade o bombă. .

Un bătrîn bărbos, un milog necunoscut, cu o voce profundă de popă lipovan, cînta din Isaiia :

— „Eu voi merge înaintea ta și căile cele de munte le voi netezi ; sfărîma-voi porțile cele de aramă și zăvoarele cele de fier le voi rupe. Și-ți voi da ție visterii ascunse, bogății îngropate în pămînt ca să știi că eu sînt Domnul Dumnezeuul lui Israil, cel care te-a chemat pe munte...”

Vocea era frumoasă, umplea toată încăperea aceasta și răzbătea pînă afară. Gardienii loviră de cîteva ori în ușa și apoi tăcură. Dobre simțea că i se rup tîmplele de enervare. Dar dacă îl predau nemților, și se prefăceau numai că-l lasă scăpat ? Însemna că totul era pierdut. Pierdut ?

Avea puțină febră. Lipsa de somn, asta era, și discuția atît de dubioasă cu inspectorul...

— „Eu întocmesc lumina și plămădesc întunericul ; eu sînt acela care urzește pacea și aduce restriștea. Eu sînt Domnul care face toate acestea“, cînta mai departe milogul.

„Ah, să tacă ! Să tacă ! Mama voastră !“, striga în gînd Dobre, scos dintr-o dată din sărite.

— „Picurați rouă de sus, voi ceruri și nourii să reverse ploaia dreptății. Pămîntul să-și deschidă sînul ca să înflorească mîntuirea și dragostea să-și resfire mlădițele.“

— Cîntă-i lui Antonescu prohodul ! Înjură în sfîrșit tipograful.

În stradă se auzea acum o larmă înăbușită și voci ome-nești. „Ce dracu se mai întîmplă ? Trebuie să fie trecut de zece, își spuse I-a apucat strechea pe toți în seara asta. Căldura...”

IV

Inei îi venea foarte greu să vorbească despre legătura lui Mareș cu femeia aceea necunoscută și studentul care bănuia ceva nu o încuraja de loc, ba, ceva și mai mult, se prefăcea că nu înțelege nimic.

— Iartă-mă că te tot întreb, dar când a început să lipsească de acasă nu i-ai atras atenția că face ceva care ar putea pune în primejdie și pe alții ?

— Mie unul nu mi se părea că lucrurile stau chiar așa, și la drept vorbind mi-a și plăcut femeia.

— Deci ai văzut-o ?

Curiozitatea ei întrecuse orice prudență.

— Da... Întâmplător.

— Și ?

— Arăta destul de bine. Pentru un refugiat, cum îi spuneam eu lui Mareș, se prezenta destul de bine...

Ina tăcu.

— Mai vrei să știi ceva ?

Sinceritatea lui o durea.

— Nu. Nu mai vreau să știu nimic.

Femeia își strânse cu un gest uitat părul și mai privi odată ceasul de la mână.

— Unde spui că-l găsesc ?

— Pe Călărași la nr. 324. Ne-am separat. După ce m-a pus pe drumuri nu și-a cerut nici măcar scuze. Mi-este dor de el, păcătosul, te rog să mă crezi, în locul său aș fi făcut la fel...

— Șatenă, brunetă ?

- Blondă.
- Aha... Frumoasă ?
- Ihim...
- Artistă spuneai, parcă.
- Nu spuneam nimic...

Tăcură. În refugiul caloriferistului de pe bulevardul Pache era foarte cald. Aerisirea se făcea greu. Cu Niculescu nu mai avea nimic de discutat, cu el trebuia să vorbească la cererea lui Dumitrana care se întorsese de la Tîrgu-Jiu de cîteva zile și se apucase de treabă cu o febrilitate de posedat.

— Am să-l caut, cum dau de el ?

— E o curte cam părăginită, dar are avantajul că nu sînt chiriiași. Proprietarul e o veche gazdă de-a noastră. Mareș nu poate ieși decît seara și numai însoțit. Dispozițiile sînt stricte.

— Știu. Trebuie să-l văd însă.

Pînă se întuneca mai era vreme. Ceva încă o reținea.

— Și a rămas de multe ori la ea noaptea ?

— De cîteva ori.

— Crezi că o iubește ?

— Cine știe ? E tăcut, nu vorbește mormolocul...

— Am plecat...

În ușă studentul o mai strigă de la locul lui îngust, cît un cuib de pasăre.

— Ina, mi se pare mie, ori e ceva putred în Danemarca ?

— Nu e nimic putred în Danemarca, dar absolut nimic...

Ieși, se plimbă multă vreme, nu absent, fără scop, ca să nu atragă atenția cuiva, ci cu un fel de înverșunare ce se simțea în mersul energic cu care străbătu cîteva parcuri pustii pînă ce căzu seara. Îl găsi fără greutate în fundul unei curți acoperite de bălării. Proprietarul casei parcă ar fi murit sau ar fi plecat undeva în provincie de frica bombardamentelor. Bătu într-o ușă scorjită și-i auzi glasul.

— Eu sînt, Ina.

Mareș îi deschise. Era mai palid și mai slab, își lăsase o mustață care-i acoperea gura.

— Bună seara.

— Bună seara.

Nu avea nimic strein pe chip, nimic nu se schimbase în privirile lui. O privea ca totdeauna cu un fel de înduioșare în ochi, cu un fel de protecție subînțeleasă.

— Ce-i cu tine ?

— M-a trimis Dumitrana.

Aproape niciodată nu spunea *bărbatul meu* cînd vorbea cu el.

— Vrei să intri ?

— N-ai dori să te plimbi puțin ? Știu că nu ai voie să ieși decît însoțit și numai seara.

Mareș răspunse repede :

— Cred că e mai bine așa. M-am săturat de atîta stat în casă. O, nu se mai termină o dată cu toate astea, simt că putrezesc.

Încuie și străbătură împreună curtea neîngrijită.

— Ce bîrlag ! îl căină femeia.

— E comod. Nu vine nimeni. Vecini nu am, în dreapta și-n stînga s-a bombardat, în spate e un cîmp.

O luă de braț, cu o familiaritate veche, fără să ezite. Era zăpușitor, de undeva venea un miros de gunoaie arse, greu, iute, pătrunzător.

— Eu te țin de vorbă și nu te întreb de ce te-a trimis... băr... Dumitrana...

— Pentru un lucru foarte important. Insurecția începe peste trei zile. Pînă atunci trebuie să ne ajuți într-o chestiune.

— În ce chestiune ?

Mareș era mirat și nițel intrigat de cele ce auzea.

— Este vorba despre femeia aceea de la Piatra Olt, prietena ta...

— Marta ?

— Da.

Nu mai înțelgea nimic.

— Dar parcă Dumitrana era indignat că...

— Asta e o altă chestiune. Avem nevoie de ea.

Mecanicului îi venea să rîdă, dar se stăpîni și mai intrigat.

— Știe nemțește ?

— Da.

— Cîntă la o grădină de vară a Corpului german ?

— Da.

— Are prieteni printre ofițerii care lucrează la un post de telecomandă de lîngă Clinceni ?

— Parcă așa am auzit-o spunînd.

— E foarte bine.

— Dar de unde Dumnezeu știe Dumitrana toate lucrurile astea ? Că doar nu e scamator...

— Nu e scamator, dar trebuie să le știe.

Erau singuri pe strada pustie. Treceau rar tramvaie goale și la câte o răspîntie se zărea câte o dîră albastră a becurilor de camuflaj.

— Tu, personal nu e indicat s-o vezi, dar scrie-i un bilet în care i-l recomanzi pe Niculescu. Restul va face el...

— Asta e cel mai ușor lucru. Tot nu înțeleg însă cum ne poate ajuta o streină ?

— O să înțelegi numaidecît. Grupului nostru îi revine sarcina de a scoate din uz postul de telecomandă de lingă Clinceni. Va fi prima acțiune, sau una dintre primele ale insurecției. O dată dați peste cap aici, le vom tăia comunicațiile cu grupele germane care păzesc Bucureștii.

— Și dacă vor da alarma totuși ?

— Asta e, că nu trebuie să mai dea nimeni alarma...

— Și femeia ce trebuie să facă ?

— Să-l ajute pe student să pătrundă înăuntru.

Mareș se opri și o întoarse spre el.

— Ina, dar e un post militar, e greu să crezi că acolo poate intra oricine. Și mai ales o femeie...

— Vezi, de aici nu mai știu nici eu nimic, spuse încet Ina. Cei care-ți încredințează ducerea la capăt a unei misiuni nu-ți dau și soluțiile. Noi trebuie numai să încercăm. Hai să ne oprim la un debit de tutun și să cerem puțină hîrtie pe care tu să-i scrii câteva rînduri femeii aceleia...

Nu vorbea cu vreo pornire sau cu vreo urmă de reproș în glas, dar lui i se păru că trebuie să-i dea o explicație.

— Știi, Ina, la Piatra Olt prietenia unei femei care vine chiar din necunoscut îți face bine...

— Nu trebuie să-mi spui nimic.

— Nu vreau să mă scuz...

— Nu ți-o cere nimeni...

— Hai să intrăm, iată un debit.

Intrară într-o mică dugheană de lemn și cerură un plic și o hîrtie pe care bărbatul așternu câteva rînduri.

— Poftim.

— Ia-i mai scris vreodată ?

Ina îl fixa necruțător în lumina palidă a unui bec, acoperit cu țiplă verde.

— Nu, niciodată.

Ieșiră din mica prăvălie ce mirosea puternic a tutun și a hîrtie veche, arsă de soare. Afară parcă se mai răcorise.

— Atunci cum o să știe că rîndurile sînt chiar de la tine ?

— I-am amintit de ziua cînd am plecat pentru ultima oară de la ea și am făcut-o atentă că e urmărită.

Vorbeau amîndoi despre un lucru care-l privea poate numai pe el, dar tot atît de important și pentru femeie.

— Și crezi că o să primească să lucreze cu Niculescu ?

— Cred că da.

— I-ai scris și despre ce este vorba ?

— Nu, dar ea bănuiește că fac ceva primejdios.

— Își poate pierde viața într-o astfel de încercătură.

— Se plictisește prea mult de ceea ce face ca să țină la viață.

— Nu s-ar zice că o iubești. Vorbești într-un fel îngrozitor.

— Nu-i adevărat. Din moment însă ce-mi cereți mie s-o folosim, eu de ce să mă mai gîndesc la altceva ? S-ar părea că nu există nici o soluție.

— Timpul e scurt.

— Foarte scurt.

Tăcură iar.

— Ne întoarcem ?

— Da. Nici tu n-ar trebui să întîrzi pe străzi.

— Mă gîndeam, mai spuse Mareș, că există totuși și posibilitatea ca într-un termen atît de scurt Niculescu și cu Marta să nu reușească să pătrundă în comandamentul nemțesc...

— Pentru împrejurararea asta, Dumitrana vorbea de forță.

O grupă de luptă condusă de Tomulete va ataca postul de telecomandă. El are prieteni pe aerodromul de la Clinceni care se află la doi pași de nemți. Dar asta ar fi mai periculos...

— Nu ne rămîne decît să încercăm, după cîte mi se pare...

— Și eu cred la fel...

Venise momentul să se despartă. Ina îi întinse mîna, simplu.

— La revedere...

— Nu, stai puțin. Simt că-mi porți pică pentru ceva...

Femeia nu spuse nici da, nici nu. Privea numai peste el în întunericul fierbinte al serii de august.

— Te înșeli. Tu nu ai făcut decît să cauți să scapi puțin de singurătate. Știu cît de rău te simți cînd ești singur. Am trăit mulți ani singură, pînă cînd n-am mai avut curaj... Taci, nu spune nimic... Cred c-ar fi fost mai bine ca noi doi să nu ne fi revăzut niciodată...

Vorbea încet, aproape în șoapte.

— De ce să nu ne fi revăzut ?

— Pentru ca să nu mai fim siliți să vorbim cum vorbim...

Nu se mișca din loc, privea mai departe peste umerii lui, căutând ceva în trecut sau în prezentul acesta atât de dureros.

— Ina, cel mai bun lucru pe care-l avem de făcut e să în cercăm încă o dată să uităm totul, dar absolut totul...

— E atât de ușor de spus...

— Tu măcar ești fericită și eu nici nu încerc să te fac să-ți pară rău pentru asta...

Ar fi trebuit demult să se despărță, dar o sete de a suferi îi ținea unul în fața celuilalt.

— Știi ce, zise ea iar și mai încet, înainte de a afla că trăiești cu femeia asta nu mă gândeam niciodată la tine decît ca la un om pe care l-am jignit mult și cu care trebuie să mă port nespus de cu grijă. Pe urmă totul s-a schimbat, s-a otrăvit, a devenit rău și urît...

— De ce ?

— Știu și eu ?

— Te gîndești la un om pe care nu-l cunoști și te simți insultată, nu-i așa ? Ți-a luat locul nu o doamnă de bună condiție, nu o femeie onorabilă, ci o oarecare artistă răgușită care a trăit cu impresarul ei și cu cine mai știe... Nu oricine însă își poate alege cum vrea și cînd vrea prietenul, soțul, iubitul...

Era mînios, aproape striga și simțea cum o urăște din toată inima.

— Te rog, spuse încet și înduioșată femeia. Te rog...

Mareș tăcu o secundă lungă și monotonă, speriat mai mult că a jignit-o.

— Măcar e frumoasă ? mai întrebă, învinsă, Ina.

— Nu știu. Nu-mi dau seama.

— ...O iubești ?

Întrebarea o costa destul, dar nu putea să nu-l întrebe. Mareș ezită și faptul acesta o întristă și mai mult.

— Poate sînt nebună, spuse. Eu am făcut ce-am vrut, eu te-am părăsit pe tine și-ți mai și cor socoteală pentru că ai o femeie. Nu, hotărît lucru, sînt nebună. Dar nu puteam altfel, nu puteam să nu te întreb dacă o iubești sau nu. Oricine ar fi această femeie, dacă ții la ea îmi ajunge. Și-acum dă-mi mîna. Nu te voi mai întreba niciodată, nimic. Mi-este greu să

cred că vom mai putea fi prieteni vreodată. Ce ciudat lucru. Ne desparte tocmai vechea noastră prietenie. La revedere...

Se depărță și dispăru cu mersul ei vechi, ușor, dansat, pierdut în întunericul fierbinte al nopții.

2

În după-amiaza zilei de 22 august, Comșa se întîlni din nou cu Dumitrana într-o casă conspirativă de pe strada Arme-nească. Părea calm, deși ochiul atent al celuilalt înregistrează o oarecare crispă a gurii și o abia-observată tremurare a mînilor. Inginerul îi arată o hartă a Bucureștilor, cu punctele de control, cu locurile unde nemții aveau grupele de intervenție, toate intrate în supravegherea unor regimente românești care de mai multă vreme, sub pretextul că fac manevre pentru des-congestionarea Capitalei în cazul unui atac neprevăzut, recunoșteau itinerarele și locurile de acces. Un cerc roșu arăta aerodromul Clinceni și postul de telecomandă de alături.

— A rămas pe mîine seară. Dacă se întîmplă ceva nepre-văzut o să te anunț, dar trebuie să nu se întîmple...

— Am înțeles.

— Oamenii tăi au lucrat cum trebuie ?

— Aproape...

— Ce înțelegi prin aproape ?

— Mai există și întîmplarea, neprevăzutul. Oricum, vii sau morți, noi vom fi acolo, înăuntru. Tomulete are o grupă de 14 inși, terenul e cunoscut. Deocamdată încercăm cu o for-mulă mai ușoară. Ați adus minele ?

— Da, sînt aici.

Inginerul ridică de pe un scaun o servietă. Scotoci în ea și scoase două obiecte metalice, prevăzute cu ceasuri.

— Știi cum se mînuiesc...

— Da, sînt un tip ceva mai nou dar funcționează după un principiu cunoscut. Le-am folosit și în Spania...

— Cine o să le mînuiască ?

— Niculescu.

— Cunoaște tehnica ?

— A lucrat în radiolocații, nu e o problemă pentru el.
— Atunci să le stăpânești sănătos, spuse surzind Comșa.
Dacă nu funcționează una, ai și o rezervă.

După un scurt răgaz de gândire, inginerul mai întrebă odată :

— Și dacă Niculescu nu reușește să pătrundă înăuntru ?

— Vom ataca postul. Totul e prevăzut. Din mica vilă a nemților nu va mai rămîne nimic, vă asigur.

— Cred că în socoteală sînt cuprinși și curierii și restul de oameni. Șoseaua trebuie supravegheată. Primul lucru pe care trebuie să-l faceți este să le tăiați legăturile telefonice.

— Am prevăzut totul...

— Atunci sfaturi nu mai am de ce să-ți dau. Dumnezeu să ne ajute ! glumi iar inginerul și-i întinse mîna.

— După ce terminați știți unde să vă întoarceți la București, mai adăugă.

— Da.

— Semnalul prin radio îl cunoașteți ?

— Da.

— Dacă e ceva neprevăzut, știți cum se anulează totul ?

— Da.

— Cred că nu se va întîmpla nimic. Regele se grăbește, a început să-i fie frică. El a propus să avansăm cu trei zile acțiunea. Mîine la 9 seara guvernul său va fi arestat de către oamenii noștri. Nu ne rămîne decît să ocupăm instituțiile centrale și vom avea totul în mîna.

Părea simplu ca într-un prost roman polițist, dar exista acel grăunte de imponderabil la care amîndoi refuzau să se gîndească în momentul acesta.

— La revedere, zisese Dumitrana, și îi mai întinse o dată mîna.

— Noroc !

Dumitrana o trimisese, cu o seară înainte, pe Tereza la restaurantul german cu biletul lui Mareș. Era mai lesnicioasă așa. Trebuia să presupună că Siguranța nu renunțase la supravegherea cîntăreței aceleia și că apariția lui Niculescu, chiar în forma discretă în care ei o pregătiseră în mijlocul acestor ofițeri petrecăreți, va fi remarcată.

Bătrîna lor gazdă, tocmai în vederea acestei acțiuni, fusese plantată ca femeie de serviciu la garderoba restaurantului de

către un om al partidului care avea relații în toate locurile unde era necesară prezența cuiva. În vremuri ca acestea cînd Bucureștii duceau lipsă de mîna de lucru apariția unei astfel de persoane nu intriga pe nimeni, așa încît întîlnirea Martei cu Tereza au loc în condițiile cele mai firești.

Din scurtele convorbiri ale celorlalte femei de serviciu și din cunoscuta lor indiscreție, Tereza aflase cauza plictitului cîntăreței, destul de prost dispusă de la o vreme. Avusese un iubit pe care-l întîlnise după multă vreme, îl revăzuse de cîteva ori și după aceea, pe neașteptate, el își pusese iar coada pe spinare și nu se mai arătase. „Ale vieții valuri“, făceau bucătăresele, cîntînd vorbele parcă cu satisfacție și văzîndu-și de treabă, dar mai erau picolițele, mai erau ajutoarele chelnerilor care nu mai tăceau : „Da ce credea că un om serios poate să rămînă toată viața cu ea ?“ „De ce nu se mai uită în oglindă, nu mai e chiar o fată mare !“ și așa mai departe, toate aceste vorbe și fraze stupide, răutăcioase, rele, ce le spun femeile unele despre celelalte.

Era într-una din acele seri fierbinți de august cînd Glaeser, insista să cheme fetele de aici, în frunte cu Marta, să petreacă o seară la ei, în comandatură, unde aveau și locuințe, pentru ca să nu fie văzuți de către ceilalți militari din garnizoană. Locul era retras, departe de București. Nimeni nu dădea vreo importanță serviciului lor, așa încît călcarea regulamentului militar nu avea să fie băgată în seamă. Zilele și mai ales nopțile treceau și ofițerul acela nu obținea consimțămîntul femeii blonde, cîntăreața asta ostenită, consumată parcă de o mare decepție, care-i plăcea atît de mult. Se apropia întoarcerea șefului lor, von Horn și atunci nu rămînea decît găsirea altui loc, a unui hotel în care însă ar fi atras tuturor atenția, fapt ce nu-i convenea de loc întrucît toată lumea știa că în Germania avea o nevastă, copii și oricît ar fi fost de elastică moralitatea germană pe vreme de război și înainte de război, afișarea cu o artistă în locuri publice, chiar departe de patrie, nu-i convenea în nici un chip.

Marta abia scăpase și în seara aceea de insistențele lui și bea cu Ana Maria, o amică, și ea cîntăreață, angajată de patronul restaurantului cu două luni în urmă. Era destul de tîrziu, celelalte femei plecaseră, se răcorea și cerul parcă se lim-

pezise spre răsărit. În grădină bătea un vînt de dimineață. Luminiile se stingeau. Într-un boschet retras se mai auzeau cîntece nemțești și rîsete de femeie, o mașină ambreia afară, gata de plecare, chelnerii motăiau pe carnetele de socoteli și mai gustau cu gesturi ostenite din coniacul adus de către picolițele de serviciu.

— Eu plec cu ăștia, spusese Ana Maria.

— Lasă-i dracului în pace.

— Nu te gîndi la nimic. Ajung mai repede acasă, sînt ruptă de oboseală...

— Mie nu mi-e somn de loc.

— Nu mai bea atît...

— Sînt obișnuită...

Fuma și arunca scrumul pe pietrișul grădinii.

— Ce mai vrea Glaeser ?

— Parcă tu nu știi... Îmi spune că seamăn cu nevastă-sa...

— Și de dorul ei, ar sta cu tine...

— Bărbații !

— De la celălalt, nici o veste ?

— Nimic.

— Strașnic cavaler. Îți spune că vine miercuri și se duce...

— Are treabă, sînt sigură, face ceva care-mi scapă, ceva primejdios...

— Nu te mai înfierbînta așa, toți mint că au treburi importante, cine știe cu care femeie stă acum și nu-i pasă de tine...

De afară se auzea un claxon insistent.

— Du-te, te cheamă, și fii cuminte...

Ana Maria rise silnic.

— N-am ajuns încă atît de rău să mă culc cu nemții...

Plecă fluturîndu-și lungile plete negre care-i acopereau umerii. Nici nu o întrebasese pe Marta ce are de gînd să facă. Probabil, ca în fiecare seară, o să apară și Romeo Iorgulescu, beat criță și o s-o suie în mașina lui decapotabilă, conducînd-o pînă acasă. Acest decavat simpatic și alcoolic era pavyza ei cea mai bună.

Marta făcuse semn unui chelner :

— Încă un vermut, dacă vrei...

— Nu-i prea mult ?

Femeia zîmbise și spusese cu o voce silnică :

— Lasă că știu cînd să mă opresc...

Chelnerul adusese un pahar, plin cu un lichid negru și parfumat în care plutea un bulgăre de gheață. Marta așteptase puțin și apucase piciorul transparent ridicîndu-l la buze...

— Nu mai bea, domnișoară, spusese o voce de femeie din spate.

— Dar dumneata cine mai ești ? întrebasese nedumerită cîntăreța privind chipul deschis al Terezei care-i zîmbea cu o bunăvoință neascunsă.

— O prietenă a lui Matei...

— Îl cunoști ? Știi unde se află acum ?

— Da.

— Nu mă minți ?

— Ai o scrisoare de la el. Te roagă ceva. Citește.

Tereza privise în jur. Nu mai era nimeni. Probabil că agentul pus s-o supravegheze pe femeie se îmbătase ca de obicei. Era unul Teică, un chelbos pe care cu ochiul sigur al celor ce fuseseră multă vreme urmăriți îl înregistrase numaidecît. Marta citea lacom rîndurile puține așternute în grabă de mecanic pe hîrtia ordinară a unui plic.

— E adevărat ? Se ascunde ?

— Da.

— Și vrea să-l ajut ?

— După cum vezi. Dă-mi scrisoarea.

I-o luă și o arse cu un chibrit.

— Și crezi că sînt și eu urmărită ?

— N-ai băgat de seamă ?

— Nu sînt obișnuită cu lucrurile astea.

— O să te obișnuiești. E unul mic, îndesat, cu chelie, stă mereu pe lîngă masa dumatiale...

— Da, parcă-mi aduc aminte. Și ce vrea ?

— Vrea să știe ce vom face noi tocmai sub nasul lui... dacă dumneata primești...

— Primesc.

— Orice ?

— Orice.

— Nu va fi tocmai o glumă.

— Știu, am bănuit totdeauna. Nici la Piatra Olt n-a fost o glumă.

— Bine. Să-ți spun despre ce este vorba ?

— Da.

— Nu vrei să mergem puțin pe jos ? Te conduc pînă în apropierea casei, dar să n-o iei pe drumul dumitale obișnuit.

— De obicei mă conduce impresarul cu mașina.

— Atunci e bine. Haidem...

Nu zăriră pe nimeni. Tereza bănuia că agentul acela dormea cine știe pe unde, prăbușit în alcool. Mai rămînea postul fix de la locuința acestei femei, dar ea va termina ce avea de spus în cîteva minute și o s-o lase singură, sfătuiind-o să ia un taxi.

Străzile erau pustii, trecuse de mult de miezul nopții, se lumina.

— Trebuie să vorbesc cu dumneata deschis, spusese Tereza. Matei ar fi venit singur să te roage să-l ajuți, dar nu vrea să pună în primejdie pe alții. Nici măcar pe dumneata... Înțelegi ?

— Da.

— Probabil că te întrebi ce trebuie să faci ?

— Chiar așa...

— Nu știi cum să-ți vorbesc. Sînt o femeie simplă, am suferit foarte mult, nu e timpul să-ți povestesc viața mea, poate o să ne împrietenim și-atunci o să afli tot. Am avut un bărbat care a murit. Am rămas cu un copil pe care a trebuit să-l cresc, Dumnezeu știe cum. Dar asta nu e atît de greu. Mai greu e că a fost nevoie ca multă vreme să fac ceva foarte primejdios, cu riscul de a lăsa acest copil pe drumuri. Dar trebuie să înțelegi că în viața fiecăruia vine o vreme cînd e necesar să întreprindă ceva, ceva pentru toți ceilalți...

Martei îi plăceau cuvintele acestei femei necunoscute, preșimțea că intră în ceva neprevăzut, că viața ei se putea schimba dintr-o dată, definitiv. Nu avusese niciodată dorința să-și modifice modul de a trăi, dar zădărnicia acelei vieți o simțise de multe ori, în dimineți de iarnă cînd fusese părăsită în hoteluri de mîna a doua sau în gări pustii, pline de zăpadă, cînd mereu rătăcitul și inofensivul ei impresar (care o iubea în felul lui) iar o abandona și iar revenea, cu geloziiile lui, cu mereu inutila și neprobata sa dragoste. Poate acum, cu ajutorul acestei femei și al lui Matei totul putea lua alt curs, deși resemnarea îi stăpînea sufletul.

— E ceva periculos ? întrebuse.

— Destul de periculos.

— Nu mi-e frică de moarte.

— Nici mie nu-mi este, dar noi nu-ți cerem să mori, ci să trăiești. Și dacă se poate altfel...

— O, și dumneata îmi spui asta ? Abia m-ai cunoscut. N-am putut să aleg altă viață. De ce e atît de greu să pricipi că dacă m-ar fi ajutat cineva să aleg așa fi ales altceva...

— Îi venea să plîngă pentru că undeva, dincolo de cuvintele femeii aceleia, simțea un dispreț abia ascuns, nu atît pentru ființa ei, cît pentru profesiunea aceea nenorocită de cîntăreață.

— Nu e vreme să lungim vorba acum. Mie trebuie să-mi spui numai atît, că primești.

— Am mai spus-o doar.

— Atunci sîntem înțelese. Dar n-o să-ți pară rău, nu ai să regreti ?

— Nu, nici o clipă.

— O faci pentru Matei ?

Marta surîse trist. Lumina palidă a zorilor îi împrumuta feței frumoase, puțin consumate, o iradiere ciudată.

— Nu, pentru mine o fac. Încerc să scap de trecut. Nu știu dacă am să reușesc.

— Atunci iată despre ce este vorba...

3

Pentru Ciripoi, afacerea vieții lui luase un contur precis. Un telefon primit la ora opt seara de la Teică, care nu era chiar atît de beat totdeauna cît lăsa să se vadă, îl scosese din amorțeală.

— Alo, făcea agentul cu o voce imposibilă, abia deslușită. Am noutăți.

— Zi-i, ce dracu mai aștepți ?

— Aseară domnișoara a ieșit cu o garderobieră, una bătrînă, angajată de curînd.

— Ei, și ?

— Pînă aici ar mai merge cum ar mai merge, dar asta l-a adus pe un chelner astă seară, unul care tare mai seamănă cu studentul nostru, omul din Buzești...

— Ce spui, Teică ? Ori te-ai îmbătat iar devreme ?

— Nu mai e mult, domn Ciripoi pînă să devin alcoolic, cad la beție cronică dacă mai stau mult aici...

— Sosesc și eu îndată.

Trîntise telefonul și năvălise peste Mizdrache care tocmai se pregătea să iasă.

— Domnule inspector, astă seară se lasă cu bal la castel...

— Ce spui, mă ? se mirase acela cu indiferența lui care-l scotea din sărite.

— Am totul în labă. Acuș apare și plătica cea mare...

— Optimist mai ești, mă Ciripoi ?

De unde să știe nenorocitul ce defetist devenise ! Îl lăasă să vorbească.

— Au apărut iar băieții aceia. Ce-i drept, nu Dumitrana, nu Mareș, dar celălalt, al treilea, Niculescu, studentul...

Era interesant. Inspectorul deveni atent.

— Trebuie să fie și ceilalți pe aproape. Dumneavoastră nu vă spune nimic faptul că au plasat-o pe cîntăreață chiar la nemți ?

Era bine gîndit. Trebuia s-o lase dracului pe Dora, avea să-l aștepte ea pînă cînd va fi nevoie. Era devreme, opt și cinci, pînă pe la zece o să se lămurească. Nu putea să-l scape din mînă pe Ciripoi, care, cu graba lui, o să facă cine știe ce prostie.

— Merg cu tine.

Mașina aștepta jos.

— Astă seară o umflăm pe boarfă, cu toată banda ei de bolșevici, spunea încîntat de sine Ciripoi.

— Ce spui, mă Ciripoi ? Iar ? O umflăm, o batem, o pu nem să spună. Nu mai ține, mă, trebuie doxă, răbdare...

— Domnule inspector, făcu celălalt, hotărît, cu răbdare cîtă am avut, am avut, acum o iau pe cont propriu, mie astă seară, mama să fie, nu-mi mai scapă nimeni...

— Ia te uită ! se miră celălalt. N-avea informațiile lui, nu știa nimic, cazul acesta îl interesa mai mult ca pe un medic care a descoperit ceva neașteptat după o cercetare interminabilă. Restaurantul era aproape, ajunseră curînd. Îi întîm-

pînă Teică slugos, numai lacrimi și bunăvoință. Se ridicase de la masa lui și nu mai isprăvea cu plecaciunile.

— Ce-i cu asta, Ciripoi ? întrebă indignat Mizdrache, n-ai terminat cu el ? Nu l-ai dat la Asigurările Sociale ?

— Are copii mari, domnule inspector, nu pot să-l nenorocesc...

— Stai jos, cretinule, că ne vede toată lumea, scrișni Mizdrache printre dinți. Cine paștele mă-tii te-a angajat, mă pe tine în poliție ?

— Statul, domn inspector, Statul...

— Să-l retrogradezi, Ciripoi, că nu știe să fie discret, e ca o gîlmă de prost. Nici un ageamiu nu face în serviciu ce face asta... Na un pol și du-te după țigări, dar nu te mai întoarce tu cu ele, trimite o picoliță și ascunde-te cînd mă vezi...

Agentul se făcu nevăzut. Pe mica estradă de sticlă apăruse orchestra și își începuse programul.

— Unde-i domnișoara noastră ? întrebă inspectorul.

— Apare îndată și ea, făcu Ciripoi, ca și cînd i-ar fi pregătit el însuși cu minuțiozitate spectacolul care avea să urmeze.

— Patronul știe cine sînt ?

— Se poate ?

— Adu-l aici, pentru că vreau să schimb vreo două vorbe cu el...

Ciripoi se întoarce într-un minut cu un bărbat gras, asudat, îmbrăcat în smoking, care se așeză pe un colț de scaun.

— Ți s-a spus cine sînt ?

— Da, să trăiți !

— Nu vînd prescure la Mitropolie. Un cuvînt și taraba dumitale zboară în aer și te trezești și-n pușcărie cît ai zice pește. Surizi puțin că se uită lumea la noi, așa, să nu creadă clienții dumitale că a venit bau-bau...

Patronul restaurantului surîdea ca și cînd ar fi înghițit un tacîm cu cuțit cu tot. Pe estradă își făcuse apariția Marta în-u-o rochie lungă, argintie, parcă de Iosfor, sclipind în lumina puțină a nopții.

— Ești mulțumit de femeia asta ?

— Da. Cîntă și în nemțește și ofițerii se omoară după ea.

— Ai mai dezbrăcat-o, ai mai pus-o să și arate ce are sub fustă ?

— De, pare serioasă, nu se incurcă cu clienții.
 — Ce învrtește știi ?
 — Nu știu, de unde să știu ? Domnul Ciripoi m-a pus s-o angajez, am crezut că e în serviciul dumneavoastră. Poliția obișnuiește lucruri din astea... A venit cu prăbușitul ăla care cîntă la pian, unu Romeo Iorgulescu, și el în slujba lui domn Ciripoi, care cică o iubește mult, dar ea nici nu se uită la el...
 — Te cred și eu, miroase a mort, nu-l vezi, mai are la un colț și se duce, veșnica lui pomenire...
 — Cum vreți dumneavoastră, acceptă patronul, ștergîndu-și fruntea nădușită cu o batistă.
 — Are haz, constată cu familiaritate Mizdrache în urechea lui Ciripoi, pe urmă i se adresează iar, nu autoritar, nu cu reproș, ci cu o curiozitate amicală pe care celălalt nu o băgă de seamă pentru că prea se înspăimîntă :
 — Știai că Marta asta a dumitale e urmărită de Siguranța generală a Statului ?
 — De unde să știu, nenorocitul de mine ? S-o concediez ?
 — Atîta ar mai trebui ! Dimpotrivă. Ochiul în patru, vreau să știu ce face, cu cine se întilnește și dacă se poate și ce are în capul ăla frumos, s-a înțeles ?
 — Înțeles.
 — Ești liber.
 Patronul se ridică ușurat și părăsi scaunul. Marta terminase primul cîntec. Mizdrache aplauda tare, spre mirarea lui Ciripoi.
 — Cînd e gata, îl aduci și pe impresar aici.
 Nu înțelegea ce vrea să facă inspectorul, dar trebuia să aștepte. Pianistul tapă ușor și fals sfîșietorul *L'attendrai*. Vocea femeii avea o disperare aproape sinceră, franceza ei nu era proastă, sau în cel mai rău caz, bine memorată. Urmă o polcă nemțească și pe urmă *Torna picina mia*.
 — Nu e rea, Ciripoi, zise în cele din urmă inspectorul sorbind din paharul cu șampanie pe care subalternul îl umpluse de cîteva ori la rînd.
 — O să-i stric eu muzicuța ! se lăudase Ciripoi, gîoză, vindu-se.

— Fără crime împotriva umanității ! Unde sînt ceilalți despre care îmi vorbeai ?
 — La intrare, lîngă barul cel mic, vedeți de aici o femeie bătrînă care pune în cui mantourile femeilor ?...
 — Da, o văd... Asta a apărut în fișele noastre cumva, îți aduci aminte de ea ?
 — Nu. Ea l-a adus pe student aici. Uitați-l, cară o tavă la masa de colo.
 Mizdrache privi. Lumina pușină nu lăsa să i se vadă prea bine fața.
 — Tînăr băiat ! Cam sîngaci, se cunoaște că n-a făcut meseria asta, dar dacă are vreme o s-o învețe el...
 — N-o să aibă, domnule inspector...
 — Ciripoi, ăștia sînt oameni de mîna a doua, știi bine. Mie șeful lor îmi trebuie.
 — Șeful trebuie să fie pe aproape.
 — Asta cred și eu.
 — Și-atunci ? Răbdare, răb-da-re ! scandă.
 Marta terminase de cîntat. Ciripoi îi făcu un semn discret lui Teică. Impresarul apărură după un minut. Avea o față fără expresie, ochii săi melancolici păreau gata să verse lacrimi.
 — Bună seara, spuse.
 — Bună seara, ia loc, îl invită Mizdrache cu un gest firesc.
 — Cine sînteți și ce vreți de la mine ? întrebă noul venit. Îi era frică, se vedea bine, nici măcar nu înțelegea să se ascundă.
 — Domnule, spuse încet inspectorul. Ai idee ce face exact prietena dumitale ?
 — Ce să facă ? Cîntă...
 — Numai atît ?
 Impresarul căuta ceva în memoria lui pierită în alcool
 — A săvîrșit ceva împotriva legilor ?
 — Mai rău...
 Îl speriasse de tot, fața lui albise, atît cît puteau ei să vadă în lumina becurilor de camuflaj.

— Vă dau cuvîntul meu de onoare că nu știu nimic. V-aș fi spus, doar sînt înțeles cu domnul Ciripoi, dar nu am observat nimic suspect...

— Nici că are un prieten ?

— Ce prieten ?

— Un cunoscut de la Piatra Olt ?

— O, asta e o poveste veche..

— Nu chiar atît de veche. S-au întilnit și probabil că se vor mai întilni și aici, la București...

Era limpede că celălalt nu știa nimic. Trebuia numai adus la starea aceea de frică animalică atît de necesară încît să-l facă să spună tot cînd va fi nevoie.

— Știi cu ce se ocupă prietenul prietenei dumitale ?

— Nu știu, vă dau cuvîntul meu de onoare...

— Lasă fleacurile, ce cuvînt de onoare ? Nu face lux.

— Spuneți-mi numai despre ce este vorba...

— Amica dumitale are legături cu comuniștii...

— În cazul ăsta, eu...

— În cazul ăsta trebuie să-ți ții gura și să nu o alarmezi, pentru că o să ne faci mai mult rău decît o să ne ajuți și-atunci avem mijloace mai rele decît îți închipui să te silim să nu ne mai încurci din drumul nostru...

— Vă stau cu toate mijloacele mele la dispoziție...

— Bea. Ce bei ? Ciripoi, dă-i ceva să bea. Și nici un cuvînt, s-a înțeles ?

— Sfinx, domnule. Cu cine am onoarea ?

— Cu regele Ferdinand, ia te uită la el, bea și cară-te la jocul dumitale și n-o scăpa din ochi, cum afli ceva te înființezi la noi, s-a înțeles ?

— Înțeles, să trăiți...

Inspectorul își scoase tabacherea din buzunar. Ciripoi îi aprinse țigara cu bricheta lui, totdeauna gata să ia foc.

— Ți-a plăcut ?

— Plăcut, dar nu am înțeles de ce trebuia să-l îngroziți atît ?

— O să înțelegi mai tîrziu.

Ar fi vrut să plece, găsea că treaba lui se terminase. Ciripoi putea să întîrzie cît voia în grădina restaurantului, el avea treabă cu Dora, subalternul o să-i comunice mai tîr-

ziu ce se mai întîmplase, că doar ăștia de aici nu-și aleseseră tocmai seara asta pentru activitățile lor încă de neînțeles pentru el. Dar în momentul acela îl rețină un incident care-l hotărî să mai întîrzie. Marta se îndreptă spre estradă însoțită de aplauzele unor ofițeri aflați la o masă învecinată. În clipa în care trecu pe lîngă un maior între două vîrste (era Glaeser, el nu avea de unde să știe) una dintre femeile care formau un sextet ce însoțea cîntecele ei îi puse piedică. Marta reuși să-și țină echilibrul și neturburată se opri lîngă grupul de femei care rîdeau încremenite, luă de pe masă un sifon și începu să le stropească pe rochii, ca pe niște paparude. Cîntărețele strigau, vrură s-o oprească, dar presiunea sifonului ie ținea la distanță. Cînd termină această operație meticuloasă, maiorul lăsă paharul de șampanie din mînă și îi sărută palma.

— Iată ce face o doamnă adevărată ! exclamă încîntat Vermuth ? O țigară ?

— Nu, trebuie să cînt, zise într-o germană lejeră femeia.

— Atunci aștept...

Femeile celelalte alergau prin grădină în căutarea unor rochii uscate.

Vocea răgușită puțin de tutun a Martei răsună curînd. Cînta un marș nemțesc la modă, acompaniată de toate glasurile bărbătești dimprejur.

— Asta joacă tare ! exclamă fără să vrea Mizdrache.

Îi plăcea, ar fi vrut să stea de vorbă puțin cu ea, dar nu în localul sinistru al Siguranței Statului. Nu e Anny Ondra (fusese idealul lui de femeie), dar merge ! Unde mai pui că nu seamăna cu Dora și bărbaților ocupați le trebuie un gen nou totdeauna.

— Dacă nu mă lăsați pe mine, domnule inspector, să v-o jughinesc puțin, să scot totul din ea, cum iese la suprafață untdelemnul...

— Cum deschizi gura, cum îți iese porumbelul, constată a cîta oară Mizdrache cu dispreț. Mai bine mai toarnă puțină șampanie pentru că încep să mă distrez, Ciripoi...

Ceea ce subalternul său și făcu, nu cu graba de altă dată, dar cel puțin mulțumit că inspectorul mai avea răbdare să întîrzie

Nu era târziu, abia nouă fără un sfert. Programul Martei se afla la început, dar ea trebuia să-i hotărască pe nemți să părăsească grădina și să ajungă în Comandament și încă nu singură. Bărbatul acela tânăr, tăcut, politicoș, puțin miop, cu ochelarii lui de om studios, se mișca prin grădină cărind neostenit tăvile cu mâncăruri. Stângăcia îi mai trecuse, dar unui ochi atent nu-i scăpa că nu mai servise niciodată în vreun restaurant sau o făcuse cu multă vreme înainte. Răsunau aplauze puternice, nu se putea spune că diseuza nu are succes la nemțoteii ei, pentru că știa să-și aleagă cîntecele. Terminase tocmai o melodie cîntată de Zarah Leander în ultimul film creat pentru propaganda germană și ei o ovationau. Șampania curgea în valuri. Patronul se mișca de colo-colo, cu o falsă absență a feței.

Marta se îndreptă spre masa lui Glaeser, hotărîtă, fără să arate o grabă prea mare. Maiorul o aștepta în picioare. Îi sărută iar mîna privindu-i cu poftă decolteul. Nu-l văzuse niciodată beat, dar grizat da. Astă seară se grăbea, răbdarea lui era aproape de sfîrșit. O să-mi dea un ultimatum, gîndi cu ironie, în felul lor milităros, sentimental.

— Un Chesterfield ?

— De ce nu ? se miră Marta.

Era cald, încă nu se răcorise. Frunzișul boschetelor nu se mișca. „De n-ar suna alarma, să strice totul!” gîndi femeia. Privi spre locul unde aștepta necunoscuta aceea bătrînă, apoi spre chelnerul cel tânăr. „Ăștia deci sînt comuniștii, ce curios, aveau mutre cumsecade !”

Glaeser o aspira cu nările lui fine. Parfumul nu era o grozăvie, dar la începutul unei nopți de august, după o lungă insistență, se putea admite orice.

— Bună țigară, zise femeia, aruncînd fumul verde în sus.

— Luăm ce-i bun și chiar ce nu-i bun de la popoarele cu care ne batem...

— Frumoasă filozofie...

— Nu ?...

— Ce face comandantul dumneavoastră, tot plecat ?

— Peste trei zile sosește și încă nu ne-ai onorat. Ți-aș fi arătat caii lui. Spuneai că-ți plac caii...

Marta rise și ridică paharul cu vermut lingă obraz (maiorul știa că-i place vermutul și comandase de la magazie un Martini veritabil).

— *Prosit!* Asta-i momeala. Nu pentru ca să-mi arăți caii mă chemi acolo.

Îi pierise aerul disperat din alte seri, acum părea numai puțin melancolică.

— Ia-o cum vrei, dar invitația rămîne invitație...

Femeia sorbi ușor din pahar.

— Poate dacă mă îmbăt astă seară o să-i dau curs...

Ochii bărbatului se aprinseră în întuneric.

— Mi se pare că Dumnezeu nu e atît de nemilos cu mine...

Să-ți mai torn ?

— Încă nu.

Îl privea atent, ca și cînd ar fi vrut să se convingă că el merita ceea ce dorea atît de mult. Nu era urît, nici bătrîn. Obrazul bine bărbierit, cu o cicatrice abia ascunsă, părea im-pietrit de dorință.

— Și cu războiul vostru drăgălaș ce mai e ?

— În Franța încă ne mai batem binișor, zise Glaeser. Abia acum o să am și eu treabă mai multă. Stau în România aproape de doi ani și vegetez. Cel puțin dacă începe retragerea o să pot să-mi fac meseria...

— Nu înțeleg...

— Nimic mai simplu.

Scoase cîteva fotografii din portvizitul de piele neagră. I le întinse și le lumină cu lanterna care se găsea pe fiecare masă la îndemîna clienților cînd trebuiau să controleze nota de plată.

— Iată aici un cartier din Varșovia. Prima imagine : cum arăta înaintea punerii minelor și în imaginea doi : cum arăta după aceea... E o operă, recunoaște...

Femeia privi fotografiile. Pe primul carton era o fotografie aeriană a unui cartier din Varșovia, înainte de război, o îngrămădire de case mici despărțite de străzi înguste și ulițe. După aceea, altcineva, probabil, fotografiase o grămadă de ruine, ca și cînd peste cartierul acela ar fi trecut un mamut, uriaș, cu tălpi de fier.

— Ghetoul din Varșovia, spuse cu o precizie seacă Glaeser. O apăsare de buton și totul a devenit ruină : sinagogi, școli, case...

— Deci nu cu avioanele s-au făcut toate astea ?

Maiorul rîse cu o mindrie reținută.

— Da de unde ! Nu sînt pilot, doar ți-am spus. Sînt inginer.

Marta nu avea sentimentul tragic al distrugerii. Războiul exista undeva, existase tot timpul, suportase bombardamentele din București, văzuse trenuri întregi de soldați, auzise uneori împușcături, în gara aceea mică asistase la uriașul incendiu al depoului german, dar nu avea imaginea exactă a războiului și a primejdiei, cum nu o au niciodată femeile, în afara cazului că merg pe front, unde se comportă, curios, mult mai curajos decît bărbații.

— Și după război ce-o să faci ? Cine o să mai aibă nevoie de dumneata și de meseria dumitale ?

— Totdeauna trebuie dăruit ceva în lumea asta. Iată un orașel din Iugoslavia. Aici stătea ascunsă o divizie de partizani. N-a mai rămas nimic din el.

— Și locuitorii ?

— Pe unii i-a împușcat SS-ul și pe alții i-a deportat.

Marta bău cu sete din paharul cu vermut.

— Mai toarnă-mi...

— *Prosit.*

— *Prosit !*

— Și cum, dumneata vorbești cu liniște despre toate astea ?

Glaeser simțea beția ușoară a șampaniei, acea euforie ce nu putea fi stăpînită, care te purta parcă într-o lume eterică, fără forme și opreliști.

— Femeile cred că războiul e o joacă. El este o ocupație bărbătească ca oricare alta și are o vechime de mii de ani. Poporul nostru îl cultivă ca pe un sport care-l ferește de îmbătrînire...

— Interesant...

— Un ordin și locul pe care stai sare în aer. Totul : restaurantul acesta, străzile, noi...

— Glumești...

— Nu glumesc de loc. Nu-ți destăinui un secret militar dacă-ți spun că dacă nu o să fiți cumiși, vine doctorul Glaeser cu trupa lui și face ordine.

— Vorbește-mi mai bine despre caii comandantului. Te lauzi că ești horticultor și în loc să-mi povestești despre flori, îmi arăți ruine și orașe distruse...

— Am și flori. La cantonament e foarte frumos.

— Mi-ai mai spus.

— Nu vrei să le vezi ?

— Noaptea florile se văd destul de greu... ca și caii...

— Noaptea trece foarte repede...

— Ai dreptate.

-- Și-atunci ?

— Să mă mai gîndesc...

— Pentru cai, pentru flori !

Se ridicase în picioare și bău cupa de șampanie cu acea solemnitate ridicolă a tuturor nemților în care se amesteca acum și un pic de sentimentalism desuet.

— Îmi aduc aminte de ferma mea de lângă Bintz...

Uitase că-i mai povestise lucrurile astea.

— Știi unde-i Bintzul ?

— Undeva în nordul Germaniei, lângă Marea Baltică...

— Uite că știi ! se miră cu o drăgălășenie bețivă și îi mîngîie părul.

Bău iar, înflăcărat.

— E un loc ciudat, cu arbori și lacuri. Plouă cam mult, dar mie îmi place. M-am cam îmbătat, ce zici ?

— Da de unde, te ții bine.

— Nu vrei să mergem ?

— Unde să mergem ?

— La cantonament. Iau și fetele astea, îmi strîng prietenii la o comandă. Sînt cel mai mare în grad.

Marta privi fețele lucioase și vesele din jur ale celorlalți. Femeile se întorseseră la masă în alte rochii. Se uită pe furiș la ceas. Era vremea să primească.

— Și cu programul ce fac ? Mă dă afară patronul dacă dispar...

— Îl plătesc. Cît face ?

Scosese portvizitul și căuta banii.

— Lasă asta. Dacă vorbești cu el e altceva. Deși nu sînt obișnuită cu astfel de invitații...

— Știu, mi-ai mai spus. Pot să cred deci că ai primit ?

Se ridicase de la masă și zbură spre stăpînul restaurantului. Marta privi spre garderoba prost luminată. Femeia era

acolo. Pe lângă ea trecu bărbatul cel tânăr cu ochelari. Se priviră o secundă și femeia plecă ușor capul. Niculescu înțelese. Mai rămânea să spună ultimele cuvinte, așa cum se înțeleșese cu Tereza. Glaeser se întorcea triumfător.

— S-a făcut!

Sorbi un ultim pahar de șampanie și comandă celorlalți:

— Drepti!

Ofițerii înțepeniră în picioare.

— Urmați-mă!

Marta își strângea lucrurile de pe masă.

— Ia și o ladă de șampanie, spuse. Am chef să mă îmbăt în noaptea asta.

— O ladă? Două!

Glaeser făcu un semn. Niculescu se apropie. Totul era bine pus la punct.

— Băiete, două lăzi de șampanie!

Se aflau lângă poarta grădinii. Mașinile ambreiau, șoferii îi zăriseră. Ofițerii cântau în jurul femeilor. Două țigări îi urmau cu coșurile de flori, acum golite. Banii fură zvîrliți peste umăr tot de Glaeser.

În poartă aștepta Niculescu cu lăzile de șampanie. Una într-o mână, alta în cealaltă.

— Urcă și dumneata și nu uita tirbușonul. M-am săturat să fiu servit de ordonanțe.

Niculescu urcă lăzile în portbagajul unui automobil și își făcu loc lângă șoferul lui Glaeser care-l privea intrigat.

— Pornim?

— Pornim, spuse șoferul și apăsă pe accelerator.

5

Dumitrana găsisse că planul inițial de a pătrunde în postul de telecomandă de la Clinceni al nemților era cam primitiv.

— Prea contăm pe niște lucruri probabile, îi spusese lui Tomulete.

Ca un om care făcuse războiul, știa că acțiunile cele mai sigure sînt acelea care epuizează toate probabilitățile, așa încît modificase planul inițial de acțiune.

— Cunoști vila? întrebuse pe aviator.

— Da, a aparținut avocatului Costinescu, pînă au luat-o nemții.

— Știi pe unde se pătrunde înăuntru?

— Locul e bine păzit. Tot teritoriul este înconjurat cu sîrmă prin care trece un curent de înaltă tensiune. Ca să nu bată la ochi au lăsat să se înțeleagă că au acolo o fermă hipo, pentru creșterea cailor de rasă destinați să fie trimiși în Germania...

Pe Dumitrana nu-l interesa istoria acestui loc, ci modul în care s-ar putea pătrunde acolo, fără pierderi de vieți omenești. Inițial se gîndise să dea femeii aceleia pe care nu o cunoștea sau studentului cele două mine, dar asta ar fi însemnat 50% că le aruncă pe fereastră. Cîntăreața nu știa să minuiască astfel de mecanisme și ca s-o instruiști, urmărită fiind, era cel puțin o imprudență. Dacă le-ar fi încredințat studentului exista riscul ca el să nu ajungă în Comandatură sau să fie prins. Cel mai sigur lucru era ca altcineva, la momentul potrivit, să pătrundă pe teritoriul postului de telecomandă și acel altcineva nu putea fi decît Tomulete sau un om de-al lui, aflat pe aerodromul alăturat. Evident că lucrurile se complicau, dar erau cel puțin mai sigure.

Îl întrebă pe sergentul-major dacă planul lui nu era prea complicat.

— Crezi că se poate face ceva?

— Depinde de ce vrem.

— Adică?

— Adică: dacă-i alarmăm sau nu de la început și angajăm lupta, ceea ce nu-i chiar o joacă, ținînd seama că sînt înarmați și destui.

— Atunci?

— Atunci să facem jumătate din ceea ce ar trebui...

Dumitrana îl privise insistent așteptînd și soluția.

— Îmi trebuie un scurt-circuit, pur și simplu, trei minute de întuneric, timp în care curentul să nu funcționeze în sîrmele acelea. Oricum eu voi încerca să strecor pe cineva, pe cineva care să pătrundă dincolo de gardul de sîrmă ghimpată...

— Vreau să știu un singur lucru, despre ce este vorba exact! Tu trebuie să cunoști cum arată aparatura postului...

— Ceva foarte simplu. Un tablou de comenzi electrice. Dacă se aplică mina, totul sare în aer și postul e scos din circulație pe un timp mai îndelungat sau mai scurt, în funcție de stricăciunile produse.

— Avem nevoie de câteva ceasuri numai.

— E perfect.

— Atunci să-ți dau ție minele?

— E cel mai sigur...

O dată stabilite toate acestea, lui Niculescu nu-i revenea decât să producă acel scurt-circuit de câteva minute, o treabă poate simplă în aparență, dar imperios necesară. Dumitrana îi explică despre ce este vorba și studentului, fiind un om care nu era străin de chestiunile tehnice, nu-i trebui mult ca să priceapă. Rămînea numai ca întîmplarea să-l ajute pe Niculescu să poată intra pe teritoriul comandamentului și ea îl ajutase...

Plecarea studentului și a cîntăreței îi surprinsese pe Mizdrache și pe Ciripoi.

— Ei, drăcie! se bătuse peste frunte ultimul. Ce-i facem, șefule? Se pare că ăștia joacă mai tare decât credeam noi...

Inspectorul era aproape excitat de cele ce se întîmplaseră. Simțea că se apropie de o afacere pe care o avusese de multă vreme în mîna, dar al cărei sfîrșit nu-l cunoștea. Dora lui putea să mai aștepte, putea să-i facă scene după aceea, ce mai contau toate astea? Se ridică de la masă și se îndreptă spre ieșirea grădinii. Șoferul Costea aștepta în Buickul lui negru.

— Gata! pornim! făcuse febril Mizdrache. Ia-te după automobilul ăla...

Nemții încărcaseră trei limuzine, cu femei, cu chelneri, cu șleahta lor veselă, pornită pe chef.

— Să vezi distracție, zisese Ciripoi, frecîndu-și palmele.

— Ai luat măsuri? întrebasese inspectorul.

— Cum, nu? Teică ce păzește? A umplut telefonul de scuipat pînă acum. Toată lumea în alarmă!...

— Știu unde să vină?

— Se poate, șefule? Ce noi paștem gîștele? Toată lumea bună la Clinceni. Cum ies copilele din treabă, cum le poftim

la interogatoriu, că în garnizoana nemțească nu avem dreptul să lucrăm... Știți chestia cu extrateritorialitatea...

Mizdrache îl privi jumătate ironic, jumătate admirativ, nelăsînd să-i scape vreun zîmbet:

— Ce pronunție!

— Face fiecare ce poate, domnule inspector! subliniasse Ciripoi cu o falsă modestie meritele sale, abia atunci observate.

— E departe? mai întrebasese celălalt, privind-și cadranul fosforescent al ceasului.

— 25 de minute...

Era destul de devreme. Nici nouă și-un sfert.

— Ai grijă să nu se prindă nemții că ne ținem de coada lor, îi spusese șoferului.

Costea dădu din cap, mut, după obiceiul lui.

— Ce-ți mai fac copiii? mai întrebă amabil inspectorul.

— Bine, mulțumesc, cu vacanța asta, i-am trimis la țară cu maică-sa să scape de bombardamente...

Șoseaua lucea în lumina lunii. Motorul bîziiia plăcut. Cel puțin în noaptea asta o să aibă în sfîrșit și el ce raporta lui Mastacan și ministrului. Nu știa pînă unde vor merge și ce anume aveau de gînd oamenii pe care-i urmărea, dar puțină admirație pentru îndrăzneala lor tot ascundea în sufletul lui.

— Frumoasă noapte! spusese Mizdrache.

— În loc să stăm undeva la umbră, unde se așează orice om, se căină subalternul, noi, pe drumuri, domnule inspector!

— Datoria, Ciripoi, datoria!

Porumbul foșnea în întunericul albăstrui. Luna lăsa dîre în apa unui rîu anemic. Trecură un pod metalic. Mașinile nemților alergau înaintea lor.

— La drept vorbind ce caută ăștia în comandatura nemților? întrebă iar inspectorul ca și cînd ar fi vorbit cu el însuși.

— Cine știe, domnule inspector!

— Ai idee ce se ascunde acolo?

— Păi după informațiile mele, că m-am informat, cică aici ar fi un post de dirijare a trupelor de intervenție.

— Ce spui! exclamă Mizdrache.

Tăcu câteva clipe, îngrijorat, cîntărind totul cu grijă.

— Ciripoi, e lată rău, Ciripoi, spusese în cele din urmă cu glas scăzut...

— De ce să fie lată, domnule inspector ? se miră celălalt. Ce mare scofală că nemții ăștia au cărat cu ei niște femei în comandament. Nu moare nimeni dintr-asta !

— O să vezi tu !

— Ce să văd ?

Nu voia să-i spună, nu avea nici un rost să-i mărturisească ceea ce gîndea. Dacă bănuielele lui erau întemeiate, dacă zvonurile și informațiile pe care le deținea de mai multă vreme erau adevărate, el ar fi trebuit de multă vreme să nu se mai afle aici, în Buickul său, lângă prostul ăsta de Ciripoi, ci în coasta lui Mastacan și a ministrului său. Dar curiozitatea îl învingea, poate se înșela, poate pînă atunci, după calculele lui făcute de atîtea ori, mai era vreme. Faptele nu erau încă destul de coapte, nu avuseseră cînd să se coacă. Exagera, frica îl făcea să-și piardă mințile. Și unde decît aici putea să-și dea seama mai bine în ce stadiu se afla „afacerea” asta, a lui și-a lui Ciripoi, și-a Siguranței generale, afacere ce se desfășura peste capul lor, în necunoștința lor de cauză.

Ajunseseră. Se zăreau avioanele mici de vînătoare de pe aerodrom și păduricea care înconjura fosta vilă a lui Costinescu. Pe o pajiște luminată de lună se mișcau zece sau cincisprezece cai. Era surpriza lui Glaeser care telefonase la comandatură să fie scoși afară armăsarii lui von Horn din grajduri și lăsați liberi.

— Unde oprim ? întrebuse șoferul Costea.

— Cam aici. Avem priveliște...

Se aflau la 300 de metri de spatele postului de telecomandă. Clădirea se distingea clar în bătaia lunii. Geamurile camuflante nu lăsauf afară nici o rază de lumină. În colțurile imensei curți, înconjurate cu sîrmă ghimpată, se zăreau ghetele sentinelor.

— Trage mai la o parte, spuse Mizdrache.

Costea coborî de pe șosea în umbra unor copaci.

— Așa e bine ?

— E bine.

Ciripoi își freca genunchii amortiți.

— Și noi ce facem, domnule inspector ?

— Așteptăm, Ciripoi, așteptăm. O să vezi ce n-ai văzut...

— Credeți ?

— Mă, tu ori ești norocos, ori ești prost. Habar n-ai în ce chestii ai intrat..

— Ce verbiți ! se miră celălalt, nu fără un respect necunoscut față de importanța sa proprie.

Sextetul „Melodia”, cum le recomanda patronul restaurantului pe femeile acelea cu glasuri cam dure, făcea o gălăgie infernală în mașinile deschise. Sentinelele fură salutate cu brațele ridicate și cînd un soldat mai încăpățînat îl somă pe șoferul primei mașini să oprească, pentru control, o lungană, aprinsă, cu decolteul răvășit de pe drum se ridică cu o sticlă în mînă și-l stropi cu prietenie :

— Neamțule, lasă-ne, neamțule-năuntru ; se ruga caraghios cu chipiul ofițerului de lîngă ea pe frunte, salutînd ca la paradă.

Sentinelă nu pricepu la început ce se întîmplă. Soldatul se prioni furios înaintea mașinii și cel de la volan opri.

— Cine sînteți ?

— Maiorul Glaeser cu suita, spuse cineva.

Șoferul parlamenta cu garda (mai apăruse o sentinelă). Se dădu jos un căpitan solemn, clătîindu-se ușor pe picioare. Urmă un schimb violent de cuvinte în germană pe care Marta îl auzi de la locul ei :

— Aici nu-i bordel, e comandatură, am să raportez mîine.

— Maiorul Glaeser ne-a adus.

— Nu-i nimic. Am să raportez comandantului cînd se întoarce...

Glaeser se înfurie și deschise portiera.

— Ce este ? întrebă furios.

Apăru un locotenent care salută rece, țepăn.

— Domnule maior, regulamentele nu permit...

— Regulamentele spun să ascuți de comandanții duminiciale. Stînga-împrejur !

Din mașina maiorului, Niculescu privea toate acestea, fără să clipească, cu o falsă lipsă de atenție. Lîngă el rîdeau două femei înghesuite de un locotenent beat, atunci coborîte din mașina aflată în mijlocul micului convoi.

Bariera se ridică greoi, un lemn târcat alb și negru, la capătul căruia se afla un felinar orb. Mirosea a fin cosit, se auzeau greierii de dincolo de cîmp.

— Și-acolo, ce e ? întrebă Marta pe Glaeser care se întorsesese enervat.

— Aerodromul Clinceni.

Nu erau despărțiți decît de un gard de sîrmă ghimpată bine împletită. Mașina trecu ușor peste glodurile drumului neasfaltat. Din față, sextetul despărțit din motive de strategie rutieră saluta glorios sentinelele :

— Bună, băieți ! Intrăm în Marele Reich !

— Salve, blondule, ce te sîiești așa ?

Rîsetele deșuchiate ale femeilor răsuna sughițat în noaptea liniștită de august.

— *Nettes Mäd!* exclamau între ei cei doi soldați de la bariera de intrare.

— *Hübsches Mäd!*

— *Bisschen müde...*

— *Kannst mich gern haben !*

Marta surîse în întuneric. Spera că nu era vorba despre ea, pe ea n-o zăriseră, stătea rezemată de canapeaua de piele a limuzinei și privea obrazul împietrit al lui Glaeser. Încă nu-i era frică. Vedea spatele necunoscutului tînăr, recomandat de către Tereza, și i se părea că trăiește cea mai interesantă aventură a vieții ei. De cînd visase așa ceva ! Vermutul o amețise puțin, noaptea era parfumată, avea o otravă în ea, ceva misterios, nedeslușit.

— Ce s-a întîmplat ? De ce nu ne dă voie ? întrebă.

— Regulamentele, mereu regulamentele armatei germane !

Maiorul era necăjit. Își scoase dintr-un buzunar mînușile de vară și le izbea de vipușca pantalonului.

— E rău că am venit aici ?

— Da de unde ! Dacă n-ar fi turnătorii ăștia care există pretutindeni, s-ar putea trăi mai liniștit...

Mașina stopă în fața unei clădiri albe, cu un singur etaj.

— Coborîm, spuse simplu Glaeser.

Femeile celelalte chicoteau înghiontite de ofițerii lor.

— O să vă ocupăm, nemțisorilor ! striga una dintre ele, cu o voce agresivă, groasă, de bărbat. Basul sextetului „Melodia“.

— Năvăliți, fetelor. Avanti ! Pe ei și-acasă !

— Acuș. Șampania, șampania, unde-i șampania că mi s-a făcut sete !

Glașurile se amestecau, rîsetele acoperiră țîrîitul insistent al greierilor.

— Dumneata nu le semeni ! constată în germană cu glas ușor Glaeser, ești cu adevărat o doamnă...

— Crezi ?

Marta se întoarse spre bărbatul între două vîrste care devenea sentimental ca un adolescent.

— Nu am dreptate ?

Femeia nu-i răspunse. Nu intrase înăuntru după ceilalți. Privea pajiștea luminată de lună.

— Aștia sînt caii comandantului ?

— Da.

Siluețele lor negre se mișcau ușor în lumina argintie.

— Sînt frumoși, foarte frumoși.

— O surpriză pentru dumneata...

— Ești foarte drăguț...

— Mă scuzi un moment, spuse bărbatul și dispăru în clădirea cu un etaj. După cîteva clipe îi auzi glasul de sus, printr-o fereastră deschisă, întrebînd pe cineva :

— Ceva nou ?

— Nimic.

— Nici Atena ?

— Nici.

— Situația în aer ?

— Nu s-a comunicat nimic. Foggia încă nu dă nici un semn. În spațiul iugoslav e liniște...

— Bine, dacă e ceva mă cauți, sînt jos...

Glaeser se întoarse.

— La dispoziția dumatăle.

Îi luă mîna și i-o sărută ușor cu vîrfurile buzelor.

— Îți place ?

— E o noapte minunată...

— Ai dreptate. Ce liniște măreată...

— Comandantul dumatăle o să te pedepsească dacă află că ai adus femeia aici...

— E obișnuit.

— Vrei să spui că au mai venit și altele ?

Bărbatul nu-i răspunse numai decît. Nu putea să mintă. N-avea nici un rost să facă pe supărata.

— Numai cînd e plecat, altfel regulamentele sînt foarte drastice. Nu vrei să ne plimbăm puțin ?

Din odăile în care nu intrase încă se auzeau strigătele și rîsetele femeilor. Pocniră cîteva dopuri.

— Îți place ? o întrebă ei, luîndu-i cotul dezgolit cu palma înfierbîntată.

— Da.

— Vila a aparținut unui bogătaș de-al dumneavoastră, care a pus-o la dispoziția comandaturii. E un prieten al Germaniei. În Franța, unui asemenea om, ceilalți i-ar spune colabonaționist...

— Care ceilalți ?

— Ești naivă sau chiar nu știi nimic ?

— Nu mă ocup de politică. Cînt, atît...

Glaeser o privea insistent :

— Bine faci... Iată caii...

Animalele se mișcau ușor în iarba albastră.

— Sînt cai de rasă, de ce i-ați lăsat liberi noaptea ?

— Ca să-i vezi dumneata...

— Îți mulțumesc.

— Știi să călărești ?

— Am călărit în copilărie.

— Ți-e frică de ei ? Nu vrei să aduc un soldat cu o șa ?

— Nu, mulțumesc...

— Păcat. Nu știi de ce, dar mi-ar fi plăcut să te văd pe un cal din asta...

Devenea iar sentimental. Probabil că seara asta îi amintea de Bintz, de ferma lui, de nevastă-sa și voia să reconstituie ceva pierdut în trecut, ceva la care ținea foarte mult.

— Și florile ? întrebă Marta.

— Urmează-mă.

Îi luase mîna și o conducea prin iarbă. Puțin mai departe era un gard de sîrmă. În lumina lunii văzu straturile horticole, bine aliniat, cu o meticulozitate cu adevărat nemțească.

— Acum pregătim florile de toamnă. Încă nu se văd, stau în pămînt și așteaptă...

— Cum se împacă toate astea cu meseria dumitale ? întrebă femeia.

— Nu înțeleg ! se miră maiorul.

— Cum poți să privești florile și caii și să distrugi case și oameni ?

— Războiul e un lucru deosebit, măreț, spuse el încet.

Pînă atunci nu simțise nimic în legătură cu acest om, îi

era indiferent, nu știa de unde venise și ce ar putea să pretindă de la el, dar în clipa aceea un sentiment tulbure de ură se ivi undeva în ființa ei. Nu era revoltă, nu era nimic. Nu văzuse decît niște fotografii, nu auzise decît niște cuvinte. Omul era politic, poate bine crescut, faptul că voia să se culce cu ea în seara aceea făcea parte din pornirile atît de obișnuite ale bărbaților singuri, gata să-și dovedească lor și mai ales femeilor că pot să cucerească, să aibă, să stăpînească. Dar ceva nu era în regulă, ceva era chinuitor să știi : că oamenii aceștia pot să ucidă și după aceea să vorbească despre soția lor, despre copiii lor, despre caii lor, despre ferma lor de undeva din Germania, despre florile de toamnă care dormeau încă în pămînt.

— La ce te gîndești ? întrebă bărbatul.

Nu-i răspunse.

— Ne întorcem ? Nu vrei să bem ceva ? Te-am indispus ?

Întreba prea multe lucruri dintr-o dată. Era mai mult decît atent, ca orice curtezan ce voia să termine mai repede cu toată comedia cuceririi.

— Nu, nu m-ai indispus, să ne întorcem...

Se apropie de un cal și-i luă gîtul muschiulos cu brațul, lipindu-și capul blond de coama lui.

— Nu ți-e frică ?

— De ce să-mi fie frică ? Caii sînt animalele cele mai deștepte pe care le-am cunoscut... Păcat că nu am o bucățică de zahăr...

Prin ferestrele deschise se auzeau chicotele femeilor. Afară izbucneau cîteva raze de lumină.

— Și cu camuflajul ce-i facem ?

— Nu-i nici o primejdie. Cînd va fi cazul vom fi înștiințați. Avem un sistem de a afla totul încă înainte de a începe să fie periculos.

Maiorul era mîndru de cele ce spunea, ca orice militar german.

— Într-adevăr ?

— Într-adevăr, o asigură bărbatul. Nu vrei să stăm afară pe terasă ?

— Ba da...

— Unde-o fi chelnerul ?

Asta și dorea Marta, să îl mai vadă pe prietenul lui Matei, să simtă că nu e singură. Nu i se spusese nimic pînă acum, nici

nu știa în ce fel o să-l ajute pe tânărul cu ochelari, dar el va găsi desigur momentul să-i spună ce avea de făcut. Nu se puteau înțelege dinainte asupra unor lucruri ce abia acum începeau să capete o înfățișare concretă.

Glaeser îl strigă din ușă :

— Hei, domnule...

Niculescu se ivi repede în smokingul lui purtat cu stîngăcie.

— Șampanie ! porunci maiorul.

— Aici ?

Marta înțelese că nu trebuia să mai întîrzie mult pe terasă. Niculescu o privea insistent.

— Da, aici...

Se întoarse după un minut, destupă o sticlă și turnă în două cupe. Era stîngaci, poate emoționat. Glaeser îl observa amuzat.

— Nu s-ar zice că ești vechi în meseria asta ! constată.

— Lucrez numai în timpul liber...

— Aha...

— Sînt student.

— Student ?

— Da, student în teologie...

— *Das ist interessant !* Ce spui, Marta ?

Femeia sorbi din paharul de șampanie și dădu din umeri. — Bărbații trebuie să facă toate meseriile, să studieze, să fie chelneri...

Glaeser bău cu sete și-i mai făcu un semn :

— Încă !

Niculescu îi turnă, privind-o pe Marta.

— Nu bei un pahar cu noi ?

— Sînt în serviciu, nu, mulțumesc. *Danke schön...*

— Ia te uită, vorbești germana ! glumi maiorul.

— Nu prea, o rup puțin... În schimb dumneavoastră vă descurcați foarte bine românește...

— Ce complimente, ce complimente... Mi-ești simpatic. Nu-i simpatic ? o întrebă pe neașteptate pe Marta.

— Ba, da, acceptă ea mecanic, contrariată de prietenia subită a lui Glaeser pentru Niculescu.

— Și eu am fost student, mărturisii după ce bău și al doilea pahar de șampanie. La Tübingen. Ai auzit de Tübingen ?

— Cum să nu ?

— Ce oraș ! Acum l-or fi făcut praf americanii cu bombele lor ! Mai toarnă-mi dacă vrei în pahar...

Studentul răsturnă ce mai rămăsese în sticla lunguiată.

— Bună șampanie, constată Glaeser. Numai în Franța se mai găsește așa ceva...

— Mi-este frig, s-a făcut răcoare ! zise încet Marta, frecîndu-și cu palmele umerii dezgolîți.

— Să intrăm înăuntru. Tot nu mai e șampanie !

— Păcat, îmi plăcea aici, pajiștea asta, caii nemișcați în lumina lunii.

— Dumneata ar trebui să fi o femeie germană. Numai ele verbesc atît de frumos despre cai...

Marta rîse ușor și se ridică. Dincolo de ușă, într-o încăpăre salon de șase metri pe patru, petrecerea era în toi. Unul dintre ofițeri cînta la un pian mare, negru. Nu ardeau becurile de sus, ci trei sau patru lumînări găsite cine știe unde. Interiorul avea o oarecare intimitate, deși hainele și șepcile militarilor, aruncate pretutindeni, o distrugău. În pereți ardeau culorile unor tablouri de Petrașcu pe care nemții îl ignorau și nici nu-l înțelegeau ca pictor, obișnuiți cu plastica lor monumentală, exactă, lipsită de gust. Covoarele roase de cizmele locatarilor obosiseră, dar tot mai aveau în desenele lor o descompunere subtilă, orientală. Lambriurile luceau stins, lustruite cu grijă. Sus, sub tavan, clincăia în bătaia curentului, abia auzit, o lampă de cristal de Murano cu cîteva cupe transparente de culoarea perei pergamute. O masă de stejar masiv, plină de fructe și resturi de mîncare, aducea imaginea brutală a unei sufragerii obișnuite în privirile noilor sosiți. Sticlele de șampanie arătau ca niște popice argintii în reflexul lemnului acoperit cu un macat mînăstiresc. Femeile cu coapsele dezgolite își potriviră rochile, simulînd o decență pe care nu o mai aveau. Ofițerii își îndreptară hainele.

— Nu vă jenați, spuse moale Glaeser. Sîntem între noi... Ernst ! Ce dracu faci la pianul ăla ?

Se ridică un zdrahon blond, cu obrazul ca morcovul și bătu din călcîie.

— Ce să cînt ?

— Ce vrei !

Sextetul „Melodia“ începu din nou să chicotească, împărțindu-și atențiile pe fotoliile din jur.

— Poftim, stai ! îi arătă maiorul un loc lîngă el.

Ridică sfeșnicul de argint în care mai ardea o luminare arsă pe jumătate și-i întinse o țigară.

— Mulțumesc.

Îi aprinse, își aprinse și lui una și ascultă pianul. Lumânările nu făceau fum, aerul era stricat numai de parfumul prost al femeilor acelora.

— Mi-ai făcut o mare plăcere că ai primit să vii aici, spuse Glaeser pe neașteptate și îi luă palma în mîna lui înfierbîntată.

„Cînd lumînarea se va stinge va deveni și mai îndrăzneț“, se gîndi. Privi după tînărul chelner. „Dar pînă atunci cine știe ce se mai poate întîmpla.“ Încă nu-i era frică. Încă nu se gîndea exact la ceea ce avea să urmeze. Și în definitiv ce avea să urmeze? Oamenii aceea o foloseau ca pe o nadă sau ce naiba voiau? Și ce căuta ea în toată afacerea asta, cînd ceea ce ar fi dorit cel mai mult era să fie lîngă Matei, lîngă bărbatul acela cu obrazul chinuit, cu ochii săi înghețați, privind-o parcă de dincolo de o sticlă, care-i plăcuse în mod atît de neașteptat.

Femeile de alături o fixau pe rînd cu nerușinare și, între două rîsete și chicoteli cu ofițerii lor, o bîrfeau în gura mare:

— Uită-te mironosița! La restaurant făcea pe sfînta. S-o vedem astă seară, că doar maiorul ăsta n-a adus-o să învețe alfabetul...

— Ei îi sărută mîna, nouă nu! De, ea e o doamnă! Noi, niște ștoalfe!

— Nu spui nimic? o întrebă Glaeser din nou.

— Ce să spun?

— Pari tristă, ai nu știu ce durere pe chip. Iubești pe cineva? Să știi că un om de onoare știe să respecte toate astea...

— Prea mult vorbim de onoare și n-o avem! exclamă ea înfuriată fără motiv.

Îl jignise. Glaeser îi lăsă mîna.

— Scuză-mă, n-am vrut să spun ceva neplăcut. Toarnă-mi un pahar, astă seară vreau să mă îmbăt!

Niculescu clipi mărunț din ochii lui ascunși de lentilele ochelarilor.

„Îmi cere să-l îmbăt, o să ți-l îmbăt!“ hotărî. Asta era treaba ei, pentru asta o chemaseră.

— Nu mă mai pipăiți atît! striga una din femei, homosexualii dracului!

Bine crescut, Glaeser se făcea că nu înțelegea ceea ce auzea. Marta goli paharul. Maiorul ceru și el cu un gest mut. Niculescu îi umplu de două ori cupa.

— Ah, să se întoarcă von Horn acum, să vadă ce-a ajuns comandamentul lui! zise după o scurtă tăcere, amuzîndu-se secret Glaeser.

— Ei și ce se întîmplă, ce-i așa o mare crimă că ați adus femei aici? întrebă Marta, toți soldații din lume fac la fel.

— Nu știi unde te afli!

— Că n-o fi la Cartierul General al Führerului!

— Ai haz! constată maiorul.

— Abia acum ai băgat de seamă? Unde zici că ne aflăm?

— Un semnal și Bucureștiul vostru ar fi făcut praf!

— Doar sîntem aliați!

— E adevărat, dar cine știe ce se mai poate întîmpla...

Femeia arătă iar paharul său gol:

— Uite ce e, să nu-mi vorbești despre secretele dumitale militare că nu mă interesează... Ți-am spus doar că astă seară vreau să mă îmbăt...

Glaeser se întrista văzînd cu ochii.

— Vrei să uiți ceva?

— Și dacă ar fi așa?

— Un bărbat?

— Un bărbat...

— O decepție?

— O decepție!

Totul era mai adevărat decît credea el și pe măsură ce bea o ciudă nestăvilită o cuprindea.

— Nepătruns rămîne sufletul femeii! psalmodia maiorul frecîndu-i cotul cu palma lui feminină, delicată. Spune-mi, cum ai ajuns să cînti?

O mai întrebare la restaurant lucrul acesta, dar se vede treaba că fusese atît de beat încît uitase.

— Mă plictisea familia. Mi-a plăcut să umblu, să hoinăresc.

— *Was heisst hoinăresc?*

— Lasă nu mai știi atîtea!

— Mă rog... Înțeleg. Tot tineretul Europei a visat să călătorească. Ai fost undeva în străinătate?

— Nu, dar aş fi vrut. Sînt fiica unui militar scăpătat care nu avea bani pentru a a ceva...

— Se mai poate repara, constată sigur bărbatul, depinde numai de dumneata...

— Crezi ? E cam t rziu pentru mine.

— De ce ? Niciodată nu e prea t rziu...

Bău iar cu sete  i-i făcu semn lui Niculescu care se ocupa acum de ceilalţi. Acesta se apropie. Părea mulţumit de ceea ce făcea femeia.

— Uite,  i fac o propunere, zise Glaeser, încet, ca  i c nd i-ar fi fost teamă că va fi auzit  i de altcineva. Arăţi destul de bine. Dacă ai știi franceza, germana o vorbești destul de bine...

„Acum  mi propune să mă fac spioană, glumi cu ea însăşi Marta.  n ce chestie am intrat...”

— Dar asta se repară, nu-i a a ? continuă maiorul.

— Cunosc puţin şi franceza !

— Cu at t mai bine !

 n clipa aceea se ivi un subofiter :

— Atena, domnule maior !

Glaeser se sculă, scuz ndu-se :

— Nu lipsesc mult.

Niculescu  i turna atent cu spatele la ceilalţi.

— Stai lingă el,  i spuse. Să nu te sperii dacă se face întuneric. Linişteşte-l  i dacă auzi o explozie, în zăpăceala care o să urmeze, caută să dispari spre poarta prin care am intrat. O să te aştepte cineva să te scoată de aici. De rest am eu grijă. Ai înţeles ?

—  nţeles.

—  i dă-i să bea c t poate să ducă...

Se depărtă  i Marta rămase singură. Lum n rile se stingeau pe rând. Prin colţurile salonului se făcea întuneric. Doar pianistul nu- i părăsea locul. Ernst c nta Bach.

Glaeser se întoarce. Uitase o u   deschisă  i pe podelele acoperite cu covoare de Buhara rămăsese o dir  galbenă de lumină.

— Ce era ?

— Situaţia aeriană...

— Cum stăm ?

— Destul de bine. Dr guţii de americani ne lasă în pace astă seară.

— E încă devreme. Mai au timp...

— Ai dreptate. Să bem... Hei, student şule, apropie-te...

 n socotelile maiorului sosise momentul atacului. Goli paharul  i  i apucă umerii dezgoliţi.

— Nu o să ne plictisim astă seară ?  ntreb .

— Cine  tie !

Era insistent. O sărută pe g t  i sub ureche după toate regulamentele asaltatorului ordinar.

— Nu pari prea fericită cu mine...

Avea un glas de actor ratat, credea că va suplini lipsa lui de farmec cu tragismul glasului.

— Ce-ar spune soţia dumitale dacă ar afla ce faci pe aici ?

— Nu poate să-mi pretindă să r m n un sf nt at ta vreme. N-am văzut-o de doi ani. Nu e omenesc, nu ? România e plină de femei frumoase ca dumneata.

Erau singuri. Perechile celelalte dispăruseră. Nu se mai auzeau chicotelile femeilor, numai pianul acela c nta stingher în marea încăpere pustie. Lum n rea se stinsese  i doar dir  de lumină galbenă se t ra pe covoarele de culoarea singelui.

— Bach, spuse iar actorul ratat din maior.  sta era un german stra nic !  i place ?

— Da, seamănă bine cu ceva religios ce n-a murit încă în mine.

Lui Glaeser  i plăcură cuvintele femeii.

— Bach  i războiul ăsta ! Poţi să înţelegi ceva ? Unde va ajunge Germania noastră ? se întrebă el puţin tragic, puţin caraghios. Vom alege arta sau armele ? M-am cam îmbătat, nu g se ti ? Iartă-mă !

 n clipa aceea lumina se stinse. Glaeser nu băgă de seamă, dar femeia simţi că se  nt mplase ceea ce oamenii care o trimiseseră aici voiseră. Un sentiment u or, euforic de m ndrie o cuprinsese. Era pentru prima oară c nd simţea că a făcut ceva neobi nuit, ceva de care avea să- i amintească cu plăcere toată viaţa. Pianul c nta în continuare, trist, marcat, ceva ce curgea grav  i umplea de tristeţe salonul vilei, parcă un mar  funebru, profund, r sun nd de dincolo de timp. Trecură un minut, două sau trei... lungi minute în care simţi braţul lui Glaeser pe umeri  i pe urmă pecetea buzelor lui pe pielea g tului, cobor nd  ov itor.  i era pentru prima oară rușine de ea, nu că ar fi fost cu adevărat altceva dec t o nenorocită de femeie silită să primească uneori curtea bărbaţilor, ci pentru că era con tient  că

trebuia să facă asta, cu orice preț, cu oricâtă repulsie simțea față de streinul acela politicoș totuși pînă atunci.

În ușa se ivi un bărbat :

— Domnule maior, cineva a produs un scurt circuit și nu mai avem lumină...

— Ce spui ? se miră Glaeser, ridicîndu-se. În încăpere era într-adevăr întuneric dacă nu țineai seama de țițea lunii de afară care poleia ferestrele. Romantic, nu ? o întrebă pe femeia de lângă el.

— Romantic, acceptă ea și abia atunci i se făcu frică.

— De ce nu se repară ? întrebă maiorul, ce așteptați ordine de la mine ?

Soldatul se întoarse grăbit, urmat de Glaeser care avea acum un mers șovăitor.

— Mă-ntorc imediat, mai spuse peste umăr, să mă aștepți aici. Hei, Ernst, tu cîntă mai departe, Bach îi place domnișoarei noastre... Ce spui de asta ? Asemenea femeii ne trebuie...

6

La ora 20,30 după cum conveniseră, inginerul Comșa se întîlni pentru ultima oară cu generalul Dănciulescu într-o mică cofetărie din strada Lipscani. Înăuntru nu se afla nimeni, în afara unei vinzătoare care le așeză pe masă două prăjituri rîncede și două pahare cu apă care ar fi trebuit să fie rece și nu era pentru că gheață și răcitor și frigider pe-o astfel de vreme de război la București, adică într-un oraș evacuat pe jumătate, nu se găseau să fi dat cu tunul.

Se priviseră în tăcere cîtăva vreme, atît cît femeia își mai făcuse de lucru în jurul lor, pe urmă inginerul întrebă simplu :

— Totul merge așa cum am stabilit ?

— Exact așa.

Ofițerul era îmbrăcat într-un costum ușor de vară. Alături, pe un scăunel, își lăsase pălăria de paie. Avea mîini îngrijite de femeie, o față senină de adolescent, nimic militaros. O batistă albă de olandă se revărsa deasupra buzunarului

de la piept. Parcă ar fi plecat la o petrecere. Mirosea ușor a lavandă.

— A rămas pentru ora 9 ?

— Exact ora 9.

— Și băiatului nu-i e frică ?

„Băiatul“ era regele.

— Nu, deocamdată nu...

— Cred că ar trebui să ai grijă de el.

— O să fiu mereu pe aproape. Operația e dificilă, dar nu imposibilă.

Inginerul își aduse aminte de soția lui care părea autoritară, de casa aceea plină de cîini ce răspundeau la nume de generali iluștri și de toată suita lor de convorbiri. Dănciulescu avea o modestie care-l prindea, nu le făcuse niciodată dificultăți. Mergea în această „operație dificilă“, cum îi spunea el, ca un amator. Poate că ar fi trebuit să-i reamintească unele amănunte. Treaba nu era simplă decît în aparențe. Dacă Mareșalul avea trupe credincioase încă ? Dacă ceva n-o să meargă cum trebuie ? Riscurile erau mari, dar nimeni nu se gîndea să dea înapoi.

La rîndul lui, generalul avea de întrebă ceva :

— Și oamenii dumneavoastră ?

— Sînt peste drum. La restaurantul Cina.

Comșa privise în jur. Femeia care-i servise se strecurase afară, la aer.

— Cum am stabilit. dacă ceva nu este în regulă se va aprinde lumina deasupra intrării principale, în camera aghiotantului.

— Bine.

Colonelul își privi ceasul.

— În cinci minute trebuie să fiu acolo. Suveranul mă așteaptă.

— O mașină ?

— Nu e nevoie !

— Să nu aveți absolut nici o grijă. Toată piața din fața palatului este ocupată de oamenii noștri.

— La revedere, domnule.

— Noroc.

Își strînseră mîinile și Dănciulescu își luă din mers pălăria de paie. Era suplu, avea un mers tineresc, vechile lui exerciții de echitație se simțeau încă.

„Ține regim“, gîndi fără să vrea celălalt, și porni încet pe Lipsșani în jos, privind în urma lui. Nu-l urmărea nimeni. După cinci minute se afla într-un lift care-l urcă într-o mică mansardă de pe strada Nicolae Golescu. Bătu convențional în mica ușă și-i deschise un bărbat negricios, nu înalt, nu scund, cu o musculatură potrivită care se dădea drept arhitect.

— Gata ?

— Gata.

— Ce facem ?

— Așteptăm.

Era simplu de tot. Celălalt încuie ușa și privi telefonul. Încă nu sunase nimeni. Lîngă o măsuță se aflau două carabine. Inginerul Comșa luă binoclul pus la îndemîină și privi peste casele care străjuiau imensa piață de asfalt. În dreapta se distingeau silueta masivă a Atheneului. Cercetă cu atenție ferestrele rotunde ale podului. Erau deschise. Prin deschizătura îngustă se zăreau chipurile palide ale celor din unitatea de comandă : doi sau trei. La etajul ultim al hotelului Athénée Palace alte trei ferestre deschise. Obloanele trase pînă la jumătate. Inginerul știa cine ocupa încă de două zile acele odăi de lux. În stînga, arcul Bibliotecii Centrale era luminat palid de lună. Podul acestei clădiri era și el ocupat încă din după masa zilei de ieri. Pe trotuarele pustii o echipă de gunoieri curăța cu rîvnă trotuarele și rigolele. Cîntau și fluierau cu sufler. De la opt și un sfert și în braseria Atheneului se instalaseră cîțiva inși obișnuiți ai localului care cerură cafele, refuzînd vinul și berea.

Inginerul Comșa își privi ceasul. Era nouă. Curtea palatului părea pustie. Garda patrula somnolent și monoton pe dalele de piatră ale curții. În palida lumină a nopții se zăreau siluetele soldaților bătînd pasul inutil și regulamentar, niște zdrahoni din Mehedinți, aleși de rege pe sprinceană. Miniștrii soseau prin spate, în curtea interioară a palatului. Comșa nu avea cum să-i vadă, dar dintr-o clădire apropiată pîndeau alți ochi. La nouă și un minut telefonul țirii scurt. Arhitectul ridică receptorul.

— Alo !

— Da...

— Poți veni pe la noi ? A sosit primul musafir, dacă crezi că mai e cazul să întirzii eu o să-ți spun cînd trebuie să cobori.

— Bine, mulțumesc...

Închise.

Comșa fixa cu insistență geamul întunecat al odăii aghiotantului. Nu avea emoții, dar nu i-ar fi făcut plăcere să vadă lumina aceea aprinzîndu-se. Așteptă deci. Telefonul sună din nou. Erau cei de la Cina, chelnerii. O voce gîtuită, ascuțită, de femeie, spuse :

— Să vă trimit sus masa ? E 9, poate că vă e foame.

— Nu, mulțumesc, răspunse gazda. Încă nu, cam peste un sfert de ceas. Dacă vrei mai dă un telefon...

Urmară încă două apeluri de control, apoi se făcu liniște...

Regele ceruse urgent să aibă loc o ședință extraordinară a Consiliului de Miniștri pentru ora 9 seara. Convocarea fusese făcută de secretarul lui, ca totdeauna. Acesta nu lăsase să se înțeleagă nimic din intențiile suveranului. Autoritatea Majestații Sale era în creștere pe măsură ce situația frontului se înrăutățea. Nu mai exista situația de la începutul războiului cînd Mareșalul și guvernul lui îl tratau de sus și în cele mai obișnuite cazuri îl ignorau. Casa regală reintra tacit, lent, în drepturile sale. Singurul care își mai permitea să-și arate în continuare disprețul pentru suveran era Antonescu, așa încît, fără să mai insiste, miniștrii acceptară convocarea și începură să sosească la ora fixată. Primul fu șeful Jandarmeriei, generalul Piki Vasiliu, care urcă gîfîind scările acoperite cu un covor roșu. Fusese mirat de ora neobișnuită, dar cum ordinele nu se discutau se urcase la opt și un sfert în automobilul lui și plecase din vila de la Snagov, lăsîndu-și prietenii să joace bridge în salonul cel mare, rugînd-o pe nevastă-sa să se ocupe singură de oaspeți pînă se va întoarce. Nu știa ce voia regele, dar ca de obicei el probabil că va căuta să-și impună o autoritate pierdută, lucru pe care ei l-ar fi acceptat cu toții dacă ședințele nu s-ar fi desfășurat în prezența Mareșalului.

Micul cabinet în care intră era pustiu. Generalul privi masa lustruită și scaunele aliniate. „Consiliul de taină“, cum îi spuneau, era locul unde se luau cele mai însemnate hotărîri. „Cine știe ce dracu mai era pe front, ce propuneri au mai făcut anglo-americanii ăia.“ Recapitulă situația exactă a zilei. Nu se întîmplase nimic de dimineață pînă acum. Rapoartele erau liniștitoare. Cu mîna lui de fier, cum îi plăcea să creadă.

reuşea să nu dea dureri de cap guvernului. Pe cine trebuia să închidă închisese, pe suspectii îi avea în observare, degeaba îl invitau ceilalți miniștri la vigență, pe el nu-l puteau lua prin surprindere. În ușă se ivi silueta subțire a lui Mihai Antonescu. Era îmbrăcat după obiceiul său într-un costum închis, cu o cravată fină de mătase la gât, cu nelipsita batistă bine apretată, lângă rever.

— Bună seara, spusese simplu. Noi sîntem primii ?

— Ca de obicei.

— Ce se mai aude ?

— Nimic important...

— Cum nimic important, domnule, dacă ne cheamă regele la ora asta trebuie să se fi întîmplat ceva...

Îl stăpînea de mai multă vreme o panică abia ascunsă. Se învîrtea în jurul generalului, pipăi nervos lemnul lustruit care acoperea pereții cabinetului pînă la jumătate și privi lămpile scumpe care aruncau o iradiere fierbinte în cabinet.

— Eu nu știu nimic, tăie scurt Piki Vasiliu, căruia nu-i plăceau civilii fricoși, mai ales în clipe ca astea cînd militarii trebuiau să dea exemplu de fermitate.

Soseau pe rînd și ceilalți miniștri, parcă strecurîndu-se pe ușă, fără să se așeze pe scaune ca să nu fie găsiți astfel de Mareșal sau de rege și să fie siliți să se ridice în picioare ca niște școlari. Își strîngeau mîinile în tăcere și se uitau la ceasurile de la mînă. Se făcuse 9 și un sfert și nu sosiseră toți. Vorbeau de-acum în șoapte ca și cînd ar fi avut să-și împărtășească ultimele secrete. Un valet intrase și le adusese băuturi reci, oranjade și apă minerală, sifon și apă cu gheață, pentru că mareșalul nu suporta alcoolul și nici nu se cuvenea să se bea ceva înaintea unor astfel de reuniuni, deși unii dintre ei, nemărturisit, ar fi preferat ceva tare care să-i desmortească.

La ora 9 și 17 minute intră Mareșalul într-o uniformă simplă de vară, deschisă, privind în jur, nervos, rece, cu ochii lui care te înghețau.

— Unde-i regele ? întrebă ca și cînd ar fi fost vorba despre valetul care le adusese tava de argint plină cu sticle și pahare.

— Nu a sosit încă...

— De ce întîrzie ? întrebă cu o autoritate poate puțin prea accentuată.

Nu se așeză nici el ca să nu fie silit să se ridice la apariția suveranului. Undeva bîzîia un ventilator, stourile erau trase, în mica încăpere nu era destul aer, dar atmosfera părea suportabilă. Mareșalul îi privi pe rînd, măsurîndu-i numai o secundă, ca pe niște cai. Totdeauna făcea așa, parcă ar fi vrut să citească pe chipurile lor dacă-i mai erau credincioși sau nu. Ciudat, nu credea că vreunul dintre ei ar fi fost în stare să-l trădeze și chiar cu acela despre care ceilalți știau că-l vinde. Ică Antonescu se purta, în mod curios, cu o atenție precisă. „Ori știe și sînt mînă în mînă, ori e un idiot“, cîntărea generalul situația. În definitiv nu era un secret pentru nimeni că se căuta și încă de multă vreme o formulă de compromis. Mareșalul cît era de nebun nu ar fi dus lucrurile pînă la capăt într-un război pierdut de-acum, fără nici o șansă, era destul de inteligent și de patriot, credea generalul, ca să facă loc altor oameni, cu o mînă mai puțin energică, unor oameni flexibili, diplomați, în stare să scoată țara din foc. Poate pentru acest lucru îi convocase regele și ei erau dispuși să accepte orice, numai să-și scape pielea. Ceva mai mult de atît nu intra în socotelile nici unuia. Între ei nu discutau niciodată nimic în legătură cu o viitoare defectiune pe cale ministerială, dar defectiunea era așteptată. Regele avea să găsească o echipă de căcăcioși parlamentari, cu legături tradiționale în Franța, Anglia sau America și o să alcătuiască un guvern de tranziție. Era o formulă convenabilă. Pe urmă lucrurile puteau să meargă mai ușor. Presa o să spumege cîteva luni, o să-i treacă prin foc și sabie, o să-i numească pe toți „oamenii nemților“ și după aceea ar fi trebuit să se deschidă cîteva procese terminate cu condamnări masive, în realitate cu retrageri discrete pe la moșii, moșii ce ar fi luat numele de „domiciliu forțat“. O mînă spală pe alta, știa el ce știe. Toți vor fi mulțumiți că politica înțeleaptă de compromis o să meargă mai înainte, cu alți oameni, nu cu ei, dar asta era o altă căciulă. Într-o convorbire particulară împărtășindu-i aceste idei lui Ică Antonescu, acesta îi amintise că-i ignoră pe ruși. „Adică cum ? Crezi că ei nu vor conveni că e mai ușor să scape de un front, aici, în fața Balcanilor, decît să ignore cîteva miniștri compromiși ?“. „Nu-i cunoști“, îi replicase primul ministru. Parcă el îi cunoștea ! Dar mai erau aliații, mai erau organizațiile internaționale, nu putea să fie lăsați de capul lor. În definitiv politica e politică. Ea

se face cu erorile, cu faptele sale reprobabile. Nu plătesc decât morții, cei care dirijează trebuie numai să găsească temeiurile juridice ale acțiunilor lor. Încă nu auzise, în afara unor rare excepții, că cineva cu adevărat important în ducerea politicii unui guvern să plătească cu capul pentru că a gândit acea politică.

— Unde-i Cristescu ? întrebasese pe neașteptate Mareșalul. El de ce nu a venit ?

Se priviră unul pe celălalt. Șeful Siguranței Statului lipsea.

— Poate nu l-au găsit. Asta umblă, are treabă, nu ca noi, zise cineva sarcastic de lângă general.

— Și regele, de ce întârzie regele ? se impacientă Mareșalul, dînd ocol mesei.

Uitase că și el întârziase și că de sus, din camera lui care avea o fereastră ce dădea spre curtea interioară a Palatului, suveranul înregistrase ora sosirii lui Antonescu și că acum i-o plătea.

Minutele treceau și îngrijorarea începea să pună stăpînire pe fețele miniștrilor. În micul cabinet domnea acum o tăcere grea, apăsătoare, cîțiva goleau paharele cu oranjadă și se priveau reciproc. Era zece sau unsprezece bărbați, nervoși, păstrînd o falsă nepăsare trădată tocmai de absența oricărei discuții, voind fiecare să creadă despre sine că nu simte nimic în afara unei plictiseli inerente create de această întârziere ce se prelungește peste limitele obișnuite.

În sfîrșit, ușa se deschise și apărură regele. Era înalt, masiv, cu fața lui de copil mofluz, cu ochii apătoși, aproape frumos, în uniforma de vară. Părea calm, pe chip, Mihai Antonescu, cel mai inteligent dintre ei, nu citi nimic. Nu le dădu mîna, se așeză numai în capul mesei, cu palmele așternute ferm pe suprafața ei lucioasă.

— Domnilor, bună seara.

Nu răspunse nimeni. Așteptau ca Majestatea Sa să se așeze dar el nu făcu nici o mișcare. Ocupau fiecare un loc în dreptul scaunelor date de o parte.

— Domnilor, rosti regele cuvîntul acesta convențional, fără nici un conținut acum pentru el, domnul general Dănciulescu are să vă comunice un lucru foarte important...

La început crezură cu toții că nu aud bine. Care general Dănciulescu ? Nu există decât un om cu numele acesta și el era de mult scos din cadrele armatei. Mareșalul păli, ochii lui

deschiși se întunecară. Pe ușa, fără nici o introducere, intră Dănciulescu, civil, cu un revolver în mîna.

— Domnilor, sînteți arestați ! spuse simplu fără să ridice tonul, cîtuși de puțin.

Era incredibil, era ceva ce nu se putea vedea decât pe o scenă de teatru, dar din păcate pentru ei, adevărat. Îl urma un locotenent din garda palatului, și el cu un revolver în mîna. Mareșalul se întoarse ferm, autoritar :

— Locotenent, am să te spînzur, am să te împușc !

Acesta parcă nu auzi nimic. Spuse ca în fața unui pluton :

-- La stînga !

Nu se mișcă decât generalul Piki Vasiliu dintr-un reflex vechi. Ceilalți nu înțelegeau nimic.

— La stînga ! repetă ferm militarul, ridicînd revolverul.

— Majestate, protestez ! se auzi glasul pițigăiat al lui Mihai Antonescu.

— Asta e trădare de țară ! strigă și Mareșalul, lămurit în sfîrșit. O să plătiți, la zid, o să plătiți, mă auziți !

Regele dispăruse.

— Și tu ? se întoarse Antonescu spre Dănciulescu.

Celălalt nu răspunse. Îi supraveghea de departe. În ușa apăruseră și alți ofițeri înarmați. Locotenentul îi căuta în buzunare ca pe niște borfași.

— Nu sîntem înarmați, făcea isteric Ică, protestez !

— Foarte rău că nu sînteți înarmați ! glumi cineva din ușa. Haide, înainte marș !

Intrară pe un coridor și locotenentul le arătă ușa înaltă a unei debara. Intrară pe rînd în mica încăpere luminată de un bec palid. Pe lături se aflau două bănci înguste și de sus, agățate de niște cuiere, spînzurau peste treizeci de costume civile sau militare ale regelui. Mirosea a naftalină și a levănțică. Se ridicase puțin praf și generalul Vasiliu strănută.

— Noroc ! îi ură careva de afară și încuie ușa în urma lor.

— Majestate, a fost mai simplu decât mă așteptam, zise Dănciulescu o dată intrat în micul cabinet al regelui.

— Cred că de-acum începe primejdia.

Suveranul avea o față albă ca hîrtia. Nu-i fusese prea ușor. Subconștient se temea de Mareșal. Ani de zile acesta îl insultase cu insolența lui, cu hotărîrile de unul singur și cu

acel absolutism ce și l-ar fi dorit pentru el numai. Când Dănciulescu îi făcuse propunerea de a-l scăpa de Antonescu, în urmă cu câteva luni, ceruse câtva timp de gândire. Se sfătuiseră cu oamenii lui și amînase puțin operațiunea. Voia să aibă certitudinea că nu va păți nimic. Îl ajuta și situația generală a războiului, altfel nu s-ar fi încumetat să-l înfrunte deschis pe Mareșal care era un om hotărît, gata la orice. Regele îl întrebaseră pe ce forță se bazează și generalul îi raportase minunțios totul.

— Crezi că armata nu-l mai vrea pe Antonescu ?

— De mult. El a înlocuit pe cei mai buni militari. A scos din cadrele active pe Iacobici, pe generalul Șteflea, oameni de bază. Nimeni nu-l suferă. Pe urmă războiul acesta pe care l-a purtat dincolo de granițele firești ale țării l-a făcut cu totul nepopular. Nemții s-au comportat în mod inadmisibil pe front. La toate astea adăugați simpatiile tradiționale ale națiunii. Vă asigur că totul se va desfășura conform planurilor...

Lucrurile merseseră foarte bine pînă la un punct. Pe urmă regele ceruse accelerarea operațiunii. Dănciulescu comunicase omului său de legătură hotărîrea și cu toate că era destul de dificil să devansezi o asemenea desfășurare de forțe, data cea nouă fu acceptată. Acum se aflau față în față, așteptînd unul de la celălalt să ia o hotărîre în privința prizonierilor.

— Sînt toți ? întrebaseră Regele care nu avusese răbdare să-i privească pe rînd, adunați în fața mesei de Consiliu.

— Mai puțin Șeful Siguranței. Asta a mirosit ceva, dar el nu contează la ora asta.

— Și dacă dă alarma ?

— O să-l căutăm și-o să-l găsim, n-aveți nici o grijă.

— Cu miniștrii ce facem ?

— Trebuie să transportați de aici. Nu e un loc sigur, iertați-mă. Și dumneavoastră trebuie să părăsiți palatul. Pot urma represiunii, nemții nu vor primi bine vestea aceasta. Duceți-vă undeva, la Săvîrșin, la Bran, în sfîrșit într-un loc sigur. Și chiar acum. Lăsați totul în seama noastră...

— Ai oameni destui ?

— Altfel s-ar putea ?

— Bine, atunci ocupă-te dumneata de toate lucrurile. La revedere.

Regele îi strînse mîna cu un gest flasc și dispăru în încăperile sale. Dănciulescu puse mîna pe telefon. Știa că inginerul

ăștepta un semnal. Se afla undeva peste drum, nu-și dădea seama în ce casă. Făcu numărul învățat pe dinafară și auzi o voce streină :

— Alo, aici Dănciulescu, cu inginerul Comșa dacă se poate...

— Da, numaidecît...

Urmă o pauză scurtă, acoperită de fișitul firelor ce se întretaiau undeva în văzduh.

— Alo !

Era vocea lui. Părea emoționat.

— Lucrarea e gata, poți veni. Peste cît timp ?

— Un sfert de ceas...

— Bine, te aștept...

Generalul se îndreptă spre fereastră. Conform ordinelor, un valet îi poftea acum pe șoferii miniștrilor undeva, în subsolul palatului, ca să le dea de mîncare. Nu trebuia să scape nici unul pentru că ar fi putut să ducă vorba cine știe unde. Aceștia, nebănuind nimic, îl urmară pe rînd pe servitor ! Fură poftiți în fața unei mese pline și li se spuse că pot să și bea cîte ceva pentru că Consiliul de Miniștri avea să dureze probabil pînă în zori, așa că să nu aibă nici o grijă. Nici unul dintre ei nu auzi cînd cheia fu răsucită de două ori în broască, în urma lor.

Era ora zece fără cinci și telefonul aflat într-o mică încăpere a aerodromului Clînceni încă nu sunase. Tăcea înspăimîntător. Tomulete privea aparatul cu o îngrijorare care nu scăpa celorlalți. Erau patru ofițeri de aviație, adunați în jurul unei mese primitive, scrijelate și pline de numere.

— Nimic ?

— Nimic ! dăduse Tomulete din umeri.

Priviră prin fereastra deschisă, dincolo de gardul înconjurat cu sîrmă ghimpată.

— Oamenii sînt la post !

— Cîți ? întrebă sergentul major.

— 14.

— Ajung ?

— Da.

— Nemții ce efectiv au ?

— 18 soldați și patru subofițeri. Restul, granguri.

— La luptă deschisă n-o să fie ușor, sînt mai mulți.

— Contăm pe surpriză... Să sperăm că totul o să meargă ușor.

— Și telefonul ăsta care nu mai sună o dată !... Ca să nu se mai gîndească la nimic, Tomulete mai întrebă :

— Băieții voștri ce fac ?

— Așteaptă lîngă gard.

— Au luat minele ?

— Luat...

— O să vedem cînd se face scurt-circuitul ?

— Da. Au lăsat ferestrele deschise.

— Bine, mormăi sergentul major.

În momentul acela sună telefonul.

— Alo ! făcu Tomulete gîfîit. Cine e ?

Auzi cifrele codului și se întoarse spre ceilalți, făcîndu-le semn cu ochiul : „În sfîrșit !“.

— Cum e la voi ? întreba inginerul Comșa cu o voce venită de departe, stînsă, abia deslușită.

— Bine, bine, repetă Tomulete. La București s-a încheiat afacerea ?

Celălalt nu auzise bine, îl rugă să repete întrebarea și, cînd pricepu despre ce e vorba, confirmă :

— Da, s-a încheiat. Terminați și voi și veniți încoace. Să nu cumva să vă întoarceți cu mîna goală.

Sergentul major știa ce înseamnă asta.

— Nu ne întoarcem.

— Da-ți telefon cînd s-a isprăvit, e important.

Știa de ce e important. De ceea ce făceau ei aici depindea darea semnalului prin radio și începerea ocupării posturilor stabilite dinainte. Comșa închisese telefonul. Tomulete se ridică.

— Băieți, nu ne rămîne decît să intrăm peste nemți. De aici (arătă vila comandaturii germane) nu iese nimeni !

7

Niculescu crezu că sosise momentul să facă acel lucru pentru care fusese trimis aici. Ofițerii erau chercheliți. Femeile se tăvăleau pe iarbă undeva cu prietenii lor, unii întreprin-

zători, nici nu erau așa mulți, urcaseră în locuințele de sus, de la etaj, sub ochii sentinelelor ce se simțeau frustrate în drepturile lor bărbătești din cauza stupidei datorii ostășești.

— Poftă bună ! spuneau camarazilor cu o invidie greu de ascuns.

— Bucățica asta să mi-o recomanzi și mie cînd ies în permisie, Hans.

— Să te ștergi pe bot, nu-i de nasul tău...

Vorbele se pierduseră în noapte și nu se mai auzea acum decît pianul acela melancolic. Studentul intră în mica bucătărioară în care se strîngeau sticlele consumate și resturile de conserve puse pe banchetele salonului de primire. Cărlînd șampania și așezînd-o în lăzile cu gheață putuse să facă o mică recunoaștere. Sala postului de telecomandă se afla alături într-o încăpere separată. Un bec roșu, acoperit cu o pălărie de tablă, semnaliza că e interzis să intri acolo. O sentinelă înarmată păzea pragul. Din coridorul care se termina cu o ușă nu se putea ieși decît prin mica bucătărie. Mai mult ca sigur ușa aceea era condamnată. Nu-i rămînea decît să găsească o priză prin apropiere, să introducă tirbușonul pe care-l avea în mîna și să producă întreruperea curentului. Întrebarea rămînea dacă nu cumva sîrmele de înaltă tensiune nu erau alimentate de la o altă sursă. Asta-i privea pe ceilalți. El avea să vadă dacă becul cel roșu se va stinge sau nu. Atît. Dacă erau cu adevărat soldați, cum se lăudase Tomulete, nu aveau decît să se strecoare pe sub gardul acela sau să taie pur și simplu sîrma. Și mai sigur ar fi fost să-i fi lăsat și lui o mină și să încerce din două părți să arunce în aer postul.

Nu mai era vreme. Scoase tirbușonul de metal și îl vîrî în priza cea mai apropiată. Într-o secundă toată clădirea căzu într-un întuneric desăvîrșit. Așa cum ar fi trebuit să bănuiască, fosta vilă a lui Costinescu era alimentată de o uzină proprie și nu exista decît o singură sursă de alimentare cu electricitate.

Trebuia să fie calm, să nu-i alarmeze încă. După ce oamenii lui Tomulete vor ajunge lîngă postul de telecomandă și-l vor arunca în aer el putea să se retragă. Mai era și femeia asta, nu putea s-o lase singură în harababura care urma. Trebuia să-i acopere retragerea. Mai simplu ar fi fost s-o sfātu-

iască să stea liniștită pentru că pe ea nu aveau de ce s-o bănuiască.

Îeși din bucătărie și își aduse aminte că și-a uitat tirbușonul în priză. Se întoarse, vru să tragă mînerul de lemn afară dar nu reuși să-l scoată. Se auzeau pași bîjbîind. Cineva aprinse o lanternă și căută tabloul de comandă unde se aflau capacele de email alb. Înjura nemțește și desfăcea meticulos pe rînd fiecare izolator în parte. În trei minute se făcu iar lumină. Niculescu nu se arătă. Îl lăsă să plece și pe urmă reintră în salon.

Glaeser vorbea ceva cu ofițerul de serviciu și acesta dispăru grăbit în clădire.

„Cu siguranță că au început să bănuiască ceva și caută !“ își spuse Niculescu.

— Aici erai, studentașule ? îl întrebă, măsurîndu-l pentru prima oară cu o curiozitate intensă.

— Un pahar de șampanie ? întrebă Niculescu mecanic.

— Mai este ?

— Încă o ladă, intactă !

— Ad-o aici !

Îi întoarse spatele și-și spuse că era momentul cel mai potrivit s-o șteargă. Și cu femeia aceea ce era să facă ? S-o lase ? Se întoarse cu două sticle reci. Marta era palidă, stătea încrămenită și aștepta explozia. Glaeser putea să observe încordarea asta. Le turnă la amîndoi.

Șampania făcea spume albe, se revărsa peste buza paharelor.

— *Prosit !* spuse încet, drăgăstos, maiorul, convins că se afla mai aproape decît oricînd de împlinirea dorințelor sale.

— *Prosit !* răspunse femeia și bău șampania dintr-o răsuflare.

— Bravo ! Bravo ! aplaudă Glaeser.

Pe ușă intră ofițerul de serviciu. Niculescu abia atunci își dădu seama că pianul nu mai cînta. Ernst dispăruse și el undeva, în clădirea comandaturii. Numără în gînd. De la gardul înconjurat cu sîrmă ghimpată și pînă la clădirea postului de telecomandă puteau fi 300 de metri. Făcuți pe burtă, ca să nu fie văzuți de sentinele, oamenii lui Tomulete trebuie să fi ajuns lîngă clădire. „Acum dezarmează garda !“ calculă. Montarea minei și declanșarea ei pentru un om care se pricepe nu

putea să-i ia mai mult de alte două minute. Retragerea și adăpostirea încă două. Cam mult.

— Am găsit ceva, spuse ofițerul de serviciu, locotenentul care făcuse controlul automobilelor la poartă.

Glaeser se ridică. Marta păli și mai tare, privind spre cei doi. Salonul era luminat acum ca ziua. Ofițerul de serviciu ridicase încă de la intrarea în această încăpere întreprinderile cu un singur deget, agresiv, interogator, cu o privire brutală, fixă, măsurîndu-i pe cei doi streini cu o bănuială deschisă.

— Un tirbușon...

Glaeser privi lemnul rupt de culoare verde și ridică privirile spre Niculescu.

— Studentașule, ia apropiie-te !

Pe pian se mai afla o sticlă de șampanie încă nedesfăcută. O luă și i-o întinse :

— Nu vrei să-mi deschizi ?

Marta se apropiie de cei trei bărbați. Nu-i mai era frică.

— Ce s-a întîmplat ?

— Nimic, spuse Glaeser cu o voce înghețată.

Maiorul dusese mîna la șold și scosese revolverul.

Niculescu privi la cei doi nemți și se crezu pierdut. Nu se aflase niciodată într-o primejdie atît de adevărată, dacă nu punea la socoteală întoarcerea de la Brăila în noaptea aceea a bombardamentului.

Se prefăcu că scotocește în buzunarele smokingului.

— Să te ajut ? întrebă ironic Glaeser.

Se apropiase de el și-l scotocea în buzunare. Ofițerul de serviciu scosese și el revolverul. Niculescu se stăpîni cît putu. Nu-i rămînea decît să aștepte explozia. Strînse din umeri.

— Nu-i așa ?...

Glaeser i-l vîrî sub ochi ca pe un obiect de valoare.

— Nu, nu cred, negă studentul.

Maiorul ridică revolverul.

— Cum ai pătruns aici ?

— Dumneavoastră m-ați chemat...

Glaeser se gîndi puțin. Așa era.

— De cînd ești angajat la restaurantul german ? Nu te-am mai văzut, deși vin foarte des pe acolo.. Îl cunoști ? o întrebă pe neașteptate pe Marta.

— Da, spuse ea cu destulă convingere.

— Ai acte ?

— Da, zise simplu studentul.

Dădu să le caute în buzunarul de la piept. Nu era înarmat, dar ciştiga timp. Bineînţeles că nu avea nici un fel de acte. Nu plecai în birlogul nemţilor cu acte la tine, chit că şi alea erau falsificate.

— Lasă, căutăm noi, ia vezi... i-l lăsase celuilalt.

Ofiţerul îl percheziţiona din nou meticulos.

— Nimic ! zise dezamăgit.

„De ce dracu nu se mai aude o dată mina aia explodind ?“ gîndea febril studentul. Încă un minut şi aştia mă pun la zid. Pe urmă tot el se contrazise : „Nu, or să mă schingiuiască, vor să afle ce caut aici !“ Şi, deodată, înţelese că ceea ce va urma însemna de fapt confirmarea că el nu se afla întrimplător aici.

— Ei ? zise din ce în ce mai iritat Glaeser, poţi să-mi spui de ce ai ars siguranţele ?

Uitase de Marta. Nu o mai privea. Se enerva tot mai rău pentru că îşi dădea seama că la întoarcerea lui von Horn, locotenentul avea să raporteze toate întâmplările acestea şi lui nu-i mai rămînea decît o mutare onorabilă, dacă o mai putea obţine cu ajutorul relaţiilor mai vechi, şi ele ineficace la ora asta din cauza situaţiei militare dezastruoase a armatei germane. Putea fi o simplă întâmplare, dar lucrurile erau evidente. Cineva introdusese într-o priză tirbuşonul metalic şi se produsese un scurt-circuit. Ar fi dorit din toată inima să fie vorba de o glumă a vreunei femei bete, una dintre fiinţele acelea nesuferite care petreceau acum cu camarazii săi, dar îl întrebasese pe locotenent unde găsise tirbuşonul şi el îi spusese că în priza de lîngă bucătărie. Nu era încă o probă, dar iată că băiatul ăsta cu ochelari, care îi fusese simpatic încă de la început, nu era în stare să se dezvinovăţească. Nu se gîndea să-l împuşte, dar trebuia ameninţat, trebuia să afle în ce scop se introdusese, ce-i drept fără să insiste, în Comandament şi mai ales ce urmărea.

— Ei ? întrebă iar, fără violenţă.

În momentul acela o explozie zgudui clădirea din temelii. Se prăbuşiră cu toţii pe podele. Slavă Domnului ! Ofiţerul de serviciu îşi apucase braţul şi urla de durere. Glaeser încerca să se țină pe picioare. Marta, clătîmîndu-se de parcă i-ar fi căzut tavanul pe cap, apucase braţul studentului şi tremura uşor.

— Nu-ţi fie frică, acum, după mine. Poţi să alergi ?

Un perete se prăbuşise lîngă ei pe podele. Undeva ardea. Fumul se tîra prin uşa deschisă. Se auzi sirena de alarmă şi se auziră primele împuşcături. Trecură pragul şi apucară pe pajiştea pe care cail uitaţi ai comandantului tot mai stăteau nelclintiţi în lumina lunii. În urma lor femeile care compuneau sextetul „Melodia“ se tînguiau vulgar, strigîndu-se pe nume.

— Mai repede, mai repede ! grăbea Niculescu.

Marta alerga cît putea dar se împiedica de rochia lungă de seară pe care degeaba căuta s-o salte peste genunchi cu mîinile. Era croită pe corp şi părea un înveliş de plumb. Se auzeau gloanţele gîrzii germane şuerînd încrucişat pe deasupra capetelor lor.

— Jos, lasă-te jos, mai apucă să-i spună, dar ea alerga înaintea lui fără să-l mai audă. Se îndrepta spre copacii de lîngă poarta de intrare.

— Jos, la pămînt ! mai strigă o dată studentul cît putu de tare, dar ea fugi încă pînă ceva o culcă la pămînt fulgerător şi precis.

Niculescu se tîrî cît putu de repede într-acolo. Îl vîneau şi pe el, dar asta nu mai avea nici o importanţă. Îi părea rău că totul se încheia atît de prost. Mai bine l-ar fi ucis pe el. Ce vină avea nenorocita asta şi mai ales ce căuta ea aici ? Totul era absurd, idiot, fără noimă. Femeia se prăbuşise cu faţa la cer. Era frumoaşă, cu o faţă liniştită, fără vreo urmă de panică. Murise fără un cuvînt, fără să strige, rostogolindu-se uşor pe iarba bogată din jur. Nu o întoarse, o lăsa așa, parcă dormind lîngă nucii bătrîni ai vilei. Or să vină după aceea s-o ridice, acum începuse lupta şi el trebuia să-i ajute pe ceilalţi. Privi în urmă. Un acoperiş ardea. Mica încăpere avea ferestrele smulse şi pe prag se zărea cadavrul unei sentinele. Oamenii lui Tomulete căutau ieşirea către aerodromul Clinceni, atacau dinspre clădire spre poartă, în mod curios. Trecură de poartă şi barară drumul lateral care ducea la şoseaua naţională. De aici, din această curte, nu mai putea ieşi nimeni viu. Se strecură tîrîş pînă lîngă şanţul înconjurător. Căută locul unde fusese tăiată sîrma ghimpată cu cleştele în timpul scurt-circuitului şi cînd îl găsi se strecură afară, fără să fie văzut de nimeni. În curte, garda postului de telecomandă abia se grupa. Jumătate din soldaţi fuseseră împuşcaţi. După un

sfert de ceas, neputînd să aprecieze ce se întîmplă de fapt, cei rămași în viață se predară în frunte cu maiorul Glaeser, rănit grav și el.

La ora 10 și cinci minute inginerul Comșa ridică receptorul

— Alo !

— Aici Clinceni. Operația s-a terminat.

— Bine. Veniți încoace ?

— În cel mai scurt timp posibil.

Vru să pună receptorul în furcă, dar își aduse aminte de ceva.

— Și jucăriile ? mai întrebă.

— Distruse la sol, 14 aparate !

Tomulete călcase limbajul convențional și spusese totul. Cu un sfert de ceas înainte, cele 14 aparate de vînătoare ale corpului german de la Clinceni, făcut și el prizonier, fuseseră incendiate cu benzină. Dacă ar fi avut destui piloți, sergentul major le-ar fi dus undeva, dar exista riscul ca ele să rămînă intacte. așa încît folosise formula asta mai îndrăzneată.

— Bine, acceptă Comșa. Nu am ordine în privința lor, dar dacă le-ai scos din circulație, pagubă-n ciuperca !

Închise și în clipa aceea își dădu seama că nu întrebese dacă avuseseră pierderi. Acum insurecția se declanșase. Privi orașul liniștit aflat la picioarele lor. Nimeni nu bănuia încă nimic. Palatul regal zăcea în întuneric. Oamenii din podul Atheneului și cei din hotel nu-și părăsiseră încă posturile. Trebuia dat numai semnalul pentru provincie. Dumitrana se afla cu un grup într-o casă din preajma clădirii radiodifuziunii, așteptînd telefonul lui. Făcu numărul.

— Alo, răspunse celălalt prompt.

— Gata ? Au venit oamenii ?

— Da.

— Ocupați clădirea și într-un sfert de ceas dați comunicatul. Nu uita semnalul convențional. Militarii din provincie așteaptă. Noroc !

Asta fusese totul. Se întoarse spre gazda lui.

— Domnule arhitect, reprezentanția a luat sfîrșit !

— Cobor, dacă mai întrebă cineva de mine îi spui că am treabă astă seară. În marea mea grijă pentru Mareșalul-Con-

ducător și onoratul său guvern trebuie să umblu să găsec o locuință pentru ei. Nu pot să-i las pe drumuri. De rest, ai grijă dumneata. Știm fiecare ce avem de făcut. Și mai ales nu uita, ține radioul deschis...

8

Buickul negru al lui Mizdrache alerga nebunește spre București, urmat de alte două automobile ale Siguranței. Inspectorul se așezase lângă șofer și-l silea să accelereze :

— Mai repede, Costeo, mai repede !

— Fac ce pot, zise acesta, mașina trage și ea cît trage, ori vrei să ne răsturnăm ?

Ciripoi stătea prost pe canapelele din spate.

— Auzi dumneata, în ce dîrdoră eram noi și dormeam...

Să intre peste nemți, să le arunce vila în aer. Nu, că sînt nebuni. Și militarii ăia erau cu ei. Păi dacă nici pe armată nu mai poți conta, atunci ce ne mai rămîne ?

— Ștreangul, Ciripoi, ștreangul !

Simțea ca niciodată nevoia să vorbească altfel cu Ciripoi.

I se părea că mașina merge prea încet, că șoferul Costeo, care se purtase totdeauna politicos și atent cu el îl privea ironic. Era sigur, totul se terminase, nu mai exista nici o ieșire. Ceea ce credea că se va petrece abia peste două, trei luni, avusesese loc în noaptea asta sau abia începea să aibă loc.

— Ce ne facem, Ciripoi ? îl întrebă peste umăr.

— Nu murim noi, domnule inspector, zise celălalt cufundat în gîndurile proprii. Mare e Dumnezeu !

— Pînă la Dumnezeu mai e, cum o să ne descurcăm cu aștia care vin, să-mi spui tu...

— Domnule inspector, în țara Românească, cunoașteți vorba : vin ai noștri, pleacă ai noștri. De poliție, de specialiști va fi totdeauna nevoie. Ce credeți dumneavoastră că, hai să zicem vin comunistii, adică ei nu au nevoie de poliție ! Ei lasă totul pe mîna oamenilor : faceți fraților cum știți, noi na ne băgăm, nu ne amestecăm ! Eheh...

Bună filozofie avea Ciripoi! Așa trebuie gândit. Dar puteai să gîndești ca acest inconștient? Lui, ce-i păsa? El era un subaltern oarecare. Executase și atît. Dar în cazul său nu o să existe milă. Pe el și pe Mastacan, pe ministrul lor nu aveau să-i ierte nimeni. Ei se identificaseră cu tot ce se făcuse rău în numele respectării legii.

Pe urmă se ivi iar o speranță vagă, neprecisă: dar dacă tot ce văzuse nu fusese decît un fleac, un schimb de focuri între un grup de militari români și cîțiva nemți beți? Fapte dintr-astea se mai întîmplaseră, nu era exclus să fi asistat la un incident fără importanță, poate la București toate mergeau cum trebuie. Nu era exclus ca lucrurile să se întoarcă peste noapte, nici nemții nu se puteau lăsa cu una cu două și-atunci?

Se apropiau de București. Era 10 și jumătate. Orașul părea iluminat. Îl lăseseră sub o pătură de întuneric, o așezare scufundată în marea besnă a nopții și-acum îl găseau iradiind de mii de lumini. Se apropiau de bariere. O lume neobișnuită împiedica drumul vehiculului.

— Oprește, Costeo! Ia oprește puțin...

Șoferul încetini. Ciripoi scoase capul afară pe geam și întrebă pe primul trecător:

— Ce s-a întîmplat? Ce-i cu lumea asta?

— România a ieșit din război! S-a încheiat armistițiul!

Grupuri de oameni se adunau și se desfăceau cu repezi-ciune. Aparatele de radio așezate pe pervazele ferestrelor caselor de mahala difuzau în continuare comunicatul citit abia cu zece minute mai înainte de vocea unui spicher emoționat: „Cetățeni și cetățene!

Începînd cu această zi România a ieșit din alianța ei cu Germania! Războiul cu Uniunea Sovietică, Regatul Unit al Angliei și Statele Unite ale Americii a încetat.“

— Mîna, Costeo! porunci mahmur Mizdrache.

Ciripoi îl privi năucit pe inspector și de-abia atunci i se făcu frică și lui. Totul era adevărat. Ei nu asistaseră decît la primul act al acestui nou război dus împotriva lui Hitler și a forțelor lui.

— Ei, îți place? întrebă inspectorul.

Prin geamurile deschise ale mașinii care înainta greu prin mulțimea dezlănțuită de bucurie se auzeau alte frînturi din comunicat.

Ciripoi amuțise și el. Privea la oamenii necunoscuți, suiți pe acoperișuri sau dansînd în mijlocul piețelor. Acum postul de radio transmitea o muzică săltăreată care-l enerva de moarte pe Mizdrache.

— Nu se poate merge mai repede? întrebă inspectorul.

Șoferul dădu din umeri:

— Vreți să ne linșeze?

— Ai dreptate. Ține-o așa atunci...

— De ce s-or bucura atîta că vin rușii, bolșevicii peste ei, dracu o să-i ia! se miră Ciripoi cu glasul lui de zile proaste.

Un sentiment de solidaritate cu șeful său creștea în sufletul său de subaltern.

— Și dumneavoastră că e un ceas greu pentru țară, și pentru noi amîndoi, să mă iertați, domnule inspector. Am greșit, v-am mai pîrît, v-am mai spionat, dar în fond tot cu dumneavoastră țineam, că dumneavoastră m-ați făcut om. Am lucrat atîta vreme împreună și am lucrat frumos, nu pot să spun altfel... Treceți peste micile mele greșeli...

— Lasă, mă, Ciripoi, făcu celălalt cu lehamite. Nu e cazul să ne punem cenușă în cap. Îi era rușine că-i aude șoferul, deși acum nimic nu mai avea importanță. Noi nu ne-am făcut decît datoria. Fiecare nu trebuie în viață decît să-și facă datoria, înțelegeți?

Nu-i plăcea de loc genul lacrimogen, se credea un tip tare, acum ar fi vrut să spună și el ceva de la inimă la inimă, dar merita să-l vadă ăștia doi, așa, prăbușit, dărîmat, o zdreanță, nu altceva? Își reprimă slăbiciunea și spuse, încercînd să glumească:

— Mai bine haide acasă să tragem un somn ca lumea și mîine om vedea ce-om mai avea de făcut...

— Mîine ne mai prezentăm la serviciu? se miră cu gura pînă la urechi Ciripoi.

— Dar, cum?

Mizdrache nu credea nici nu cuvînt din cele ce spunea, dar nu putea decît să mintă. Ajunseseră în centrul orașului. Bulevardele erau pline de o mulțime nebună care dansa și se îmbrățișa. Se făcuse unsprezece și nimeni n-avea de gînd să se culce. Ardea de nerăbdare să urce în apartamentul său și să deschidă aparatul de radio, să asculte ca lumea știrile de pretutindeni, să se orienteze.

— Unde să te las, Ciripoi ?

— Păi acasă, domnule inspector, pentru că pe la prăvălia noastră nu e tocmai plăcut să treci. Dacă găsim niseai mușterii acolo ?

— Nu-mi pasă. Eu mâine la 11 voi fi la birou. N-am cui să dau socoteală. Mi-am făcut datoria. Și tu să spui la fel, și mai ales s-o crezi din toată inima.

Cuvintele astea îl îmbărbătară pe subaltern. Nici nu-i trecu prin cap că celălalt mințea. Costea ocolea străzile centrale și-i duse pe amîndoi spre Parcul Domeniilor unde locuia ajutorul lui Mizdrache. Pe aici străzile erau ceva mai liniștite. Prin curți ardeau becuri mari și se auzeau patefoane.

„Aștia-s nebuni, dacă le vine nemților vreo idee, praf ne fac Bucureștii !“

Cînd ajunseră în fața unei curți umbrite de copaci mari, Costea opri. Ciripoi coborî urmat de inspector.

— La revedere, și țin-te tare, băiatule ! Îl bătu pe umeri cu o amicție ce nu o trădase niciodată. Și nu uita că noi doi am făcut servicii mari patriei, nu trebuie să ne fie rușine de asta...

Știa că nu o să-l mai vadă niciodată, nu avea nici un sentiment, dar se despărțea de un trecut plin de fapte murdare, poate, dar trecutul lui, oricum.

— Pe mâine, Ciripoi, zise cu lipsa lui obșnuită de afectivitate ca să nu dea celuiălalt ceva de bănuț.

— Pe mâine, domnule inspector...

Mizdrache se urcă lîngă șofer.

— Unde mergem, domnule inspector ?

— Păi trecem o clipă pe-acasă pe la mine să luăm ceva și pe urmă o întindem la Căciulați, la vilă, la domnul Mastacan. Știi unde este ?

— Cum, nu ?

— Ai benzină ?

— Iau.

— Nu ești obosit ?

— Se poate ?

— Ești om de ispravă, înă Costeo, totdeauna te-am știut așa ! Om de ispravă. Nu fași omul la nevoie. Dar, ia spune-mi, tu nu te bucuri că începe era voastră, or să vină comuniștii, ei or să vă dea și-o să vă facă...

— Eu nu fac politică, domnule inspector, zise moale Costea fără să-l privească. Îmi văd de-ale mele...

— Foarte bine, băiatule, foarte bine. Să nu faci că n-ajungi nicăieri cu politica, uită-te la mine. Ce folos că m-am expus, că mi-am făcut datoria, acum trebuie să caut altceva, să văd ce-mi mai rămîne. Poți să înțelegi ?

Celălalt nu-i răspunse. Era atent la drum, claxona insistent, abia răzbătînd prin mulțimea veselă și inconștientă care dansa pe caldarîmul plin de manifeste și de ediții speciale. Orașul avea acum o rumoare particulară, noaptea călduroasă de vară exulta ea însăși de o frenezie misterioasă. Dinspre lacuri venea un miros de nămol, posesiv, greu, incert.

Ajunseră.

— Mă aștepti jos ?

— După un sfert de ceas. Iau benzină de la un depozit și dau un telefon la un vecin să-i spună nevestii că mai întîrzii în noaptea asta și mă întorc.

— Foarte bine. Atunci am și eu timp să fac un duș, să mă schimb, că au fiert hainele pe mine... Cît facem pînă la Căciulați ?

— O oră jumate dacă șoseaua nu e aglomerată.

— Atunci nu întîrzii ?

— Se poate ?

Mașina se urni ușor de lîngă trotuar. Rămase sub ferestrele blocului. Asfaltul încă era încins, radia o căldură prăfoasă, uscată. Prin ferestrele deschise lumina curgea nerușinat.

„Neonul mai lipsește ! Că încolo sîntem lulea. Or să vadă ei pe dracul !“

Urcă cu liftul, vru să vîre cheia în broască, ușa era deschisă. Îl întîmpină Dora, palidă, îmbrăcată, atunci sosită de cine știe unde.

— Ai venit ? Mă speriasem, credeam că te-au arestat. Te-am așteptat pînă acum o oră, pe urmă mi s-a făcut frică și am fugit. Am alergat pe străzi și m-am întors. Nu puteam să te las în astfel de împrejurări singur...

Asta-i mai lipsea ! O îmbrățișă preocupat, simulînd o mare oboseală.

— Toată ziua am alergat, nu mai știu nici cum mă cheamă. Dora trebuie să dispari... Nu e bine să fii găsită la mine...

— Nu-mi pasă. Crezi că te caută ?

— Nu știu încă nimic. Le-am făcut mult rău ăstora, din stradă, auzi-i cum petrec. Nu vor avea milă de mine...

— Știu, dar nu pot să te las!

Îi venea să-i dea câteva palme. Ah, această milă a femeii care voia să arate ce devotată era! Timpul trecea și el nu avea nici o secundă de pierdut.

— Draga mea, te rog să te duci unde vezi cu ochii și să mă lași. Mă voi descurca și singur. Când o să cred eu că a trecut primejdia o să te caut. De ce te complici atît?

Se lipise de el. Îi simțea sîinii puternici și trupul acela încredut, numai mușchi și pielea, incomparabila ei piele, în care în fiecare milimetru făcea un sex, lacom, posesiv, dornic de explozie.

— Înțelegi ce-ți spun?

— Nu pot.

O îndepărtă și o privi ca pe un obiect curios:

— Nu, că ești nebună! Nebună de-adevăratalea...

Îi închise ușa.

— Gata, fără scene. Valencia! Te caut eu cînd o fi bine...

O sărută superficial pe fruntea asudată și-i făcu un vînt ușor cu palma pusă exact în acel loc dulce și moale pe care adormise de multe ori după orele lor de dragoste.

Femeia nu se urnea.

— Nu plec.

— De ce?

— Pentru că știu că vrei să scapi de mine...

— Dora, nu e timp pentru nici o explicație...

Radioul era deschis, îl deschisese ea înainte de sosirea lui.

Se repeta comunicatul și inspectorul simți că e apucat de o criză. Îl închise furios, aproape rupîndu-i butonul.

Începu să-și strîngă puținele lucruri din dulap, trîntindu-le într-un geamantan încăpător, două costume de vară, câteva cămăși, cravatele lui scumpe, ciorapi, batiste. Bani și cele câteva bijuterii strînse pentru zile negre stăteau ascunse într-un loc secret, nu putea umbla acolo, trebuia s-o dea afară și pe urmă să deschidă.

— Asta seamănă cu o retragere definitivă, spuse Dora, privindu-l cum impacheta.

— Da de unde! Mă scufund două săptămîni, citesc ziarele, văd cum stăm și reapar la momentul potrivit...

— Mă minți!

— Nu te mint de loc.

O sărută iar din mers prefăcîndu-se că mai caută ceva: prosoapele aflate în baie. Intră dincolo și își văzu obrazul nebărbierit. Nu putea pleca la drum în halul ăsta. Se dezbracă și începu să se bărbierească tacticos, ca și cînd ar fi avut timp pînă a doua zi. Dora îl privea din ușa lăcuită. Nu spunea nimic. În ochi i se aduna o ură feroce care creștea ca o apă. Bărbatul o cunoștea, știa ce urmează. Își spală obrazul cu spirt și pe urmă își schimbă cămașa. Pentru un duș nu mai era timp.

— Chiar pleci? mai întrebă odată femeia.

— Chiar plec.

— Și nu mă iei cu tine?

— Nu e bine, Dora, înțelege...

— De ce nu e bine? Pentru că vrei să fugi peste graniță cu avionul lui Mastacan? Crezi că nu știu...

Se lăudase ca un idiot la vreo beție în doi, și-acum ce mai putea să spună?

— Nu e adevărat...

— Ba e adevărat, pleci și mă lași! Lașule!

Se repezise la briciul lui abia spălat de săpun și vru să-l înșface.

Bărbatul o cîrpi violent peste obraz de două ori și-i făcu vînt în cada goală. Putea să-și spargă capul dar avu noroc. Scăpă briciul și începu să plîngă agățată de dușul mobil din care mai se scurgeau câteva picături de apă. În afara băii de faianță albă rămăseseră spînzurînd splendidele ei picioare, încălțate în pantofi cu tocuri, lovind nervos metalul exterior.

Încuie grăbit ușa și-și strînse geamantanul după ce cu o cheiță descuie rapid sertarul secret în care se afla cutia cu banii și bijuteriile puse deoparte.

Femeia se ridicase din cadă și lovea puternic în ușă.

— Am să te denunț, te am la mîină, știu tot! Ies de aici și spun tot.

Nu o mai ascultă. Trecuse sfertul de ceas. Numai de nu ar alarma vecinii nebuna asta! Pe urmă se liniști singur: nu mai avea nici o importanță, nimic. Aici nu se mai întorcea niciodată și pe Dora, de asemenea, nu avea s-o mai vadă. Coborî. Mașina îl aștepta. Un minut, în lift îi trecu prin minte că Costea n-o să se mai întoarcă și c-o să-l lase pe trotuar. Dar el era la volan, tăcut, placid, cu ochii aceia inteligenți care-l

măsurau fără curiozitate. Când îl văzu, deschise portiera, îi luă valiza și o puse în spate.

— Asta-i tot ? întrebă.

— Da, asta-i tot.

Mizdrache mai privi o dată clădirea cu mai multe etaje. De sus se mai auzea încă prin fereastra băii vocea disperată a femeii.

— Vă face scene, domnule inspector, zise Costea, vă iubește, ce vreți !

— Dă-i drumul, că n-avem vreme.

Se urcă lângă șofer și răbdă iar mulțimea care umplea străzile.

— Nu mai au somn. Proștii, cred că l-au apucat pe Dumnezeu de picior...

După o jumătate de oră se aflau la drum întins, în afara Bucureștiului. Orașul rămăsese în urmă. Mizdrache mai privi odată coroana lui de lumini. „Inconștienții, îi căină. Măine or să vină nemții cu Stukasurile și-or să-i facă praf, treaba lor !”

Tăcea crunt, fără să vadă nimic înaintea lui. Buickul sfoia egal.

— Ai telefonat la ai tăi, le-ai spus că mai întârzii ?

— Da. L-am rugat pe vecinul meu, e un negustor mai pri-copsit, să le spună că sosesc mai târziu...

— Te mai întorci în seara asta ?

— Da, e vreme...

Fericită natură și omul ăsta ! Se gândea cu groază că Mastacan auzise la radio vestea armistițiului și că plecase. Acum, noaptea ? se întreba de unul singur. Aeroportul său personal, aflat pe un mare islaz, nu avea pistă de decolare, nu avea faruri de iluminare, era imposibil să decolezi noaptea de pe un astfel de imaș, fără semnalizări, fără posibilități de orientare, cât era noaptea luminată de lună și cât ar fi un aparat ușor de sport.

— Nu putem merge ceva mai repede ?

— Cum vreți dumneavoastră dar mi-este frică să nu ne lase mașina în pană pe undeva...

— Riscăm...

Costea accelerează. Mizdrache abia acum își dădu seama cât de frică îi era. Ministrul lui avusese dreptate cândva. Era un mare rahat, asta era ! Crezuse toată viața că va ajunge întruchiparea unei mari figuri a poliției secrete și iată-l acum,

fugind, lăsând totul în urmă, pe neașteptate, luat prin surprindere. Avusese puțin talent, studiasse dreptul, făcuse o carieră de funcționar superior multumitoare, pe urmă intrase în politică și pe neașteptate, la izbucnirea războiului, când se ivise criză de oameni cu personalitate capabili de orice i se făcuse propunerea să intre în Siguranța Statului. Primise. Îl ispiteau banii și viața cu mult mai interesantă decât aceea de până atunci. Lui Mastacan îi plăcuse de la început, fără rezerve. Se înțeleseseră perfect, se mai certau, era firesc într-o asemenea meserie. Avusese mici succese la început, dar adevărata lui afacere, afacerea vieții, cum o numea Ciripoi, care fusese de fapt ? Oamenii aceia împotriva cărora luptase erau mai puternici decât ei. Ceea ce îl îngrozise pe parcursul anchetelor era faptul că simțea că ei nu sînt singuri. Ciripoi îi prinsese pe vînzătorul acela de ziare și pe nenorocitul de tipograf, îi schingiuisse și ce scosese de la ei ? Nimic. Ce făceau ei acolo, la Siguranță de fapt, contribuiau să preschimbe pe comuniști în niște eroi, asta făceau, pentru că toată lumea îi simpatiza și mergea cu ei. Și la drept vorbind ce societate apărau ei de fapt ? O societate condusă de cîteva familii intolerante care nu înțelegeau să împartă cu nimeni puterea și beneficiile lor. Lor, acestor oameni care le îndeplineau cele mai murdare servicii, ce le rămîneau decât niște rămășițe ? Cîteva femei deșuchiate, cîteva șantaje, niște salarii mai mari, poate puțină stimă la funcționarii inferiori, dar asta ajungea ?

Nu era mai practic să se întoarcă la București, să o caute pe Dora dacă va fi reușit să iasă din baie și să aștepte ce avea să se întîmple ? Poate mai există undeva o șansă și el nu o cunoștea...

— Mai e mult ?

— 40 de km, răspunse Costea.

— Bine...

Mașina mergea egal, rulînd cu 80 de km la oră pe asfalt. Trecură printr-un fel de tîrg, luminat și el ca în timp de pace. Toată țara înnebunise. Nu-i era somn deși oboseala îl măcina.

Ce șansă ? reluă raționamentul mut. Nu mai exista nici o șansă decât aceasta de a fugi cu avionul lui Mastacan. Unde să fugă ? Cine știe ? În Spania, în America de Sud... Dar cu

ce bani ? Caseta lui nu conținea mare lucru. Nu era sărac lipit pământului, dar nici o existență de nabab nu putea să ducă. Și pe urmă nu știa el ce-i exilul și schimbarea unei țări ? Nu știa el ce însemna să vii din altă țară, strein, metec... Speranța rămânea numai în geniul financiar al lui Mastacan, poate că el avusese grijă să depună ceva, pe undeva. O să-l șantajeze, o să scoată untul din el, nu o să scape ușor, nenorocitul ! Drum înapoi nu mai exista...

La unu și un sfert ajunseră la Căciulați. Costea cunoștea drumul. Mai fuseseră astă vară aici, tot el îl adusese, acum își amintea. Înaintau pe un drum prost de țară. Ferma lui Mastacan era ascunsă după o perdea de salcâmi. Când se apropia răriră lumini. Nu dormea nimeni. Însemna că aflaseră. Ce era îmbucurător era faptul că încă nu plecaseră așa cum bănuise. Costea claxonă prelung, se apropie o femeie, le deschise și inspectorul întrebă nerăbdător :

- Conașul e acasă ?
- Da, a venit de ieri.
- Ce face ?
- Joacă table cu domnul Miroiu...

Miroiu era aviatorul. Vreasăzică nu păreau tulburați de veștile teribile de la radio sau nu le aflaseră încă ? Mașina opri în dreptul scărilor cerdacului. Mastacan, mare, gras, numai într-o cămașă albă, cu trabucul în gură le făcea semne de bun venit.

— Ce-i cu tine, Mizdrache, la ora asta ?

Idiotul, ca de obicei, dormea pe el, nu știa nimic. Îl căutase de dimineață la birou, i se spusese că e plecat, știa că nu mai poate răbda căldura Bucureștilor, nu ceruse numărul de aici. Acum, inspectorul șef cobora cu brațele deschise.

— Bine ai venit !

Era sasisit de prezența pilotului cu care juca la nesfârșit table. În sfârșit vedea un om care-i aducea vești importante.

- Domnule inspector șef n-ați auzit nimic ?
- Ce s-aud ?
- N-aveți radio aici ?
- Ba da, dar îl țin mai mult închis, mă plictisește...
- Ia deschideți-l !

— Dar ce s-a întâmplat ?

— Deschideți-l, pentru Dumnezeu !

Mastacan rupse vârful trabucului și-l scuipă.

— Miroiule, deschide porcăria aia de radio ! Și-acum vorbește !

Mizdrache îi spuse pe nerăsuflăte cele ce se întâmplaseră în seara aceea.

— Vorbești serios ? se sperie de-a binelea celălalt.

— Vorbesc foarte serios.

Urcară treptele de lemn ale cerdacului și-l găsiră pe Miroiu căutând postul. Aparatul pîrîia, în sfârșit se auzi glasul spicherului repetînd emfatic comunicatul.

— „România a ieșit din război și a semnat armistițiul cu Națiunile Unite. În întreaga țară domnește liniștea. Cetățeni și cetățene, ascultați în continuare comunicatul Marelui Stat Major al Armatei...”

— E adevărat deci !

Mastacan se așeză pe scaun și uită să-și mai aprindă trabucul.

— Și-acum ce facem ?

— Fugim...

— Cum ? se miră surprins inspectorul-șef.

— Cu Miroiu.

— Știi ?

— Da.

Mastacan se ridică în picioare și-l luă de braț ducîndu-l mai departe.

— Avionul nu are decît două locuri, așa că, mă înțelegi, frate să-mi fii...

Lucrurile se complicau. El nu știa să piloteze și fără șeful său era ca și mort. În alte împrejurări i-ar fi spus de la obraz că nu-l interesează nimic : trebuia să plece, în noaptea asta sau cel mai târziu mîine în zori. Cele ce auzea îi răsturnau toate planurile. Poate că Mastacan, idiot cum era, habar nu avea de capacitatea avionului. Îi întoarse spatele inspectorului-șef și se adresă direct pilotului :

— Miroiule, lasă radioul ăla și zi-mi cîți inși poți să iei în avionul tău ?

Pilotul privea cînd la șeful său, cînd la celălalt. Nu știa ce să răspundă.

— Spune-i, făcu cu bunăvoință Mastacan, pe mine nu mă crede.

— Două persoane.

— Și dacă mă sui și cu ce-o să fie ?

— Nu se poate, ne prăbușim. Aparatul e vechi, o rablă. Totul e să trecem granița, cât mai e vreme...

— Se poate să plecăm chiar acum ?

Miroiu părea sigur pe el.

— S-ar putea.

— Poți să ridici aparatul în aer pe întuneric ?

— Da, am mai făcut-o.

— Și cu orientarea cum stai...

— Bine. Dacă trecem peste Iugoslavia sîntem salvați. În Italia sînt ca acasă.

— Cît îți trebuie ?

— Cîteva ceasuri bune.

— Ai benzină de rezervă ?

— De mult. Totul e pregătit.

— Și zici că numai pentru două persoane e loc ?

— Da.

— Atunci, haide !

Avea în mîină revolverul lui, un Colt. Lui Mastacan îi făcu semn să se așeze. Pleca oricum. Înapoi nu mai exista nimic.

— Nici o mișcare ! Haide, Miroiule...

Pilotul se ridică. Țeava revolverului se ridica amenințător.

Uitase ce era mai important. Îi ceru inspectorului-șef arma. Era în casă în haina lăsată pe spătarul unui scaun. Îl chemă pe Costea care sta nemișcat în mașină.

— Costeo ! Ia arma domnului Mastacan și nu-l scăpa din vedere pînă plecăm...

Șoferul urcă scările. Nu se grăbea, părea că ascultă orbește de Mizdrache.

— Vă distrug pe amîndoi, zicea cu voce răgușită și neconvinsă inspectorul-șef. O să vedeți voi pe dracu !

Celălalt se întoarse. Aducea haina cu totul.

— Pune-o în mașină și ține-l la respect pînă auzi motorul.

— Cum, plecați ? se miră Costea. Și eu ce să fac aici ?

— Tu te întorci la București cînd vrei, noaptea asta, cum ai spus. Nu ai telefonat vecinului că vii înapoi ?

— Așa e !

Mizdrache era încîntat de memoria lui. Totul părea să se aranjeze cum nu se putea mai bine.

Miroiu ezita încă.

— Și-acum, gata, unde e hangarul ?

— Urmați-mă, zise pilotul.

— Ai grijă de el, Costeo ! mai spuse Mizdrache peste umăr. N-o să te uit... La revedere, mă, și să știi că am să mă gîndesc la tine ca la un frate...

Hangarul, o magazie de cereale părăsită, adăpostea un mic avion cu două aripi, tip 1936, marcă franceză, altă dată aparat de performanță, acum numai un tip învechit de aeroplan de curse interne. Pilotul aprinsese lumina și scotea prelata. Totul părea pregătit cu grijă de multă vreme, omul se mișca cu îndeminare.

— Încotro e locul de decolare ?

Miroiu arătă izlazul bătut de lună din vecinătate.

— O să reușim ?

— De ce nu ? După douăzeci de metri ne ridicăm de la pămînt. Lăsați drăcia aia de revolver și urcați-vă !

Mai era ceva. Mizdrache își uitase geamantanul cu lucruri.

— Un moment, mă întorc. Am uitat esențialul.

Se gîndea cu groază că n-o să-l mai găsească la întoarcere, că pilotul o să decoleze singur. Urîtă treabă ! Făcu cîteva pași de-a-ndăratelea și strigă la Costea :

— Costeo, adu geamantanul ăla din mașină...

— Un moment... spuse șoferul.

Mizdrache îl supraveghea pe pilot. Acesta învîrtea cu energie elicea care începu să se rotească.

— Vă aștept, spuse ironic pilotul.

Costea sosea din spate cu geamantanul.

— L-ai adus ? întrebă Mizdrache.

— E la picioarele dumneavoastră.

Inspectorul se întoarse. Costea ținea revolverul lui Mastacan în mîină :

— Nici o mișcare, inspectore. Jos arma !

Mizdrache vru să tragă piedica, dar celălalt fu mai repede. Era aproape de el, mai aproape decît ar fi bănuît. Îl lovi scurt în încheietura dreptei și așeză piciorul peste Coltul căzut.

— Ce-ai înnebunit ?

— Miroiule, gata, vino încoace ! zise șoferul fără să ridice tonul. Ai grijă de Mastacan să nu facă vreo prostie.

Pilotul avea și el un pistol în mînă. Inspectorul-șef nu mai înțelegea nimic. Paralizase pe cerdac, privind la camenii de jos.

— Ce-i comedia asta ? întreba prost.

— Nu-i nici o comedie, domnule Mastacan. Vă rog să vă urcați în mașină, nu înainte de a-mi da mînile să vi le leg...

— Dar cum îți permiți ? Cine sînteți voi, mă ? se răsti el deznădăjduit, cu o ultimă energie. Cine sînteți, mă ?

Pilotul îl legase fedeleș pe Mizdrache și-l împinsese pe pernele Buickului, la spate. Pe Mastacan îl imobilizase dibaci într-o secundă.

— Pe ăsta, că-i mai gloabă, lasă-l în față, zise Costea, n-o să miște.

— L-am ambalat ca pe un colet, pînă la București nici nu tușește. Pornim ?

— Pornim, pînă nu se alarmează slugile...

— Și cu avionul ce facem ?

— Vin băieții după el, într-un ceas sînt aici...

Costea încălzea motorul. Mizdrache își revenise. Cu tinismul lui obișnuit îi întrebă pe cei doi :

— Comuniști ?

— Din 1936, spuse șoferul.

— În serviciul Siguranței...

— În serviciul Partidului...

Acum începea să înțeleagă. Mutul ăsta aflase totul de la ei. Așa putuse să evadeze Dumitrana de sub focul plutonului de execuție, așa aflaseră adresa lui Focșa. Doamne, ce simplu era totul ! Nu putea decît să-i admire ! Mașina pornise.

— Să mergem mai repede sau nu vă mai grăbiți ? întreabă Costea.

— Cum vrei dumneata, mi-este indiferent, și după aceea simți că-l învinge un somn căruia nu putea să i se împotrivească...

La ora trei dimineața inginerul Comșa tot mai telefona din postul său de comandă instalat în fostul palat al Lupeascăi de pe Aleea Alexandru, pînă acum cîteva ceasuri locuința personală a baronului von Killinger. Cadavrele fostului ambasador al Germaniei și cel al secretarei sale, învelite în două cearșafuri de olandă albă fuseseră scoase în grădină și de-acolo un camion militar le duseseră într-un loc necunoscut. O echipă a gărzilor muncitorești evacua arhiva personală a înaltului personaj, de la hîrțile mototolite în coșul de gunoarie și pînă la dosarele rînduite meticulos în rafturi. Trei sudori se sileau să spargă casa de bani, seiful secret al fostului ambasador. Tereza în fruntea unei echipe de femei curăța cu apă fiartă podelele de sîngele scurs prin covoare. Prin ferestrele deschise intra aerul acelei dimineți ce nu sosise încă, dar se anunța la fel de călduroasă ca ziua precedentă.

— De ce s-o fi împușcat, dragă ? făcea o femeie tînără, cam cumătră, pusă pe vorbă lungă.

— O fi avut și el necazuri ! glumi o alta, nădușită, grasă, îmbrăcată într-o rochie de stambă, numai flori.

— ăsta-i sînge spurcat, spunea cu obidă o muncitoare de la S.T.B., nedormită, mofluză, pornită, frecînd parchetul ca și cînd ar fi bătut pe cineva.

Tereza tăcea și-și vedea de treabă. Scotociseră toate odăile, și nu erau puține. Lucrurile rămăseseră intacte. Într-un cămin se găsisse un maldăr de cenușă. Killinger nu apucase să ardă totul, dar lucrurile mai importante se pare că da. Nu mai era nimic de făcut, trebuiau să se mulțumească cu ce se găsisse.

În curte domnea o vraiste nemaipomenită. Aleea Alexandru era plină de camioane militare, de motociclete și de curieri. Sus, la etaj, inginerul făcea verificarea posturilor fixe.

— Alo, Radiodifuziunea, la telefon Comșa, cu cine vorbesc ?

Se dădea codul și pe urmă el întreba iar :

— Cum e la voi ? Liniște ? Bine.

Pe urmă făcea alt număr :

— Alo ! Poșta, la telefon Comșa, care e situația ? Bună ? Nimic de semnalat ? Bine...

— Alo ! Telefoanele ? Aici Comșa, e bine ? Întăriți gărzile și schimbați-le din trei în trei ore... Vă trimit încă un grup, așteptați...

— Alo ! C.F.R.-ul, C.F.R.-ul ? Ce faceți, fraților, dormiți pe voi ? Care e situația ? Nimic de semnalat ? Ați pregătit grupurile de antiaeriană ? Nuuu ? Dar ce mai așteptați ? Credeți că o să fie moale ? Ori bănușiți că s-a terminat războiul ? N-ați auzit de cuvântul armistițiu ? Armistițiul e ceva care nu durează, să știți de la mine !

Cînd termină și cu celelalte centre se întoarse spre Dănciu-lescu. Acesta studia tăcut o hartă mare a Bucureștiului, plină de cruciulițe și cerculețe roșii.

— Cum stăm ?

— Ce se vede, spuse generalul de-acum în uniformă militară.

Inginerul Comșa mai puse cîteva întrebări și în concluzie îl întrebă pe omul din fața lui :

— Credeți că o să ne descurcăm ?

— Sînt toate șansele. Dacă lichidăm punctele astea, Capitala e curățată de nemți. Ne putem aștepta la un atac din exterior numai.

— Și regimentele din provincie ?

— Au plecat spre București de aseară, de la lansarea semnalului.

— Unitățile din Capitală ?

— Nu s-a înregistrat nici o defecțiune. Am trimis la Băneasa școlile de subofițeri de jandarmi.

Inginerul deschise aparatul de radio. Era încă devreme. Nu se auzeau decît cîntece îndepărtate, frînte de paraziții din atmosferă.

— Unii petrec, spuse cu un glas neutru. Buletinele de știri o să le auzim abia mai tîrziu.

— S-au întors cei de la Clinceni ?

— Încă nu. Pe drum au angajat o luptă cu o mică grupă de nemți. Am trimis întăriri.

— Au lucrat foarte frumos acolo. Ca militar pot să ți-o spun cu inima deschisă.

Dănciulescu îl privea pe inginer cu atenție. Acesta nu spunea nimic.

— Să-i feliciți pe băieți cînd s-or întoarce .

— Bineînțeles.

— Cine-i cu ei ?

— Un subofițer de aviație, Tomulete.

— Dezghețat băiat ! Nemții din București abia acum au aflat ce se întîmplă. Pe cei din Vatra Luminoasă, soldații mei i-au luat în pijamale. Dacă n-ar fi grupul ăsta de lîngă Casa de Depuneri, am fi mult mai liniștiți.

— Sînt mulți ?

— Destui și hotărîți. Dumneata îi cunoști ca și mine. Ferească Dumnezeu să-i apuce cheful s-o facă pe eroii, că-i ține !

Tăcură. Se auzeau apelurile telefonice din celelalte camere. Telefonistii răspundeau din ce în ce mai enervati. Unii cereau informații, alții așteptau comenzile, dar totul trebuia coordonat, nu era timp de pălăvrăgeală. Acum ieșea la suprafață ființa infantilă a oamenilor abia angrenați într-o astfel de acțiune de anvergură.

Fața adevărată a războiului nu se arătase încă și ei, cei mai în vîrstă, cei deprinși cu asemenea lucruri, nu se lăsau înșelați de aparențe, dar ce să le faci acelor copii mari care ardeau să tragă cu pușca ? Răbdarea nu era un sfătuitor bun pentru ei.

Apăru într-o motocicletă cu ataș Dumitrana cu Ina. Veneau de la Radiodifuziune. Femeia era istovită de nesomn, abia se mai ținea pe picioare.

— Ce-i cu voi ? întrebă inginerul.

— Gata, am lăsat gărzile acolo, ce-am de făcut ?

— Poate ar trebui să dormi puțin.

— Nu e vreme. Ina, ție ți-e somn ?

— Da de unde ! minți ea.

Și să fi vrut să dormi nu puteai în harababura asta, în zgomotele repetate de puști izbite de caldarîm, de apeluri radio și telefonice, în huruitul frînelor mașinilor și motocicletelor. Tereza o văzuse și se apropiase de ea :

— De ce nu te întinzi puțin ? Dincolo e un pat foarte bun. A dormit, ce-i drept, o putoare în el, amanta ăstuia, a lui Killinger, dar cred că n-o să te supere...

Dispărură amîndouă pentru un sfert de ceas. Mai tîrziu apăru și Mareș, îmbrăcat într-o scurtă de piele, plin de praf, zguduit și el pînă atunci de mersul pe o motocicletă. Fusese trimis încă de la miezul nopții să facă controlul barierelor.

În București nu intra și nu ieșea de la ora aceea nimeni fără o autorizație specială. Drumurile erau supravegheate de armată și de gărzile muncitorești. Nu se semnalase decât un scurt schimb de focuri la intrarea dinspre Giurgiu unde o mică unitate de antiaeriană germană încercase să forțeze drumul. Scurta bătălie se soldase cu câțiva morți și nemții fuseseră respinși. Mecanicul îi dădu pe scurt raportul lui Dumitrana care la rîndul lui îl informă pe inginer. Cercul era complet, Capitala se găsea ferm în mîna armatei și a forțelor insurecționale. Nu se semnalau opoziții serioase, practic nu mai rămăseseră de lichi-dat decât grupurile germane de la Școala de Război, de sus, din Cotroceni, și cel instalat în clădirea de lîngă Operă, unde se părea că se organizase o rezistență mai serioasă.

Cînd terminase să spună ce avea de spus, Mareș îl întrebă pe Dumitrana :

— Și ceilalți unde sînt ?

— Tomulete cu Niculescu vin încoace dinspre Clinceni. Încă se mai bat pe șosea cu un grup german.

— Nu știu ce mai e cu nenea *Dobre-nunți-botezuri*.

Dumitrana îl căutase în beciurile Siguranței încă în urmă cu două ceasuri, dar nu-l găsisese. Încăperile sinistre erau evacuate de mult. În clădirea cu patru etaje nu găsiseră decât patru gardieni care fuseseră luați pe sus, interogați, dar de la care nu reușiseră să scoată mai nimic, întrucît de toate afacerile instituției lor se ocupau „alții, mai îmbrăcați“, cum se exprimaseră ei cu destul umor. Dumitrana se întreba unde puteau ei să dea de bătrîn ? Nici lui și nici lui Mareș nu le trecu măcar o dată prin minte că tipograful fusese eliberat cu totul întîmplător, în urmă cu un ceas numai, din beciurile Prefecturii de către o grupă de muncitori.

10

Lucrurile se petrecuseră pe la orele trei. Zarva în beciurile puturoase ale casei lui Gavrilă Marinescu, cum i se mai zicea încă, începuse pe la unsprezece cînd un gardian coborîse scările și le strigase tuturor :

— Gata, frăție, scăpați și voi, că vă dă drumul ! A căzut guvernul !

Lală tocmai *facea un cap* și cînd auzise vestea rămăse-se cu briciul în aer.

— Nu se poate !

— S-a zis cu Mareșalul, l-au dat cu cracii-n sus !

— Ce spui, domne ?

Borfașii se buluciseră la gratii :

— Gata, coconilor, gata prepelițelor, vine amnistia și scă-păm ! Nu se poate să nu ne dea drumul...

— Și cine-a venit ? întrebau alții mai curioși.

— Cine să vină ? Comuniștii, liberalii, țărăniștii, cine mai îi știe !

— Aștia ne fac oameni !

— Asta s-o crezi tu, nu au ei nevoie de manglitori, aici putrezim !

Apăruseră biștarii, gardianul își înfundase buzunarele cu sute și abia prididea să țină seama de la cine ia.

— Uite, scrisoarea asta.

— Mie mi-aduci un ziar !

— Îl chemi pe domnul Lichiardopol de la Finanțe, cu el am treabă. Să mă puie pe listă...

Lală părea cel mai nenorocit dintre ei. Se duceau mușteriii lui, se golea pușcăria și el pe cine mai tundea ?

Pungașii se buluceau spre gratiile ce îi despărțeau de locul gardienilor. De afară nu mai sosea nimeni. De sus se auzeau zgomotele orașului în sărbătoare. Nimic nu era mai trist decât să stai aici, închis, în căldura asta, în păduchii aștia și să auzi cum dincolo, deasupra, pe trotuare o lume liberă, veselă umbla de colo pînă colo.

— Vrem libertate ! începură să strige câțiva, la început în bătaie de joc, pentru că nu credeau în ceea ce spuneau, pe urmă din ce în ce mai convinși că vor fi auziți de către cineva de sus și că vor fi scoși de aici.

Urletele se înmulțiră, era o isterie colectivă, de neoprit. Aproape cincizeci de inși, cîți încăpeau în beciul sordid, strigau cît îi țineau puterile. Paza coborî în goană să facă ordine. Fuseseră aduse furtunurile cu apă de incendiu și gardienii începură să-i stropească. Era greu însă să-i potolești.

— Li-ber-ta-te ! Li-ber-ta-te ! strigau în cor, uzi pînă la piele, cu zdrențele lor murdare, lipite pe corpurile slăbănogae.

— Mă, aveți răbdare ! se rugau de ei gardienii. Acuși se semnează amnistia. Noi fără ordine nu putem să vă dăm drumul.

Borfașii erau întăritați, se îndemneau unii pe alții, fără răgaz :

— Nu vă lăsați, fraților, dacă facem caterincă nu ne rabdă ei, aud-ăi de sus, aude poporul și ne eliberează !

— Li-ber-ta-te ! Li-ber-ta-te ! strigau ca apucații.

Prefectura părea că ia foc de atîta vuiet. Coborîră și funcționarii, parlamentară cu ei, nu era chip să-i facă să înțeleagă ceva.

În mulțimea aceasta tulburentă un singur om aștepta cu resemnare. Era tipograful. Stătea cu Lală, rezemați de zidul umed al beciului și priveau la ceilalți.

— Dumneata nu vrei să ieși de aici ? îl întrebuse Dobre pe nebun.

— De ce să ies ? Pe cine mai tund ?

— Te angajezi undeva, îți deschizi un atelier...

— Nu am bani de chirie, nu am scule, mîna îmi tremură, s-a dus Lală. Aici e binele meu.

Pe tipograful îl cuprinsese o milă imensă de omul de lîngă el. Zarva celorlalți nu se potoli decît după miezul nopții cînd borfașii își dădură seama că nu era nimic de făcut. Adormiră pe rînd și-i lăsară în pace.

— Și dumneata ce-o să faci cînd o să ieși de aici ? întrebă Lală la rîndul său într-un tîrziu.

Tipograful nu știu ce să-i răspundă. Încă nu avea sentimentul eliberării. Mai îl dureau rănile căpătate la interogatoriu, se găsea într-o apatie periculoasă, nu mai rezista la vîrsta lui nici bucuriilor. „Mă duc la atelier și dorm o săptămînă“, își promisese. De fapt abia aștepta să-i vadă pe ceilalți, să afle ce se mai întîmplase *afară* de cînd îl prinseseră, dar pînă nu se vedea în stradă, nu putea să fie sigur pe nimic. Pe la unu ațipi și nu se trezi decît la zgomotul unor bocanci apăsați care coborau treptele. Dincolo de gratii apărură gardianul-

șef însoțit de patru muncitori, cu banderole pe brațul stîng. Aceștia aveau fețele ostenite de nesomn și priveau la fiecare cu atenție.

— Ai vreun politic pe aici ? întrebă unul.

Gardianul-șef dădu din umeri.

— De unde dracu, numai marfă a întîia ! Marditori, hoși de buzunare...

Borfașii se treziră.

— A venit cu liberarea ! strigă unul tare și toți se ridicară în capul oaselor.

— Care ești, domnule ? Care ești ?

Se buluciră lîngă gratii, rugîndu-se în cor :

— Scoteți-ne de aici, fraților, n-am făcut nimic, justiția e de vină !

Dobre-nunți-botezuri își făcu loc printre ei :

— Cine sînteți ? întrebă cînd ajunse în fața celorlalți.

— Un grup de la Herdan.

— Ce căutați ?

— Politici...

— Eu sînt politic.

Hoșii începură să rîdă în hohote.

— Ia te uite la boșorogul ăsta. Dacă tu ești politic, atunci noi ce sîntem ?

— Și mă rog ce-ai făcut ? L-ai băgat în mă-sa pe Mussolini sau te-ai luat de soacra lui Mihăiță ?

— Politicii stau la Malmaison, la lux, aici e păduchernața națională !

— Te-ai uitat azi dimineată în oglindă să te vezi dacă ai mutră de politic ?

— Ce, vrei să scapi de otelul nostru, clasa a întîia, cu confort, apă curentă și păduchi cît lîntea ?

— Gurrria ! strigă unul din grupul de la Herdan.

Se făcu tăcere ca într-o biserică.

— Cum te cheamă ?

— Dobre. Sînt tipograf.

— Și cum ai ajuns aici ?

— M-au trimis de la Siguranță, nu știu de ce...

— O să vedem noi, deschide-i !

Gardianul-șef luă cheile și deschise. Borfașii se buluciră dînd să iasă.

— Nu mișcă nimeni ! amenință șeful grupului arătînd armele celor din spatele său. Cînd v-o veni rîndul, că n-o să umplem Bucureștii cu pungași !

Dobre ieși afară.

— Complimente Mareșalului de la noi ! strigau hoții din spate.

— Să aibă grijă de el să n-ajungă ca noi !

— Huo ! Huo !

— Li-ber-ta-te ! Li-ber-ta-te !

Erau niște copii mari, asta erau. Tipograful urcă cu liftul pînă sus, oamenii care-l însoțeau găsiră registrul în care fusese notată intrarea lui și data, precum și locul de unde venea. Nu mintise. Îi strînseseră mîna.

— Vrei să te ducem undeva ? întrebă șeful lor, muncitorul acela negricios, cu o față lată, bine bărbierită, deși era atît de devreme.

— Nu, mă descurc și singur. Mai avem un tovarăș. Cel care m-a trimis aici spunea că o să-l aducă încoace.

— Să cercetăm.

Gardianul aduse din nou registrul.

— Cum îl cheamă ?

— Gică-hau-hau...

Muncitorii de la Herdan îl cunoșteau.

— Nebunul de vindea *Signal* la gară ? L-au prins și pe el ?

— Da, l-au bătut de l-au smintit.

Gardianul șef căută în toate hîrtoagele. Nu-l găsi. Cine știe prin ce beci zăcea nenorocitul ! Era vremea să plece. Ajuns în curtea prefecturii, *Dobre-nunți-botezuri* respiră adînc. Era într-adevăr liber, toate se încheiaseră cu bine în ce-l privea. Dar ceilalți ? Unde erau ceilalți ? Trebuia să-i găsească cît se putea de repede. Ieși și văzu strada plină de afișe și resturi de ziare : foile edițiilor speciale de seară. Citi proclamația noului guvern de coaliție, atent, nelăsînd să scape nici un cuvînt. Se luminase bine de ziuă. Apăruseră măturătorii cu tîrnurile lor. Își vedeau de treabă ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. Tipografia „Coresi“ nu era departe. Douăzeci de minute de mers pe jos. Trecu o stropitoare care udă asfaltul încă rece. Bătrînul se opri o clipă locului. Oasele încă îl mai dureau, dar asta nu mai avea nici o importanță acum...

La cinci dimineța grupul lui Tomulete ajunsese la bariera Bucureștilor. Mai pierduseră cinci oameni, dar reușiseră să se desprindă de încercuirea neașteptată a nemților, o companie rătăcită pe șoseaua Alexandriei, care, alarmată de evenimentele nopții se angajase într-o luptă oarbă și fără șansă. După un schimb de focuri care durase mai mult de o oră, camioanele militare ale grupului aviatic Clinceni se desprinseseră și porniseră spre Capitală. Sergentul-major înjura de mama focului pentru că se aștepta la orice, mai puțin la încrucișarea asta neașteptată de amabilități. La linia ferată din fața barierei armata ocupase poziții de luptă, se săpaseră tranșee și se zăreau de departe piramidele de saci de nisip. Apărură căștile verzi de război și începu controlul. Un post telefonic mobil care ținea legătura cu Comandamentul general al Capitalei întreba de zor :

— Alo, Cocorule ! Alo, Cocorule ! Aici Tulnicul, Tulnicul n-auzi, ce dracu ! Avem niște camioane cu militari venind dinspre Alexandria. Ce facem, că n-au acte ?

— Păi de unde să aibă acte ? întrebă o voce iritată. Ve-deți și voi ce e cu ei...

— Nu ne luăm răspunderea !

— Pe dracu ! Sînt români sau nu ?

— Sînt.

— Militari ?

— Militari.

— Atunci lăsați-i să treacă. I-ai numărat ?

— Da.

— Cifra.

— Șase. Plus cinci morți între care și o femeie.

— Cu cine s-au bătut ?

— Cu un grup german care se refugia spre Alexandria.

— Atunci de ce-i mai ții pe loc ?

— Unde să vină ?

— La comandament, în Aleea Alexandru.

— Bine, să trăiți !

Le dăduseră drumul. Tomulete tot mai înjura, nu se știe pe cine.

— Aşa-i la război, camarade ! făcuse filozofic cel ce comanda pîlcul de ostaşi de la barieră.

— Ce război, mă, ce război ? se rătoi la el un aviator, o să vedeţi voi numaidecît ce-i ăla război...

Pe platforma unui camion stătea cu o mutră prostită Niculescu. Lepădase de mult haina smokingului, Păstrase numai pantalonii negri cu lampasuri, făcuţi ferfeniţă acum. Cămaşa albă, fără plastron, era minjită de iarbă, verde toată, ruptă în coate şi sub subsuori. Scăpase şi de data asta şi amuţise privind trupurile învelite în foi de cort ale celor pe care-i ştiuse vii pînă acum cîteva ceasuri. Să nu fi fost trupul femeii parcă s-ar mai fi împăcat cu cele ce se întîmplaseră sub ochii lui, dar aşa se simţea responsabil de moartea Martei, nu ştia nici el bine de ce. O disperare ce nu putea fi înfrîntă îl stăpinea. Nu auzise nici cearta lui Tomulete cu cei de la barieră, nici înjurăturile aviatorilor, se trezise pur şi simplu în curtea Comandamentului, în mijlocul unei mulţimi agitate de civili şi militari care dădeau sau primeau comenzi. Totul urla aici, prin ferestre se auzea tăcănitul maşinilor de scris, telefoanele sunau încontinuu, voci bărbăteşti se răsteau cuiva din eter, se insultau oameni necunoscuţi, li se spunea cu ură că sînt idioţi, nătîngi, că vor răspunde cu capul, pe urmă vocile se domoleau, deveneau rugătoare :

— Pricepe, domnule, tovarăşe, cum dracu vrei să-ţi spun, că nu e timp de pierdut şi că trebuie să faci cum îţi dăm noi ordin.

Niculescu coborî. Îi amortiseră genunchii. Ceilalţi îl părăsiseră. Tomulete dădea raportul cuiva sus, într-o odaie plină de militari şi de civili, între care se aflau inginerul Comşa şi Dumitrana. Povestise totul fără multe cuvinte, sec, ostentiv, regretînd că dintr-o întîmplare nenorocită mai pierduse cinci oameni în afara celor lăsaţi la aerodrom. Era uşor rănit la braţ, Tereza şi cu Ina îl pansau, după ce-i smulseseră cu forţa mîneca hainei militare şi mai apoi cămaşa kaki, năclăită de sînge.

— Auzi dumneata să mi se întîmple mie una ca asta ! se căina la infinit, acum după ce nu-l mai asculta nimeni.

Jos, în curte, Mareş tocmai ieşea pe uşa masivă a clădirii. Se pregătea să încalce pe un BMW masiv, rablagit, rechiziţionat cine ştie de unde, cînd îl zări pe student cu mutra lui aiurită ce nu putea fi confundată cu a nimănui.

— Hei, făcu mecanicul, ce-i cu tine, studentule ! Te-a hipnotizat careva ?

— Mareş !

Se îmbrăţişară.

Vru să mai spună ceva, dar deodată îşi dădu seama că pe targa pe care cîţiva muncitori coborau cadavrele celor din autotocamion se afla trupul Martei. Păli, îi luă repede braţul şi vru să-l îndepărteze. Celălalt simţi că ceva nu e în regulă şi se opri :

— Ce-i cu dumneata ?

— Nimic, dă-mi o ţigară...

În curte apărură şi Ina cu Tereza. Aveau fiecare în mînă cîte o lădiţă de tablă cu cîte o cruce roşie pe ea.

— V-aţi găsit în sfîrşit ? întrebă Ina, roşind uşor, aşa cum păţea de cîte ori se reîntîlnea cu Mareş.

— După cum vezi...

Niculescu binecuvînta venirea femeilor acestora. Din spate se auzi o voce neplăcută :

— Faceţi loc să ducem targa asta !

De sub foaia de cort se iviseră cîteva şuviţe de păr blond, atît de artificiale, atît de fără viaţă că-ţi venea să urlî.

— O femeie ? Moartă ? întrebă Tereza.

O recunoscuse fără să ridice învelişul aspru. Strînse pumnii ca să nu spună ceva, dar era prea tîrziu. Mareş o văzuse şi el pe Marta.

Împietrise la doi metri de targa care trecea pe lîngă el ducînd acel trup îngheţat pentru totdeauna. Ina privi şi ea chipul acum dezvelit al femeii moarte. O clipă numai, o secundă ucigătoare, lungă, ghicind totul fără să întrebe ceva. Tereza izbucni fără să mai poată să se oprească în plîns. O apucară de umeri şi studentul şi Ina.

— Taci, pentru Dumnezeu, taci !

Bătrîna nu putea să se oprească. Rupea cu unghiile cămaşa studentului.

— Eu sînt vinovată ! Nu trebuia, nu trebuia !

Îl uitaseră pe mecanic care nu se mişca din loc. Targa fusese urcată într-un autobuz galben, alături de altele, şi ele purtînd cîte un cadavru.

— Unde-i duc ? întrebă acesta încet, abia auzit.

— Cine știe ? dădu din umeri un sanitar.

Mareș auzi atunci sughiturile Terezei și îi văzu fața scaldată în lacrimi. Ina nu îndrăznea să se uite la el. Plîngea și ea, în tăcere. Gura i se strînsese într-un rictus dureros.

Furios, orb de mînie, se întoarse spre ele și urlă cît putu de tare :

— Să tăceți ! Să nu vă mai aud ! Cine plînge aici ? Și de ce plînge ?

Nu-i răspunse nimeni.

— Radio Donau dă mai departe situația atmosferică pentru Balcani. Dorm, săracii...

Se întorseseră iar în casa studentului din Buzești pînă la noi ordine.

Niculescu îl privi pe Mareș. Acesta moțăia ușor.

— M-auzi ?

— Te-aud.

— Londra salută ieșirea noastră din război și ne dă sfaturi medicale. Au umor. Moscova o s-o auzim peste jumătate de ceas...

Căută puțin pe scala aparatului de radio, ascultă cîteva posturi, prinse frînturi de marșuri, vreo cîteva valsuri și lăasă deschis la întîmplare, undeva, la Sofia sau la Bratislava, unde se auzea un pian cîntînd ritmic.

— Ora de gimnastică, rise amar studentul. Ce spui ? Oamenii mai fac și acum gimnastică după muzică. Era și timpul ! Hei, Mareș, trezește-te...

Mecanicul tresări. Se ridică în picioare. Era frînt de oboasă, dar nu asta îl făcea atît de posomorît. Niculescu trîncănea într-una ca să-l scoată din apatie :

— Crezi că nemții n-or s-o șteargă cu coada între picioare ?

Mareș se apropie de fereastră și respiră aerul rece al dimineții.

— Tot naiv ai rămas ! În locul lor, ai da Balcanii, așa, pe tavă ?

— Bineînțeles că nu !

— Atunci ?

— O să ne batem. De-abia aștept. Am de mult treabă cu tipii ăștia !

Mecanicul îl privi.

— Cu instrucția militară pe care o ai, bătaia e ca și pierdută. Vezi mai bine ce spune la radio...

Niculescu se trânti pe pat, protestînd zgomotos :

— Ba, te rog, te rog. Dacă vrei să afli : cei mai buni militari au fost tot civili. Și la urma urmei, ce tot te lauzi atît ? Doar n-ai avut cînd să-ți însușești frumoasa meserie a armelor...

— Destul cu vorba, o să sculăm toată casa. Vezi mai bine ce se mai aude.

— Nu se aude nimic, omule. Mapamondul abia face ochi. Bună dimineața, doamnelor și domnilor ! Postul nostru de radio vă dorește o zi fericită și spor la lucru. Comunicatele Marilor State Majore : pe frontul de est : nimic nou, unde ești Eric Maria Remarque?... Ba, nu, pardon : România, doamnelor și domnilor, a încheiat armistițiul cu Națiunile Unite, bravo, bravo, bravo...

Celălalt nu-l asculta. Studentul simți cît de falsă îi era veselia.

Mareș căuta un post. Limba aparatului de radio se plimba în gol.

— Degeaba. Nu te uiți la ceas ? E devreme. Chiar în război se doarme.

— Ai noștri cînd deschid emisiunea ?

— Peste cinci minute.

Mecanicul renunță.

— Ce spui ce dimineață frumoasă ? Toată viața m-am sculat devreme, numai astăzi, nu știi ce am, aș tot dormi...

Niculescu se ridică într-un cot.

— Să-ți dau niște Pervitin. Îți trece somnul cum ți l-aș lua eu cu mîna.

— Nu-i nevoie.

Își privi ceasul de la mînă.

— Dumitrana va fi aici numaidecît cu radiotelegrafistul. N-a dormit nici el toată noaptea.

— Tu mi-ai spus ce-ai făcut noaptea asta ?

— Am controlat barierele, am căutat-o pe maică-mea...

— Și ?

— Trăiește. A scăpat de bombardamente. Pe urmă am umblat pe străzi, am privit mulțimea care petrecea. M-am oprit în Piața Palatului, am jucat cu niște oameni necunoscuți, aș fi vrut să le spun tuturor că sînt comunist, că mă bucur că pot să le-o mărturisesc fără frică...

— Dar n-ai făcut-o, nu-i așa ?

— Aveam treabă. Pe urmă m-am întors în Aleea Alexandru. Asta-i tot.

Mareș se apropiase de fereastră și privea strada veche și cunoscută acum.

— Cît timp a trecut de cînd am fugit de aici ?

— Nu e atît de mult. Nici douăzeci de zile.

— Așa e ! nu vrei să mai încerci la radioul ăsta ?

Studentul se ridică și căută postul Donau. Vorbeau. Îi făcu semn cu ochiul celui alt :

— ăștia dorm mai departe : auzi. În spațiul aerian al Balcanilor este liniște, nu se semnalează incursiuni inamice. Te cred și eu ! Bravo, mă tată, țineți-o tot așa ! Spune-mi, șefule, crezi că o dată cu chestia asta s-a dus dracului tot frontul ?

Mareș căută ziarele din ultimele zile.

— Stai să vedem care-i situația exactă...

Desfăcu cele două pagini ale unei gazete de dimineață și citi toate titlurile. Așa, va să zică ; sinuciderea din strada Blănari. Juventus a achiziționat un centru înaintaș tînăr de la o echipă din provincie, falimentele nu ne interesează... Situația pe frontul de est : calm, calm, așa scrie. Încolo, ce mai vrei ? Retragere pe pozițiuni „dinainte stabilite“. Nimic. Nimic despre mișcările de rezistență...

— Cred că o vor șterge și din Grecia. Au un singur avantaj, își scurtează fronturile. Spune-mi, Mareș, crezi că noi o să stăm cu mîinile în sîn ?

Mecanicul dădu hotărît din cap :

— Ar fi de necrezut, tu ai putea să rabzi să nu te bați pușin ?

— Păi nu ți-am mai spus că am o socoteală cu ei...

Rîse silnic și căută Bucureștiul după ce-și privi ceasul. Spicherul tocmai se adresa ascultătorilor :

— Doamnelor și domnilor, dragi tovarăși, bună dimineața...

— Asta e pentru noi, zise Mareș. E prima oară cînd în România se spune la radio cuvîntul tovarăș. Studentule, nu crezi că s-a întîmplat ceva care a dat toate lucrurile peste cap ?

Fu repetat comunicatul din seara trecută și se citiră telegramele comandanților de unități din provincie.

— Merge bine. Armata n-a suferit nici o defecțiune. Va fi mai ușor decît mă așteptam. Iată ce înseamnă să duci o politică împotriva tuturor. Mareșalul a crezut că ordinele lui sînt suficiente pentru ca să dobindești și credința oamenilor.

Jos claxonă o mașină. Mareș privi afară. Un Jeep verde cu capota desfiăcută se oprise chiar în fața gangului. Din el coborîră Ina, Tomulete și Dumitrana. După cîteva clipe le auziră pașii pe scări. Niculescu deschise larg ușa și-i primi cu chiote, îmbrățișîndu-i pe rînd.

Dumitrana se apropie de Mareș și-l strînsese în brațe :

— Iată-ne iar laolaltă ! La comandament n-am avut timp să fac asta ! Ina, ce spui ce noroc am avut cu toții ?

Femeia se apropie de Mareș și-l privi puțin, o clipă, cu puțină durere și prietenie și după aceea își lipi buzele de obrazul lui neras.

— Ce face maică-ta, a scăpat ?

Mecanicul nu-i răspunse numaidecît.

— A scăpat, zise încet, după o vreme.

Odaia se umplu de zgomot de voci amestecate de rîsete și de strigătele studentului. Tomulete scoase un pachet de țigări și le întinse pe rînd fiecăruia. Vorbeau, toți deodată, aproape fără să se asculte unul pe altul. Ina se așeză lîngă Dumitrana și îl chemă și pe Mareș, alături :

— Stai aici, lîngă mine. Ah, ce bine este să trăiești, să știi că s-a terminat cu toate porcăriile...

Mecanicul rămase în picioare lîngă fereastră.

— Ce credeți că era să pătească bărbatul meu, spuse femeia precipitat.

Povesti ceva fără cap și coadă, repede, cum nu vorbea niciodată. Mecanicul își dădea seama că voia să-l scoată din gîndurile lui negre.

Niculescu o întrerupse după o vreme :

— Spuneți-mi mai bine care e situația la ora asta ?

— Să vă spună Dumitrana. El vine de la C.C.

Toți îl priviră.

— S-au limpezit toate lucrurile, copii... Sigur e faptul că guvernul e arestat.

— Cum, cu Mareșal cu tot ?

— Toată șleahta.

— Și armata ? întrebă Mareș.

— Armata abia așteaptă să le tragă o chelăneală nemților. Peste două ceasuri voi ști totul.

Niculescu își lovi fruntea cu palma :

— Deci dumneata lucrei pe linie de C.C., halal să-ți fie. Niculescule, se certă singur, cu toate astea mai vorbești ca și cînd ai avea zdrențe la gură. Scuzați tovarășe !

Dumitrana îl potoli cu un gest :

— Lasă prostiile și spune-mi : poți să ajuți la instalarea unui post de radio ?

— Oarecum...

— Ce-i aia, oarecum ? Ne trebuie urgent un post de radio pentru coordonare...

— Se face, se face. Doar știi ce meserie am. Dar unde ți-e omul ?

— Vine numaidecît. I-am lăsat adresa.

— Cu toate celea...

— Cu toate celea. Acum să te văd, laudărosule care luai bani proștilor ca să le repari cutiile lor de conserve...

— Ei, mare-i Dumnezeu !

— Trebuie să împărțim armele, spunea Dumitrana. Depozitele noastre sînt deschise de azi-noapte. S-a tipărit apelul Frontului Patriotic în vederea creării gărzilor cetățenești. Unde credeți că am putea instala un sediu ?

Studentul îl privi mirat.

— Cum, o să dăm oricui bunătate de pistoale, luate numai eu știu cum ?

— Nu oricui, îl potoli Dumitrana.

Sergentul-major Tomulete se căuta cu mina validă în buzunarele uniformei și scoase un ziar proaspăt tipărit cu cerneală neuscată :

— Poftiți !

Era un exemplar al ziarului România Liberă, o foaie de hîrtie, acoperită cu litere negre pe o față și pe cealaltă. Citiră pe rînd cu infigurare textul apelului Frontului Patriotic.

— Pe nenea Dobre l-ați găsit ? întrebă Mareș pe Ina.

— Da. S-a întors la tipografia lui acum o jumătate de oră. L-am lăsat să doarmă.

Dumitrana se ridică.

— Iată câteva delegații pentru voi. Deocamdată avem Jeep-ul ăsta. Puteți rechiziționa orice mașină, în afară de autocamioanele armatei. S-a înțeles ? Vi-l las aici pe Tomulete care se va ocupa de instruirea celor care vor să intre în gărzile patriotice. În momentul acesta, oamenii lipsesc pe garduri apul. Până diseară trebuie să înarmăm pe toți cei ce se vor prezenta. Nemții au trupe în jurul Bucureștiului și se bănuie că ne vor ataca...

De jos se auzeau vocile primilor trecători.

— Câte arme avem ? întrebă Mareș.

— Nu prea multe, dar cred că vom obține și câteva depozite militare. Până atunci, unde se poate face un centru de distribuire ?

— Aici, zise Niculescu repede. Il evacuăm pe dentist. Jos e liber pentru că madama aia care ghicea e plecată, dispersată. Va să zică : sus, la cucurigu rămîne biroul de coordonare, la etajul I, la Weiner, instalăm Marele nostru Stat Major și jos : magazia de armament...

Dumitrana îl privi pe Tomulete :

— Ce spui ?

— Nu cred să fie loc. Ne trebuie ceva mai mare, o casă cu o curte, pentru instruire, să ne putem mișca...

— Altceva ?

— Cine o să se ocupe cu cazarea și cu hrana gărzilor ?

— Ce faaace ? sări ars studentul. Ce hrană ?

Sergentul major îi făcu semn să tacă.

— Ne trebuie un dormitor comun și o bucatărie. Vor fi oameni destui. Din momentul acesta devin soldați și trebuie să ducă o viață de soldați. E nevoie de o clădire încăpătoare. Și cât am văzut eu venind încoace, pe aici au cam tras domnii americani cu bombe.

Niculescu se gândi puțin și spuse :

— Stați că știu eu ceva... În spate, a rămas neatinsă Baia Comunală. Ar fi foarte bună pentru dormitoare. Unde mai pui că are și dușuri și o curte foarte largă. Așa, pe Grivița se

mai găsește și clădirea unui regiment, dar cit am înțeles nu trebuie să ne amestecăm în treburile armatei. Soldații au fost evacuați după primele bombardamente, dar poate au mai lăsat ceva în magaziiile lor. Mă gândesc la câteva mitraliere...

Dumitrana îl întrerupse :

— Ce mitraliere, tunuri antitanc ne trebuie, dar de afacerea asta are cine să se ocupe ; e vorba unde se află baia...

— Nici trei sute de metri de aici...

— E-n regulă ! Acolo ne așezăm. De altfel o să mai primim câțiva instructori...

De jos se auzi claxonul.

— Pe noi ne cheamă, spuse Ina.

Mareș părea absent la toate acestea.

Dumitrana se apropie de ușă.

— Trebuie adunat totul la un loc, oameni, arme. Tomulete, știi ce ai de făcut. Mergi cu el — îi arată pe Niculescu — pui imediat plantoane și aștepti ordinele mele. Mareș, răspunzi de tot. Sergentul se va ocupa de instruire. Tu ești, ca să zic așa, primul comisar roșu. Îți convine ?

— Ce-i aia să-mi convină ? Aștept ordinele.

— Atunci rămii aici până vine omul cu aparatura și după aceea mergeți acolo, care-i adresa ?

— Grivița 345, imediat după colț, în fața unei biserici, o să găsească șoferul...

— Noroc...

Dumitrana ieși, urmat de Ina. Peste două secunde se auzi de jos motorul Jeep-ului.

— Ce-o să fie pe dentist când o auzi pe cine a avut deasupra capului ! se bucură Niculescu.

Îl pofti pe Tomulete să stea pe pat :

— Ia loc. Nu vrei să dormi puțin ? Oi fi obosit... întrebă după aceea.

— Acum nu, mi-a trecut somnul.

— Totuși, stai colea întins. Noi o să ne mai distrăm puțin cu aparatul ăsta de radio. Somn ușor...

După câteva minute numai, Tomulete sforăia.

— Ostenit, săracul, zise studentul privindu-l cu atenție pe mecanic. Dacă-ai știi ce ne-am distrat azi-noapte cu toții...

— Lasă asta, protestă Mareș, ca și când l-ar fi lovit drept în față cu ceva. Caută radio Donau și vezi dacă au aflat.

— Aș! Deocamdată surpriza e generală. Europa doarme și noi...

— Vezi ce spune Moscova...

— Închide... ptiu, Dumnezeu' mării ei de afacere! Am uitat că sîntem liberi! Ce spui? Cum se formează deprinderile! Deschide fereastra, să se audă adevărul afară. Am să sparg toate geamurile!

Se auzi semnalul cunoscut al Moscovei și în curînd vocea crainicului de la emisiunea în limba română. Studentul vorbea singur:

— Ah, batiușca, de cîte ori te-am ascultat cu suflul la gură! Hai, zi-i mai repede, așa, felicită-ne pentru ce-am făcut, spune-ne: Bravo!

— Vreau să-l aud pe el, nu pe tine, îl opri Mareș.

— Ce, eu nu vorbesc frumos?

— Ba da, dar taci pentru numele lui Dumnezeu o dată...

Comandamentul sovietic anunța ruperea frontului de la Iași și deruta generală a trupelor germane. Se dădeau lupte locale în vest și aveau loc bombardamente intense în Germania.

— Deocamdată e proaspăt totul! Stai să mai auzi! Așa, frăților! Mai repede, încoa, să scăpăm de ciurma brună, așa: Focșani, Iași, Ițcani, Valea Largă...

— Merge, merge strașnic, băieți.

Jos claxonă un automobil. Mareș se duse la fereastră și spuse:

— Mi se pare că a sosit omul cu postul de radio. Să mai urce?

— Nu, cobor eu imediat, fă-i semn să aștepte. Tu ce faci?

— Stau aici pînă te întorci. Ia un ordin de rechiziție cu tine. Dacă te întrebă cineva cine ești, spune-i că se află în fața generalului Niculescu, comandantul forțelor patriotice din sectorul Grivița. Ai o armă?

— Am avut. Am uitat-o azi noapte pe undeva.

Studentul deschise ușa dinspre balcon și se întoarse după cîteva secunde cu un Parabellum și cu trei încărcătoare pline de cartuse.

— Ține-le! Mi le-a adus barza azi de dimineață.

Mecanicul îl privi:

— Bravo comunist ilegalist! Du-l pe omul nostru și întoarce-te!

— Și cu el ce facem?

Îl arătă pe Tomulete.

— Îl sculăm. Nu-i timp de dormit.

— Atunci am șters-o.

— Să nu uiți să-i dai salutări din partea mea administratorului!

— Cred că nu găsesc pe nimeni. Au fugit toți ca șoarecii de pe Grivița noastră. Numai aici, doi eroi...

— Haide, cară-te, vorbă lungă...

Se însera. Oamenii erau oboșiți și cîte unul ațipea cu capul pe masă. În curtea pătrată, înconjurată de ziduri, se stingeau lumina soarelui. Pe pietrele pavajului, știrbite la bombardamente, alergau cîteva necunoscuți. Tomulete, ajutat de doi plutonieri, arăta într-un colț cum se face o piramidă de puști. În față, la intrare, alți doi instructori, cu capele soldățești pe cap, comandau unei grupe de zece inși:

— La dreapta! La stînga! Nu e bine, camarade! Mai vioi, mai vioi, haide încă o dată...

Sub un zid, un sublocotenent spunea tare unui bărbat în vîrstă, cu părul alb:

— Nu așa, ține bine grenada că sări în aer cu ea. Nu mai sîntem în războiul cu turcii. Ce crezi dumneata că ai în mîină un buchet de flori?

De deasupra, de la etajul al doilea se auzea țăcănitul unei mașini de scris. Ecoul curții înconjurată de clădiri amplifică zgomotul metalic. Mareș fuma și căuta să-și alunge toropeala care-l cuprinsese. Mișcarea continuă a grupurilor de oameni din jur îi alunga puțin oboseala. Se auzeau gîfîituri, unii dintre voluntari se mișcau greoi, dar pe chipul lor se citea veselie.

În fața intrării filfiiu două drapele. Unul roșu ca singele, pe care cineva cususe o seceră și un ciocan din hirtie și un drapel tricolor nou, din pînză. Peste drum, în biserica din fața gangului, se aprinseseră lumînări și se auzeau, în răstimpuri, glasul unui preot. Pe treptele încă fierbinți de soarele de peste zi stăteau vreo zece băiețași ce se jucaseră pînă atunci de-a

soldații, trăgînd cu ochiul la cele ce se petreceau în curtea fostei băi comunale. Băieții aveau pe cap coifuri de ziare și săbii de lemn, la briu. Cîțiva strinseseră bolovani și construiau o baricadă. Un șofer coborî dintr-un camion încărcat cu arme și îi certă, vreme de cinci minute, pentru că baraseră drumul. Căpetenia copiilor, un puști cu ochi albaștri, pistriuat, dădu ordin să se desfacă parapetul de piatră.

Clădirea avea un telefon instalat în capătul cel mai îndepărtat de stradă, un telefon care suna în gol. Ca să ajungi la el trebuia să străbați un coridor. Mareș încercase de cîteva ori să răspundă, dar se plictisise în cele din urmă. Glasuri necunoscute întrebau de administrator sau dacă baia mai funcționa. Cel mai bun lucru pe care îl avea de făcut era să-l smulgă din locul lui și să-i taie firul, dar nu o făcu. Așa că așteptă enervat pînă cînd apelul se termină. Deasupra ferestrei se vedea cerul palid în lumina aurie a amurgului. De jos răsunau în continuare comenzile. Mecanicul privea la Niculescu. Acesta scria febril într-un registru, așteptînd să audă ce-i spun oamenii din fața mesei la care lucra, vreo zece necunoscuți, stînd în rînd cîte unul. Studentul — cu obrazul ceva mai palid ca de obicei — ridică ochii de cîteva ori și-i făcu un semn vag cu mîna.

În odaia largă, numai cu o bancă mare pe care mai rămăseseră cîțiva bărbați nebărbierîți, se aprinsese un bec cu o pălărie albă de email. Sub ei se auzeau dușurile. Nu funcționau prea bine. Apa zbugnea ca și cînd cineva ar fi strănutat, se oprea din cînd în cînd și urmau injurături bărbătești. Prin ușa deschisă din spatele lui Niculescu se auzeau piuiturile postului de radio. Dușumelele jucau sub pașii grăbiți ai curierilor care intrau și ieșeau. Mareș se apropie de masă :

— N-ai obosit ?

— Da' de unde ! Stai nițel că am treabă. Care ești la rînd, frățioare ?

Bărbații din fața studentului făcură loc unui om gras, nădușit de tot.

— Cum te numești ?

— Pîrsucă Ștefan...

— Ce meserie ai ?

— Măcelar...

Niculescu se uită bine la el. Era îmbrăcat într-o cămașă albă, udă la subsuori și cu niște pantaloni lustruiți.

— Ce te-a găsit să vii la noi să-ți dăm o pușcă ?

— Omul se posomori și întrebă greoi :

— De ce mă mai întrebați ?

— Nu-i chiar așa, omule. Ce, crezi, că te ducem la vreun botez ?

— Cei din spate începură să rîdă, dîndu-și coate.

— Păi dacă n-aveți nevoie de mine, plec și singur, zise și vru să se depărteze.

— Stai, măi frate.

Niculescu îi arătă rastelul improvizat de lîngă perete :

— Ia-ți o pușcă, poftim, să nu zici că sîntem băieți răi. Ia-o și coboară în curte, așteaptă să se adune încă nouă inși și, cînd sînteți o grupă, prezentați-vă la instructor...

Măcelarul se depărtă de masă și stătu cîteva minute în fața șirului de arme, înainte de a alege.

— Cine e la rînd ? întrebă studentul, repede că n-avem timp.

Urma un tînar buzat și blond cu părul creț, îmbrăcat numai într-un pulover.

— Cum te cheamă ? îl întrebă Mareș.

— Marinache Gheorghe.

— De meserie ?

— Dulgher.

— Cîți ani ai ?

— Douăzecișicinci.

— Ai fost pe front ?

— Am fost.

— Și de ce vrei să te bați cu nemții ?

Tînarul tăcu, privi la cei din jur și dădu din umeri.

— Așa...

— Ei, așa ! crezi că sîntem la cinematograful ? O să se tragă cu gloanțe adevărate...

— Știu...

— De ce nu te-au mai luat pe front ?

— Am fost rănit. Abia am ieșit din spital.

— Și nu vrei un concediu ?

— O să mai am eu concediu...

— Ia o pușcă. Altul... strigă Niculescu.

Mareș îl lăsă. Se apropie de fereastră. Se întunecase bine. Curtea era plină de oameni. Copiii din stradă reluasera bătălia lor. Se auzeau glasuri subțiri : Buum ! Buum ! Te-am omorît,

Ionele, cazi, cazi, n-auzi, pa-pac, pac... Din cînd în cînd, atunci cînd se făcea o secundă de liniște, răzbătea vocea preotului din biserică. Ușile erau deschise și prin deschizătura neagră acum a gangului se vedeau luminile mici ale lumînărilor aprinse. Mirosea a tămîie și ceară topită. Se stîrnise puțin vînt. Afară, pe trotuarul sfîrtecat, cădeau frunze uscate demult din crengile atinse la bombardamente de schije. Piuiturile postului de radio acopereau după aceea și vocile copiilor și glasul preotului. Pe caldarîmul curții băteau pantofii și ghetele volunțarilor.

— Ține arma bine, camarade, comanda sublocotenentul, așa, că nu mușcă. Asta nu-i mătură, e pușcă!

Aveau și militarii umorul lor. Mecanicului nu-i ardea de nimic, nici de dormit n-ar fi putut să doarmă.

Într-un colț al curții, cîteva femei pregăteau masa de seară în trei cazane, deasupra cărora se ridica un abur alb. Pe pietre fusese aprins focul. Jos, la parter, niște tîmplari băteau cu ciocanele. Se ridicau paturi suprapuse. Sosi un camion cu pături. Doi muncitori de la Malaxa, cu care Tomulete lucra de dimineață, descărcau și-l întrebau pe acesta:

— Ne dai un bon, tovarășe?

Sergentul se supăraseră:

— Aici merge pe încredere, că n-o să le vindem. Aduceți mai bine niște cearșafuri...

Stătuse vîntul. Pinza drapelurilor de la intrare abia se mai mișca. Mecanicul ar fi stat pe un scaun, dar îi fu rușine. Îl aștepta pe Dumitrana și el nu mai venea. Radiofonistul comunica de jos telegramele: Brașovul, bine. Garnizoana Făgăraș, bine. Nemții se adună undeva în zona Ploiești. Comunică mai departe. Alo, telegrafule, telegrafule, nu dormi acolo, trimite mai departe. Da, da, Ploiești...

Niculescu striga la cineva.

— Nu te-nghesui, că nu-i pomană.

— Merge și fără instrucție, zise omul pirpiriu din fața lui, un bărbat uscat, cu șalele căzute, parcă ar fi fost tăiat de la mijloc.

— Cum îți zice, curajosule?

— Stan Gîdea, să trăiți!

— Fără să trăiți. Zi-mi tovarășe...

— Dacă vrei dumneata...

— Ce meserie ai?

— Șofer.

— Ai venit cu mașina?

— Nu, să trăiți!

— Lasă dracului pe să trăiți! Unde ți-e mașina?

— Rechiziționată.

— Aha. Și ce cauți?

— Păi poate v-ajut cu ceva.

— Să-ți dăm o pușcă?

— Ce să fac cu ea?

— De ce-ai venit omule aici?

— Păi să v-ajut. În război e nevoie și de șoferi...

— Are dreptate, spuse Mareș de la fereastră. Stai pe bancă pînă vine-o mașină. Altul. Cine urmează?

Niculescu se uită la cel din fața lui. Bărbatul nu mai așteaptă să fie întrebă cum îl cheamă.

— Ionescu Petre.

— Ești cam trecut.

Omul, îmbrăcat într-o haină de doc, pătată la rever, avea o privire deschisă, aproape copilărească, deși părul îi era albit pe la tîmple. Dădu din umeri:

— Nu-i nimic!

— Bine, alege pușca!... Cîți mai sînt la rînd?

— Încă vreo zece, spuse cineva.

— Ai obosit? Îl întrebă Mareș pe student. Mai lasă-mă și pe mine.

— Da de unde! protestă acesta. Românu' are șapte vieți în pieptu-i de aramă!

De pe scări se auzi un glas, strigînd pe nas:

— Speciala, speciala, au intrat nemții-n Berlin!

Niculescu ciuli urechile și cînd se încredință că se înșelase îi spuse mecanicului:

— Aș fi jurat că-i Gică-hau-hau, dar el săracul a făcut aripioare. Nu știe nimeni pe unde se află. Cine e la rînd?

— Eu.

— Cum te cheamă?

— Guță Grigore. Dați-mi și mie un Zî-Bî...

— Ce meserie ai?

— Cazangiu.

— Pe front ai fost?

— În primul război. Acum am fost mobilizat pe loc.

Mareș îi privi mâinile muncite, negre și late. Omul avea o figură întunecată, cu o gură obosită și priviri șterse.

— Ia o pușcă. Altul la rînd.

Glasul de adineauri care striga Speciala se auzi foarte aproape. Pe scări urcau cîțiva oameni.

— Spune-i să tacă, hei dumneata de lingă ușă!

— Speciala, au intrat nemții-n Berlin!

Pe ușă năvăliră patru tineri, numai în cămăși. Tăcură deodată văzînd chipul întunecat al lui Niculescu.

— Dumneavoastră? întrebă Mareș.

— Am venit să ne dați arme...

Mecanicul îi privi. Erau muncitori, se vedea bine.

— De unde sînteți?

— De la Herdan...

Studentul uită de ceilalți și se ridică în picioare:

— La timp ați sosit. Tot n-aveam noi pîine. Ia ascultă.

Care-i mai mare între voi?

Se înghesui un șchiop mai în față, cu o gură roșie de față, cărnoasă și mare.

— Eu.

— Te numesc comandantul aprovizionării. Armata ai făcut-o?

— Nu.

— Nu-i nimic, o faci din mers. Ascultă comanda la mine: pînă la noapte te duci cu grupa ta (îi arată pe ceilalți) și îmi coaceți patru sute de pîini, dacă nu mai multe...

— Și patronul? Ce-o să zică? Cine-i plătește făina?

— Gura! Uite ordin de rechiziție aici. Cum te cheamă?

— Pîrlea Dumitru...

— Așa... spui patronului că moara se află la dispoziția forțelor patriotice. S-a înțeles?

— Înțeles...

Tînărul era dezamăgit.

— Păi noi venisem să...

— Lasă tu chestiile astea. Or să se bată alții mai ai dracului. Voi misiunea asta o aveți: să ne faceți pîine...

— Dacă nu ne dă făină, jupînul?

— Asta i-ar mai trebui. Unde-i moara? În spatele Regiei nu-i așa?

— Chiar așa.

— Într-un ceas sînt acolo.

Mareș îl întrerupse.

— Nici un ceas, plec eu cu ei chiar acum. Băieți, după mine!

Tinerii se uitară unul la altul și-l urmară, fără un cuvînt. În curte mecanicul îl întrebă pe Tomulete dacă nu care cumva un camion pornea spre oraș.

— În trei minute mă duc cu ăștia de la Malaxa. Ei or să vă ducă unde vreți...

— Bine, așteptăm.

Brutarii se uitau la instructorii care tot mai strigau:

— La dreap-ta! La stînga! Mai repede, camarade, mai repede, hai că acum se dă stingerea și vă culcați...

Mareș ieși în stradă. Era întuneric. Ușile bisericii fuseseră închise. Nu se mai vedeau micile lumînări arzînd. Pe treptele de piatră, copiii își uitaseră coifurile de hîrtie. Pietrele baricadei stăteau risipite alături. Mecanicul se apropie de un camion cu prelată și întrebă pe un tînăr:

— Voi plecați acum?

— Da, răspunse acesta, convins. Să vină șoferul.

— O să ne duceți și pe noi pînă la Herdan...

Făcu semn brutarilor să se urce prin spate în autocamion.

Tinerii nu mai păreau atît de veseli. Mecanicul își aduse aminte că nu lăsase vorbă lui Niculescu să-i spună lui Dumitrana să-l aștepte. Dar își dădu seama că nici el nu avea timp prea mult.

Se întoarse spre brutari și-i întrebă:

— Ați fi vrut să faceți instrucție?

Șchiopul zîmbi:

— De, cum ziceți dumneavoastră, dar parcă ne-am săturat de fabrică...

Se auzi claxonul și din gang ieși un om în pas alergător.

— Sus, îi spuse acesta mecanicului. Dumneata ești comandantul?

— Eu.

— Unde mergem?

— La Herdan, în dosul Regiei.

— S-a făcut.

Se auzi motorul și o ușă metalică trîntindu-se. Pe urmă vocea șoferului. După aceea, mașina porni cu un zvicnet scurt.

De aici, de la etajul IV al clădirii care adăpostise o societate pe acțiuni: „Creditul Imobiliar“, o societate care se ocupase pînă la război cu vânzări și cumpărări de case, orașul părea mort, ca după un incendiu sau după o inundație. Mareș privea cheiul de piatră al Dimboviței și apa nemișcată între malurile de pămînt, fără iarbă. Noaptea trecută, pînă aproape de zori se trăsese cu artificii din Piața Palatului și lumea întîrziase pe la porți. Acum o îngrijorare surdă luase locul veseliei orelor următoare anunțării armistițiului. Se știa că armata întorsese armele și era de așteptat un atac asupra Bucureștiului. Trupele germane în retragere se grupau undeva în marginile orașului. Forțele patriotice trimiseseră cîteva unități de soldați și școala de ofițeri de rezervă de infanterie bară drumul spre Ploiești. Nemții stăpîneau două aerodroame; și aici, în apropiere, își mențineau, într-o clădire blocată acum și apărată cu guri de mitraliere, comandamentul grupului aerian. Situația era foarte încordată. Se aștepta ca din clipă în clipă izbucnirea ostilităților amînată atîta vreme să aibă loc.

Mareș privea drumul de asfalt de sub cele patru balcoane, niște balcoane de ciment, cu pavaj alb și negru, în pătrățele, ca ale unor table de șah, așezate una sub alta, cu borduri de flori, apărate de rigle metalice, lucitoare. Treceau în goană vehiculele armatei, în patrule, cu soldați deasupra cabinelor, înarmați cu pistoale automate. Jos, la un etaj apropiat, fuseseră uitate cîteva scaune de paie și un sifon albastru care strălucea în lumina soarelui ca un geam de caleidoscop. Alături, un șezlong tărcat, părăsit, cu pinza umflată de bătaia vîntului, te chema să te întinzi, să stai ceasuri întregi și să ascuți fișiiul pomilor bulevardului din apropiere.

Geamul din spatele lui era deschis. Se auzea apelul postului de radio, instalat în apropiere încă de dimineață. Aerul era mai puțin fierbinte ca jos, la parter, unde se încurcau plantoanele și curierii. Peste București cădea amurgul. Deasupra șoselelor periferice se adunau nori de praf. Camioanele militare transportau în continuare trupe în afara orașului. Soarele se afla acum după o perdea de plopi verzi-negri, aflați undeva spre Uzina de apă sau spre podul Grozăvești. La cîte o adiere, vîn-

tul aducea în odaia goală, ce răsuna ca o vioară, mirosul vechilor incendii care mistuiseră unele cartiere ale Capitalei, un miros grețos și acru, ca de oțet. Geamurile birourilor, deschise toate ca niște guri flămînde spre cer, erau murdare. Pe ele se scurseseră ploile în șuvoaie făcînd contururi ciudate. Pe pardoseala murdară și ea, o suprafață de parchet aproape cenușie, fără luciu, cu un strat gros de amestec de moloz, cărat cu picioarele, erau întinse sîrme numeroase, o rețea colorată de fire ca un păienjeniș.

Dumitrana tot nu ridicase capul din hîrțile pe care le avea în față, așezat la un birou vechi, acoperit de un cristal spart și privea o hartă primitivă, desenată cu creion chimic. Lîngă zidurile goale se aflau cîteva scaune pe care nu stătea nimeni și o veche casă de bani, încuiată. Într-un colț, un clasor metalic, cu oblonul căzut în care se umblase de curînd. Era curent. Ușile date de perete. Dumitrana nu se mai uita demult la linia nesigură de creion a hărții. Căuta obosit la capacul de lemn de sub geamul bine lustruit, urmărind rețeaua vagă de zgîrieturi, niște incizii fine ale timpului. Ofițerul nădușit, de lîngă el, îmbrăcat într-un veston decolorat, cu o diagonală deasupra pieptului, cu cizme prăfuite și pantaloni pe pulpe, desena ceva suplimentar, ajutîndu-se de un teu. Cu el trasă străzile din jurul clădirii, încercînd, fără să țină seama de vreun element topografic, să înfățișeze pe hîrtie, cu aproximație, ceea ce lipsea inițial hărții. Ofițerul, un bărbat roșcovan, gras, cu obrazul nebărbierit, tușea din cînd în cînd. Își scosese șapca și o lăsase pe un colț al biroului așezîndu-se în cele din urmă pe unul din scaunele de lîngă pereți, fără să bage de seamă că e plin de var. Ochii șireți, căpriei ca frunza de tutun, clipiră de cîteva ori. Îi închidea din cînd în cînd ca să-și aducă aminte, să confrunte dacă ceea ce desena corespundea realității. Pe fruntea asudată avea picături mari de apă pe care le întindea cu palma, cu un gest inconștient, privind cîteodată vîrfurile creionului chimic din mînă.

— Aici este o altă încrucișare, spunea. Cîteva curți, o stradă înclinată și chiar o ieșire îngustă între două imobile.

Mareș nu-l asculta. În odaie se aflau încă cinci oameni care stăteau în picioare, fără să scoată un cuvînt. Țineau între picioare armele lor negre, așteptînd cu o răbdare ciudată să se isprăvească explicațiile ofițerului. Niculescu întorsese un coș

de hîrtii cu fundul în sus și se așezase pe el, fumînd nepăsător. Se ridicase pînă atunci de cîteva ori și umblase la un aparat de radio, aflat pe parchetul nelustruit, sărînd peste sîrmele subțiri, aruncate peste pervazul ferestrelor, destinate să prindă din eter vestile cele mai noi. Ultima oară, cu vreun ceas în urmă adică, Dumitrana întrebasese fără să ia seama la piriiturile și trosnetele paraziților, amplificați de ecourile încăperii fără mobilă.

— E ceva nou ?

— Da. Au aflat și cei de la radio Donau și ne injură.

— Să fie sănătoși. Ce-i în oraș ? Ce spune C.C.-ul ?

Mareș trecuse în încăperea alăturată și privise la omul care asculta. Își făcuseră semn pe mutește : urmează ordine. Dar mecanicul știa că lui Dumitrana nu-i place de loc această tăcere. Nu se trădase cu nimic însă. Sub ochi i se întipărise oboseala nopților nedormite. Obrazul îi era vînat. Tresărea din cînd în cînd, speriat la gîndul că ar putea ațipi de față cu ceilalți. Mormăise tot de atîtea ori — răbdaseră de trei ori buletinul de știri al postului de radio german :

— Bine, bine, injurați-ne, mama voastră ! și-și văzuse mai departe de treabă.

Pe urmă sosise ofițerul și acum asculta fără răbdare, dar ascunzîndu-și enervarea, explicațiile acestuia. Desenul sectorului orașului unde se aflau se închegea greu. Omul era meticulos și se părea că încearcă să dea în mod complicat viață acestei fișii de oraș, cu străzi și grădini, cu poziții cheie și noduri strategice, o adevărată știință militară care nu-l prea interesa pe Dumitrana. Totuși era important de știut la ce te puteai aștepta, pentru că bucata asta de sector avea să fie în curînd scena unor lupte a căror intensitate nimeni n-o putea cunoaște de pe acum. Niculescu întrebasese mai devreme, cu puțință sperantă în glas :

— Crezi că nu vor da înapoi ?

— Cum îi cunosc eu, nu, răspunse ofițerul. Sînt încăpățînați și tot mai speră să le vină ajutoare de la Brașov și Ploiești. Dacă nu se barează soselele, Bucureștiul poate fi izolat. Trebuie lichidat cît mai grabnic comandamentul.

— Bine, bine, spuse Dumitrana, obesit.

Primele patru se întorseseră acum o jumătate de ceas și raportaseră că în clădirea aflată dincolo de Dîmbovița, pe malul ei drept, cum veneai dinspre Uzina de apă, nu se vedeau

mişcări suspecte. Fusese semnalată numai o grupă de soldați germani la podul Mihai Vodă. Pînă la ora asta, circulația nu se întrerupsese în această parte a orașului. Dumitrana fusese informat că trupele nemțești din București se aflau în stare de alarmă și că nu așteptau decît un ordin ca să treacă la acțiune. Deocamdată situația noului front creat părea nesigură și liniile de luptă, necunoscute. O ciocnire în oraș nu era de dorit și trebuia acționat repede, hotărît, fără ezitări, ceea ce comandamentul forțelor patriotice ceruse armatei.

Numai că timpul trecea încet și o neliniște greu de stăpînit îi cuprinsese pe oamenii din această clădire cu mai multe etaje, aflată undeva în preajma podului Izvor. În odaia plină de praf și de fum de țigări se făcuse tăcere. Nu se auzea decît alunecarea creionului pe hîrtia de desen și oftatul ușor al ofițerului aplecat peste biroul lui Dumitrana. Teul lucitor sclipea din cînd în cînd în lumina scăzută a amurgului.

Mareș simțea că se înăbușe și se apropie de fereastră. Aerul era fierbinte, uscat. Ar fi băut o căldare de apă și nu s-ar fi săturat. Nu mai avea răbdare să stea pe loc. Îl privea pe Niculescu. Studentul fuma enervat, aruncînd țigările arse pînă la jumătate și ridicîndu-se de pe coșul lui de hîrtii. Stia ce-l doare ; și pe el îl așteptau oamenii lăsați în seama lui Tomulete și ofițerul le spusese că deocamdată nu e nevoie de nici un ajutor pentru că pe nemți îi vor scoate soldații din clădirea de pe malul Dîmboviței. Dar timpul trecea și nu se întîmpla nimic. Fuseseră chemați de dimineață, ajutaseră la evacuarea acestei clădiri, instalaseră aici postul de radio și așteptau dispozițiile.

Cu un sfert de ceas mai devreme, Niculescu îi spusese iritat lui Dumitrana :

— De ce mă țineți aici ? Ori ne apucăm să facem ceva, ori dă-mi drumul să mă plimb. Am douăzeci și trei de oameni în grijă și Tomulete nu le poate face față singur. Nu uita că e vorba de niște civili...

— Și ce dacă-s civili ? se mirase celălalt. Au venit nesiliți de nimeni.

— Da, dar se vor plictisi curînd dacă stau acolo...

Dumitrana rîsese, aruncîndu-și miimile lui mari pe sticla spartă care acoperea biroul.

— Știi că-i bună ! Și dacă se plictisesc ? Războiul nu-i operetă ! Ce interes avem să luptăm, cînd putem să-i scoatem pe nemți din oraș fără un foc de pușcă...

Nu credea ce spunea, dar deocamdată trebuia să-și coordoneze acțiunile în funcție de mișcările armatei. Nici lui nu-i plăcea așteptarea și meticulozitatea ofițerului îl scotea din sărite, dar se stăpînise. Studentul văzuse că nu-l poate convinge și se întoarse la locul lui, aruncîndu-i lui Mareș :

— Poftim, la el ! Parcă eu vreau să mă bat cu orice preț, dar ei au neveste. Au dormit o noapte la Baia comunală, dacă nu se întimplă nimic pînă mîine, nu-i mai ținem incalzarmați... parcă nu-i eunose ?

Pe urmă tăcuse fumînd cîteva țigări una după alta. Noroc că între timp picară trei curieri, trei necunoscuți nebărbieriti și nedormiți, cu ochii arși de febră, numai în cămași, cu cartușiere pe pîntece, purtînd în mînă niște puști cum ai ține niște ciomege. Erau trei muncitori de la Lemăitre, cu bocancii prăfuiți în picioare, veniți pe jos, de la capătul celălalt al orașului. Nu găsiseră nici o mașină.

— De unde sînteți, neică ? îi întrebă Mareș.

— Grupul IV, răspunsese unul cu fața posomorită.

— Și cum e la voi ?

— Liniște.

Dumitrana le arătase scaunele de lîngă zid, dar ei nu se așezaseră. Aduseseră un plic pe care îl desfăcu repede citind hîrtiile dinăuntru. Cînd termină, ridică privirile și rosti simplu :

— Spuneți că nu e nevoie de nici un efectiv. Aici lucrează armata cu grupul VI. Puteți pleca.

— N-aveți nici o mașină ? Am făcut un ceas și jumătate pe jos.

Dumitrana se întorsese spre mecanic :

— Du-te Mareș cu ei și dă-le taxiul !

Mecanicul îi chemă. Coborîră pînă în holul blocului unde era o inghesuială cumplită. Pe trotuar așteptau soldați în repaos, cu armele făcute piramide. Mareș căută din ochi cele trei mașini de piață pe care le rechiziționase în dimineața aceea. Șoferii dormeau : îl sculă pe unul și-i împinse pe cei trei înăuntru.

— Drum bun. Dumneata te întorci numai decît, îi spuse șoferului.

Cînd reveni îl găsi pe student lîngă fereastră, privind cheiul Dîmboviței peste care cădea inserarea. Aerul se umezise puțin și la unele geamuri se aprindeau luminile.

— Te-ai plictisit ? îl întrebă mecanicul.

— Ba bine că nu ! Aș vrea să ies o dată în stradă.

— Crezi că putem merge orbește ?

— Se pierde vreme multă...

Ofițerul acela roșcovan nu mai termina cu detaliile. După Mareș treaba era simplă. Trebuia un asalt scurt și hotărît, fără multă vorbărie. O dată lichidată garda nemtească, comandamentul nu mai avea ce să facă. Știa însă cit de păcătoasă este lupta de stradă și cîte primejdii se ascundeau dincolo de ferestrele cenușii ale clădirii pe care o vedea de aici. Cu douăzeci și patru de ore mai devreme, poate, ofițerii dinlăuntru nu s-ar mai fi opus, dar o dată cu trecerea timpului nu se putea să nu fi luat măsuri de apărare.

Privi strada de sub el. De jos se auzeau vocile soldaților și răpăiala bocancilor. Banda lucioasă de asfalt, cu găuri mici, ici și colo își pierdea strălucirea. Peste oraș cădea o ceață ușoară, albăstruie. Se vedea piramidele, trei puști strînse una într-alta, ca niște căpuțe de lemn. În dreapta intrării așteptau două taxiuri și puțin mai departe se zăreau autocamioanele armatei cu cabine kaki și mitraliere Maxim pe fundul de lemn așezat deasupra caroseriei. Soldații cîntau încet, murmurau, vocile lor aveau o oboseală dulce și șăgalnică. Unii citeau în lumina tot mai scăzută ultima ediție a *României libere*, tipărită cu litere groase. Trecătorii se grăbeau cînd ajungeau în fața comandamentului forțelor patriotice, privind cu curiozitate îngrămădirea de oameni de pe scările blocului.

Ofițerul terminase. Își șterse fruntea umedă de nădușeală și privi mulțumit planșa de desen.

— Cam asta e, spuse cu satisfacție. Poate au rămas mici inexactități, dar...

— Cum stăm cu armamentul ? îl întrepruse Mareș. Pe ce putem conta ?

Ofițerul, obosit, căută cu privirile un scaun pe care să se reazeze. Niculescu, ca să nu facă o mișcare mai mult, îi împinse cu piciorul coșul de hîrtii pe care stătuse :

— Poftim.

Roșcovanul mulțumii și se așază ostînd, căutînd cu grijă în jos, ca nu cumva să se sfărîme împletitura de nuiele și să se facă de ris.

— Avem patru mitraliere Maxim, un tun antitanc, ba, nu, — două și puști.

— Soldați ? Cîți ? întrebă Dumitrana.

- Cam trei companii.
- N-au fost cerute în altă parte ?
- Încă nu.
- Cartușe ai ?
- Destule.
- Dar un tun de câmp ?
- Nu.

Dumitrana își strinse gura și căută cu ochii la harta proaspăt desenată ca și când ar fi vrut să-și dea seama dacă va fi într-adevăr nevoie de un tun.

— Dacă nu e, nu e, zise cu puțină ciudă și luă creionul chimic de pe hîrtia de calc.

— O să putem folosi tunurile antitanc, spuse Mareș. Au o tragere razantă, de precizie. De altfel cred că nici n-au tancuri în oraș și chiar dacă ar avea, ar fi greu de manevrat pe străzile astea înguste...

— Crezi ? se miră Niculescu de la fereastră.

Ofiterul surise cu puțină superioritate, abia observată de ceilalți.

— Într-o stradă îngustă, un tanc se mișcă cum se mișcă un șoarece într-o cursă...

— Bine, încheie Dumitrana. Dumneata coboară și blochează străzile din jur. Începînd din clipa asta circulația este interzisă.

Ofiterul avu o ezitare. Își căută șapca bișbiînd puțin, neobișnuit să primească ordine de la civili. Când o găsi, și-o așeză pe cap, își strinse cureaua diagonalei de care atîrna un pistol și batu din călcie :

— Am plecat, tovarășe...

Nu găsea cuvîntul următor, se roși, asudă iar, dintr-o dată, și vru să facă stînga împrejur.

— Dumitrana mă cheamă, domnule locotenent. Dumitrana, spuse. Și după aceea rise scurt, aruncînd creionul pe masă.

— În cît timp crezi că te-ntorci ?

— O jumătate de oră.

— O să mai fie nevoie de oameni ?

— Nu, nu cred. Un pluton o să blocheze străzile. Celelalte două vor merge cu mine. Dincolo, în fața Operei, e tot armata. Trebuie să facem numai joncțiunea.

— Ai curieri ?

— Am.

— Ce se întîmplă la ei ?

— Au închis piața. Grupul V ține Calea Victoriei. Noi trebuie să acoperim cît mai repede spatele, pentru a împiedica evacuarea pe străzile laterale.

— N-ai un subaltern care să se ocupe de blocarea străzilor ?

— Am, dar răspund personal de operație în fața colonelului.

Dumitrana lăsase creionul și spusese dezamăgit :

— Nu mă amestec în treburile dumneavoastră. De altfel, raporturile dintre noi sînt de colaborare, nu de subordonare, așa că pot oricînd să ascult de sfaturile dumitale. Numai că ar trebui acționat mai repede. Aștept din minut în minut ordinele C.C.-ului.

Ofiterul bătuse încă o dată din călcie.

— Mă voi întoarce imediat ce termin...

— Nu mai tîrziu de o jumătate de oră.

— S-a înțeles.

Locotenentul salută și ieși. Îl auziră coborînd scările grăbit. Dumitrana privi la oamenii necunoscuți din fața biroului care așteptară pînă atunci. Erau cinci muncitori de la Vulcan, în salopete lustruite, veniți direct din uzină. Aveau pistoale la brîu și cite o cartușieră ca și cei trei curieri. Unul, înalt, cu o mustață galbenă, tunsă, cu ochi galeși de femeie, stătea mai în față, cu un picior înainte, în poziție de repaos. Nu se așezaseră nici ei și nu scosseră nici un cuvînt, ca să nu-l tulbure pe comandant.

— V-am uitat, bată-vă Dumnezeu să vă bată, spuse Dumitrana zărindu-i. Ce-i cu voi ?

— Păi am venit aici, să vedem ce-i de făcut ? mormăi omul din față, cel cu ochii muiereschi.

— Cine v-a trimis ?

— Sîntem din sectorul de Negru, se amestecă unul din spatele lui, un ciocănar îndesat, cu brațe scurte și musculoase. Au zis să venim și să stăm la ordinele dumneavoastră.

Mareș îi privi. Erau bărbați în vîrstă care făcuseră probabil războiul sau cel puțin instrucția militară.

Niculescu mormăia nemulțumit ceva în spatele lui.

— Ce-i ? i se adresă Dumitrana, auzindu-l.

— Poftim, toată lumea e prezentă și ai noștri stau și dorm...

— Iasă fleacurile. Cum vă cheamă tovarăși ?

Oamenii se înghesuiră mai în față și își spuseră numele pe rînd :

- Purcară Ion.
- Vasilică Ion.
- Anastase Tudor.
- Marinache Marin.
- Ionete Gheorghe...

Purcară, cel cu mustața galbenă ca șofranul, avea sfoară la limbă :

— Nu-ncepe o dată ? Că mi s-o făcut dor de drăgălașii istică de nemți, să mi-i întep nițel.

— E careva comunist ? întrebă Mareș.

Oamenii se priviră.

— Da, toți, răspuse ciocănarul.

De dincolo, din camera unde era instalat postul de radio, se auziră semnale repetate.

— Alo, Triunghiul ? Triunghiul ? întreba operatorul. Da, aici. T. 4 T. 4, s-aude ?

Urmă un tăcănit și apelul unui telefon. Apelul se întrerupse și operatorul apără în ușă :

— Comitetul Central, tovarășe Dumitrana...

Niculescu își aprinsese a cincizecea țigară în ziua aceea. Mareș vorbea cu muncitorii de la Vulcan.

— Cum a fost la voi ?

— Numa' cu carcere ne-o ținut Mareșalul. Numa' că n-am dormit. Am făcut o gardă sub nasul lor. Și-i povesti în câteva cuvinte cum se antrenaseră în adăpostul antiaerian al uzinei — fără să-i știe nimeni, făcînd pe pompierii. Cînd termină adăugă : Și cum om auzit că s-o răsturnat cu zgaibaracile în sus, guvernul, gata ne-om prezentat la sediul, la Apărare.

De dincolo se auzea vocea lui Dumitrana :

— Bine, bine, s-a înțeles, tovarășe. Într-un sfert de ceas plecăm. Pînă în zori vom curăța locul...

Operatorul bătea din nou semnalul :

— Da, se vorbește, se vorbește. Așteaptă...

Dumitrana se întoarse, își privi ceasul și le spuse :

— E gata. Nemții nu vor să capituleze. În seara asta o să ne batem.

— În sfîrșit ! oftă Niculescu.

— Și voi ? îi întrebă Mareș pe cei de la Vulcan.

— Păi, de vreme ce-am venit aici, mergem unde ne-oți duce...

— Luați deocamdată cîte un scaun, că am să vă arăt cîte ceva. Nu vreau să vă trimit în stradă oboșiți.

Scaunele fură aduse în jurul biroului pe care stătea întinsă hîrtia de calc cu schița locotenentului. Dumitrana le arătă un pătrat :

— Asta-i sectorul din care trebuie să-i scoatem pe nemți. Are cineva un creion roșu la el ?

Se căutară cu toții în buzunare. Unul dintre muncitorii de la Vulcan găsi un ciot cu vîrf albastru.

— E bun ?

— Bun, rise Dumitrana, privindu-i capătul mîncat. Numai la grădinița de copii găsești unul la fel. Trase după aceea cu vîrf colorat niște linii groase. Cunoaște careva foarte bine cartierul ?

— Eu, răspuse numai decît Mareș.

— A, da, uitasem că am lucrat amîndoi într-o vreme la Arsenal, pe timpul grevei. Atunci iei comanda grupei care va ataca clădirea din spate. Îți convine oamenii pe care-i ai aici ? O să-ți mai dăm și cîteva soldați.

Mecanicul îi privi pe rînd.

— Da, spuse.

— Bine atunci. Iată cele două poduri din piatră care duc spre străzile din spate...

Mareș privi desenul.

— Știu, nu e nevoie de hartă.

— Voi trebuie să împiedicați evacuarea arhivei, dacă există o arhivă și cred că există. Cine vrea să scape, trebuie curățat. Am prefera oameni vii, dar...

— S-a înțeles, șefule.

— O să aveți de furcă cu ei. Crezi că-ți ajunge o grupă ?

Mecanicul făcu o socoteală scurtă.

— O să fim șaptesprezece oameni.

Îl pusese și pe Niculescu.

— Destui.

— Bine. Eu cu ceilalți vom ataca din față. Clădirea se află dincolo de chei. Trebuie forțat unul din poduri sau să se treacă direct prin apă.

Niculescu care tăcuse pînă atunci se ridică de pe coșul lui de hîrtie, întors cu fundul în sus.

— Sînt mai mulți ofițeri. Or să se bată ca niște cîini. Dar cu două plutoane de soldați... și după spusele locotenentului mai trebuie luați în seamă și ceilalți. plutoanele colonelului care au blocat piața și Calea Victoriei...

Dumitrana se apropie de fereastră. Ceilalți făcură la fel. Era aproape întuneric. Dimbovița lucea stins sub cerul negru.

— Podurile trebuiesc luate cu orice preț, zise. Cred că le-au blocat și sînt sub snopul lor de foc.

— Dacă au armament greu ? întrebă Mareș.

— Nu cred. Doar cîteva mitraliere, cel mult. Comandamentul nu era o unitate operativă. A, să fi știut ei din timp...

— Vor încerca să iasă oricum, să ajungă la o cale de acces.

Dumitrana îl privi pe mecanic.

— Cunoști bine străzile, nu-i așa ? Trebuie să faci un ocol mare și, prin spatele Operei, să ajungi în apropierea clădirii. Dacă ai căile laterale de acces în mînă, n-au pe unde să scape. Un foc concentrat și nici musca nu mai trece.

Niculescu dădea nemulțumit din cap.

— Dar dacă au șters-o ?

— Nici nu le trece prin cap. De aici controlează orașul. E de ajuns o singură breșă și au Bucureștiul în palmă...

Studentul înțelese că situația nu era atît de ușoară.

— Uși aerodroamele ? Aviația lor stă gata să decoleze. Nu au prea multe avioane, dar ar putea să trimită de undeva... Trebuie o operație scurtă, așa încît să creadă că au de-a face cu forțe mari. Ceva rapid și hotărît. Să aibă impresia că vor fi sufocați între două focuri.

Dumitrana se întoarce la birou și ceilalți se așezară iar pe scaune.

— Îți ajunge pistolul tău automat ?

— Cred că da, spuse Mareș.

— Ne-ar trebui niște grenade, dar de unde să le luăm ?

— O să găsim și grenade.

— Cine nu știe să minuiască armele ? întrebă iar Dumitrana.

— Cu pușca asta îi ca și cu muierea : trebuie să știi s-o gîdili, zise Purcară cu haz.

— Cum se întoarce ofițerul, îl întrerupse Dumitrana, adresîndu-se mecanicului, pleci cu oamenii tăi și răspunzi de

spatele clădirii. Am să țin tot timpul legătura cu voi printr-un curier.

Se mai uită la schița locotenentului și făcu două cruciulițe în dreptul podurilor.

— Dacă punem mîna pe ele, nu mai au ce face. O dată ce ajungem în fața Operei și ne întîlnim cu ceilalți, kaput ! O să fie o noapte grea, dar cred că asta nu vă sperie...

Niculescu era furios pe el însuși. Uitase să ia numărul de telefon al Băii. Dacă l-ar fi avut, ar fi putut să-l cheme pe Tomulete cu cîteva oameni aici, deși Dumitrana credea că nu va fi nevoie pentru că înăuntrul comandamentului nu erau prea mulți nemți ! Ca să-i treacă nervii, deschise iar aparatul de radio, fără să mai ceară voie. De altfel, Dumitrana terminase de dat instrucțiuni și-i spunea lui Mareș rîzînd :

— Iată-mă și strateg... Băieți, se adresează și celor de la Vulcan, să nu mă faceți cumva de rîs.

Ionete — chip smochinit de forjar obișnuit cu focuri mari, cu riduri mărunte sub ochi, cu doi ochi cenușii de iepure — dădu din gură pentru toți :

— Nici o grijă, tovarășe. Numai să înceapă petrecerea asta o dată că m-așteaptă copiii acasă...

— Care copii ? întrebă Vasilică Ion, un vagonetar slab, cu vorba îngînată, hîtru și el, moale și cam leneș, sprijinit în pușcă cum te-ai sprijini într-un ciomag : Ai de i-ai făcut prin mahalale...

Mareș aprinse un bec și studentul tot mai umbla la aparatul de radio care hîrîia și scotea un zgomot enervant de paraziți. Se auziră cîmpeie de melodii, cîteva voci frînte de femei și Niculescu îl rugă pe Ionete să lege sîrma antenei de calorifer. Vocile crainicilor se deslușiră mai tare, dar încă neclar.

— Maica lui Dumnezeu, aia din cer ! înjură Niculescu ascultînd lingă difuzorul acoperit cu pînză, dau buletinul meteorologic. De asta ne arde nouă acum ?

Ceilalți nu spuseră nimic. Trăgeau cu urechea scoțînd și gările din buzunare. Un vals, o voce iritată, apoi acordurile unei simfonii, iar cîteva voci amestecate, un bărbat care ținea un discurs cu mari pauze între cuvinte, ca și cînd le-ar fi căutat cu grijă atunci și un gol de emisie, o liniște nefirească, pe urmă iar un cîntec, un marș dur, nemțesc, sacadat, cu tobe și trîmbiți pînă cînd Dumitrana spuse tare :

— Lasă-i dracului ! Vom afla în curînd totul. Operatorul ține legătura cu C.C.-ul.

Niculescu avea chef să spună un cuvînt mare, să-i facă pe ceilalți să înțeleagă la ce acțiune importantă vor porni.

— Habar n-aveți ce-a însemnat ieșirea României din război. Cu Balcanii e ca și cînd nemții le-ar fi zis : adio ! Frontul de răsărit seamănă acum cu un șvaițer.

Dumitrana își privi ceasul.

— Ce dracu face locotenentul de nu mai vine ?

Se ridică de la birou, trecu peste sîrmele întinse în tot lungul camerei și se apropie de fereastră privind afară.

— În seara asta n-o să se mai tragă cu artificii, spuse ușor, ca pentru el. Vă dați seama ce-ar însemna să pierdem Bucureștiul ?

— Cum să-l pierdem, tovarășe ? se miră Ionete. Păi noi de ce sîntem aici ? Uite, dacă vreți să știți, toți stau gata să sară. Oamenii n-au arme, dar dacă o fi groasă, ieșim cu muieri, cu copii. Cu apă fiartă și tot ne batem... Abia a răsuflat omenirea că am scăpat de nemți și noi, adică, să-i lăsăm să ne facă terci ?

— Să coborîm, zise Dumitrana, privindu-și încă o dată ceasul. Ofițerul mai are cinci minute. Să nu mai pierdem vremea. E cineva obosit ?

Coborîră. Birourile clădirii, cu toate luminile aprinse, erau pustii. Mai jos, la etajele inferioare, prin ușile date de perete se zăreau vechi rafturi aruncate pe parchet și pe pereți ră-măseseră pătrate mai albe, pe locurile unde altădată atîrnau tablouri, cărăte cine știe unde. Prin colțuri stăteau grămezi de hîrtie, făcute ghem, acte probabil, controlate în grabă și lepădate. Într-o odaie de la etajul al doilea văzură o casă de bani cu ușile căscate. Vîntul arunca praful de colo pînă colo. Becurile ardeau aici în permanență pentru ca uzina electrică să controleze dacă instalațiile funcționează. Cum camuflajul se ridicase fără ordin, din entuziasmul general, deasupra orașului sclipeau primele luminițe ale nopții.

Jos, în holul spațios, se lovira de mulțimea soldaților. Într-un fotoliu spintecat de o baionetă stătea un caporal care citea un ziar. Dumitrana îl întrebă dacă nu s-a întors comandantul. Subofițerul se ridică și bătu călcîiele, recunoscîndu-l.

— Acuși trebuie să pice, domnule... tovarășe...

Soldații se așezaseră pe ciment și vorbeau cu glas tare. Fumul de tutun făcuse aerul de nerespirat. Nu deschiseseră ușile și ventilația se făcea greu, printr-un geam mic.

— Plecăm ? întrebă unul.

— Cînd ?

— Unde ?

Vorbele se încrucișau. Oamenii își aruncau pachete de țigări. Afară era aproape întuneric și nu se vedeau decît chipurile plantoanelor care păzeau. Era mai răcoare. Pe trotuarele ciupite de schije trecură cîteva femei. Granitul pietrelor străzii luci mort încă puțin timp. Peste drum era un scuar, înconjurat de un gard mic de ciment. Pe iarba bătătorită se jucau două fetițe cu o minge mare, albastră în lumina unei ferestre deschise. Sfera de cauciuc era aruncată de la una la alta cu o traiectorie foarte înaltă, cînd conturul i se pierdea din pricina culorii, o secundă numai, în cupola întunecată a nopții. Cîteodată mingea cădea în gol. Probabil că fetițele n-o mai vedeau bine și atunci se auzea un zgomot sec, căderea ei pe pămîntul uscat, acoperit cu iarbă rară. Fetele exclamau tare, se certau cîteva clipe, pe urmă iar se făcea tăcere și cîteodată toate clădirile din jur pierdură ultima lumină a zilei și o umbră violetă se așeză pe fațadele imobilelor. Mai sus, la etajele unui bloc din apropiere, se trăgeau perdelele negre de camuflaj. Prin ferestrele deschise se auzeau voci de femei și bărbați.

Mareș privi stelele îndepărtate, palide și tremurătoare mutîndu-se în cer după o mișcare fără timp, cu precizie, pe traiectorii vechi, după o matematică misterioasă. Își aminti o clipă de Marta, de chipul ei împietrit pe targa de pînză și refuză să se gîndească la ceva.

Se apropie o mașină cu farurile mici. Probabil că locotenentul își terminase treaba. Se auzi frîna și fișuitul ușor al cauciucurilor. Scuarul era pustiu. Cele două fetițe plecaseră. Mecanicul privi locul părăsit. Lîngă niște tufe retezate de liliac erau două bănci goale. În față, o fîntină arteziană din care nu mai curgea de multă vreme nici un fir de apă. Locul bătătorit, fără iarbă, din mijloc era singurul lucru care se mai distingea în lumina neclară. Dumitrana vorbea cu ofițerul. Mareș nu auzea nimic. Voia să stea numai puțin pe banca aceea, să nu mai simtă oboseala care-l cuprinsese.

Felinarele străzii se aprinseseră pe neașteptate. Nu toate, câteva, pentru că unele dintre globuri erau sparte și nu mai aveau becuri de mult, dar lumina lor fu cu totul neașteptată. Soldații dădură buzna afară, mirindu-se cu glas tare.

— Aștia au uitat că nu s-a terminat războiul...

— Ba s-a terminat, camarade, zise cineva din întuneric, bine au făcut că au aprins luminile.

— Și dacă ne bombardează nemții la noapte ?

— Le stinge cineva...

Se auziră comenzi scurte. Locotenentul raportase că străzile fuseseră blocate și acum plotoanele se refăceau afară pe trotuar. Armele pocneau în palmele aspre ale soldaților.

— Mai repede, mai repede ! zise cineva gîtit. Acum pleacă-m... Începe distracția...

— Mareș ! strigă Dumitrana.

— Aici, răspuse mecanicul.

— Ia-ți plotonul în primire. Niculescule, mergi cu el ! O să aveți un caporal de ajutor. Și voi, se adresă celor de la Vulcan, hai, lângă ei, eu rămîn cu ceilalți.

Zece soldați se apropiară în șir indian. Comandantul grupei îi inspectă cu o privire iute și le dădu repaos.

Mareș veni în fața lor, îl trimise pe caporal în rînd, făcu și civililor un semn să se alinieze și spuse scurt :

— Grupă, ascultă comanda la mine. Drepti !

Muncitorii de la Vulcan lipiră călcîiele cu întîrziere, dar acum nu mai era timp pentru instrucția individuală.

Dumitrana îi privi pe rînd. Locotenentul aștepta alături. Era mulțumit, dar și puțin îngrijorat.

— Tovarăși, prieteni, se adresă Dumitrana soldaților. Partidul Comunist Român vă cere să luptați pentru apărarea Bucureștilor. N-o să vă spun prea multe. Nu e nici timp și nici nu trebuie... voi vă dați seama...

Comandanții de plotoane adunau în stradă celelalte grupe. Cuvintele lui Dumitrana fură acoperite de tropăitul bocancilor soldățești. Terminase scurtul său discurs și caporalul nu știu dacă trebuie să comande pentru el un „să trăiți !“ Pînă se hotărî, Dumitrana se întoarse spre locotenent.

Strada pustie, luminată de felinarele rare, lua ochii tuturor. Lumina bogată, cu care nu mai erau obișnuți, le dădea o veselie ciudată. Niculescu care umbla cu un pistol automat

la șold și-l așeză mai bine, mîngîindu-i încărcătorul metalic și întrebă jumătate în glumă, jumătate în serios :

— Pot să sting becurile astea cu o rafală, că e prea multă lumină pentru seara asta...

Mecanicul mai numără o dată oamenii. Erau șaptesprezece cu el. Zece soldați și șapte civili. Se hotărî să-i împartă în două grupe și să dea comanda uneia din ele studentului.

— Alege-ți încă opt oameni, îi spuse. Eu rămîn cu restul. Facem două patrulare. Punct de întîlnire : spatele Operei. Cunoști locurile ?

— Cum să nu !

— Atunci la stația de benzină.

— Bine.

— Pornești primul. Cine merge în grupa tovarășului Niculescu ?

Ionete și cu Anastase Tudor se apropiară de student. Restul pînă la nouă fu completat cu soldați, între care și caporalul.

— Cartușe aveți ? întrebă Mareș.

— Avem, răspuseră cîțiva.

Mecanicul își verifică arma automată de pe șold. În buzunarele pantalonilor avea șase încărcătoare. Niculescu își cercetă închizătorul.

— Merge ?

— Merge.

Dumitrana se apropie de ei.

— Gata, băieți ?

— Gata, șefule, răspuse studentul.

— Vezi să nu te scapi în pantaloni. Acuși să te văd că numai gura era de tine... Noroc ! Eu plec cu locotenentul și cu celelalte plotoane, după voi...

Le strînse mina repede și se întoarse spre soldații care așteptau alături în umbra clădirii, aliniați, lovindu-și ușor armele cu palmele.

Niculescu, urmat de oamenii săi, porni repede. Trebuia străbătută o porțiune scurtă, acoperită, și de acolo începea cheiul Dîmboviței, ascuns în întuneric. Cînd încheietorul, caporalul, dispăru din vedere, Mareș făcu semn celor de lângă el :

— Gata, după mine, marș...

În clădirea comandamentului rămăseseră câteva plantoane pe care locotenentul le muștrăluia cu glas scăzut. Pe trotuare nu mai trecea nimeni. Nu se auzea nici măcar cunoscutul zgo-

mot de vehicule. Soldații așteptară în liniște, grupați pe ploatoane. Dumitrana și locotenentul ciuliră urechile. Strada era pustie. Își priviră ceasornicele. Cu cât schimbul de focuri avea să înceapă mai devreme, cu atât însemna că sînt nemții mai aproape de punctul acesta.

Trecură zece minute, apoi încă două...

Cheiul era neluminat. Cele două maluri ale apei anemice și leneșe stăteau cufundate într-un întuneric dens. Fațadele clădirilor de pe stînga Dîmboviței aveau o sticlire translucidă. Aici căzuseră în aprilie bombe și spărseseră plafoanele unor clădiri cu mai multe etaje. La cîte o răbufnire de vînt se auzea scurgerea molozului prin grinzile incendiate numai pe jumătate.

Alergau ușor, cu armele pe șold, gata să tragă din mers. Gîfîiau și încetineau ritmul din cînd în cînd. Mareș își aminti că lipise cu ani în urmă niște afișe pe zidurile unei cazărmi, în apropierea podului Mihai Vodă. Era cu Ina într-o noapte plină de ceață, primăvara, cînd un ger întîrziat, pe la miezul nopții le înghețase mîinile în care țineau bidineaua și cutia cu clei. Către dimineată, în zori, frigul nu le mai înțepa mîinile. Deasupra străzilor se lăsase o perdea albicioasă, tîrîndu-se peste Dîmbovița, spre podul Grozăvești. Nu se mai vedea decît la doi pași și pe o astfel de vreme puteai să lipești un manifest și pe poarta raiului, parcă așa spusese Ina. Era îmbrăcată într-o rochie de stofă, închisă la gît și peste umeri își așezase o broboadă. Avea părul umezit și o gură frumoasă, cu dinți strălucitori. De sub planșeul Dîmboviței ieșeau vagabonzii rebegeți, scuturîndu-și spinările ca să se încălzească. Cînd terminaseră treaba, se opriseră în fața unei brutării și cumpăraseră o piine neagră, caldă, cu un miros neînchipuit de plăcut de grîu copt și mîncaseră cu lăcomie. Se luminase bine și trebuiau să zvirle bidineaua și cutia cu clei. Ina îl sfătui s-o ascundă undeva, dar n-aveau timp. O aruncaseră pur și simplu peste digul de fier ruginit și priviseră cum se rostogolește pînă în apă. Deasupra orașului plutea un nor de pîclă. Copacii aveau un înveliș argintiu de sticlă, parcă i-ar fi ambalat cineva în staniol pentru o sărbătoare apropiată. Urmase apoi o dimineată turbure, incertă, cu cerul nehotărît, cu vînt și cu praf mult pe străzi. Umbliaseră pînă la 11, fără să simtă oboseala nopții pierdute și cînd se despărțiră ea îl sărutase scurt pe obraz...

Mareș se opri dintr-o dată, pîrîndu-i-se că aude pași pe caldarîmul pustiu. Privi trotuarul întunecat din fața lui. Ceilalți nu mai respirară o secundă. În față era un zid ascuns de beznă. Se vedeau golurile ferestrelor smulse, cu mici dreptunghiuri albe de zid interior. Nu mișca nimeni. Pe un gard foșnea un frunziș de iederă. Porni mai departe, căutînd dincolo de dira albicioasă a Dîmboviței care-i despărțea de malul celălalt. În curțile mari, cu pomi numeroși, se mișcau valuri somnoroase de frunze negre la vîntul de noapte, niște talazuri grele, obosite de vară. Lîngă apă, pe trotuarul de granit, era mai lumină, dar nu voia să intre în bătaia patrulelor nemțești, dacă ele s-ar fi aflat prin apropiere. Din spate, deasupra orașului se auzea filfiirea fumului ieșit din coșul imens al Uzinei electrice. Dincolo de bariera orașului și mai departe, către periferii, o sirenă stinsă, răgușită, pufăi scurt. Dîmbovița unsuroasă avea cite un sclipăt albăstrui, cum s-ar întoarce un pește în somn, plutind pe o apă moale. Dinspre Calea Victoriei, pe o stradă înclinată, cobora o trăsură încărcată cu cheflii. Se auziră copitele cailor bocănind pe pietre și cîntecul nerușinat al unei femei bete. Cînd echipajul trecu, unul dintre muncitorii de la Vulcan scuipă cu dezgust :

— Mama voastră ! La plug o să vă punem !

— Se bucură și ei că au scăpat de război, îl potoli Marinache Marin.

Se apropiiau de piațeta din fața hotelului Princiar. Aici, mecanicul se aștepta să vadă cîteva taxiuri, lîngă stația de benzină, dar nu se zărea nimic în afară de pompa ca un contur de manechin metalic, cu un cadran alb, lucind ușor. Dușenele anticarilor stăteau închise de mult (aceștia le încuiau cum se insera). Liniștea desăvîrșită nu-i plăcu. Se întrebă unde o fi ajuns Niculescu cu grupa lui și în aceeași clipă auzi prima rafală venită dinspre Vama Poștei : tra-tra-tratatata-tratatata...

Oamenii se strînseră ciorchine lîngă el.

— Ei, cum vă place ? îi întrebă Mareș, oprindu-i cu un gest scurt. Aveți copii care v-așteaptă ?

— Dar cum crezi ? rîse ușor, cu puțină spaimă, Marinache Marin.

— Care vrei acasă, poți să te-ntorci, glumi cu glas aspru mecanicul și se uită înaintea lui.

Se făcuse liniște. Grupa lui Niculescu nu răspunsese încă focului. Ce dracu se întâmplă ? se întrebă Mareș. Se aflau sub gardul de cărămidă al unei curți. Dincolo de zidul înalt nu se auzea nimic. Sus, la o clădire din apropiere, cineva închidea re-pede niște obloane. Priviră. Mai rămăsese un geam luminat și în încăpere, în fața unei perdele mișcate de vânt, se zărea silu-eta unei femei. În mod normal, gândi mecanicul, dacă nemții ar fi vrut să apere podul, ar fi trebuit să instaleze o mitralieră chiar aici, în locul în care se afla cu oamenii lui, pentru că numai așa puteau să țină între două focuri trecerea îngustă peste riu. Poate nu avuseseră timp să o facă. Aproape că-i părea rău că-l lăsase pe Niculescu să plece înaintea lui. Cum îl știa zăpăcit... Noroc că-l avea pe încheietor cu el.

Tot liniște. Nici o mișcare. O clipă, două, trei. Apoi pași de oameni alergând spre tipografiile din spatele magazinului Lafayette. Mareș își scoase pistolul automat atârnat cu o curea de gât. În spatele lui se auziră închizătoarele celorlalte arme.

Tăcere, numai tăcere. Tăcere și pîndă. Pietrele piațetei luceau ușor în lumina stelelor de vară. Ceasul pompei de ben-zină părea un cerc de țintă la tir. Se vedeau cifrele fosfores-cente și acul cu vîrf galben și cei doi cilindri de sticlă în care nu mai urca de mult benzina. Jos, în locul unde opreau altădată mașinile, era o porțiune mai unsuroasă, de la vechile pete de ulei. În stînga, fereastra deschisă, luminată spre noapte și fe-meia care se pieptăna nepăsător. Uite-i umbra ușoară, cenușie, mișcînd bratele de aer, ca într-un joc chinezesc. Auzise în anii aceștia atîtea împușcături încît n-o mai tulbura nimic.

Tăcere și pîndă. Vîntul de noapte bătea ușor. Dincolo de gheretele anticarilor foșneau niște pomi cu coroane bogate, umeziți puțin. Peste cheiul de piatră plutea un nor de praf, o aură roșcată-albicioasă, deasupra limbii de apă fără strălucire. Rar se declanșa un clipocit. Puțin mai departe, sub cel de-al doilea pod, se afla un grătar care se ridica și se lăsa. Pe acolo ar fi trebuit să urce după aceea Dumitrana cu oamenii lui dacă voiau să ia clădirea prin surprindere, să cadă în unghiul mort al mitralierelor nemțești...

Dîmbovița bolborosea. Vremea trecea încet, ca și cînd timpul s-ar fi împotmolit undeva.

Podul de piatră se vedea bine acum. Noaptea căpătase o strălucire ciudată, neobișnuită. Undeva, dincolo de cupolele orașului, luna se ridica ușor. Deocamdată cerul căpătase trans-

parența apei, era albastrui ca o bluză de femeie, o bluză de primăvară, străvezie, ușoară...

— Ta-tata-ttaaa-ta...

Clănțănea o mitralieră aproape. O salvă scurtă și imediat se auziră șipcile retezate într-un gard, o cădere ușoară pe iarbă, undeva într-o curte. Piațeta era traversată de trei bărbați care fugeau disperați spre intrarea hotelului părăsit, ținîndu-și pălă-riile în mîini. Aceștia o nimeriseră prost. Unul se împiedică și țipă fără motiv. Se ridică și iar fugi. Nu trase nimeni. Nici măcar nu-l atinseseră. Frica... După aceea, altă trăsură trecu moale pe asfalt. Ecoul străzii între ziduri înalte și liniștea plină de primejdie.

— Ce facem, tovarășe ? întrebă din spate Purcară.

— Ai răbdare și vorbește mai puțin.

Încă trei sau patru minute. Mecanicul simțea primejdia undeva în apropiere și nu știa ce-l făcea să ezite să traver-seze primul piațeta. Totdeauna avea senzația aceasta înaintea unui lucru neplăcut. Poate era și puțină teamă. Unde era Ni-culescu, pe unde trecuse ?

— Răriți rîndurile ! spuse în șoaptă, hotărît.

Oamenii se depărtară unii de alții. Cei trei muncitori de la Vulcan aveau pe sold cîte un sac de pînză în care se aflau în-cărcătoarele de schimb. La mișcările lor scurte, trădînd încor-dare și enervare, cutiile de metal scoaseră un zgomot de fier frecat.

— Cînd o să treceți, plecați-vă bine și liți atenți la pod, mai zise Mareș. Porniți cîte unul, din două în două minute. Cînd ajungeți dincolo de jumătatea drumului, culcați-vă cu fața la pod în poziție de tragere.

Iar se auziră cîteva rafale scurte de pistol automat, de data aceasta de pe cheiul pe care se aflau. Sunetul era aproape asurzitor, sporit de ecourile pieței goale. Urmă un răspuns :

— Tac-taca-tata-taaa...

Și alături clinchetul gloanțelor înfipte în asfalt sau în piatră, în orice caz într-o suprafață dură, cum s-ar izbi niște bondari erbi de o bucată de marmură.

„L-au văzut pe Niculescu“, își spuse Mareș.

— Care treci primul ? întrebă după aceea.

Un soldat se apropie.

— Noi o să-ți acoperim trecerea.

— Dincolo de pod sînt patrule.

— Mergi repede, fără să-ți fie frică.

— Nu mi-e frică, spuse soldatul cu o veselie mirată, și porni dintr-o dată, aplecat ca o broască alergînd caraghios.

Străbătu vreo patruzeci de metri și ajunse la gheretele anticarilor. Nemții nu trăsese. Soldatul stătu cîteva clipe în picioare și răsufflă. Apoi se culcă lîngă un copac aflat pe îngustul trotuar de asfalt de lîngă cheiul de piatră. La jumătatea drumului, cînd încetase să mai alerge cu aceeași repeziciune de la început, de foarte aproape se auzi o salvă scurtă. Peste pod se aprinseră cîteva luminițe roșii, acoperite repede de un nor verzui. Omul se aruncă cu un reflex la pămînt și începu să se tîrască de-a bușilea.

— Foarte bine, zise Mareș încet. Merg foarte bine.

Într-o clipă îndreptă pistolul său automat spre direcția focurilor și începu să tragă, spunîndu-le și celorlalți să facă la fel :

— Tir apăsat la stînga, fără să vă opriti.

Muncitorii de la Vulcan nu ridicară armele. Așteptară liniștiți.

— Acum schimbați pozițiile, le spuse, și se tîrîră cu toții pe sub zidul de piatră la cîteva metri mai în sus.

Al doilea soldat ajunsese sub copacul de lîngă chei.

— Așteptați puțin...

Se gîndi și-i spuse celui de-al treilea, lui Ionete :

— Mergi în zig-zag, mai pe lîngă zid. E mai sigur.

De fapt nu știa unde se află grupa lui Niculescu și își dădu seama că nu mai aveau timp de pierdut. Altfel, ar fi ocolit pe o stradă care începea de la capătul zidului, dacă nu cumva era blocată de nemți.

Plecă și Ionete. Alerga cu pași mari, aplecat înainte. Nu trosni nici un foc. Sus, la geamul casei alăturate, tot mai ardea lumina. Mecanicul se uita peste apă, căutînd să distingă siluetele patrulei nemțești. Nu se vedeau decît fațadele întunecate ale clădirilor părăsite la bombardament și ferestrele comandamentului, bine închise, dincolo de care pîndeau cu siguranță ofițerii. Dîmbovița se albise puțin la lumina crescîndă a nopții cu lună. Peste zid atîrnau cîteva crengi firave, mișcate de vînt. Asta îi făcea pe cei rămași să ridice mereu ochii pînditori în sus.

Dincolo de Casa de Depuneri se auziră iar focuri de armă.

— Acum trecem toți deodată, spuse Mareș, la intervale mici. Nu mai e timp de pierdut. Haide, cît mai departe de mijlocul pieței, în marginea ei.

Porni un soldat, apoi Purcară și celălalt muncitor de la Vulcan, după aceea iar soldați. Se auziră gloanțele, aproape. Piuitul lor straniu aducea cu ciupirea coardei unui violoncel. În zid se striviră cîteva plumbi, cum ai strivi niște muște de metal. Urmă un rap-rap venit de dincolo și răspunsul celor de sub copac. În întuneric păru că se aprind brusc artificii : mici lumini galbene-roșcate. Tăcere scurtă, iar clăntănitul unei mitraliere : rap-rap-rap... și apoi pocnete înfundate ca niște dopuri scoase. Patrula germană avea cel puțin șase oameni. Asta se simțea după frecvența loviturilor. Servanții mitralierei nu intraseră în socotelile mecanicului.

Oamenii trecură locul deschis, unul după altul, rapid. Mareș rămase singur. Nu căzuse nimeni. În fața lui se afla brațul pompei de benzină și scara de piatră a unui w.c., care cobora în pămînt. Dacă ar fi ajuns pînă acolo, restul drumului era mai ușor.

Se ridică și porni repede. De sub copac, grupa trăgea neostenit peste podul de piatră, ținîndu-i pe nemți sub un foc intens. Direcția tirului acestora se schimbă și putu să ajungă nestingherit la jumătatea drumului. Se tîrî la rampa de metal a scării w.c.-ului și așteptă cîteva secunde. Din spate nu se mai auzea nimic. Traversară și soldații. Nici dinspre Casa de Depuneri nu se deslușeau rafalele altor pistoale automate.

Urmară iar cinci secunde de liniște, apoi se auzi ridicarea scurtă a unui oblon de fier, undeva pe o stradă vecină. Dacă nemții îl văzuseră, își spuse mecanicul, îl vor vîna cînd va încerca să treacă strada lată de cinci sau șase metri, pe porțiunea unde n-avea nici o acoperire. Deocamdată îl așteptau fără să tragă vreun foc.

Acum ar trebui să înceapă ai lui. Nu le strigă nimic ca să nu-și trădeze locul. Șuieră numai scurt. Se auzi o salvă. Cel puțin acum știau că este acolo și că nu e rănit.

Luna se ridicase deasupra unei clădiri de dincolo de murlurile de lut și piațeta se văzu clar, un trapez de piatră, deasupra căruia se tîrau hîrtii și frunze moarte. Nu se auzea decît foșnetul apei de jos, din closetul public, scurgerea ei precipitată în pisoare. Se repezi cu privirile înainte. Trecu de pri-

mele dughene ale anticarilor ; un cilindru de zid, cu ferestre înguste în varul căruia lucea lumina nopții. Se auzi iar o saivă. Gloanțele șuierau foarte aproape și se înfipseră cu un zgomot sec în obloanele de lemn. Mecanicul se aruncă la pământ. De undeva din spate simți un miros de hîrtie veche, sforogită. Se ridică și iar se culcă pentru că de dincolo de apă sosi un nou stol de gloanțe.

„A fost foarte aproape, în față ! Mă caută moartea cu luminarea. Și asta din cauza lunii care a ieșit tocmai acum.“

De sub copacul de lîngă chei răspunseră cîteva salve prelungite. Mecanicul se ridică din nou și fugi cît putu de repede în apropierea unui gard de fier de care erau ancorate dulapurile anticarilor. În spate foșniră cîteva gîze de plumb într-un zbor bezmetic. Apoi nu se mai auzi nimic. Îi găsi pe ceilalți și răsufală ușurat.

— Ne-o făcuși, spuse Purcară.

— Bîne, băieți. Deocamdată am trecut. Cred că cei din spate ne-aū auzit și știi ce-i așteaptă.

— Mai stăm ? întrebă un soldat.

— Ar trebui să așteptăm aici plotoanele.

Priviră cheiul pustiu. Departe se vedea umbra unui autocamion care înainta încet, cu prudență. Mașina se opri cam la o sută de metri de piață și se auziră bocancii soldaților sărînd pe pietre. În urmă zăriră taxiul în care se afla locotenentul, probabil cu Dumitrana. Soldații se culcară pe caldarîm, acoperiți de bordura de granit și începură să tragă peste parapetul podului.

— Au sosit, zise Mareș, noi mergem mai departe. Cei din față au nevoie de întăriri.

Porniră de-a lungul cheiului acoperiți de umbra copacilor. De dincolo, de peste apă nu se mai auzi nici un foc.

— S-au retras, spuse cineva.

— Nu cred. Sînt prea puțini și așteaptă întăriri. Deocamdată noi trebuie să ajungem pe cei din față.

Lăsaseră în urmă tarabele anticarilor. Într-un loc deschis, unde copacii fuseseră rețezați de schije, se apropiară de gard. Deasupra trotuarului rămăseseră scheletele de metal ruginit ale felinarelor fără geamuri. Între brațele de fier mai stăteau și acum fitilele albe și găunoase, uscate și măcinate.

Pe dreapta, înainte : clădirea prefecturii de Ilfov care adăpostea comandamentul german. În fața ei așteptau cîteva

autocamioane din care coborau soldați cu căști. De aici se auzeau împușcăturile și nu dinspre Calea Victoriei, cum bănuiseră din pricina ecoului.

Ajunseseră în spatele grupei lui Niculescu. Acesta era culcat pe caldarîm, cu fața spre Dîmbovița, scrutînd cheiul paralel.

— Cum e ? întrebă Mareș.

— Trebuie să trecem dincolo pentru că au adus soldați și or să aibă ceilalți de furcă cu ei.

— Ai vreun rănit ?

— Unul, tu ?

— Nici unul.

— Ce-i cu camioanele ?

— Au adus saci de nisip. Îi așează la ferestre. Se pregătesc să reziste.

Mareș privi dincolo de apa gălbuie acum în lumina lunii ciobite. Mai mult de douăzeci de oameni descărcau saci din autocamioane.

— Ce zici ? întrebă studentul.

— Ar trebui să tragem, să-i mai împuținăm, să-i obligăm la un schimb de focuri pînă vin soldații...

— Eu sînt gata cu grupa mea.

Mecanicul se răzgîndi numaidecît.

— Cred că nu-i treaba noastră. Haide să trecem mai departe, să ajungem în spatele Operei.

Se auziră focuri în urmă. Cheiul Dîmboviței hăuia sinistru.

— Mare bal, mare ! glumi Niculescu. Haideți, fraților, să-i lăsăm în grija celorlalți.

— Ați vrut să treceți ? îl întrebă mecanicul pe student.

— Da.

— Și ?

— Trag încoace. Le-am răspuns. Lăsăm aici cîțiva oameni și noi mergem mai departe. Tactică genială...

Mareș vru să-i aleagă pe cei ce trebuiau să le acopere înaintarea, dar în clipa aceea se auzi un claxon și se treziră lîngă ei cu taxiul în care se afla Dumitrana. Comandantul scoase capul afară pe geamul îngust și întrebă cu minie :

— Ce dracu mai așteptați ? Dați-i drumul, soldații vor sosi numaidecît.

Niculescu își strînse oamenii :

— Gata, ridicați-vă, pornim !

Plecară unul după altul, la mari intervale, folosind umbra gardurilor. În urmă se auziră automatele și răspunsul hotărît al nemților, ascunși dincolo de sacii de nisip răsturnați lângă chei.

Pavajul din fața Operei era plin de cioburi de sticlă și în spatele pietrelor scoase cu baioneta din caldarîm, așteptau alți soldați. Făcuseră legătura cu grupul IV și trecuseră mai departe după o scurtă convorbire. Acum așteptau într-un pasaj pustiu să pornească din nou. În fața, acoperișul Casei de Depuneri, imensă parașută de sticlă verde cu nervuri de metal, reflecta lumina galbenă, bolnavă a lunii. Aerul începea să se răcească. Zăpușeala de peste zi, un strat de praf și de aburi încinși, fuseseră luate de vînt și duse undeva departe, deasupra cîmpiilor din jurul Bucureștiului. Calea de asfalt care cobora pînă la parapetul podului din fața Operei era pustie. Pe balcoanele blocurilor din apropiere se ghiceau umbrele unor curioși care urmăreau bătaia al cărei zgomot îndepărtat îi alarmase.

— Gata, plecarea ! zise Mareș, întorcîndu-se.

Străbătura pasajul și intrară în monom pe o stradelă întunecată din spatele Azilului de Noapte. Mecanicul cunoștea locurile. Aici era o încrucișare care trebuia blocată. Lăasă grupa lui Niculescu în grija încheietorului și-l chemă pe student cu el. Împreună cu oamenii săi, mecanicul plecă de-a lungul unui trotuar pustiu care urca ușor. Era singurul loc pe unde nemții aflați în clădirea triumphiulară a comandamentului puteau să se retragă. Curtile păreau liniștite. Nu se auzea nimic în afară de împușcăturile infundate de dincolo de Dîmbovița. Se apropiară unul cîte unul, strecurîndu-se în umbra zidurilor. Dincolo de gardurile joase, care înconjurau imobilele stricate de bombardament, cu ziduri jupuite, fără ferestre, totul era necunoscut ca o mare acoperită cu mine magnetice. Își împrăștiu oamenii și făcu o cercetare sumară. Nu se afla nimeni prin apropiere. Trimise doi soldați în recunoaștere. Totul părea părăsit.

Misiunea lor era îndeplinită. Trebuia numai să aștepte ordinele lui Dumitrana. Dacă ar fi fost după el, Mareș ar fi atacat clădirea chiar atunci. Ieșirea dosnică a comandamentului se sfîrșea într-un gang al cărui capăt se termina în strada asta liniștită. Dincolo de dreptunghiul de întuneric, nici o mișcare. Numai filfiitul vîntului în grădinile din apropiere. Se auzeau bufniturile puștilor și rafalele de mitraliere.

— Ce facem ? întrebă Niculescu.

— Stăm pînă vine curierul cu ordine.

— Pe mine mă mănîncă palmele. Aș lua o de unul singur.

— Rămii liniștit aici cu mine.

Niculescu scoase o țigară și o aprinse, ascunzînd flacăra chibritului.

— Începe să fie cam rece. Vine toamna...

Trase un fum și privi chipurile celor din spatele lui, soldați și muncitori de la Vulcan.

— Care vrei să fumezi, se poate, le spuse, dar mai la întuneric...

Împușcăturile încetaseră.

— Pauză, mai zise studentul, trag aer în piept. Ce dracu nu s-or preda, sînt nebuni, țicniți ?

Patrula se întoarce. Nu era nimic de semnalat.

— Am putea să intrăm în clădire ca la noi acasă, zise Mareș. Uite cum stăm pe loc...

— Nu-i așa ? se amestecă Ionete.

Trecu un ceas sau două. Era aproape de miezul nopții. În sfîrșit venea cineva, un soldat, înalt, nădușit tot.

— Cine-i tovarășul Mareș ? întrebă.

— Eu...

— Comandantul a spus să așteptați semnalul său. O rachetă albă...

— Bine. Poți să te duci.

Soldatul salută, se întoarce, și începu să fugă înapoi.

Ceilalți se așezară pe marginea trotuarului și așteptau fumînd în tăcere. Luna căzuse dincolo de podul Izvor. Lumina scăzuse. Mecanicului îi era frig. Nu avea pe el decît o cămașă cu mîneci scurte. Se ridică în picioare și se plimbă de colo-colo. Armata înconjura tot cartierul, făcînd o largă mișcare circulară. După încă o jumătate de oră se auziră împușcături. Se trăgea cu violență de amîndouă părțile. Undeva într-o curte cădeau cioburile unui geam atins de un glonț rătăcit. Pe strada pustie fugeau pisici speriate. Niculescu se uita la cer.

Nimic. Alt schimb de focuri, parcă mai aproape. Luptă ținu pînă în zori, cu întreruperi. Probabil că se apropiiau prin fața

de clădire, poate trecuseră riul, gândi Mareș. Oricum era de neînțeles de ce amînau să-i țină pe nemți între două focuri.

Cerul se albea. Era și mai firg. Deodată, deasupra străzii se ridică racheta, cu un fișit, plesni, se desfăcu, păru o clipă o sferă argintie și începu să cadă, cu o diră de fum peste copaci.

— Gata, adunarea ! porunci Mareș.

Își pregătiră armele și se îndreptară desfășurați spre intrarea gangului. Trecu unul, trecură doi, apoi ceilalți. Nu era nimeni. Mareș o luă înainte. Făcu zece metri și nu auzi nimic. În față : o curte. Trebuia sărit un gard. Dădu de o altă curte de piatră. Oamenii îl urmară repede, înfrigurați. Se luminase bine. Se auziră voci de soldați și cînd studentul fu înaintea lui Mareș pe acoperișul unei magazii, văzură ferestrele clădirii acoperite pînă la jumătate de saci de nisip. Bineînțeles, nemții se așteptau să fie atacați și prin spate. În dreapta și în stînga se aflau alte acoperișuri. Soldații și muncitorii de la Vulcan se împrăștiară. Săreau ca pisicile, folosind coșurile de cărămidă. De la ferestre porniră primele focuri.

— Acum vor și c-am atacat, spuse Mareș. Ferește capul !

Trecu un glonț. Niculescu se lungise pe suprafața de carton a magaziei pe care se afla.

— Nu-i bine aici. Trebuie să ne cățărăm undeva mai sus, altfel trag în noi ca în iepuri...

Mecanicul privi în jur. Se afla lîngă gura unui pod, lipit de un perete, într-un unghi mort. O creangă veche de pom, uscată și neagră spînzura deasupra capului. Privi. Dacă s-ar fi urcat pe ea fără să fie atins, ar fi ajuns în stînga clădirii. Îi veni o idee mai bună. Se apropie de ușa podului. Aceasta era încuiată cu un lacăt mare, negru. Împinse cu umărul și se uită înăuntru. Văzu un luminator cu geamurile crăpate. În podul casei necunoscută era praf și pînze de păianjen. Gura acoperișului : prea sus. Trebuia să se urce pe ceva. Afară se trăgea repetat. Se auzi un strigăt. Cineva fusese rănit. Un corp se rostogoli pe un acoperiș și căzu cu un zgomot înfundat în curte. După poziție, e de-ai noștri, gândi Mareș. Trebuia să ajungă repede deasupra acoperișului să-și dea seama de situație. Dacă oamenii nu-l vedeau, s-ar fi putut să creadă că îi e frică și că se ascunde. Sări și se agăță de gura luminatorului. Pistolul automat îl încurca. Înjură tare și se ridică în mîini. Era foarte greu, dar reuși să scoată un braț afară simțind răceala tablei pe piele. Urcă prudent. Fruntea, apoi un ochi. Îl acoperea frunzișul unui castan.

Sări afară și ajunse în marginea acoperișului, lîngă un coș înalt de cărămidă. Îi văzu pe ceilalți : Niculescu, mai jos, într-un genunchi ochea și trăgea rar. De nemți îi despărteau douăzeci de pași : o curte de piatră, goală. Pe zidul clădirii comandamentului stătea lipită o scară de incendiu foarte înaltă. Acolo să fi ajuns și să fi urcat deasupra ferestrelor de la care trăgeau cei dinăuntru ! Ah și cîteva grenade să fi avut. Strigă unui soldat :

— Are cineva niște Kisere ?

Aveau toți în sacii de pînză. Le scoaseră și începură să arunce, rar. Primele două se izbiră de cercevea, mai sus și mai jos. Erau mici și ușoare, cît niște cutii de conserve. Plutiră peste curtea întunecată și căzură jos, pe pietre. Explodară cu zgomot mare și rupseră pereții. Soldații, Niculescu și Mareș se lipiră de acoperiș. Schije nu ajungeau pînă aici. Studentul privi, văzu unde se află mecanicul și ceru un sac de grenade unui soldat culcat lîngă el. După aceea făcu o nebunie. Se aruncă înainte, străbătînd acoperișul în goană, cu sacul pe șold. Se trase o rafală, ceva mai jos, ceva mai sus și Mareș îl auzi în pod gîfînd.

Cînd ajunse pe acoperiș îl certă supărat :

— Ți s-a urît cu binele !

— Ia colea niște găluști din astea... Știi cum se mînuiesc, că eu habar n-am !

Fuseseră reparați și pe lîngă ei treceau gloanțe numeroase. Unele loveau cărămizile și se turteau, sărînd în sus, ca niște stropi de noroi.

— Uite cum, îi arătă mecanicul. E simplu. Au o cheie, se răsucește, se așteaptă, nu se grăbește. Numeri în gînd pînă la cinci și o arunci.

Ținti o fereastră și aruncă. Grenada se izbi de un sac de nisip și căzu în curte.

— Zbîrci ! Ai greșit. Dă-mi și mie una.

— Vezi, nu te juca. Nu-i de glumit. Ne arunci în aer.

Niculescu privi prudent dincolo de marginea coșului de cărămidă :

— Ia să vezi...

Urmă o rafală. Își ascunse capul și după aceea azvîrli. Nu nimeri nici el.

— În felul ăsta le prăpădim degeaba, zise cu necaz.

— Cîte avem ?

— Șapte încă, numără Niculescu.

— Pentru patru ferestre e de-ajuns. Mai sînt și ceilalți.
Un soldat se ridică în picioare și zvîrli Kiserul. Fu culcat cu un foc, dar o fereastră sări în aer, se auzi un strigăt îngrozitor și cînd se uitară, în locul ei văzură o gaură neagră, afumată.

— Una la mîna. Mai încerc o dată, exclamă Niculescu nerăbdător.

— Ai grijă să nu te atingă ei pe tine...

Urmă o explozie scurtă și ecourile curții. Iar nu nimerise.

— Au baftă !

Atunci zări scara de incendiu și își dădu seama că de sus i-ar fi avut în mîna pe nemți. Se uită la adîncimea de sub el și căută un loc pe unde să coboare. Un burlan de tablă ajungea jos. Fără să se mai gîndească, înșfăcă sacul cu grenade. Mareș abia mai avu timp să tragă o rafală ca să-l acopere.

Studentul coborî pe burlan în două secunde, cum ți-ai da drumul pe o frînghie. Soldații țineau sub tir ferestrele. Sacii de nisip fuseseră găuriți și din ei se scurgea un șuvoi auriu care picura pe pietrele curții. Niculescu ajunsese jos. Auzi lîngă el un plescăit, se întoarse și se feri. Cineva trăgea cu pistolul. Mareș îl văzu. Era un subofițer german, ascuns după colțul clădirii. Ochi, trase și neamțul căzu. Studentul ajunsese la capătul scării de incendiu. De sus, de la ferestre era greu să fie țintit pentru că nemții stăteau acoperiți, ferindu-se de focul celor de pe acoperișuri. Mecanicul privi curtea pustie, gata să tragă dacă s-ar fi ivit vreo primejdie. Unul dintre soldați mai aruncă o grenadă care explodă în cerceveaua ferestrei. Căzură doi saci spartți, se auzi un clinchet și cînd se uită în sus, Mareș îl văzu pe student deasupra unui burlan înnegrit, încălecînd acoperișul. Jos, pe pietre, se auziră pași. Trei nemți ieșeau pe ușă, căutînd în sus. Ochi, trase. Unul căzu, îngenunchind. Ceilalți doi se uitară în sus. Un soldat aruncă o grenadă. Un nor de pulbere și pietre și în curte mai rămase o uniformă zdrențuită. Niculescu se tîra pe acoperiș, trăgînd după el sacul cu grenade. De nu și-ar rupe vreo mîna, de nu s-ar grăbi să le desfacă ! Pe urmă, mecanicul zîmbi ușor. E dat dracului, știe să umble cu ele. Face pe prostul. Își aduse aminte cu ce siguranță desfăcuse cheia de metal ușor a Kiserului. Nemții nu mai traseră cîteva secunde. Muncitorii de la Vulcan se uitară spre el. Trebuiau să coboare în curte. Le făcu semn acolo, jos !... Ionete ieși din spatele coșului care-l acoperea. Urmă o rafală

scurtă. Piu-piu-piu. Omul se prăbuși, îl atinseseră în umăr. Se rostogoli puțin pe acoperiș și se prinse de un jgheab. Își pierduse arma. Gemu ușor. Nu aveau timp să-l îngrijească. Bine că se mai putea ține acolo. Îl urmă un soldat. Ceilalți mai aruncară o grenadă. Nici aceasta nu nimeri. De sus văzură brațul studentului și în clipa următoare Niculescu zvîrli cutia ușoară de metal drept în deschizătura neagră a unei ferestre, cum ar fi aruncat un jucător de baschet o minge la coș. Se auzi o explozie. Fereastră a doua se luminează ca și cînd cineva ar fi aprins un bec puternic înăuntru. Soldații coborîră scurt pe burlanul metalic. În cîteva minute se aflau la adăpostul zidurilor, căutînd să vadă dacă nu mai cobora cineva pe scara interioară a clădirii.

Se luminase bine. Pereții albi, înalți, căpătaseră relief. Soarele arunca reflexe vii în tabla acoperișurilor. Mareș rămase pe loc, trăgînd din cînd în cînd spre cele două ferestre dincolo de care mai rămăseseră soldați cu căști. Se auzeau comenzi scurte și cum nu știa limba germană, nu desluși ce spuneau ofițerii. Niculescu se tîra pe acoperiș spre a treia deschizătură. Cînd ajunsese deasupra, de sub el se ridică o mîna cu un pistol. Mareș ochi alături. Pocni un foc mic. Studentul lăsă capul în jos. Scăpase. În mișcarea următoare aruncă iar grenada, de data asta alături, în zid. Cutia metalică se rostogoli la picioarele soldaților. Urmă o clipă de spaimă, apoi unul dintre muncitori, o ridică, atît cît mai fu timp pînă la explozie și o aruncă prin ușa intrării. Ea bufni imediat, departe, în interiorul clădirii. Soldații asudaseră într-o clipă și își ștergeau frunțile umezite. Niculescu înjura tare. Aruncă iar o grenadă. Altă explozie, alt țipăt și printre cercevelele celei de-a treia ferestre ieși un fum negru.

Nu se mai auzi nimic. Mareș coborî. Niculescu se ridicase în picioare și întrebă :

— Au fugit ?

— Da, stai acolo, îi strigă mecanicul. Și voi, forțați intrarea...

Soldații porniră spre ușa îngustă, unul în spatele celuilalt, trăgînd în golul întunecat. Nu se auzea decît un zgomot înfundat de tenciuială căzută. Ascultară. Dincolo de Dîmbovița focurile încetaseră. Mareș coborî, făcîndu-i semn lui Niculescu :

— Gata, s-a terminat cu ei...

Peste un ceas așteptau încă în clădirea incendiată. În birourile răvășite, ușile erau sparte și lovite și, pe parchet, în coșurile de hîrtie, în casele de bani cu ușile date de perete, ardeau acte. Soldații căutaseră să stingă incendiile dar pe ici, pe colo mai răbufneau flăcări, iute înăbușite de bocanci sau de pături găsite la subsol, unde fusese instalat dormitorul gărzii germane. Jos, în curtea interioară, colonelul, care conducea trupele de soldați, vorbea nemțește cu un general de aviație german, dezarmat, numai într-o haină scurtă, deschiată la gît, fără arme, cu cizmele bine lustruite și cu o cămașă necrezut de albă. Dumitrana făcea apelul și strîngea niște hîrtii într-un geamantan de piele. Răniții, vreo zece sau unsprezece oameni, stăteau întinși pe caldarîmul curții, gemînd. Apăruse un sanitar care scotocea în trusa lui, pansînd pe rînd pe fiecare. Se instituiseră plantoane și la fiecare etaj aștepta cîte un caporal cu pistolul în mînă.

Niculescu și Mareș coborîră după ce inspectaseră clădirea cu atenție. Salvaseră cîteva teancuri de hîrtii, gata-gata să fie prăpădite de foc și le aduseră lui Dumitrana. Soldații cărau o ladă mare de campanie, prinsă cu două curele de cînepă și o așezară în mijlocul pătratului de piatră.

— Ce-i mai facem, șefule? întrebă din cinci în cinci minute studentul.

— După ce strîngem documentele, plecăm cu un autocamion în Parcul Filipescu, la comandament. Cine vrea poate să se odihnească.

Erau obosiți amîndoi și se așezară lîngă un zid, pe o bancă primitivă de lemn. Din oraș se auzeau sosind mașinile pompierilor sunînd din clopote. Se încălzise și soarele lumina ferestrele incendiate. Prizonierii, aproape două sute de ofițeri și subofițeri dezarmați, cu privire obosită și nesigură, se așezaseră pe pietrele curții și vorbeau încet. Erau nebărbierți, cu fețe palide și cu o disperare vădită pe chip. Soldații înarmați cu puști lungi, demodate, glumeau, scuiپau din cînd în cînd și fumau.

Studentul ațipi cîteva clipe și cînd se trezi se uită la Mareș care își privea pantofii vechi și prăfuiți.

— Cum e, frațioare? îl întrebă mecanicul.

— Trebuie să mai și doarmă omul...

— Și eu tot așa cred... Las' că sună ea și demobilizarea.

Rise puțin, privind-și cămașa zdrențuită, ruptă în spate.

Era plin de praf pe chip și pe șold tot mai ținea sacul de pînză în care se mai aflau două Kisere.

— O să sări cu ele în aer, glumi Mareș.

— N-avea grijă, m-am învățat. Ce spui de prietenii ăștia? Îi arată pe ofițerii germani.

— N-arată prea veseli...

— Te cred și eu! Și colonelul care-i face conversație generalului...

Dumitrana auzi și se întoarse spre el. Nu-i spuse nimic. Studentul își înghiți cuvintele. Comandantul primea raportul ofițerului, după ce asculta cele auzite de la neamț.

După un sfert de ceas, în stradă sunară claxoane. Trebuiau să plece. Rămăseseră soldații, Muncitorii de la Vulcan, fără Ionete și fără Marinache Marin, se urcară într-un autocamion. Unul murise, altul era rănit. Lăzile cu hîrtii (găsiseră între timp mai multe), teancuri de dosare și acte carbonizate pe jumătate fură încărcate în mașină și cînd șoferul ambreie motorul, Dumitrana le făcu semn că se poate pleca. Mareș mai privi o dată clădirea fostei prefecturi, cu fața mîncată de gloanțe și apa liniștită care curgea pe sub podurile de piatră. Ceasurile trecuseră repede, aproape pe neștiute. Era cald, zăpușeală. Se simți pornirea ușoară a autocamionului. Printr-o fereastră de sus mai ieșea un fuior de fum albicios. Un soldat le făcu semn cu mîna. Trecură pe sub niște copaci, aplecîndu-se să nu le zgîrie crengile fețele asudate. Mirosea ușor a sevă vegetală, a frunză zdrobită. Cerul era albastru, cu cîtiva nori albicioși, plutind, călătorind cine știe unde. Curentul le răcorea obrazii. Dumitrana îi privi pe rînd.

— Buni băieți, zise, voind să glumească, pe urmă se răzgîndi. V-ar trebui cîteva ore de somn, dar nu știu dacă o să avem timp, nemții se strîng la barierele Bucureștiului. Este un ceas hotărîtor. Ori noi, ori ei...

Purcară, lovit ușor la un umăr, ținînd între picioare pistolul automat, spuse cu lenevie:

— Că n-or fi ei mai ai dracului decît noi... Ați văzut cum i-om podidit, di nu mai știu pi ci lume îs...

Niculescu îl trase de mînă pe Mareș:

— Ți-e somn?

— Nu. Ție?

— Tocmai acum să-mi fie somn ?
 — Dar adineaori ?
 — Mai greșește omul ! Cum ți s-a părut, ca să zic așa, Wehrmachtul ?
 — Sînt încăpățînați și asta o să ne coste multe vieți...
 — Ce-or face oamenii mei ?
 — Ți-i aduce Dumitrana ! n-avea grijă.
 Purcară se uită la grămezile de dosare și la lăzile încuiate cu lacăte. Dumitrana, așezat pe una din ele, fuma nepăsător...
 — Ci faceți cu documentele istance ?
 — Or fi ele bune la ceva. Dacă nu...
 Și adăugă ceva grosolan ce nu se poate reproduce, lucru care arăta de fapt cîtă ură avea în suflet.
 Mareș privea trecătorii de pe străzi. Unii ridicau mîinile în aer și-i salutau :
 — Partizani ? Partizani ?
 Cei din mașină nu răspundeau. Fluturau numai din cînd în cînd și ei mîinile obosite și pătate de unsoarea armelor.

3

Dimineața fusese înăbușitoare. Dinspre lacuri venea o boare răcoroasă și umedă. În aer se auzea bîzîitul subțire al tîntarilor. Oamenii fumau tăcuți, așezați în șanțul din marginea șoselei. Stăteau pe iarba pălită, cu spatele rezemat de talazul de pămînt, strîngînd între picioare pistoalele automate, în așteptarea ordinelor. Autocamioanele care-i aduseseră plecaseră, și acum numai cîteva femei, niște tărănci zdravene din împrejurimi, întrebau :

— Care mai vrei apă ?
 — Cine dorește puțină pîine ?
 Mirosea a griu copt, a lapte abia muls. În apa lacului din apropiere săreau pești ca niște cușite. Umbrele sălciilor din margini erau mutate de colo-colo de vîntul ușor. Lacul lucea sticlos. Se răcorise. Nori vineți, amenințători, se buluceau dinspre nord.
 — Plouă, lele ? întrebă un muncitor de la Vulcan.

— Nu plouă. Cînd vine norul din partea aialaltă, atuncia plouă. Acum numai se izmenește...
 — Mai dă din laptele ăla puțin...
 — Ia...

Glasurile se amestecau. Era în jur o forfotă care nu-i plăcea comandantului pentru că la război era mai bine să nu aduci muieri. Mai departe, dincolo de șosea, strigau niște țărani. Unul aruncă pălăria de pămînt, spunînd tare :

— Duceți-mă pe mine și dați-mi o furcă s-o spintec !
 — Ce s-o întîmplat ? întreba Purcară.
 — În Otopeni nemții au fost duși cu huideo pînă la șosea, zicea cineva.
 — Și s-a găsit o putoare care a tras cu pușca în ai noștri, o tîrfă de-a lor, de-a trăit bine anii ăștia și s-a îngrășat...

Pe asta voia țaranul s-o ia în furcă. Oamenii rîdeau amar și spuneau că ar jupui-o de vie. Vorbele se amestecau iar, se pierdeau în murmurul general.

Mareș o privea pe Ina din cînd în cînd. Femeia stătea rezemată de taluz, cu ochii la cer. Pe piept îi atîrna arma grea de oțel cu încărcătorul ca un penar mic, strălucitor. „Dacă scap, n-am să-i mai văd niciodată pe nici unul. Nici pe ea, nici pe el.“

Pe șosea sosea un biciclist cu ordinele comandamentului. Dumitrana îl opri și îi luă hîrțile ascunse într-un porthart. Omul care le adusesese era îmbrăcat într-o cămașă decolorată și avea pe cap o șapcă din stofă cadrilată. Nădușise și gîfîia.

— Zice că să plecați numaidecît... adăugase.

Mareș auzi cîteva frînturi de cuvinte.

— Bine, bine.

Țăranii tot mai înjurau muierea de la Otopeni. Femeile își adunau garnițele în care căraseră lapte pentru soldați. Niculescu îi dădu un cot mecanicului, observînd că acesta o privea pe Ina.

— Ce zici de ăștia, parcă au venit aici la pomană. Așa razboi ca la mama acasă...

— Îți pare rău, de ce n-ai cerut și tu ?

— Nu-mi place să mă bat cu burta plină...

Mecanicul întoarse ochii spre Ina care stătea lungită cu fața în sus pe iarba, lîngă Tereza.

— Hei, Ina, ați adormit ? întrebă pe neașteptate studentul pe femei.

— Nu, viteazule...

— Atunci ce faceți aici ?

— Ne uităm la cer...

— Și tu ce tot întrebi ? se amestecă Tereza.

Studentul se părea că o uitase.

— Voiam numai să știu cum o duceți... Mareș, dă-te aproape, cât mai ai timp, să stăm de vorbă cu fetele astea.

Pe șoseaua alăturată tropăiau curierii către companiile sol-
daților, cantonate cam la 200 de metri mai încolo.

Ina îi făcu loc mecanicului alături de ea.

— Ce-i cu tine ?

— Nimic, nimic, spuse Mareș, încet. Cine are o țigară că
eu le-am terminat pe ale mele.

Tereza îi aruncă un pachet de Naționale.

— Luați, tot țărani ni le-au dat. Ce spui ! Și-au lăsat tre-
burile și-au venit cu lapte și pâine...

Ina îl privea. Fruntea umedă, cu șuvițe negre de păr, îi
strălucea în soare.

— Ne văzurăm și soldați, spuse. Bănuiai asta vreodată ?

— Bănuiam, deși nu-mi place...

— Cum stați cu instrucția, dragostele mele ? întrebă stu-
dentul.

— Bine, cum să stăm ? Tomulete ne-a învățat cum se de-
montează și cum se trage, dacă vrei, facem și un concurs...

— De ce nu v-au mai lăsat la serviciul auxiliar ?

— Era nevoie de oameni aici. Acolo au rămas numai cei
care stau rău cu sănătatea... Ori n-avem voie ?

Ina rîse și-l trase de mîna pe Mareș :

— Tu ce spui ?

— Nimic, ce să spun !

Studentul o luă de mîna pe Tereza și o tîrî mai departe :

— Haide cu mine să vedem ce face comandantul, cât mai
stăm aici...

Tereza nu înțelese, dar îl urmă, dezmoțindu-și picioarele.
Cei doi rămăseră singuri în mulțimea care trecea nepăsătoare
pe lângă ei : amestec de soldați și civili, cu arme, echipați pes-
trit, gălăgioși, glumind cu țărăncile care își strîngeau albitu-
rile în care aduseseră pîmile proaspete și oalele cu lapte.

— Ce-i cu tine ? îl întrebă femeia.

— Nu știu.

Ina îl privi cu puțină înduioșare.

— Cum a murit ?

— Cine știe ?

— Niculescu nu ți-a povestit ?

— Nu l-am întrebat.

Mareș smulse un fir de iarbă și îl supse puțin, simțindu-i
gustul sălcii.

Femeia trase închizătorul pistolului automat și se uită pe
țeva armei.

Pe șosea se apropiau alte două camioane cu soldați. Se au-
ziră comenzi scurte și trap-trapul plotoanelor care fugeau în
pas alergător spre un loc de adunare.

— Și-acum ce ai de gînd ? întrebă femeia.

— Pentru mine totul e simplu...

— Ce înțelegi prin simplu ?

— După ce totul o să se termine o să caut ceva de lucru,
dar o treabă serioasă, grea, care să nu-mi dea de loc răgaz.

— Haide că ne cheamă... spuse încet femeia.

Dumitrana strigă tare :

— Adunareeee...

Cei din șanțul șoselei se ridicară și își stinseră țigările.
Mareș îi întinse mîna s-o ajute.

Aceeași mișcare de altădată. Era îmbrăcată în niște panta-
loni cenușii pătați de ulei și într-o bluză bărbătească deschisă
la gît.

— Pe cine ai dezbrăcat ? întrebă Niculescu mai de-
vreme.

Salopeta o căpătase la comandament, ca și Tereza.

— Ce face guvernul ? întrebă Mareș ca să schimbe vorba,
în timp ce se îndreptau spre locul de adunare.

— I-am lăsat în paza unor tovarăși.

— Unde ?

— Într-o casă din Vatra Luminoasă.

— I-ai văzut ?

— Da.

— Și.

— Sînt jalnici. Plîng și cer să fie eliberați. Cred că nici
n-au visat că o să punem mîna pe ei ca pe niște pui de găină...

— Și voi ce-ați făcut acolo ?

— Tereza le gătea. Eu am ajutat la dereticat.

Din autocamioanele sosite coborîră soldați. Căștile meta-
lice luceau în soare și se auzea frecarea centurilor de piele de

postavul aspru al hainelor. Mirosea a sudoare bărbătească și țintele bocăneau pe asfalt ca o grindină. Dincolo de șosea, apa lacului părea o tablă de cositor, licărind ușor. Peștii săreau rar în sus. Suprafața albăstruie se tulbura și cercurile mici, repetate, se pierdeau încet, încet. Apoi totul se liniștea. Un ofițer porunca regruparea și se auziră baionetele soldățești zăngănind, lovindu-se de gamele. Dumitrana îi aștepta, privindu-i fără curiozitate.

— Gata ?

— Gata.

Înă il privea de parcă atunci l-ar fi văzut pentru prima oară. Nu mai erau bărbat și nevestă. Numai comandant și soldat. Țăranii se dădeau la o parte și spuneau cuiva din rândurile companiilor :

— Pă căteaua aia s-o prindeți și s-o aduceți în sat s-o săturăm noi de nemți...

Trecu un ofițer. Se auzi un „drepti“ scurt și se făcu o clipă de liniște.

— Plecăm, gata ! zicea cineva.

Tereza intra în rânduri. Era și ea îmbrăcată într-o salopetă largă, cirpita și își strânsese mijlocul cu o cartușieră ce-i atârna pe solduri.

Țăranii își dădeau coate :

— Aștia-s comuniști, spunea unul. Se zice c-or să ne dea pământ și c-or să-i belească pe boieri...

— Crezi, doar...

Aveau o vorbă orășenească, strîmbă și chinuită.

— Ca în Rusia, parcă acolo cum a fost ? Le-a luat averile și le-au dat la săraci.

— Atunci de ce dracu ne-a mai trimis Mareșalul pînă la Stalingrad ? Zicea că să luptăm pentru cruce. Eu, uite că am auzit că rușii au și ei biserici...

Mareș îi privi și surîse.

— Ia spune, tovarășe, cum e ? mai întrebasesc unul, că voi, de, știți, că cu ei țineți...

Mecanicul nu mai avu timp să le răspundă. Flutură o mîină și se alătură rîndului. Niculescu care auzise totul le strigă peste umăr :

— Da' pământ tot vă dăm, lăptarilor, numai ăloră care nu au oameni cu ziua, s-aude ?

— Bine ar fi, na !

Muierile rămaseră cu gurile căscate.

— I-auzi, lele !

— Auzi-i !

— Să mai ia de la trîntori că destul ne-au sluit copiii ca să le apărăm lor moșiile ! Acușica să-i văd, că uite aștia cu puștile ca surcelele or să-i strîngă de la spate și-or să-i întrebe...

Mareș aștepta. Dumitrana vorbea cu doi ofițeri. Unul dintre ei îi arăta o hîrtie mică.

Trecură încă vreo cîteva minute, apoi necunoscuții salutară cu mîna la chipiu și se îndepărtară.

Țăranii tot mai așteptau în fața rîndurilor. Purcară glumea cu o femeie :

— Di ci nu vi și matală cu noi, să-ți dăm o pușculiță, co-lea...

Dumitrana îl chemă pe mecanic :

— Mareș, mergi spre aerodrom. Vom fi și noi foarte curînd acolo. Trebuie luat cu orice chip. Voi aveți deocamdată numai o misiune de recunoaștere. Nu vă angajați decît atunci cînd vin toți. Armata a ocupat liziera pădurii. Se face o mișcare largă. Îți voi comunica restul.

Tăcu puțin și întrebă militărește :

— S-a înțeles ?

— Înțeles.

Mecanicul vru să știe ce face cu cele două femei dar se răzgîndi. El le-ar fi lăsat să păzească șoseaua, să nu între în foc.

— Poți pleca.

Mareș salută și se întoarce la oamenii săi. Se auzi iar zgomotul unui motor și pe șosea se zări un nor de praf. Venea un autocamion.

— Gata, tovarăși, plecăm. Niculescule, treci încheietor.

Deasupra lacului pluteau aburi albi, învălătucindu-se. Suprafața apei părea nemișcată acum. Autocamionul se opri la o sută de metri mai încolo și din el coborî Tomulete cu oamenii lui. Ceilalți urmau să sosească în cîteva minute. Se făcu iar larmă. Mai întîrziară puțin pînă cînd sergentul major raportă lui Dumitrana ce se întîmpla la C.C., de unde veneau ei. După zece minute se dădu iar ordin de plecare. Nu era prea multă disciplină. Soldații executau cu încetineală comenzile.

Un ofițer gras și nădușit, un locotenent cu haina umezită în spate striga unui caporal palid, pistruiat :

— Să nu crezi că ești civil ! Cine nu ascultă, pac ! E război, nu bal mascat ! Marș în front !

Mareș privi fața caporalului. Acesta tremura puțin și avea buzele palide.

— Are dreptate, zise Niculescu.

— Da, dar fără marș ! îi reteză Ina vorba.

Tomulete le făcu un semn scurt cu mâna.

— Stați că mergem cu voi.

Sergentul-major se întorsese spre oamenii lui și le comandă să se așeze în formație de marș. Măcelarul, omul acela solid, cu spate de bivoli, alerga în fruntea celor zece civili pe care-i comanda, privindu-i fioros. Era de mirare în ce scurt timp își însușise disciplina și cât îi plăcea să comande. Păreau toți cam nedormiți, cu ochii cîrpiți, dar mișcîndu-se cu iuțeală. Țineau puștile în cumpănire, cam stîngaci ; se împiedicau de sacii de merinde și își pipăiau din cînd în cînd cu cite un gest reflex, centurile cu cartușiere.

În cele din urmă plecară. Mareș înainte, urmat de cele două femei, de muncitorii de la Vulcan și de încă cinci sau șase tineri galbeni de emoție, cu privirea fixă și mîndră, oameni aduși de la sediul comandamentului. Trecură de o barieră, aplecîndu-se cu greutate pe sub brațele ei de lemn tărcat și cînd ajunseră în dreptul cantonierilor, doi ceferiști, cu fețele nebarbierite, cu cite un drapel roșu în mînă, îi auziră vorbind :

— Io-te, partizanii.

— Stîng, stîng ! comandă unul caraghios.

Nu-i băga nimeni în seamă. Cerul se întuneca. Norii soșiseră deasupra, acoperind soarele. O clipă fața lacului se învîneți și se văzu sclipirea solzilor argintii ai peștilor care săreau la suprafață.

În urmă striga Tomulete.

— Ce zice ? întrebă Tereza.

— Cică să mergem mai încet ca să se țină și ei de noi... îi răspunse studentul.

— N-avem timp. Treaba lor ! Haideți, pasul mare...

Șoseaua cobora. În urmă rămăsese podul de piatră de la Herăstrău, reflectat acum în apa lacului : o umbră albă, tremurătoare și linia ferată, mai înaltă, cu un taluz de pietriș peștrîț, cu resturi de petrol, lepădate ici și colo.

Se făcuse liniște. Marșul îi amuțise pe oameni. Drumul era pustiu. Îl părăsiră curînd, apucînd pe o potecă îngustă de pămînt. Iarba de alături, opărită și culcată, foșnea ușor la vînt. În stînga se zărea un gard de sîrmă împletită și un gît de apă, cu cîteva bărci albastre și galbene, ancorate lîngă un mal scund de lut. În fața unei cabane de lemn cătrănit, cu șipcile îmbucate una într-alta pescuiau cîteva oameni.

Niculescu fluieră a pagubă :

— Ia te uită la ei ! E război, fraților, lăsați bibanul în pace !

Vorbele i se pierdură în liniștea începutului de amiază. Deasupra detună de cîteva ori. Femeile priviră hainele pestrițe ale pescarilor. Oamenii stăteau pe niște scaune joase, cu picioarele încrucișate și nu ridicau ochii de la undițele subțiri. În pînza unei bărci răbufni vîntul, umflînd-o și făcînd-o să se smucească de la locul ei, ca și cînd ar fi vrut să plece singură.

— O să plouă ! zise Ina privind cerul întunecat.

— Da de unde, o țărancă spunea că nu plouă dacă vine norul de unde-a venit...

— Și de unde a venit ?

Mareș nu-i mai ascultă. Sus, pe taluz, trecea o locomotivă. Fochistul aruncă cu o lopată cărbuni în gura cuptorului.

Nu se mai auzea decît frecarea sacilor cu încărcătoare cărate de muncitorii de la Vulcan, mahmuri, încălziți, privind cu speranță cerul întunecat de unde așteptau o ploaie care să-i răcorească. Ajunseră iar la drumul neasfaltat, cu pietre mari, aruncate vraise și priviră ferestrele celor cîteva case cu geamurile deschise. Lătră un cîine, se auzi un lanț frecat de un inel de fier și animalul se repezi spre un gard. Era un cîine ciobănesc, flocos, alb și negru, cu un bot retezat, arătîndu-și colții. Ieși o femeie, apoi altele, vreo trei și rămaseră dincolo de uluci, privind curioase. Curțile se însufleșiră, se iviră niște copii care strigau în gura mare :

— Soldații, soldații...

Cînd văzură că aveau numai arme și nu uniforme, tăcură dezamăgiți, uitîndu-și degetele în gură. Trecea o căruță. Căii nădușiți fură opriți cu un pttt ! lung și țăranul, un tînăr oacheș, cu mustața subțire, ca trasă cu creionul, întrebă tare :

- Încotro ?
- La mama acasă, glumi Purcară, cam acru.
- Tovarăși ?
- Tovarăși ! spuse Niculescu.
- Partizani, partizani ?

Nu mai răspunse nimeni nimic. Căruța porni mai departe. În urmă rămăseseră casele cu ulucile căzute și cu ciinele care tot mai lătra. Mareș privi în urmă. Oamenii lui Tomulete se apropiau în șir indian cărînd mitraliere desfăcute pe umeri. Drumul mergea spre pădure. Dumitrana îi explicase pe unde s-o apuce. De altfel cunoștea locurile de multă vreme, așa încît mergea sigur, cu ochii înainte, căutînd să-și dea seama cît mai aveau pînă la marginea aerodromului. Trecură prin spatele unei uscătorii de stof. Curtea era plină de piramide galbene. Mirosea a baltă și a mîl. Mai sus, peste vreo două sute de metri, linia ferată se bifurca. Locomotiva trecuse. Rămăsesese un abur albicios care le umezea fețele și o diră de miros greu de cărbune. O șină îngustă o apuca spre lizieră și mecanicul într-acolo se îndrepta.

Urcă malul de lut și văzu iarba crescută sălbatic între lemnele terasamentului. Lăsară în urmă un canton, un om îi privi curios din ușă, salutîndu-i cu mîna la șapcă.

Aerodromul se afla undeva la dreapta, ascuns dincolo de o linie verzuie de pomi scunzi. Se auzi iar bubuitul tunetului și se întunecă și mai mult. Norii coborîseră. Totul deveni cenușiu în jur. Se răcori și începu să bată mai tare vîntul. Trecură un pod de fier, vopsit de mult, cu carcasa albăstruie. Ajunseră în marginea pădurii. Mirosea a frunză uscată și sub copaci era aproape întuneric. Coroanele unor stejari pitici scoteau un clinchet trist. Lui Mareș nu-i plăcea tăcerea oamenilor din spatele lui.

- Ați ostenit ? întrebă peste umăr.
- Nuuu ! răspunseră tinerii în cor.

În asemenea ocazie, un comandant cere oamenilor săi să cînte. Întrebă :

- Știe cineva să cînte ?
- Da.

— Ia să-ncepem fraților, spuse Niculescu, înțelegînd dintr-o dată intenția lui Mareș. Care-l știi pe ăla : *Vrei să ne-nțelegim simbătă seară într-o circumioară la șosea...*

Mecanicul ar fi preferat un marș. În cîteva clipe se stîrni o veselie generală și femeile își amestecară glasurile cu cele ale muncitorilor de la Vulcan care strigau tare și fals.

— O să speriați ploaia dacă mai cîntați așa ! strigă Niculescu, exasperat de lipsa de acord a glasurilor. Nu-l mai asculta însă nimeni.

După aceea se grăbi și îl ajunse pe Mareș.

— La ce te gîndești ? îl întrebă.

— Nu știu nici eu prea bine. Sînt nițel cam obosit, dar o să-mi treacă.

— La război e ca la vinătoare, numai ceva mai greu, rise celălalt. Uită-te la Tomulete, a scos aburi dintr-ai lui ca să ne-ajungă.

Drumul urca iar în pantă lină. Norii de deasupra începeau să se risipească.

— Ploaia a trecut... spuse din spate Ina, peste larma celorlalți.

— Noroc că a dus-o vîntul că tot n-aveam fulgarinul la mîne...

Pe urmă se făcu liniște. Oamenii mergeau tăcuți.

— Iar o să fie cald, spuse cu ciudă mecanicul.

Deasupra pădurii cerul se lumina. Se ivi un petic foarte albastru, adînc și limpede, numai o spîrtură rotundă ca o gaură de fîntînă. Se auzeau sacii cu încărcătoare, frecîndu-se de șoldurile celor care mărșăluiau.

— De fapt, spuse Niculescu pe neașteptate, mă simt foarte bine în mijlocul neinstruiților ăstora. Cînd o s-avem timp o să-ți dau să citești *Istoria Revoluției Franceze*. Ah, să vezi acolo, tipi ! Tot așa unii ca noi au ținut Parisul cu piepturile lor. Nimic nu-mi inspiră mai multă încredere decît o grămadă de oameni pe care-i stringe la un loc ura.

Mareș știa ce or să-i audă urechile : iar evocarea lui Saint-Just, și a lui Robespierre, și a lui Danton, pe care o auzise de atîtea ori în zilele cînd stătuseră împreună. Dar ei, comuniștii, trăiau în anul 1944 și toate fleacurile rămase în mintea studentului după lecturile făcute, toată această tactică romantică a revoluției franceze, îl lăsau rece. Niculescu visase undeva în vreun colț al minții lui să vadă *strada* cum îi spunea adineauri mulțimii, devastînd și arzînd totul în jur, și de ce nu ? Bari-

cade pe străzile Bucureștiului sau cel puțin o *guerilla* durînd pînă în iarna viitoare.

Ajunseră în fața unui canton, o mică magazie de lemn stropită cu catran, cu acoperișul cuprins de o vilvătaie verde, iedera urcînd pe pereții nu prea înalți; un fel de chioșc mic, răcoros și pustiu. Ina strigă tare ca să fie auzită:

— Hei, nu-i nimeni aici?

Nu primi nici un răspuns.

Trecură, privind prin ușa deschisă. În interiorul odăiței văzură lucrurile ceferistului împrăștiate pe podele. Douăzeci de metri mai departe, patru oameni dezbrăcați pînă la brîu, asudați, arși de soare, cu pălării soioase pe cap, descărcau lemne dintr-un vagon de marfă. Cantonierul, un bărbat pir-piriu, îmbrăcat într-o haină scurtă și peticită în coate, îi salută:

— Încotro e aerodromul? întrebă unul dintre tineri.

— Drept înainte. Ajungeți la șosea, treceți de ea și o să-l vedeți.

Intrară iar sub umbra verde a copacilor. Lumina soarelui exploda în coroanele joase ale arșarilor. Pe alocuri rămăseseră straturi de frunze de anul trecut, o îngrămădire moale, putrezită. Pădurea: numai coloane de lemn, cu scoarțe negre, cu un acoperiș vegetal, pălit ușor, foșnea din cînd în cînd la unison. Ecourile ei repercutate în depărtarea senină se întorceau tîrziu, numai niște șoapte și lumina lor se întuneca acolo unde intrau mai înăuntrul acestei îngrămădiri de trunchiuri de arbori.

Grupul de oameni își încetini mersul, privind instinctiv înainte. Patrulele nemțești puteau fi undeva în apropiere, dar era atîta liniște încît orice primejdie părea îndepărtată.

Ieșiră din pădure. Calea ferată rămăsese în urmă. În dreapta se zărea linia de asfalt a Șoselei Nordului, licărind în soare, cu carapacea ei cenușiu-violetă de smoală, radiind aburi albi. Mareș văzu pompa galbenă de benzină a lui Gaie, cu brațul ruginit și cu limba manometrului întepenită. Pe cîmpul alăturat săreau cîtiva cai împiedicați, scuturînd capetele. Îi urma un copil care-i lovea cu o biciușcă. Dinspre comunele învecinate soseau căruțe, grăbind spre bariera orașului. Goana lor avea ceva dezolant, ceva care aducea cu panica. Erau poate

primii evacuați din fața trupelor germane în marș către București. Se auzea zdroncănitul roților pe suprafața tare și chioțele îndepărtate ale cărașurilor, ridicați în picioare și lovind animalele în goană, cu furie.

Mecanicul înțelese că repaosul pe care avea de gînd să-l dea grupei cum ajungeau în marginea aerodromului se dusese dracului. Se vedea așa-numita linie de centură, un parapet de pămînt, deasupra căreia se afla linia ferată, cu luciul ei mort, două linii înguste, pierzîndu-se sub cerul fără culoare. În urmă, orașul: coșurile fabricilor abia fumegau. Aerul avea o vibrație îndepărtată, stinsă. Panorama policromă a Bucureștiului se ștergea treptat la încălzirea continuă a aerului, rămînînd numai un desen vag, fără contururi.

Mareș își închipui într-o clipă toată forfota Capitalei, echi-pele de motocicliști și bicicliști care duceau de la o extremitate la alta a orașului ordinele comandamentului forțelor patriotice: niște oameni plini de praf, osteniți de atîta nesomn, gata-gata să se prăbușească din șeile vehiculelor, învingîndu-și cu stăruință osteneala ce-i doboră, pornind mai departe, controlîndu-și armele, pregătiți în orice clipă să intre în șanțurile de apărare. Mulți nu prea petreceau de la aflarea vestii armistițiului. Poate se ascundeau acum în oraș sau fugeau departe de el, cu mașinile și trenurile găsite. Mecanicul era ostent, dar ceva mai puternic decît slăbiciunea lui fizică îl ținea treaz de atîtea zile. Victoria era aproape și totdeauna sentimentul că învingi, că ai ajuns la un țel la care-ai gîndit de ani de zile, pentru care ai luptat în fiecare clipă a vieții tale, te face puternic, îți întărește slaba condiție omenească.

Se gîndea și cu puțină spaimă că nemții ar putea pătrunde în oraș, că frontul nevăzut avea poate fisuri sau puncte slabe. Grupul lor era numai o verigă, un segment al lanțului de fier, aruncat înaintea armatei germane, încolțite acum, înspăimîntate și deci mai fioroase. Cu un grup de parașutiști și cu escadrițele lor de Stukasur, nemții puteau distruge orașul. Din cerul acesta limpede, aurit parcă de soare, putea veni moartea și groaza. Aceeași aviație a fasciștilor distrusese cîteva capitale europene și acest lucru trebuia împiedicat cu orice chip.

Tomulete îi ajunse. Oamenii lui se vedeau aproape. Erau asudați, plini de praf. Măcelarul abia se mai tîra în urma ce-

lorlalți. Nu se văita, deși marșul forțat îl obosise. Armele erau ținute cu o ușoară abandonare. Sergentul-major avea sentimentul unei întreceri sportive, voia să ajungă înaintea lui. Mareș se hotărî să-l lase în pace. Mergeau paralel cu drumul de asfalt, pe lângă niște lanuri de porumb, căutînd cu privirile marginea aerodromului, gardul de sîrmă ghimpată. Îi acoperea însă un pîlc de pomi foarte tineri, cu trunchiurile albicioase, mișcîndu-se în vîntul ușor cu un foșnet adormitor și leneș. Căruțele refugiaților nu se mai zăreau. Șoseaua rămase pustie. Pe linia de asfalt se așezau din cînd în cînd stoluri de vrăbii. În fața lor era un șanț și dincolo de el malul de lut al unui rîu leneș. Cîțiva copii, păzind caii liniștiți ce pășteau iarba rară din jur, se alergau de-a lungul apei, sărînd din cînd în cînd în oglinda ei strălucitoare. Mai la stînga, dincolo de o miriște galbenă și țepoasă, văzură în sfîrșit aerodromul: un cîmp albastru, neted, cu marginile pierdute sub linia orizontului.

Mareș se uită la cele două femei. Erau obosite, dar nu spuneau nimic. Le făcu tuturor semn să se oprească. Se culcară unul lângă celălalt în șanțul șoselei. Mecanicului i-ar fi trebuit un binoclu. Privi încordat înainte. Dincolo de gardul de sîrmă ghimpată se zăreau clădirile cu acoperiș rotund ale hangarelor. Deasupra, vîntul umfla sacul meteorologic de pînză albă, ca o gușă de șarpe. Drumul era pustiu. Toate barierele fuseseră închise încă de dimineață. În afară de refugiații din comunele apropiate nu se mai zări nimeni. Comandamentul forțelor patriotice ordonase ca nici un autovehicul să nu mai treacă spre și dinspre București. Patrulele armatei și gărzile cetățenești înarmate păzeau căile de acces spre Capitală.

— Ce-i facem, șefule? întrebă Niculescu pe neașteptate săturîndu-se să stea culcat în șanțul șoselei.

— Ai răbdare să vedem dacă e cazul să ne ridicăm...

Gheretele santinelor din marginea aerodromului păreau părăsite. Se dăduse probabil alarma și soldații își săpaseră mici tranșee de-a lungul gardului de sîrmă ghimpată.

Tomulete, cu grupa lui numeroasă, aștepta culcat în șanț, cu fața spre clădirile cenușii. Se numărau încărcătoarele și oamenii își verificau armele.

Studentul, neastîmpărat ca totdeauna, îi întrebă pe tinerii de lângă el:

— Cum e, bobocilor? Dacă v-ar vedea mamele voastre, v-ar plînge de milă.

— De ce să ne plîngă de milă? se miră cu o mîndrie obraznică unul dintre ei, cîrn și blond.

— Nu vă e frică? întrebă și Tereza.

— Nu cred.

Mareș ascultase scurta convorbire, fără să se mai amestece. Către ușile hangarelor alergau cîțiva soldați.

— Ce fac acolo? o întrebă studentul pe Ina care nu vedea prea bine.

— Scot avioanele din hangar.

Muncitorii de la Vulcan verificară închizătoarele Muncitorilor.

— Și-i lăsăm, tovarăși?

— Trebuie să așteptăm ordinele lui Dumitrana, zise Mareș de la locul lui.

Tomulete se uita atent la hangarele cu acoperiș vopsit în verde și galben și la sacul meteorologic de pînză mutată de vînt, cînd într-o parte, cînd în alta, ca un zmeu chinezesc. Aprecie distanța de la balizele din marginea cea mai apropiată și pînă la pista de aterizare. Locul era deschis și întins.

Mareș îi strigă:

— Nu crezi c-ar fi bine să ne apropiem?

— Ba da.

— Haideți, băieți, spuse mecanicul în clipa următoare. Pe șanț, cite unul...

Fu urmat de ceilalți. După vreo 200 de metri se opriră. Acum se vedeau bine gheretele santinelor: niște dreptunghiuri negre, tăiate de cite o lamă de lumină, ceea ce însemna că nici acum nu erau ocupate de vreun soldat, pentru că altfel s-ar fi zărit siluetele. Ușile hangarelor: date de perete. Din deschizăturile lor întunecate se iviră trei sau patru avioane argintii. Cîțiva mecanici în salopete împingeau butoaie de benzină spre locul de alimentare. Trecu un automobil în goană pe o șosea interioară, ridicînd în urma lui un nor de praf. Cîțiva timp Mareș cercetă încordat baza de pămînt a gardului. În cele din urmă zări garda germană: cam zece căști verzui (numără de două ori ca să nu se înșele) îngropate în pămînt, în spatele unor movilițe negre. O clipă soarele sclipi, dincolo de gardul de sîrmă ghimpată, în lentilele unui binoclu.

— Atenție, spuse mecanicul, nu pleacă nimeni de lângă mine fără ordin...

Se auzi distinct zgomotul unui motor de avion ce abia se încălzise. După cinci minute, un aparat rapid plană deasupra câmpului pustiu, ridicându-se după decolare.

— Încotro? întrebă Ina cu ochii ridicați spre soare.

— La București, spuse Tereza cu glasul sugrumat.

— Or să bombardeze?

— Cine știe?

În clipa aceea se întâmplă un lucru de necrezut. Pe șoseaua de asfalt, venind dinspre barieră, își făcu apariția un biciclist.

— Țta cine dracu mai este? întrebă tare Tomulete de la locul său.

— O fi Tudose, campion de fond, rise Niculescu, atent totuși la goana necunoscutului. Uite la el se sprint are!

— Un curier, zise Mareș.

— Și alt drum nu și-a găsit? Or să-l curețe nemții!

Biciclistul înainta destul de repede, privind cu capul întors marginea aerodromului. Nu-l mai despărțea nici o mie de metri de locul unde se afla Mareș cu ceilalți. Omul se aplecase și mai mult asupra ghidonului, ca un jocheu la cursele de cai. Încă cinci secunde, șase. Spițele roților scilipeau. Din pricina vitezei imprimate de forța ciclistului, păreau două discuri de aluminiu. Pirii prima salvă a gărzii nemțești. Cinci sau șase focuri scurte, repetate.

— Nu l-au lovit, strigă cineva de lângă mecanic.

Unul dintre tineri așeză în bătaie pușca mitralieră pe care o avea, cu țeava îndreptată spre marginea aerodromului.

— Nu trage! îi porunci Mareș. Vrei să ne descoperim poziția?

Biciclistul gonea tot mai tare, aplecat foarte mult deasupra ghidonului pentru a oferi o țintă cât mai mică. Începuse să alerge în zig-zag ca și când s-ar fi jucat sau ar fi fost beat. De dincolo de gardul de sîrmă ghimpată se auziră lovituri repetate. Urmă un clinchet scurt, metalic, cum ar fi aruncat un lanț greu pe o suprafață tare și ciclistul căzu înainte, tîrîndu-se pe șosea, către șanțul din margine. Gloanțele unui pistol automat se înșirară în fața lui, smulgînd din asfalt schije mici și aruncîndu-le în sus.

Tomulete se ridicase în coate.

— Mă duc să-l ajut! strigă cineva din spatele lui.

— Nu-i nevoie! îl opri Mareș, n-a fost rănit, n-au făcut decît să-i strice bicicleta. Uite-l acum vine spre noi pe șanț...

Necunoscutul alerga în patru labe, acoperit de dîmbul de pămînt. Nu se oprise nici o secundă. Își pierduse șapca și avea fața congestionată, lucioasă de sudoare. Se auzi a treia salvă și aerul fu străbătut de un stol metalic de plumbi, trecînd puțin deasupra șanțului. Ciclistul se lipi instinctiv cu burta de pămînt, văzu evantaliile de țărîină de deasupra și, înțelegînd că nu e primejdie, își continuă goana în patru labe.

Acuma garda aerodromului trăgea la întîmplare, la înălțimea șoselei. Din asfalt săreau bucăți de smoală cenușie.

Ciclistul ajunsese lângă ei. Era un bărbat cam de 30 de ani, îmbrăcat într-un tricou alb, murdărit, learcă de sudoare. Pe braț purta o bandă tricoloră, îngustă, răsucită acum din pricina goanei, semnul gărzilor patriotice.

— De unde vii, tovarășe? îl întrebă Mareș.

— Grupul I...

— Ai pățit ceva?

— Nimic.

Avea o față palidă, trasă, cu umbră cenușie de barbă ne-rasă de citeva zile, o umbră parcă metalică. Tremura puțin de oboseală și vorbea cu greutate. Goana în patru labe îl istovise. Îi întinse mecanicului un ordin scurt, scris pe o foaie transparentă de hîrtie. Mareș citi. Trebuiau să mai aștepte pînă șoseau și celelalte grupuri pentru a înconjura aerodromul.

— Bine, spuse. Rămii cu noi?

— Da.

— Cîți sînt în urma duminale?

— Două autocamioane pline...

În clipa aceea se auziră niște explozii îndepărtate. Avionul care plecase cu citeva minute înainte bombardă Bucureștiul. Mareș își privi oamenii. Făcu o socoteală scurtă. Nu-și da seama de numărul celor care apărau aerodromul, dar nici să mai aștepte nu mai putea. Curierul lui Dumitrana nu sosise. Exploziile îndepărtate îi smulgeau parcă bucăți din creier. Ceea ce bănuise că se va întîmpla, se adevărea. Nemții nu crușau Capitala. Ei trebuiau încolțiți, hărțuiți, cu orice chip...

Din depărtare auziră iar bombe. Nu, nu era numai un avion care le lăsa. Se ridicaseră și de pe alt aerodrom din marginea Bucureștiului și semănau moartea peste orașul fără apărare. Unde-o fi vînătoarea ? se întrebă privind cerul curat și limpede. Pămîntul vibra surd. Din pricina soarelui nu văzură decît norii îndepărtați de fum, ridicîndu-se deasupra caselor, niște baloane negre, sinistre, amestec de flăcări și bucăți de acoperișuri, parașute ciudate, recăzînd lent. Se auziră și sirenele, tardiv, tînguitor.

— Mama lor, scrișni Niculescu cu ură. Ce mai stăm aici ? Haide să-i scoatem cît mai e timp...

Mecanicul îl potoli :

— Așteaptă ! Nu au numai aerodromul ăsta. Aici ar trebui puțină aviație și de unde naiba s-o luăm ? Zece aparate de vînătoare i-ar pune pe goană.

Priveau cu toții spre oraș. Pastelul moale își schimbă contururile. Deasupra îngrămădirii de turle sclipitoare, lucind într-o ceață de fum : coșuri roșii de fabrici, numai cît niște creioane și siluete cenușii de clădiri vechi, se ridicau balonașe albe de fum. Se auzi decolarea altor aparate pe aerodrom. Pilotii se grăbeau. Mareș numără repede. Nu erau nici șapte. După aceea ascultă să audă răspunsurile tunurilor de jos, ale antiaerienei. „Ce fac ăștia ?” și înjură cumplit în gînd. Se făcu tăcere, o tăcere ciudată, asurzitoare pentru că sirenele nu mai sunau. Puteai asculta lăstunii deasupra miriștilor galbene. Aerul se încălzise și mai tare. Totul se vedea ca printr-o perdea tremurătoare de apă.

Obosiseră. Fiecare simțea nevoia de a-și așeza capul pe pămîntul răcoros, să doarmă un minut, greu, intens și pe urmă să se trezească. Umbra cenușie a unui avion trecu pe deasupra. „Dacă ne vād, ne mitraliază...” gîndi Mareș.

— Băieți, spuse cu glas tare tinerilor care așezaseră pușca mitralieră în bătaie. Voi rămîneți aici și trageți la baza gardului de sîrmă ghimpată. Ceilalți, după mine ! Trecem unul cîte unul șoseaua.

În clipa aceea își aduse aminte că nu-l întrebuse pe curier dacă era înarmat. Îl privi. Acesta își scosese dintr-un buzunar pistolul. un pistol vechi, cam ruginit. Îi veni să rîdă.

— Toți aveți astfel de arme ? (se gindea la curieri) întrebă cu seriozitate, abia ascunzîndu-și zîmbetul.

— Nu chiar toți. Ceilalți vin cu ZB-uri.

— Dumneata rămii aici, cu fleacul ăla nu poți ochi decît la zece metri...

— Rămîn, repetă curierul.

Acum ridică ochii deasupra șoselei. Locul era deschis și înalt. Se gîndi o clipă la Ina. La ce naiba aduseseră și femeile aici ? Se tiră cîțiva metri și sări primul din șanț, traversînd în goană șoseaua. Se auzi piriitul unei puști mitraliere.

Focurile trecură mult deasupra asfaltului, rupînd crengile firave ale unui pom.

— Zbîrci ! se auzi glasul lui Niculescu, salutînd această salvă trasă aiurea.

Mecanicul fu urmat de Purcară. Muncitorul de la Vulcan alerga caraghios, bălăbănindu-se incurcat de pistolul de pe șold. În față îi săriră bucăți de smoală : o perdea sonoră, făcînd zgomot ca o mașină de cusut. În secunda următoare fu lingă Mareș în celălalt șanț al șoselei. Se săltară amîndoi deasupra, pînă în spatele unor grămezi de pămînt afinat, moale și negru. Țărîna mirosea frumos a vară plină, a vară bogată.

— Ce dracu faceți de nu trageți ? le strigă celor din spate.

Unul dintre tineri se uita la arma pusă în bătaie.

— S-a blocat un închizător !

Mai trecu cineva. Îl auziră gîfîind.

— Trageți o dată ! zbieră scos din sărite mecanicul. Aveți două puști mitraliere și vă uitați la ele ca la niște oale de noapte, haide o dată...

Îi veni să rîdă... „Uite cu cine vrea Dumitrana al meu să ia aerodromul !” gîndi, apoi îi scuză cu dragoste, o dragoste fierbinte a inimii : „Ce vrei să le faci, abia au terminat premilitara...”

Se auziră în sfîrșit puștile mitraliere, trăgînd îngînat în același timp. Tirul nu era rău. La baza gardului, pe o lungime de 50 de metri se ridicau norișori de pămînt spulberat.

— Capul la cutie, Friților ! le strigă Niculescu, așteptîndu-și rîndul.

Nu sperau să omoare pe cineva, dar cel puțin îi obligau să tragă prost, la întimplare.

Trecură și cele două femei, una după alta, la un interval scurt. Mareș urmări cu inima înghețată salturile lor repetate. Ar fi trebuit să tragă și el, dar bătaia pistoalelor automate era

mai scurtă și n-avea rost să strice gloanțele. Urmă un schimb de focuri intens. Vreo zece minute nu mai traversă nimeni șoseaua. Pe urmă, pe măsură ce se înmulțeau, se apropiară pe rînd de gardul de sîrmă ghimpată, tîrîndu-se pe burtă, folosind grămezile de pămînt moale în care gloanțele se opreau foșnind ca niște viermi. Deasupra cîmpului albastru, mirosind din depărtare a mușetel încins se ridicau pe rînd avioanele. Acum vedeau bine hangarele și șoseaua interioară. Erau destui. Primul aparat se întorcea dinspre București să ia altă încărcătură de bombe. Mareș scriși din dinți. Putea să-i zică ce i-o zice Dumitrana, el se va angaja aici cu ăștia, va trage în ei pînă o să obosească, pînă cînd țevile armelor se vor înroși. Urmări aterizarea. Aparatul se lăsă ușor pe pistă și frînă lung, învîrtindu-se în loc la capătul ei. Șase siluete se apropiau în goană, împingînd cărucioarele cu bombe. Nu mai era timp de pierdut. Aviatorii ăștia își vor face toată ziua de cap. Privi în urmă. Tinerii trăgeau rar, cu adresă, acoperind salturnile grupei lui Tomulete care pusese și el în bătaie cîteva automate. Sosi și Niculescu în cele din urmă.

— Nu le e moale, spuse optimist.

Avea obrazul plin de pămînt și dincolo de ochelari îi sclipeau privirile vesele. Mareș îi făcu cu ochiul.

— Mai stăm ?

— Să treacă toți, mai e la un colț și șo pe ei...

Dinții mărunți îi sclipeau în soare. Îi văzu obrazul neabierit și gîtul slab.

— Parcă era mai bine acasă, pe Grivița...

— Și aici e bine.

Ina veni tîrîș.

— De ce nu trageți ?

— Mai e vreme...

— Cum e, fetelor ? întrebă studentul.

Tereza tăcu, privi în dreapta la linia de asfalt. Șoseaua pustie strălucea ca o panglică de metal. Deasupra rămăseseră resturile bicicletei sfărîmate.

— Ce ai de gînd ? îl întrebă Ina pe Mareș.

— Trebuie să-i scoatem pe nemți din șanțurile lor și să-i silim să se retragă spre hangare.

Știa, trebuiau însă cîteva mitraliere. Și soldații ăia ce dracu făceau ? Mișcarea lor de manevră dura prea mult. Se întoarse spre Tomulete.

— Mergem ?

— Încă un salt scurt, spuse acesta apreciind din ochi distanța.

Făcu un semn cu mîna și cei de dincolo de șosea traseră iar. Se auzi răspunsul nemților și se ridicară în același timp în picioare, răspîndiți în trăgători. Alergau cinci sau șase pași și se culcau în spatele grămezilor de pămînt tare. Era foarte cald și își auzeau respirațiile. Se ridicară de cîteva ori în bătaia gloanțelor trase grupat de dincolo de gardul de sîrmă. Se vedeau bine căștile verzi-brune ale gărzii nemțești și focul mic al gurilor de arme.

Grupa sergentului-major ajunsese cam la o sută de metri de gheretele santinelilor. Din urmă veneau acum și cei de la Vulcan, tîrînd puștile mitraliere. Se culcau ca niște automate, la comanda unuia. Primul fu lovit. Ceilalți tresăriră în același timp. Cineva luă pe lîngă el arma și își continuă goana înainte. Se făcu o scurtă tăcere. Se auzeau gemete. Măcelarul venit cu grupa lui Tomulete zăcea întins cu fața în sus, zvîrcolindu-se ușor. Îl loviseră în stomac și rostea vorbe fără șir. Aici trebuiau sanitari și ei nu veneau decît o dată cu trupele.

Se opriseră într-o miriște acoperită cu mici grămezi de pămînt. Urmară comenzile grabite ale subofițerilor germani, ascunși în șanțul de apărare. Deasupra aerodromului se ridicau din cînd în cînd Stukasuri. Umbrele lor mișcătoare măturau locul fără iarbă și dispăreau în depărtare. Se auzeau exploziile îndepărtate și deasupra orașului norii incendiilor întunecau soarele.

Mareș își dădu seama că de aici înainte nu mai putea înainta fără risc. Strigă tinerilor să pună în bătaie puștile mitraliere, și privi rîndurile oamenilor săi. Se trezi cu curierul lîngă el. Venise după ceilalți.

— Uite-i, spuse, arătîndu-i spre șosea.

— Cine ?

— Soldații...

Dinspre barierele Bucureștiului se apropiau două autocamioane verzui, pline de oameni. Apoi, mai departe, spre liziera pădurii sclipiră carapaceele unor tanchete ușoare și rapide.

Se auzeau șenilele. Pământul vibra surd. Soldații de dincolo de gardul de sîrmă ghimpată trăgeau intens. Cercul din jurul aerodromului se strîngea. Mareș înțelese că nu mai era nevoie să aștepte ordinele lui Dumitrana. Ciclistul, de entuziasm, se ridică în picioare, făcînd semn cu mîna spre autocamioane. Niculescu îl trase de picior și curierul căzu nedumerit cu fața în jos.

— Vrei să te sinucizi ? îl întrebă. Las-o mai încolo...

Mareș răsufală ușurat. Pădurea din spatele lor se umplu de ecouri. Șenilele scrișneau pe o potecă de pietriș. Se auzi un trosnet de crengi sfărîmate ca și cînd ar fi fost călcate de o turmă de mistreți și în secunda următoare văzură țeava unui tun mic montat pe o turelă. Dinspre barieră se auzi un claxonat. Soldații coborîră din autocamioane și se răspîndiră în trăgători. Înaintau grăbiți peste miriște și se pierdură apoi într-un lan de porumb. Cînd ajunseră la marginea lui se auziră primele strigăte de atac. Înaintau grăbiți spre gardul de sîrmă ghimpată, trăgînd din mers. La lizieră se iviră tanchetele ca niște mici broaște de oțel.

Mareș se întoarse către oamenii săi :

— După mine, salt înainte !

În același timp, în spate și în dreapta se auzi începutul unui schimb violent de focuri.

4

Deasupra unui hangar mai ardea un foc șovăitor care lumina cîmpul de aterizaj și pista spartă pe alocuri. Deasupra : un cer fără stele, cu nori nevăzuți, joși, strîngînd fierbințeala de peste zi, ca pe o pătură înăbușitoare de aer. Mirosea a benzină arsă și a pulbere de pușcă, a iarbă pîrjolită și a praf. Dinspre pădurea din apropiere bătea aripa dimineții, cu puțină umezeală proaspătă. Toată noaptea ascultaseră bombardamentul Stukasurilor, sinistrul lor picaj deasupra acoperișurilor.

Veneau vești prin curieri, nemții dărimaseră centrul orașului. Teatrul Național căzuse sub bombe, era acum numai o grămadă de ruine arzînd. De la Otopeni se ridicau încă avioane și vînătoarea românească nu se putea opune valului de fier aruncat de aviația germană deasupra Bucureștiului.

Cerul negru era măturat de fasciculele de lumină ale reflectoarelor antiaeriene. Vîntul răbufni către 4 dimineața. Sta să plouă parcă.

Ziua toridă de sfîrșit de august începu cu o căldură insuportabilă. Trecuse și noaptea aceasta fără aer, o noapte de spaimă și revoltă. Pe la 3, ultima bază aviatică a germanilor din jurul Capitalei căzu și bombardamentul încetă. Urmaseră cîteva ceasuri de liniște și venise dimineața, o dimineată sură, fără culoare. Ședeau în spatele lacului Herăstrău, pe o linie dreaptă de șosea, în șanțurile ei. Erau mai mult de 200 de oameni, înșirați într-un front de peste doi kilometri, cu armele în mîini, osteniți, zdrobiți de nesomn, în starea aceea de maximă enervare cînd pînă și filfiitul unei aripi de pasăre te scoate din sărite, cînd ai vrea să cazii măcar cinci minute cu capul pe braț, într-o uitare ce ți se pare după aceea lungă cît o zi întreagă. Nimeni însă nu putea să doarmă. Toți priveau cîmpia tăcută din fața lor ; o suprafață stearpă de pămînt, cu buruieni și gropi, dincolo de care se vedea o mahala de lut, cu case jalnice, îngropate în pămînt. Așteptau să fie atacați și erau hotărîți să facă tot ceea ce se putea face pentru a nu pierde bucata asta de șosea. Se bătuseră două zile fără odihnă, căzuseră destui și aveau să mai cadă. Unii fuseseră răniți și niște mașini hodorogite îi cărase la spitalele din oraș.

Era foarte de dimineată. În spate lumina zilei sclipi în suprafața moartă a lacului. Se aflau între două poduri de piatră, apărînd un stăvilar și două căi de acces spre inima Capitalei. La cîteva kilometri de aici, armata se lupta cu îndrjire, încă din noaptea care trecuse, cu rămășițele înverșunate ale regimentelor germane care apăraseră aerodromurile. Se știa că în pădurea Băneasa se concentrau forțele inamicului, întărit cu unități motorizate venite de pe front și din Ardeal. Armata germană căuta acum să ocupe Capitala țării pentru a zdrobi mișcarea insurecțională.

Grupul lui Dumitrana avea misiunea de a ține sub foc liziera pădurii din apropiere, de unde se bănuia că se va încerca o mișcare de ocolire. Unități de ostași cantonate încă în București fuseseră aduse în fața aeroportului Băneasa pentru a stăvili atacul așteptat al mecanizatorilor germane.

Orice pătrundere spre periferii ar fi fost fatală.

Dumitrana își privi oamenii. Unii fumau așezați pe marginea șanțului, cu arma între picioare, într-un gest vechi soldăresc. Aripa stîngă a frontului era comandată de Tomulete. În dreapta, stătea Mareș cu grupa lui. Aici, în spate, conducînd infirmierii trimiși de armată, cele două femei. Abia avuseseră cîteva ore de odihnă în care vreo zece instructori le aduseseră sticle de benzină împotriva tancurilor învățîndu-i să le mînuiască. Erau niște sticlute unsuroase, ciocnite la capete, acolo unde aveau un capac de ebonit sau pur și simplu o legătură de cîrpă. Le țineau deasupra șanțului ca pe niște măsuri de rachi pentru ca să poată fuma în liniște, să nu le dea foc și din cînd în cînd se uitau la ele ca la niște obiecte ciudate. Dumitrana cunoștea puterea lor, deși pe frontul din Spania sticlutele de benzină nu incendiaseră totdeauna tancurile. Oricum îi inspirau mai multă încredere cele două tunuri așezate la capătul fiecărui pod, inspectate încă de cu seară de un ofițer și care erau mînuite de niște sergenți (doi și doi) plus cîte un ajutor. Privise și el bombele mici, cît niște cutii de sardele și de fapt era foarte curios cum vor putea soldații aceia să oprească înaintarea coloșilor de fier.

Oamenii se luptau cu somnul dinaintea zorilor. Femeile ajutau unui bucătar să fiarbă mai repede ceaiul dintr-un cazan sub care fuseseră puse crengile unui copac tînăr, tăiat cu o baionetă de un soldat.

— Să avem o undiță, am da la pește, spuse Niculescu mîngîind încet patul lustruit de lemn al pistolului automat.

— Parcă o grenadă n-ar fi bună? adăugă cineva de lîngă el, un bărbat uscat, cu ochii vîriți sub frunte.

Cîțiva se uitară la sacii de pînză în care se aflau grenadele. Nu se ridică nimeni. Priveau din cînd în cînd în spate, suprafața moartă a lacului pe care se prelingea stăruitor lumina

cenușie a începutului de zi. Între șanțul șoselei și malul de pămînt care oprea apele erau vreo sută de metri de iarbă. Într-o parte se zăreau ferestrele bătute în cuie ale unei cabane care folosea vara pentru adăpostirea hainelor celor veniți aici să înoate sau să se plimbe cu bărcile cu pînze. Prin gardul de sîrmă vopsită de mult, ruginită acum, se vedea un carusel de copii, o roată scîrțuitoare de metal mișcată de vînt din cînd în cînd. În nisipul spulberat la rafale scurte, copiii uitaseră bărcuțe de hîrtie și o lopățică albastră de tablă. Spre lacul cenușiu cu mici valuri argintii erau purtate bucăți de hîrtie. Pe malul celălalt, vîntul scutura pînzele strînse ale unor yole, ancorate lîngă un podium de lemn, umezit de revărsările sporadice ale apei. Soarele sclipi puțin printr-o spărtură de nori și toată apa luci ca și cînd s-a fi turnat în ea cositor fierbinte, apoi lumina se murdări. Norii albicioși plutiră foarte aproape, acoperind coroanele copacilor de pe mal.

Era o vreme moale cînd simți apropierea toamnei, cînd vîntul îți aduce de undeva, din timp, sunetele triste ale plecării verii cu frunze obosite, cu crengi moarte, tîrîte pe pămînt și cu primele picături ale unei ploii care nu mai e caldă...

Oamenii așteptau. Se împărți ceaiul. Femeile și infirmierii îl turnau în niște căni de tablă și aburii albi și șovăitori se ridicau din șanțuri. Pe șosea zburau frunze și în coroana înaltă a unor mesteceni, aflați cam la o sută de metri înaintea șanțului, sclipiră frunze argintii.

Niculescu privea pomii cu trunchiuri albe și drepte și po-doaba lor ca un abur. La pomii aceștia se uitau și Mareș și Dumitrana, sorbind din ceaiul fierbinte și mușcînd cu lăcomie din bucățile de piine neagră, cu un gust bun.

„Sînt ca niște păpuși înalte, cu părul de frunze“, gîndea Niculescu.

Dumitrana nu vedea copacii. Lui un pom nu-i spunea prea multe lucruri pentru că nu avusese timp să se uite la pomi. Își răsucea o țigară puturoasă, din foiță galbenă de tutun clasa a III-a și privea oamenii de sub comandă, primind ceaiul din mîinile celor două femei. Cei obișnuiți cu primejdia nu se gîn-

desc niciodată la ea, așa încît, după ce sorbi porția lui de lichid fierbinte și înfulecă bucata de pîine neagră bine coaptă, își mai inspectă o dată cu privirile grupa. „Bravi băieți !” Dacă vor scăpa mai repede, nu putea să nu le spună cîteva cuvinte bine simțite, deși nu-i plăceau discursurile. Vorbise adesea la mitinguri și știa să stăpînească atenția mulțimii, dar aici nu era un loc potrivit pentru asta. Nu erau cavaleri spanioli să strige de entuziasm la fiecare foc de pușcă bine țintit. Luaseră aerodromul cu pierderi foarte puține, ceea ce pentru unul care se mai bătuse însemna un motiv de mîndrie. Îl îngrijora tăcerea din jur. Nici dincolo, la cîteva kilometri, lîngă aeroportul Băneasa nu se auzea nimic. Ce așteptau ? Pe urmă după ce trase un fum de țigară își spuse că își făcea grijă degeaba pentru că din moment ce se aflau aici, tot trebuiau să se bată cu nemții, mai devreme sau mai tîrziu...

Pînă atunci ar fi trebuit să întrebe dacă în oraș se știa cîți sînt și dacă le vor trimite destulă mîncare la prînz. Uite, asta era caraghios ; și în război ești legat de slăbiciunile ome-nești : masă, somn... La urma urmei nu poți cere oamenilor să stea zile întregi nemîncați... După părerea lui, comandantul îi ținea degeaba aici pentru că bătălia principală avea s-o dea armata în pădure și n-ar fi stricat ca oamenii lui să ajute puțin. Cu un grup de patrulare, șoseaua putea să fie apărată foarte bine. Crezi ? se întrebase mai pe urmă, privind cîmpul. Dar dacă ies pe la coada pădurii ăleia și vin într-aici și te trezești cu ei pe Calea Victoriei ? Cum îți place ? Militarii ăștia știu ei ceva, n-o mai face pe deșteptul, atît !

Aruncă mucusul țigării și se ridică în picioare. Amorțise. Privi lacul liniștit și cerul de deasupra. Nici nu ploua, nici răcoare nu era. Aerul nu se mișca, parcă ar fi încremenit. Văzu yolele și se gîndi că poate vreodată o să aibă timp să se plimbe cu mîinile la spate privind cerul și iarba pe aici.

Aerul vibră dintr-o dată, înfundat. Oamenii din șanț priviră în sus în același timp. Puseră mîinile pe arme și ascultară încordat.

— Adăpostit ! strigă Tomulete de la capătul celălalt și comanda se repetă din om în om.

Dumitrana căută un pom. Zgomotul crescuse.

— Americanii ! spuse Niculescu tare.

Trecură trei sau patru minute și se auziră primele bombe căzînd deasupra pădurii Băneasa.

— Trag în nemți ! strigă cineva.

— Și-ai noștri ?

Nu știa nimeni nimic. Valul de bombardiere fu aproape, undeva deasupra plafonului de nori. Se auzi „covorul” bubuind repetat și văzură din depărtare norii exploziilor. Zgomotul deveni asurzitor. Se trăgea și de pe șosea, din apropierea aeroportului. Cerul se umplea de fum. Un cot de pădure ardea cu un fum gros. Se auzi un duduie înfundat și Dumitrana își dădu seama că pe șoseaua ce ducea spre București se buluceau tancurile grele nemțești surprinse de bombardament. Ardeau rezervoarele de benzină și asta se vedea după fumul gros și negru și se auzeau loviturile tunurilor antitanc.

Urmă o jumătate de oră de incertitudine. Curierii nu so-siră decît puțin mai tîrziu. Trecură trei valuri de avioane aruncînd încărcătura lor înspăimîntătoare. Bombele cădeau parcă pe metru pătrat. Pămîntul se scutura și deasupra lacului se întinseră perdele de fum. Se auzeau claxoane turbate și loviturile tot mai dese ale tunurilor.

— Dacă rezistă zece minute, zob îi face !

— Cine să reziste ?

— Ai noștri, armata...

— Rezistă, nici o grijă !

— Și dacă vin încoace ?

— Să poftească !

— Crezi că-i oprim cu sticlele astea de benzină ?

— Ba bine că nu !

Vocile se amestecau. Dumitrana porunci să nu se miște nimeni și să nu-și ia ochii de la liziera pădurii. Se întunecase parcă. Incendiile apropiate aduceau căldura lor nesuferită. Veniră primii curieri. Comandamentul cerea să-și păstreze fiecare postul lui pentru că nemții încercau să spargă blocada. Deocamdată armata lupta bine. Bombardamentul îi dizlocase pe germani din pădure și-i scosese la șosea unde se luptau cu re-

gimentele noastre. Din pricina lipsei de vizibilitate, fuseseră bombardate și unități românești. Erau destui morți și răniți. Se cerea ca în caz de retragere să nu se piardă contactul cu inamicul cu nici un chip. Dumitrana citise instrucțiunile primite și dăduse din umeri : „Ia te uită laăștia se și gîndesc la retragere !“

Pe urmă se făcu liniște. Cam un sfert de ceas. Nu o liniște desăvîrșită. Ici, colo, răsunau focuri răzlete de pușcă. Se dădeau lupte în pădure între grupuri izolate și cam pe la prînz, cînd credeau că situația se stabilizase, se auziră iar tunurile anticar. „Acum vor să forțeze șoseaua“, gîndi Mareș care cunoștea bine locurile. „Se bat undeva lîngă aeroport“. Ascultau toți cu urechile ciulite. Se auzeau focurile puștilor mitraliere și iar loviturile tunurilor antitanc. Dumitrana merse în goană spre podul Băneasa, chemînd o grupă mai mare în jurul primului tun. Un sergent-major scruta drumul cu binoclul. Nu se vedea mai nimic. Totul era învăluit într-un nor de fum des și negru.

— Se retrag ? întrebă cineva.

— Nu. Rezistă acolo.

Izbucni un foc mare care se întinse, apoi se auziră minele germane în pădure. Deasupra zidului de frunziș săreau bucăți de trupuri rupte și frunze spulberate de explozii, ca la o vînaătoare de fazani. Lupta dură încă un ceas sau două și spre prînz trei plutoane germane încercară să-și facă loc spre Șoseaua Nordului.

Cerul se limpezise puțin. Tomulete semnală la lizieră două tancuri care înaintau în viteză spre linia de asfalt. Erau două matahale mari de oțel, cu șenilele sclîpînd stîns în lumina incertă. Pe turelă stăteau doi tanchiști cu binoclul la ochi. Cînd își dădură seama că drumul e apărat, lăsară capacul metalic și începură să tragă de departe. Tunurile antitanc fură împinse mai aproape, făcînd front spre linia mes- tecenilor.

Trecu un sfert de ceas. Tancurile se scufundaseră undeva în gropile din fața cîmpului. Urcau acum probabil cu prudență pînă la linia ferată. Rambleul, așezat mai sus, le ascundea deocamdată siluetele. Nu mai trăgea nimeni. Niculescu se uită la ceilalți. Spuse tinerilor că era timpul să lase pușca mitralieră și să apuce sticlele cu benzină pentru că un tanc

nu se vînează ca mistreții, cu glonț. Băieții rîseră tare și Mareș se uită mirat într-acolo. Infermierii și femeile se retraseră spre clădirea strandului din apropiere. Fu o clipă de liniște. Se auzeau numai scîrțitul caruselului metalic și clipocitul apei în malul de lut.

Un minut, două, trei...

Primul tanc urcă rambleul și începu să tragă. Oamenii se lăsară în șanț și priviră conurile de țărîină ridicate din pămînt. Tirul era imprecis. Bubui un tun. Proiectilul trecu pe alături și smulse frunzișul unuia din mesteceni, retezîndu-l la jumătate.

— Păcat ! înjură Niculescu, a stricat frumusețea asta de pom !

Urmă altă lovitură, tot alături.

Se ivise și al doilea tanc. În spate, abia atunci văzură, se mișcau soldați germani. Căștile verzi licăreau ușor și parcă oamenii dansau caraghios cu puștile în cumpănire.

— E groasă, spuse tare Mareș. Dacă nu ochim bine,ăștia vin pînă aici.

Dumitrana se afla lîngă servanții primului tun și comanda tirul. Urmară două lovituri una după alta și un proiectil lovi într-o șenilă. Mașina se optinti dintr-o dată, se răsuci ca un titirez și roatele înșirate pe un lanț se răsuciră în gol.

— Unul la mîna ! strigă Niculescu.

Turela tancului se deschise și afară săriră cei dinăuntru. Se auzi o rafală scurtă. Cei de la Vulcan traseră o salvă de pușcă mitralieră. Un soldat căzu. Se aruncă și al doilea și fu vînat și el ca o potîrniche. Tunurile fură îndreptate spre cea de-a doua mașină. Focurile se încrucișară. Gardul de sîrmă din spatele lor plesni. Un proiectil căzu cu un plescăit moale în lac, ridicînd o perdea de apă.

— Trageți ca orbii, înjura tare studentul, și-l apucă cheful să iasă din șanț și să arunce o sticlă de benzină sub al doilea tanc care se apropia, urmat de soldați germani. Le vedea bine fețele asudate și cînd auzi primele bubuituri ale grenadelor strigă cuiva :

— Nu-i mai lăsați ! Acum, pe ei !

Mareș îl opri :

— Stai, nu e timpul ! Mai lasă-i să se apropie.

Trecură iar câteva secunde. Tunurile trăgeau încrucișat. Fu lovit blindajul în câteva locuri, dar mașina nu se opri. Cei dinăuntru trăgeau înverșunat. Șanțul fu răscolit și cițiva din oamenii lui Dumitrana ucși. Se auzeau vaiete, dar nimeni nu mai ținea seama de asta. Linia de trăgători din spatele tancurilor se apropia. Tunurile trebuiau să-și schimbe des poziția din cauza vitezei cu care înainta mașina și, în curînd, așa cum înțelese studentul, se aflau prea aproape pentru a mai putea fi ochite cu precizie. Fără să asculte de strigătele lui Dumitrana se ridică din șanț și cu o sticlă de benzină în mînă se apropie de tanc. Îl urmă unul dintre tineri, alergînd dezordonat și ferindu-se de focurile mitralierei de bord.

Pe Niculescu îl despărteau cincizeci de metri de mașina care se oprise parcă puțin, ca și cînd ar fi căutat o direcție nouă. Era ușor ca după o baie. Îi venea să ridă de ceea ce face. „Uite, să vedem, care-i mai al dracului! Eu sau javra asta de tanc, mare cît un magazin de coloniale? Există un punct mort unde îl ai în mînă. Care dracu e ăla? Totul e să mergi drept în bătaia tunului, să fii cît mai aproape de el. Dar de ce n-au găsit pînă acum secretul mișcării de rotație a mitralierei de bord care să nu mai permită nici un punct mort? Drace, trag pe lîngă urechile mele. În mînă simt sticla aproape fierbinte care trebuie aruncată dedesubt sau deasupra, prin turelă. Na, că am uitat...”

Gîfția. Iar îi țiuiau pe la urechi niște muște de metal fierbinte. „Și ăsta s-a luat după mine. Aleargă la fel de bine. Unul din doi tot o să ajungă lîngă drăgălașul de hambar pe roate și o să-l dea gata. Poate o să mă rănească puțin, ei și? O să stau la spital. Ce-i eroismul? Poate puțină inconștientă, poate puțină beție, poate toate astea la un loc. Ba nu, eroismul e altceva, ce dracu e? Ferește capul! Așa, acum sări la dreapta. Uite, aici începe unghiul mort. Gloanțele treceau pe deasupra. Ah, am demult o treabă cu ei, cu boșii ăștia! Și în față, dincolo de mașina greoaie, uite mestecenii! Unul a fost retezat. Ce simte un mestecăcînd este ucis?”

Simți o durere în braț, o smucitură și sticla de benzină gata să cadă. Nu încă! „Ce spuneam eu? Am să stau nițel la spital și am să mă odihnesc. Uite, în spate nu mai e nimeni. A căzut și băiatul ăla, l-au ucis, poate că l-au curățat.

Nu mai trage nici tunul antitanc. Le e frică să nu m-atingă pe mine. Ce prostie am făcut! Am rămas numai cu el, față în față. Acum, sus, la turelă!”

În jur: un roi de gloanțe din amîndouă părțile. Capacul greu de metal se deschise. Un braț, cu un revolver. „Crede c-am să-l las să tragă, na! Aruncă sticla. Deocamdată nimic, numai liniște. Ar trebui o flacără. Dacă în sticlă nu era benzină? Trebuie să fie. Este! Iată explozia”. Un zgomot care-i sparse timpanele. Se rostogoli și căzu pe spate. În piept simți niște schije fierbinți care-l rupeau. Cineva urla tare:

— L-au lovit! L-au lovit!...

Și înțepeni, încet, fără să mai poată spune nimic, privind cerul plin de aburi, cu fum deasupra și copacii: niște mestecenii, din care unul retezat pe jumătate. Pe urmă, beznă, nemîșcare și adîncă tăcere...

5

Camioanele cu răniți plecaseră de mult. Se însera și ploua mărunt ca în prima zi de toamnă. Se însera. De undeva dinspre șoseaua spre Ploiești se mai auzeau lovituri de tun anti-tanc. Trupele germane se retrăgeau în derută.

Aici se dăduse ultima bătălie. Ea se terminase de câteva ceasuri. Șoseaua Nordului fusese apărută de grupul acesta de oameni împutinat, care aștepta acum ordinele comandamentului. În cîmpul pustiu și umed rămăseseră cele două tancuri arzînd. Fumul întuneca și mai mult cerul zilei de august, posomorîte și triste. Treceau prizonierii nemți care erau duși la camioanele armatei. Se auzea un marș. Cîteva unități se întorceau în oraș. Pe limba de asfalt rămăseseră arme și lăzi. Cineva striga tare:

— Sus, tovarăși, mai repede, populația Capitalei vă așteaptă!

— S-a terminat? mai întrebă cineva.

— S-a terminat.

Mareș auzi un cîntec de armonică de gură. Cînta unul dintre cei veniți cu sergentul-major Tomulete. Privi la Dumitrana. Avea brațul prins cu o eșarfă. O schiță mică de grenadă îi retezase un deget. Nu simțea decît o durere surdă și stringea din cînd în cînd din dinți. Privea mulțimea care se înghesuia la obloanele autocamionului.

— Asta a fost tot, spuse mulțumit cînd ultimul din grupa lui Tomulete urcă în mașină.

Mareș tot mai tăcea posomorît, fără să simtă ploaia care-i curgea pe obraz.

Dumitrana nu întrebă nimic. Rămăseră singuri. Femeile plecaseră cu raniții în oraș. Pe cîmp ardea cu zgomot tancul scos din luptă de Niculescu. Se gîndeau amîndoi la aceleași lucruri, dar tăceau mai departe privind suprafața întunecată a lacului pe care cădea ploaia mărunță și nesfîrșită. Mirosea sîșietor a pămînt umezit. Camioanele plecau. Se auzeau motoarele. Cineva întrebă :

— Nu veniți ?

— Ba da, să aștepte puțin ! răspunse Dumitrana.

Mai rămăsese un camion și șoferul sta pe scară. Cîțiva soldați stringeau armele de pe drum și le aruncau sus, oamenilor care le prindeau cu îndemînare.

Acum era liniște. Cîțiva își aprindeau țigări, ferind focurile chibriturilor în căușul palmelor. Găsiseră cîteva foi de cort cu care se acoperiră. Fumau și tăceau. Ploua mărunț. Pe acoperișul cabinei șoferului zuruia apa.

— Pe cine dracu mai așteptăm ? întrebă acesta, exasperat.

Nu-i răspunse nimeni. Se uită pe fereastră și dădu drumul ștergătoarelor de cauciuc care-i curățară geamul de aburul ploii.

Mareș se întoarse spre Dumitrana. Nu plînsese prea de multe ori. Credea că nici acum nu fusese observat pentru că picăturile de apă de pe obraz îi ascundeau lacrimile. Îi era frică să vorbească pentru că glasul l-ar fi trădat.

— A fost nebun, spuse în cele din urmă Dumitrana și lasă brațul zdravăn în jos.

— Nu-l nedreptăți. I-a plăcut să se bată. Voia să se bată.

Celălalt tăcu puțin. Și-ar fi aprins o țigară, dar avea un braț lovit și îi era rușine să-i ceară mecanicului să-l ajute.

— Poate că ai dreptate. Era mai tînăr decît noi și înțelegea altfel eroismul. În definitiv, cineva trebuia să facă asta...

Priviră amîndoi tancul incendiat, acum numai o grămadă de fier scurs, incins de căldura focului, cu două trupuri carbonizate înăuntru.

— Haide ! zise hotărît Dumitrana. Ne-așteaptă oamenii, n-o să bocim aici toată noaptea !

Mareș îl urmă. Se urcară pe la spatele autocamionului și cineva bătu cu pumnul în cabina șoferului.

— Gata !

Se auzi motorul și porniră. Ploua mărunț și norii erau foarte aproape.

— Ce bine e ! gîfii Dumitrana primind cu tot obrazul bătaia mărunță a picăturilor de apă.

Celălalt tăcu.

Oamenii din camion cîntau și vorbeau tare. Dumitrana îl întrebă pe neașteptate :

— La ce te gîndești ?

— La nimic. Sau știi eu la ce ?...

— Ești mai posomorît ca ziua asta și doar e ziua victoriei noastre...

— E adevărat, dar pot să mă bucur cît trebuie cînd unul dintre ai noștri a murit ?

Dumitrana ceru o țigară cuiva, așezat la picioarele lui, un muncitor cu fața trasă ca pergamentul. Acesta îi văzu brațul legat și se ridică în picioare punîndu-i o Națională între buze, aprinzîndu-i-o cu un chibrit.

— Să crești mare ! rise încet Dumitrana și trase adînc fumul în piept.

Apucase țigara cu mîna zdravănă și o ținea între degete, cu focul mic sub căușul palmei. Cămașa lui murdărită de praf era umedă la spate și pe piept îi juca ușor pistolul automat, licărind negru în lumina tulbure a serii.

Se auzeau numai eșapamentul autocamionului și fișitul cauciucurilor. Tăcuseră și oamenii din jur, osteniți. Fumau cu gesturi rare, așezați pe băncile mașinii și priveau în sus la ploaia sicifitoare.

— Unde să oprim ? întreba șoferul, scoțînd capul pe fereastra cabinei.

— La Comitetul Central...

Trecură pe podul de la Herăstrău și mai privi o dată Șoseaua Nordului, rămasă în urmă : o linie lucioasă de asfalt, spartă pe alocuri de proiectile. Se întunecase bine și pe câmpul alăturat mai fumega un foc mărunț. Ploua mai tare. Oamenii își ștergeau din cînd în cînd fața cu palmele umezite. În față se profilă din ce în ce mai aproape Arcul de Triumf, cu silueta lui mare, cenușie.

Intrară pe un bulevard plin de lume. Se auzeau strigăte și urale. În fața clădirilor rămase în picioare fluturau drapele umede.

Privi ră fețele luminate de becurile aprinse în geamuri și brațele ridicate, ascultînd rîsetele și salutarile necunoscuților.

Dumitrana așeză brațul zdravăn pe umerii mecanicului.

Pe urmă se întoarse spre cei din mașină și-i întrebă :

— Știți *Internaționala* ?

— Cum să nu ! răspunseră cîteva glasuri.

— Atunci după mine : *Hai la lupta cea mare...*

Redactor responsabil : CONST. POPESCU
Tehnoredactor : TRAIAN ARGETOIANU

Dat la cules 01.09.1967. Bun de tipar 30.11.1967. Apărut
1967. Tiraj 45 180 ex. Brosate 30 080 ex. Legate 15 090
ex. Hârtie tipar înalt tip B de 63 g m². Format
540×840/16. Coli ed. 17,56. Coli tipar 19. A. nr. 13 933 1967.
C.Z. pentru bibliotecile mari 3R. C.Z. pentru biblio-
tecile mici 3R-31.

Tiparul executat sub comanda nr. 70 579 la Combinatul
Poligrafic „Casa Scintei”, Piața Scintei nr. 1
București — Republica Socialistă România